

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

58. vuosikerta

17. marraskuuta 2015

Sisältö

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

LAUSUNNOT

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

ETSK:n 509. täysistunto, 1.–2. heinäkuuta 2015

2015/C 383/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Naiset ja liikenne" (komission pyynnöstä laadittu valmistelevala lausunto)	1
2015/C 383/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevat väitteet sisämarkkinoilla" (oma-aloitteinen lausunto)	8
2015/C 383/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Urheilu ja eurooppalaiset arvot" (oma-aloitteinen lausunto)	14
2015/C 383/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Energian varastointi: integroinnin ja energiaturvallisuuden osatekijä" (oma-aloitteinen lausunto)	19
2015/C 383/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Älykkäät kaupungit uuden eurooppalaisen teollisuuspolitiikan liikkeellepanevana voimana" (oma-aloitteinen lausunto)	24
2015/C 383/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "TTIP ja sen vaikutukset pk-yrityksiin" (oma-aloitteinen lausunto)	34
2015/C 383/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vuoden 2015 jälkeiset tavoitteet Euro-Välimeri-alueella" (oma-aloitteinen lausunto)	44
2015/C 383/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kehitysrahoitus – kansalaisyhteiskunnan näkemykset" (oma-aloitteinen lausunto)	49
2015/C 383/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Euroopan komission sidosryhmäkuulemisten arviointi" (oma-aloitteinen lausunto)	57

III Valmistelevat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:n 509. täysistunto, 1.–2. heinäkuuta 2015

2015/C 383/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä kirja pääomamarkkinaunionin muodostamisesta" (COM(2015) 63 final)	64
2015/C 383/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Pariisin pöytäkirja – Suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen" (COM(2015) 81 final)	74
2015/C 383/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia" [COM(2015) 80 final] ja "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Sähköverkkojen 10 prosentin yhteenliitännätavoitteen saavuttaminen – Euroopan sähköverkon parantaminen vuoteen 2020 mennessä" [COM(2015) 82 final]	84
2015/C 383/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kohti uutta Euroopan naapuruuspolitiikkaa" (JOIN(2015) 6 final)	91
2015/C 383/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi öljyjen ja rasvojen sisältämän erukahapon enimmäispitoisuuden määrittämisestä annetun neuvoston direktiivin 76/621/ETY sekä sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 kumoamisesta" (COM(2015) 174 final – 2015/0090 COD) .	99
2015/C 383/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tonnikalan monivuotisesta elvytysuunnitelmasta Itä-Atlantilla ja Välimerellä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 302/2009 kumoamisesta" (COM(2015) 180 final – 2015/0096 COD) .	100

I

(Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 509. TÄYSISTUNTO, 1.–2. HEINÄKUUTA 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Naiset ja liikenne”

(komission pyynnöstä laadittu valmisteleva lausunto)

(2015/C 383/01)

Esittelijä: Madi SHARMA

Toinen esittelijä: Raymond HENCKS

Euroopan komissio päätti 8. maaliskuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Naiset ja liikenne”.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 16. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 119 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kaikki liikennealan ulottuvuudet – lento-, meri-, tie-, rautatie-, sisävesi- ja avaruusliikenne sekä logistiikka – ovat perinteisesti miesten hallitsemia. Tämän tuloksena

- miesnäkökulma on voitolla liikennepolitiikassa: se on miesten suunnittelemaa ja miesten elämäntapoihin keskittyvää
- alan työvoima on miesvoittoista ja työpaikat on suunnattu miespuolisille työntekijöille
- alalla vallitsevat arvot eivät juuri tue naisten osallistumista alalle eikä niissä oteta huomioon sukupuolinäkökohtia
- EU:n liikennepolitiikassa ei oteta huomioon sukupuolinäkökulmaa.

Liitteessä 1 esitetystä tilasto-otteesta käy ilmi alan syrjivyyys. Monet mainituista rajoituksista koskevat yleisesti muitakin aloja, mutta liikennealalla ongelmiin puututaan varsin harvoin.

1.2 Tässä valmisteleavassa lausunnossa, joka on laadittu liikenteestä vastaavan Euroopan komission jäsenen pyynnöstä, keskitytäänkin liikennealan mahdollisuuksiin ottaa naiset paremmin mukaan ja luoda enemmän taloudellista, sosiaalista ja kestävää kasvua. Tekstissä ei käsitellä naisia liikenteen käyttäjinä, mutta ETSK katsoo, että tästäkin aiheesta voitaisiin laatia valmisteleava lausunto. Puutteista huolimatta tilanne voi muuttua, jos sovelletaan sukupuolineutraalia politiikkaa kilpailukyvyyn, innovoinnin, kasvun ja työllisyyden tukemiseksi Eurooppa 2020 -strategian puitteissa. Kasvua ja työllisyyttä edistävässä uudessa Euroopan investointiohjelmassa on huolehdittava tasa-arvon toteutumisesta kaikilla aloilla poistamalla tämänhetkiset tasa-arvon esteet ja kehittämällä sitoutumista ja osallisuutta edistävää kulttuuria, jossa sekä miehet että naiset ovat aktiivisesti mukana kaikilla liikenteen osa-alueilla. Tasa-arvokysymykset on otettava paremmin huomioon, jotta tasa-arvosta voi tulla EU:n liikennepolitiikan keskeinen osa.

1.3 Tärkeimpiä suosituksia ovat:

- On kerättävä tietoa ja määritettävä keskeiset indikaattorit esteiden havaitsemiseksi ja purkamiseksi.
- On varmistettava, että naiset ovat näkyvässä ja aktiivisessa asemassa politiikan muotoilussa ja suunnittelussa sekä päätöksenteossa.
- Naiset ja miehet on otettava aktiivisesti mukaan kehittämään parempaa työympäristöä alan kaikissa eri tehtävissä; tähän kuuluu myös samapalkkaisuuden periaate.
- Houkutellaan naisia alan työpaikkoihin parantamalla työsuhteen laatua.
- Otetaan yliopistot ja uraohjaajat mukaan esittelemään alan laajaa kirjoa, johon sisältyvät myös teknologia, t&k ja konetekniikka.
- Edistetään aktiivisesti naisten roolia liike-elämässä.
- Annetaan naisille vaikutusvaltaa ja tehdään alasta osallistavampi.

2. Yleiskatsaus

2.1 Miesten ja naisten osallisuus liikennealalla on monitahoinen aihe, jota ei voida käsitellä perinpohjaisesti tässä asiakirjassa. Kiinnostus liikenteeseen juontaa juurensa kasvatuksesta, perheestä, kokemuksista, tarpeista tai innovaatioiden välttämättömyydestä. Alalle päädytään oppilaitosten tarjoamien uramahdollisuuksien, tutkintojen, osaamisen tai verkostojen kautta. Alalla pysyminen riippuu henkilöstöressurssien kehityksestä, koulutuksesta, täydennyskoulutuksesta ja osaamisen monipuolistamisesta sekä työoloista ja -ehdoista, palkasta, työajoista ja työn ja yksityiselämän yhteensovittamisesta.

2.2 Naisten valintoihin vaikuttavat myös turvallisuusasiat sekä vaara sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja seksuaalisesta häirinnästä, joihin voivat syyllistyä työtoverit tai liikenteen käyttäjät. Lisäksi naisten eteneminen uralla saattaa katketa äitiys- ja hoitovapaiden ajaksi. Alalle palaaminen edellyttääkin joustavia työjärjestelyjä, uudelleen koulutusta ja toimenpiteitä ikälisien menettämisen ja ura-aseman heikentymisen välttämiseksi.

2.3 Kun työehdot ovat hyvät, ala tarjoaa sekä miehille että naisille onnistumisia, työtyytyväisyyttä, hyvätasoista koulutusta, osaamisen kehittämistä, ylennysmahdollisuuksia ja mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Yritysten omistajille tämä merkitsee mahdollisuuksia innovointiin, kasvuun ja työpaikkojen luomiseen.

2.4 Työllisyysuuntauksia tarkasteltaessa on hyvä erottaa toisistaan liikkuvaa työtä tekevä ja paikallaan pysyvä liikennealan henkilöstö. Naispuoliset liikennealan työntekijät pitävät kaukana kotoa työskentelemistä hankalampana, ja lähes kaikki liikennealan ammatit ilmailla lukuun ottamatta ovatkin miesvaltaisia. Liikkuvasta työstä saa perinteisesti parempaa palkkaa, ja tästä syystä liikennealan palkkaerot ovat juurtuneet syvään ja niitä on vaikeampi poistaa.

2.5 Myös taluskriisi on vaikuttanut naispuolisiin työntekijöihin. Kriisiä ennen vaikutti siltä, että ala oli avautumassa naisille ja että naisten rekrytoimiseksi ja aseman parantamiseksi ponnisteltiin liikennealalla. Suuntaus korostui etenkin maapalveluammateissa ja investoinneissa teknologiaan, joka ei enää edellytä fyysistä voimaa. Tämä suuntaus kuitenkin loiveni kriisin alettua, sillä kustannuksia leikattiin myös tasa-arvon edistämiseen työpaikalla tarvittavista toimenpiteistä.

3. Poliittiset tavoitteet tasa-arvon edistämiseksi

3.1 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että liikenteestä vastaava komissaari on nainen, Violeta Bulc. Päätävien elinten sukupuolijakauma perustuu aivan liian usein lokeroituneihin käsityksiin eikä osaamiseen. Jotta EU:n liikenneala onnistuisi saavuttamaan kestäväää kasvua, **politiikan muotoilu ja päätöksenteon on oltava sukupuolineutraalia**. Naisten on oltava yhdenvertaisesti mukana molemmissa – ei positiivisen syrjinnän vaan ansioiden, pätevyyden ja nimitysten avoimuuden kautta.

3.2 Kun naisia on enemmän johtotehtävissä ja myös toimivaan johtoon kuulumattomien johtokunnan jäsenten joukossa, tämä tuo todistetusti yrityksille tärkeitä hyötyjä⁽¹⁾. Naisten osallistuminen päätöksentekoprosessiin auttaa yrityksiä, laitoksia ja järjestöjä innovoimaan ja avaamaan uusia markkinanäkymiä. Tasainen sukupuolijakauma työvoimassa edistää yhteistyötä, ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta, ja sen on todettu parantavan kilpailukykyä, tuottavuutta ja yrityksen yhteiskuntavastuullisuutta ja näin auttavan säilyttämään molempien sukupuolten edustuksen.

3.3 ETSK suosittaakin, että **liikennealan toimijoiden** (poliittiset päättäjät, yritykset, ammattijärjestöt, sidosryhmät) **edistystä tasa-arvoasioissa** tarkastellaan ja siitä raportoidaan säännöllisesti yksinkertaisten, byrokratiaa karttavien menettelyjen avulla. Tähän tulee sisältyä myös käyttäjien valistaminen stereotyyppien ja ennakoasenteiden kitkemiseksi. Naisille ja miehille tulisi antaa yhtäläiset mahdollisuudet vaikuttaa liikennejärjestelmien perustamiseen, suunnitteluun ja hallinnointiin, ja heidän tärkeinä pitämilleen arvoille tulisi antaa sama paino. Komissio voisi harkita tätä omassa poliittisessa vuoropuhelussaan ja **edellytyksenä Euroopan laajuisten liikenneverkkohankkeiden tai t&k-hankkeiden rahoitukselle**.

4. Tietojen keruu ja indikaattorit

4.1 Euroopan komissio ja jäsenvaltiot voisivat tukea alaa paremmin **keräämällä tietoja ja tekemällä tilastoanalyseja, joissa otetaan huomioon sukupuolinäkökohta ja jotka eritellään sukupuolen mukaan**. Näin voitaisiin nostaa esille keskeiset investointeja tai tukea kaipaavat alat.

4.2 Seuraavat indikaattorit ovat harkinnan arvoisia:

- opastus ja neuvonta keskiasteen ja korkea-asteen koulutuksessa
- tutkimukset ja koulutus – keskiasteen koulutuksesta korkeakoulutukseen
- palvelukseenottopalkat
- uranäkymät ja urakehityksen esteet
- työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen
- työterveys ja -turvallisuus
- työkuultuuri, muun muassa sukupuoliroolien jaottelu
- naiset politiikan muotoilussa ja päätöksenteossa, myös yritysten johtokuntatasolla

⁽¹⁾ EUVL C 133. 9.5.2013, s. 68.

— resurssien osoittaminen naisyrityksille.

4.3 Tietoja analysoimalla voidaan tarkastella työllisyyskykyä, naisten urallepääsyn ja etenemisen esteitä ja edistystä liikennealalla. Sen jälkeen voidaan luoda **alakohtaisia välineitä** naisia syrjivien puutteiden korjaamiseksi.

4.4 Euroopan komissio voisi harkita myös seuraavien seikkojen analysoimista:

— julkisen rahoituksen, myös EU:n hankerahoituksen, jakaminen ja osoittaminen, sillä toisen sukupuolen korostunut asema päätöksentekoprosesseissa vaikuttaa julkisten varojen ja julkisen infrastruktuurin käyttöön. Tämän tulisi johtaa **sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaan budjetointiin EU:n liikennepolitiikassa**.

— makrotaloudellisten toimenpiteiden jako sukupuolipainotuksen vaikutusten torjumiseksi veropolitiikan, tiemaksupolitiikan, lentoveropolitiikan, julkisten palvelujen, vapauttamispolitiikan ja kuluttajansuojapolitiikan kehityksessä. Tämä varmistaisi **naisten ja miesten tasa-arvon huomioon ottamisen** kaikissa alan julkisissa palveluissa ja vapauttamis-/yksityistämislinjauksissa.

— tietojen kerääminen näyttöön pohjautuvaksi perustaksi tulevalle eurooppalaiselle liikennepolitiikalle ja sen prosesseille. Esimerkkinä voidaan mainita Yhdistyneen kuningaskunnan julkisen liikenteen sukupuolikatso (Public Transport Gender Audit), jossa tarkastellaan, noudattavatko liikenteenharjoittajat sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisvaatimuksia.

5. Työllisyys: naisten osallistuminen

5.1 Naisten osallistuminen työmarkkinoille on viime vuosikymmeninä lisääntynyt Euroopassa kaikilla aloilla. Vaikka kasvu jatkuu, liikenneala on edelleen suurelta osin työssäkäyviä naisia luotaantyöntävä. Euroopan sosiaalirahaston ja EQUAL-ohjelman aloitteista huolimatta liikenneala on edelleen varsin eriytynyt elinkeinoala, jossa miehet ovat pääasiassa kuljettajia/ohjaajia, teknikoita tai fyysisistä rasitusta ja suuria työtaakkoja sisältävissä ammateissa, kun taas naiset ovat pääasiassa palvelutehtävissä ja hallinnollisissa töissä.

5.2 Liikennealan rakenneuudistus on yleensä kohdistunut pääasiassa miesten hallitsemiin liikennealan ammatteihin eli rautateihin, satamiin ja sisävesiliikenteeseen. Naisia puolestaan työskentelee yhä enemmän palvelutehtävissä, joita on syntynyt uusiin toimitusketjuihin, logistiikkayrityksiin ym. Nykyisin naiset ja miehet voivat yhtä lailla työskennellä aloilla, joihin on perinteisesti liittynyt raskasta ruumiillista työtä, kun käyttöön otetaan uutta tekniikkaa. Työn ja yksityiselämän yhteensovittaminen on kuitenkin edelleen ongelmallista ja estää naisten työllistymisen liikkuviin ammatteihin.

5.3 Yleinen käsitys siitä, että tietyt työt, työpaikat tai työaikajärjestelyt sopivat vain miehille, on laajalle levinnyt. Tällä on huomattavia vaikutuksia naisten rekrytointiin ja alalla pysymiseen ammateissa, joissa naiset ovat aliedustettuina.

5.4 Erottelu eri tehtäviin liikennealalla pitää yllä myös sukupuolten välisiä palkkaeroja. Miehet ovat enimmäkseen teknisissä tehtävissä, joita pidetään enemmän pätevyyttä vaativina, kun taas naiset työskentelevät pääasiassa hallinnossa ja asiakaspalvelussa. Miesten työaika on pidempi, ja heitä on enemmän liikennealan kokoaikaisissa töissä, kun taas naiset valitsevat useammin joustavat työjärjestelyt, joissa mahdollisuudet ovat rajatummalla. Uranäkymät ovat liikennealalla edelleen paremmat miehille kuin naisille. Miesvaltaisiin työpaikkoihin pääsy on edelleen naisille ongelmallista, vaikka miehet ja naiset osallistuvat ammatilliseen koulutukseen tasaveroisesti. Tämän seurauksena syntyy tilanteita, joissa naisilla on koulutus teknisiin ammatteihin mutta he eivät saa pätevyyttään vastaavaa työtä. Tämä kaikki syventää naisten ja miesten välisiä palkkaeroja liikennealalla.

5.5 Sukupuolinäkökohdat huomioon ottava lähestymistapa liikennealan terveys- ja turvallisuusasioihin on haasteellista, sillä suurin osa työpaikoista, joissa on olemassa selkeä työtapaturmien tai työperäisten sairauksien riski, on miesvaltaisia. Tämä pienentää mahdollisuuksia sukupuolittain eriytettyyn lähestymistapaan terveys- ja turvallisuuslinjauksissa ja -toimenpiteissä. Riskeille altistuminen on kuitenkin erilaista ammatin, työtehtävän, työolojen ja työaikojen mukaan.

5.6 Euroopan unionin liikennealalla esiintyy paljon erimuotoista väkivaltaa, ja monet tapaukset jäävät ilmoittamatta. Ulkopuolisten väkivaltainen käytös on sekin ongelmallista liikennealalla, sillä naisia on eniten sellaisissa liikennealan ammateissa, joihin liittyy suoraa kanssakäymistä asiakkaiden kanssa. Naiset ovat siksi usein miehiä enemmän alttiina asiakkaiden hyökkäävälle käytökselle ja väkivallalle. Asiakaspalveluhenkilöstön täytyy kohdata yhä useammin yleisön turhautuneita reaktioita ruuhkien, myöhästymisten tai myöhästymisiä koskevan tiedotuksen puutteen vuoksi. Liikenneyhtiöitä olisikin kannustettava soveltamaan **työpaikkaväkivallan nollatoleranssipolitiikkaa**.

5.7 ETSK ehdottaa, että vuonna 2011 annetun valkoisen kirjan ”Yhtenäistä Euroopan liikennealuetta koskeva etenemissuunnitelma” tarkistuksessa otetaan käyttöön uusi aloite – joka lisätään liitteen I luetteloon –, jolla edistetään sukupuolten tasa-arvoa liikennealan ammateissa. Tämä merkitsee toimenpiteitä, joilla **houkutellaan naisia liikennealan työpaikkoihin** ja joilla **parannetaan työsuhteen laatua** kaikissa liikennemuodoissa, työoloja, **koulutusta ja elinikäistä oppimista, toimintaturvallisuutta ja työsuojelua sekä uranäkymiä** eli kaiken kaikkiaan helpotetaan työn ja yksityiselämän yhteensovittamista. Naisia voitaisiin paremmin integroida liikennealalle positiivisten erityistoimien avulla, mikä vaatisi vähintäänkin uudenlaista saniteetti-infrastruktuuria, pukuhuoneita ja majoitustiloja sekä tauottomien työaikojen, stressin, toistuvien liikkeiden ja uupumuksen nykyistä järkevämpää arviointia kunkin liikennemuodon osalta.

5.8 Eurooppalaiset toimialakohtaiset työmarkkinaosapuolet ovat esittäneet aloitteita liikennealan työpaikkojen muuntamiseksi naisille paremmiksi. Tämä osoittaa, että alalla tiedetään, mitä potentiaaliset esteet ovat. Rautatiealan työmarkkinaosapuolet CER ja ETF toteuttivat tutkimuksen naisten edustuksesta ja paremmasta integroimisesta rautatiealan ammatteihin. Tutkimuksen pohjalta laadittiin suosituksia, joiden noudattamista yritysten tasolla kyseiset organisaatiot nyt yhdessä valvovat. Samaa lähestymistapaa noudattivat julkisen kaupunkiliikenteen alalla UITP ja ETF. ETF ja ECSA laativat vuonna 2014 merenkulkualaa koskevan kattavan koulutustyökalupaketin, joka käsittää ohjeita, videon ja käsikirjan häirinnän torjumiseksi aluksilla. ETF, ESPO, IDC ja FEPORT sopivat hiljattain satamia ja telakoita koskevista yhteisistä suosituksista, joiden mukaisilla 14 toimintalinjauksella pyritään edistämään naisten työllistymistä alalle ja pysymistä töissä satamissa.

5.9 Monet organisaatiot, kuten ILO ja työmarkkinaosapuolet, ovat jo laatineet suuntaviivoja, koulutuspaketteja, työkaluja ja käytännesääntöjä, joita voidaan käyttää tai täydentää naisten alalle osallistumisen tukemiseksi. Komissio voisi vahvistaa tasa-arvoulottuvuutta myös ETSK:n vuonna 2011 antamassa lausunnossa ”EU:n poliitikkojen vaikutus liikennetyöntekijöiden työllistymismahdollisuuksiin, koulutustarpeisiin ja työoloihin” suosittaman **liikennealan sosiaali-, työllisyys- ja koulutusasioiden seurantakeskuksen** pilareissa.

6. Naiset liike-elämässä

6.1 Yrittäjistä on tullut aiempaa tärkeämpiä työllistäjiä ja avaintekijöitä myös liikennealalla⁽²⁾. Nykypäivänä tähän liittyy myös sitoutuminen vihreään talouteen, älykkäisiin liikennejärjestelmiin, kameravalvontajärjestelmiin, reaaliaikaiseen suunnitteluun ja turvallisuuteen.

6.2 Yksinkertaiset, erityisesti naisten omistamiin yrityksiin kohdistuvat toimet voisivat olla tuottavia investointeja, joilla lisätään kasvua ja työpaikkoja EU:ssa. Komission tulisi harkita **naisyrittäjyysviraston** perustamista Euroopan komissioon ja asiasta vastaaviin jäsenvaltioiden ministeriöihin. Se tulisi sijoittaa talouden kehittämisestä vastaaviin ministeriöihin, jotta tehdään selvä ero elinkeinotoimintaa ja sukupuolten tasa-arvoa koskevien toimivaltuuksien välillä.

⁽²⁾ EUVL C 299, 4.10.2012, s. 24.

6.3 Lisäksi olisi harkittava **naisyrittäjyysjohtajan** tai naisyrittäjyyden korkean tason edustajan nimeämistä Euroopan komissioon ja jäsenvaltioihin. Hallinnonrajat ylittävässä asemassa hänen tehtävänään olisi lisätä tietoisuutta taloudellisista eduista, joita saadaan, kun nykyistä useampia naisia kannustetaan perustamaan ja kehittämään yrityksiä. Naisyrittäjyysjohtaja voisi myös vastata sellaisten teollisuusalojen tai akateemisten urien edistämisestä, jotka johtavat naisyrittäjyyden kasvuun. Niitä ovat mm. tutkimus, luonnontieteet, huipputeknologia, liikenneteknologia ja tietotekniikan kehittäminen.

7. Naiset ja liikenne: tuumasta toimeen

7.1 Naisten aliedustuksen korjaamiseksi ja naisten kykyreservin hyödyntämiseksi tehokkaammin ja laajemmin liikennealan työmarkkinoilla ETSK suosittaa seuraavia välineitä, joiden avulla voidaan **kehittää naisten valmiuksia kaikilla tasoilla**. Työn toteuttamiseksi voidaan laatia EU-hankkeita liikenteestä vastaavan komission pääosaston kanssa tai tehdä yhteistyötä muiden, jo olemassa olevien EU-hankkeiden kanssa:

- Laaditaan **koordinoitu lähestymistapa** toimielinten, alan järjestöjen, ammattiliittojen ja alalla työskentelevien sidosryhmien välille ja toteutetaan kampanja, jossa toivotetaan naiset tervetulleiksi liikennealalle ja painotetaan lisäarvoa, jonka EU:n talous ja yhteiskuntarakente saavat, kun naiset ovat **paremmin osallisina liikennealalla**. *Tämä toteutettiin äskettäin Yhdistyneessä kuningaskunnassa Lontoon liikennelaitoksessa, jossa esiteltiin 100 esimerkkiä naisista liikennealalla. Esittelemällä heidän onnistumistaan osoitettiin, että naisilla on tärkeä rooli liikenteen alalla, ja houkuteltiin, motivoitiin ja inspiroitiin nykyisiä ja tulevia naissukupolvia liikennealan työntekijöiksi.*
- **Tasa-arvo liikennealalla:** Ongelma ei liity vain kyseiseen alaan, mutta tutkimusten mukaan epätasa-arvo liikennealalla on suurin syy siihen, miksi naiset eivät hakeudu alalle. Huomio pitäisi ensisijaisesti kohdistaa seuraaviin asioihin:
  - sama palkka samasta työstä
  - läpinäkyvä palvelukseenotto prosessi
  - joustavat työtavat, myös työnjako- ja osa-aikatyömahdollisuudet
  - lahjakkuuksien houkuttelevuus – sekä vanhempien että nuorten naisten ja sekä korkeakoulutettujen että vähemmän koulutettujen naisten ottaminen huomioon
  - päätöksenteko – enemmän naisia yritysten johtokuntiin, hallintorakenteisiin, ammattiliittoihin jäsentasoa ylemmäs ja politiikan muotoiluun.

7.2 Mentorointi: Lisätään tukimekanismeja, jaetaan osaamista ja kokemusta, verkostoidutaan ja annetaan ohjausta. Tämä voi tapahtua yrityksen sisäisesti ja työntekijätasojen välillä, ulkoisesti yritysten ja samankaltaisten liikennesektorien kesken sekä erillisten, yksinomaan liikenteeseen keskittyvien mentorointiohjelmien kautta. Mentoriverkostoissa olisi oltava sekä miehiä että naisia. Verkostoista voidaan lisäksi kehittää klustereita ja monialaisia rakenteita, joissa on mahdollista vaihtaa tietoa, hyviä käytänteitä, taitoja ja mahdollisuuksia koko liikennealan laajuisesti.

7.3 Kehittämisohjelmat: Luodaan koulutus, joka mahdollistaa **taitojen kehittämisen ja ammattipätevyyden saavuttamisen** siten, että kasvatetaan osaamista ilman sukupuolipainotusta. Näin varmistetaan, että palvelukseenotossa ja ylennyksissä sovelletaan yhtäläisiä pätevyystasoja.

7.4 **Koulutus:** Opetusjärjestelmää on tarkistettava ja erilaisia rooleja edistettävä liikennealalla, jotta päästään eroon oletuksesta, jonka mukaan ala soveltuu vain miehille. On tuotava esiin naisroolimalleja erilaisten mahdollisuuksien esittelemiseksi.

7.5 Tuetaan **liikennealan innovointia ja pieniä yrityksiä**. Tätä varten voitaisiin kartoittaa pienissä ja keskisuurissa yrityksissä työskenteleviä naisia ja löytää näin uusia suuntauksia, innovaatioita ja t&k-mahdollisuuksia. **Esitetään esimerkkejä onnistumisista**. Parhaat käytänteet: Women 1st Top 100 Club on vastaanotto-, matkustajaliikenne-, matkustus- ja matkailualan vaikutusvaltaisimpien naisten verkosto. Naiset ovat naisjohtajuuden puolestapuhujia ja roolimalleja tulevaisuuden naisjohtajille (<http://women1st.co.uk/top-100>).

7.6 **Toimitusketjun sitouttaminen**: Kannustetaan hankkijoita ilmoittamaan sukupuolinäkökohtiin liittyvää tietoa toimitusketjuistaan. Selvitetään mahdollisuudet harkita hankintasopimusten myöntämistä naisten omistamille yrityksille. (Parhaat käytänteet: Yhdysvaltalaisessa WEConnect-hankeessa esitetään tarjouspyyntöjä ja hankintasopimuksia erityisesti naisille kaikilla aloilla. Se toimii nyt myös Euroopassa (<http://weconnectinternational.org>).

7.7 **Yritysten yhteiskuntavastuu**: Kannustetaan yrityksiä raportoimaan sukupuolitulastoista osana yritysten yhteiskuntavastuuta ja sitoutumaan naisten aseman edistämiseen liikennealalla. Autetaan luomaan toimialaprofiilia, jonka mukaan liikenneala on **kaikille soveltuva valinta**.

7.8 Kansainvälistyminen: Eurooppaa arvostetaan **osaamisensiiirrosta ja kumppanuuksien kehittämisestä**. Liikenne on maailmanlaajuinen sektori, johon liittyy monia haasteita, joissa Eurooppa voi jakaa kokemuksiaan ja innovaatiovalmiuksiaan ja avautua uusille markkinoille. Tärkeä rooli naisille olisi Euroopan liikennealan ja osaamisen markkinointi Euroopan ulkopuolelle.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevat väitteet sisämarkkinoilla”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2015/C 383/02)

Esittelijä: Bernardo HERNÁNDEZ BATALER

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 22. tammikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevat väitteet sisämarkkinoilla

(oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 9. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 135 ääntä puolesta ja 17 vastaan 14:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kaupallinen viestintä on tärkeä väline, jonka avulla yritykset voivat tehdä tunnetuiksi tuotteitaan ja palvelujaan avoimesti ja jolla varmistetaan sisämarkkinoiden tehokas toiminta ja kuluttajansuojan korkea taso. Tästä huolimatta on olemassa tiettyjä viestejä, jotka eivät ole tosia tai jotka sisältävät sääntöjä kaikilta osin noudattavia yrityksiä sekä kuluttajia vahingoittavia, ympäristöä, sosiaalisia tai eettisiä kysymyksiä tai terveyttä koskevia epätarkkoja väitteitä.

1.2 Tuotteiden ja palvelujen sosiaalista ja ympäristötehokkuutta mitataan ja siitä kerrotaan nykyisin useiden erilaisten kanavien ja formaattien avulla eri aloitteiden puitteissa, eri muodoissa ja erilaisten arviointimenetelmien perusteella. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) pitää tärkeänä, että komissio ehdottaa Euroopan laajuisia menetelmiä tuotteiden ja palvelujen kokonaisympäristövaikutuksen arvioimiseksi ja siitä kertomiseksi. Samoin olisi laadittava virallisten merkintöjen luettelo, jossa täsmennetään niiden merkitys ja esitetään niiden myöntämisestä, validoinnista ja tarkastamisesta vastaavat akkreditoituidut elimet. Kuluttajilla on joka tapauksessa oikeus saada selkeää ja täsmällistä tietoa tuotteiden alkuperästä.

1.3 ETSK toivoo, että komissio tarkistaa direktiivin 2005/29/EY jatkotoimena suuntaviivoja, joiden avulla parannetaan kuluttajien ja yritysten mahdollisuuksia saada luotettavaa ja avointa tietoa ympäristöä, eettisiä kysymyksiä ja terveyttä koskevien väitteiden käytön selvittämiseksi kaupallisessa viestinnässä.

1.4 Hallinnollisen yhteistyön alalla kunkin jäsenvaltion kuluttajaviranomaisten olisi toteutettava ympäristöä, sosiaalisia ja eettisiä kysymyksiä ja terveyttä koskevien väitteiden ”tehotarkastus”, jotta nykytilannetta voidaan arvioida konkreettisen tietojen perusteella.

1.5 EU:n tasolla olisi luotava yhtenäinen, kokonaisvaltainen ja vakaa oikeuskehys, jolla säännellään verkossa tapahtuvaa kaupallista viestintää ja jossa kunnioitetaan oikeutta yksityisyyteen sekä muiden yleistä etua palvelevien tavoitteiden suojelua.

1.6 Euroopan komission ja jäsenvaltioiden olisi omien toimivaltuuksiensa rajoissa edistettävä seuranta- ja valvontaa, valvontaa ja seuraamuksia koskevia toimiaan suhteessa tämän alan nykyisiin itse- ja yhteissäätelyjärjestelmiin, jotka kattavat ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevat väitteet. Erityisesti olisi taattava, että mainosalan kansalliset ja Euroopan tasoiset itsesääntelyelimet täyttävät yhteisön säännöksillä ja suosituksilla asetetut vaatimukset kuluttajansuojan korkean tason saavuttamiseksi. Kuluttajajärjestöille olisi myös tiedotettava käytäntösääntöjen laatimisesta, jotta ne voivat osallistua siihen.

2. Johdanto

2.1 Euroopan unionissa on lukuisia yrityksiä, jotka antavat kuluttajille täydellistä, todenmukaista ja avointa tietoa markkinoille saatettujen tuotteiden ja palvelujen keskeisistä ominaisuuksista. Tästä huolimatta ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevien väitteiden epäasianmukainen käyttö haittaa sääntöjä noudattavia yrityksiä sekä tuotteita ja palveluja hankkivia kuluttajia.

2.2 Tiedonsaantioikeus mahdollistaa sisämarkkinoiden avoimemman toiminnan ja oikaisee toimittajien ja kuluttajien välisen suhteen ilmeistä epäsymmetriaa.

2.3 Kuluttajilla on oikeus saada täydellistä, todenmukaista ja avointa tietoa markkinoille saatettujen tuotteiden ja palvelujen keskeisistä ominaisuuksista.

2.4 Näin ollen tieto on kuluttajien ja käyttäjien ostopäätösten kannalta ratkaiseva tekijä sekä silloin, kun he valitsevat tietyn tuotteen mieltymystensä perusteella, että silloin kun he hylkäävät muut tuotteet, jotka eivät vastaa yhtä hyvin heidän tarpeitaan ja toiveitaan. Vastaavasti yritysten on teknologian kehityksen ansiosta mahdollista vastata yhä paremmin eriytettyä eri kuluttajaryhmien vaatimuksiin prosessissa, jossa asiakasuskollisuus hankitaan tuotteiden yksilöllisellä räätälöinnillä. Selvä esimerkki tästä on niin kutsuttu one-to-one-markkinointi.

2.5 Perussopimuksessa vahvistetussa sosiaalisen markkinatalouden mallissa EU:lla ei ole kaupallista viestintää koskevaa yhtenäistä oikeuskehystä, sillä se on tarpeettoman monimutkainen, epätäydellinen, ristiriitainen ja paikoin epä johdonmukainen, ja se perustuu pääasiallisesti seuraaviin säädöksiin:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY⁽¹⁾ sopimattomista kaupallisista menettelyistä, joka kattaa vain kuluttajien ja yritysten väliset suhteet. Tämä direktiivi ei vaikuta EU:n ja jäsenvaltioiden terveyttä koskevien säädösten soveltamiseen, ja rahoituspalvelujen suhteen jäsenvaltiot voivat asettaa tiukempia tai rajoittavampia vaatimuksia kuin direktiivissä säädetään.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/114/EY⁽²⁾ harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, jota sovelletaan yritysten välisiin suhteisiin.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU⁽³⁾ audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi), jolla on muutettu yleisesti nimellä ”Televisio ilman rajoja” tunnettua direktiiviä.
- Elintarvikealalla merkityksellinen säädös on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1924/2006⁽⁴⁾ elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveysväitteistä. Se liittyy myös muihin terveysalan sektoreihin, kuten kosmetiikkaan ja henkilökohtaisiin hygieniatuotteisiin, joita koskevan työn komissio on jo aloittanut.
- Tiedonanto yritysten sosiaalisesta vastuusta⁽⁵⁾ sekä äskettäinen tiedonanto digitaalisten sisämarkkinoiden strategiasta Euroopalle⁽⁶⁾.

2.6 Komissio on julkaissut useita tiedonantoja ja käynnistänyt aiheesta julkisen keskustelun ja työskentelee muun muassa tuotteiden niin kutsutun ”ekologisen jalanjäljen” parissa, jotta voidaan taata luotettavat ja tarkat tiedot tuotteiden ympäristövaikutuksista koko niiden elinkaaren ajan.

2.7 Vaikka kuluttajilla on tekniikan kehityksen ansiosta entistä enemmän mahdollisuuksia saada tietoa, verkossa tapahtuvan kaupallisen viestinnän sääntely EU:n tasolla on tällä hetkellä hajallaan useissa eri säädösteksteissä (direktiivit sähköisestä kaupankäynnistä, kuluttajansuojasta, yksityisyyden suojasta kaupallisessa viestinnässä, sopimattomista kaupallisista menettelyistä jne.). ETSK katsoo, että tulevaisuudessa olisi tehtävä ehdotus hyväksytyyn strategiaan jatkoksi. Olisi kuitenkin aloitettava välittömästi konsolidointi voimassa olevien säännösten kokoamiseksi yhteen uudelleenlaadittuun tekstiin ja ristiriitaisuuksien välttämiseksi tämän kanavan avulla välitetyissä viesteissä.

⁽¹⁾ EUVL L 149, 11.6.2005, s. 22.

⁽²⁾ EUVL L 376, 27.12.2006, s. 21.

⁽³⁾ EUVL L 95, 15.4.2010, s. 1.

⁽⁴⁾ EUVL L 12, 18.1.2007, s. 3.

⁽⁵⁾ COM(2002) 347 final.

⁽⁶⁾ COM(2015) 192 final.

2.8 Lisäksi asetuksella (EY) N:o 2006/2004 kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä on jo perustettu komission ja jäsenvaltioiden välinen yhteistyökehys, jota olisi syvennettävä näillä aloilla mahdollisten rikkomusten arvioimiseksi.

2.9 Nykyiset oikeussuojakeinot vaihtelevat suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Joissain jäsenvaltioissa tuomioistuimille on annettu suoraan tehokkaat keinot varmistaa sääntöjen noudattaminen, kun taas toisissa on toteutettu käytäntösääntöjen ja tuomioistuinten ulkopuolisten riidanratkaisuelinten avulla erilaisia mainosalan itse- ja yhteissääntelyaloitteita, jotka täydentävät lainsäädäntöä ja olemassa olevia hallinnollisia ja oikeudellisia noudattamisen valvontamekanismeja.

2.10 On myös muita muuttujia, jotka mutkistavat tätä ongelmaa entisestään, kuten

- vapaaehtoisten merkintöjen mahdollisuus
- yritysten sosiaalista vastuuta koskevien toimien vaikutus
- sellaisten tuotteiden entistä valikoivampi kuluttajakysyntä, joissa yhdistyy tiettyjä erityisominaisuuksia vastauksena tiettyyn ongelmaan
- tehokkaiden seurantamekanismien usein ilmenevä riittämättömyys ja
- kuluttajien vaikeudet eritellä ja vertailla tietoja.

2.11 Lisäksi eräät myynninedistämistekniikat, kuten brändätty sisältö, tunteisiin vetoava markkinointi ja tarinankeronta, tuotesijoittelu tai niin kutsutun neuromarkkinoinnin sovellukset, auttavat tuottajia saavuttamaan kaupalliset tavoitteensa tehokkaammin, mutta vaikeuttavat kansalaisten järkipäistä ostamista, käyttöä ja kulutusta koskevaa päätöksentekoa, joka perustuu tuotteiden ja palvelujen etujen ja hinnan asianmukaisuuden realistiseen arviointiin. Tämä johtuu muun muassa siitä, että niillä häivytetään usein perinteinen ero mainosten ja muun sisällön välillä ja riistetään viestin vastaanottajilta heidän oikeutensa tietää puhtaasti informatiiviselta vaikuttavan viestin taustalla olevasta kaupallisesta luonteesta ja tarkoituksesta. Näin ollen ne ovat omiaan johtamaan harhaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevia kuluttajia, kuten nuoria, vanhuksia, vähäosaisia ja vammaisia.

2.12 Lyhyesti sanottuna ETSK suhtautuu myönteisesti eettisesti tuotettuihin laadukkaisiin tuotteisiin ja palveluihin, jotka erottuvat paremman ympäristömyötäisyytensä tai sosiaalisen vastuunkantonsa ansiosta, sekä ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskeviin väitteisiin, ja keskittyy tässä lausunnossa väitteisiin ja kaupalliseen viestintään, jotka ovat valheellisia, epätarkkoja tai sekaannusta aiheuttavia.

3. Yleistä

3.1 Epävarmoihin, epätarkkoihin tai vaikeasti todennettaviin väitteisiin perustuvien ja virheitä ja sekaannusta aiheuttavien kaupallisten viestien vaikutukset ovat monimuotoisia ja vakavuudeltaan vaihtelevia, mutta ne kaikki aiheuttavat huomattavaa haittaa kuluttajille, sääntöjä noudattaville yrityksille ja tätä kautta eettisten ja avointen tavara- ja palvelumarkkinoiden toiminnalle.

3.2 Vaikutuksista voidaan mainita muun muassa seuraavat:

- tarjonnan vääristyminen mainittujen väitteiden hintoihin kohdistuvaa vaikutusta ajatellen
- sellaisten markkinoiden syntyminen, jotka eivät ole avoimet ja joilla tarjonta ja kysyntä ovat epätasapainossa
- kuluttajien ostovoiman rajoittuminen, kun heidän kykynsä tehdä tietoon perustuvia päätöksiä heikkenee, koska he eivät saa totuudenmukaista tietoa, jonka avulla he voisivat vertailla tarpeitaan ja toiveitaan tarjottujen tuotteiden ja palvelujen ominaisuuksiin
- vastuullisuutta (ympäristöä, sosiaalisia kysymyksiä ja terveyttä koskevia tekijöitä) päätöksissään korostavien kuluttajien kaikkoominen ja turhautuminen, kun saadut tiedot osoittautuvat harhaanjohtaviksi, vääriksi tai mahdottomiksi todentaa

- ”vapaamatkustajakäyttämisen” lisääntyminen, joka vaikeuttaa vastuullisen kulutuksen aikaansaamista ja laajentamista, kun jotkin tuottajat hyötyvät kuluttajien näitä tekijöitä kohtaan tuntemaan kiinnostuksen lisääntymisestä mutta eivät ole valmiita osoittamaan niihin tarvittavia resursseja, ja vahingoittaa lisäksi moitteettomasti toimivia yrityksiä
- kuluttajien luottamuksen heikentyminen markkinoita ja viranomaisten harjoittamaa valvontaa kohtaan.

3.3 Tietojen on vastattava kuluttajien todellisia tarpeita ja odotuksia, ja siksi niitä olisi arvioitava sen suhteen, vastaavatko ne riittävästi mainosviestin tavoitetta, sisältöä, esitystapaa, asiayhteyttä ja tunnistettavuutta. Tässä yhteydessä keskeiset muuttujat ovat luotettavuus, ajankohtaisuus, puolueettomuus, tarkkuus, merkityksellisyys, lyhyys, ymmärrettävyys, selkeys, luettavuus ja helppo saatavuus. ETSK suosittelee, että pakkausmerkinnöissä ilmoitetaan tuotteen alkuperä, sillä se lisää suojan tasoa, estää kuluttajien harhaanjohtamisen tai sekaannusten vaaran ja helpottaa näin ollen valintojen tekemistä.

4. Ympäristöväitteet

4.1 Ympäristöväitteet koskevat lähinnä tuotteiden koostumuksen tai käytön ympäristövaikutuksia, jotka liittyvät usein ilmastomuutokseen ja saastepäästöihin. Ne voivat kuitenkin koskea laajemmin myös muita seikkoja, kuten luonnonvarojen järkevää käyttöä, metsäkatoa, lajien monimuotoisuutta tai energiatehokkuutta ja viime kädessä yritysten toiminnan ja tuotteiden kulutuksen ekologista jalanjälkeä ympäristöön.

4.2 Ilmiötä, jossa tällaisia väitteitä käytetään vain muodon ja näön vuoksi ilman mitään tuotteeseen tai sen valmistamiseen vaikuttavaa todellisuuspohjaa, kutsutaan ”viherpesuksi”, ja se voidaan määritellä mainosten avulla tapahtuvaksi ympäristön kannalta myönteisten tietojen valikoivaksi levittämiseksi, joka synnyttää kuluttajien mielissä todellisuudesta vääristyneen ja näitä ”ekologisia” näkökohtia liikaa painottavan kuvan. Myös komissio määrittelee tämän ilmiön direktiivin 2005/29/EY soveltamista koskeissa ohjeissaan ⁽⁷⁾.

4.3 Ympäristön näkökulmasta tiedot jonkin tuotemerkin (kielteisistä tai myönteisistä) vaikutuksista synnyttävät kuluttajan mielessä tietyn kuvan tästä merkistä. Tämä kuva voi puolestaan vaikuttaa muun muassa ostopäätöksiin tai poliittisiin mielipiteisiin. Rankaisemalla ”huonoa” ja palkitsemalla ”hyvää” käyttäytymistä ostopäätöksissä järjestelmä saavuttaa tietynlaisen dynaamisen tasapainon.

4.4 Käytetyimmät ”viherpesun” tekniikat ovat seuraavat:

- Yritetään saada saastuttava prosessi vaikuttamaan vihreämmältä kuin se todellisuudessa on. Väitetään vain muutamien ominaisuuksien perusteella, että jokin tuote on ”vihreä”, jättäen muut tärkeät ympäristöseikat huomiotta. Lopputuote saattaa olla hyvin ekologinen, mutta sen tuotantoprosessi erittäin saastuttava. Viherpesuun saattaa liittyä myös epäterveellisiin työoloihin ja haitallisiin tuotteisiin liittyviä toimitusketjun huonoja käytänteitä.
- Näytön puute: esitetään ympäristöväite, jota ei voida vahvistaa helposti saatavissa olevilla sitä tukevilla tiedoilla tai kolmannen osapuolen antamalla luotettavalla sertifiointilla.
- Epämääräisyys: esitetään väite, joka on niin huonosti määritelty, että kuluttajat todennäköisesti ymmärtävät väärin sen todellisen merkityksen.
- Käytetään ”valheellisia” merkintöjä tai mainintoja palkinnoista, joita tuote ei todellisuudessa ole saanut.

4.5 On käytettävä kriteereitä, joiden avulla kuluttajien on mahdollista saada paikkansapitävää tietoa, ja kiellettävä ympäristöväitteiden väärinkäyttö kaupallisessa viestinnässä.

4.6 Yhdenmukaistettujen eurooppalaisten menetelmien, kuten niin kutsutun ”ekologisen jalanjäljen”, käyttöönotto tuotteiden ja organisaatioiden ekologisen jäljitettävyyden aikaansaamiseksi, voisi olla yksi markkinoiden toimintaa selkeyttävä toimenpide. Näiden menetelmien olisi perustuttava laajalti käytettyihin kansainvälisiin normeihin, kuten itse annettuja ympäristöväitteitä koskevaan kansainväliseen ISO 14201 -standardiin tai Kansainvälisen kauppakamarin sääntöihin.

⁽⁷⁾ SEC(2009) 1666 final. Ks. kohta 2.5.1.

5. Eettisiä ja sosiaalisia kysymyksiä koskevat väitteet

5.1 Ympäristöä koskevien väitteiden tapaan voidaan puhua eräänlaisesta yritysten ja tuotteiden ”eettisiä ja sosiaalisia ominaisuuksia” koskevasta viherpesusta. Sillä pyritään muuntamaan jonkin tuotteen hankinta mahdollisuudeksi harjoittaa luonteeltaan yhteiskunnallista hyväntekeväisyyttä tai solidaarisuutta, joka hyödyttää epäsuorasti tiettyjä tarpeita tai heikkouksia omaavia ryhmiä tai yhteisöjä.

5.2 Nykyisin näkee usein tuotemerkkejä, jotka käyttävät myynninedistämiseen perustuvia kampanjoita yhdistääkseen itsensä sosiaalisiin hankkeisiin. Kyse on niin kutsutuista charity promotion -kampanjoista, joissa myynninedistäminen liitetään sosiaaliseen toimintaan. Ne ovat saavuttaneet tiettyä menestystä talouskriisin seurauksena. Kun tällaisissa toimissa käytetään valheellisia väitteitä pelkästään myynninedistämistarkoituksessa, ne voivat johtaa kuluttajia harhaan ja aiheuttaa hämmennystä, minkä vuoksi ne ovat erityisen haitallisia.

5.3 Tällaiset toimet kohdistuvat solidaarisuuskampanjoihin, humanitaariseen apuun tai sosiaaliseen tukeen tietyille yhteisöille tai väestöryhmille tai jopa lyhytaikaisiin avustuskohteisiin, jotka johtuvat jostain akuutista hätätilanteesta tai rakenteellisesta ongelmasta, johon liittyy esimerkiksi syrjintää, erottelua tai epätasa-arvoa.

5.4 Muita sosiaalisen viherpesun muotoja ovat esimerkiksi se, että yritys kuvataan sosiaalisesti vastuulliseksi ilman, että tästä on riittävä näyttöä, tai että jotain sosiaalista ja myyntiä edistävää ominaisuutta liioitellaan osana yrityksen ydinliiketoimintaa.

5.5 Eettisiä ja sosiaalisia näkökohtia koskevia väitteitä yhdistetään joskus ympäristöväitteisiin, mutta ne koskevat kulloinkin ajankohtaisten suuntausten mukaan laajemmin myös muita seikkoja, kuten työllisyyttä, paikallisen toiminnan edistämistä, kansalaisten osallistumista tai mitä tahansa muuta alaa, joka herättää kuluttajissa halun tehdä siihen liittyvän hankinnan.

5.6 Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon valheellisten ”eettisen, sosiaalisten ja ympäristöasioiden konsulttien” kätkeyty toiminta. Tällaiset konsultit hämmentävät ja johtavat kuluttajia harhaan toimimalla markkinoilla talouden toimijoina tai välittäjinä ja käyttävät hyväkseen kuluttajien vilpittömyyttä ja hyväuskoisuutta ja tavoittelevat voittoa markkinoimalla tuotteita valheellisin väittein.

5.7 Erityisen vahingollisia sisämarkkinoiden toiminnalle ovat rahoitustoimet, joissa pyritään eettisten, sosiaalisten tai ympäristöväitteiden avulla markkinoimaan rahoitustuotteita ja -välineitä noudattamatta rahoituslaitoksille asetettuja vakavaraisuusvaatimuksia ja valvontatarkastuksia. Euroopan pankkiviranomainen on äskettäin antanut lausunnon, jossa se esittää useita toimenpiteitä riskien vähentämiseksi sekä mainostamista koskevia vaatimuksia ja suosituksia osallistujien suojelemiseksi mahdollisilta eturistiriidoilta.

5.8 Sosiaalista viherpesua, eli paikkansapitämättömien tietojen käyttämistä sosiaalisesti sitoutuneen kuvan antamiseksi, on vältettävä.

6. Terveyttä ja muita seikkoja koskevat väitteet

6.1 Kuluttajien viimeaikainen huoli terveellisistä elämäntavoista sekä tekniikan laajentuminen elintarvikkeiden, kosmetiikan ja muiden terveyteen liittyvien tuotteiden tuotantoon on myös aiheuttanut ravintoon ja ravitsemukseen, painonpudotukseen ja esteettisiin hyötyihin ja jopa kognitiivisten ja fyysisten toimintojen kohenemiseen liittyvien terveysväittämien käyttöä.

6.2 Ympäristöväitteiden tapaan kuluttajien kasvava kiinnostus terveellistä ravintoa kohtaan mahdollistaa myös väitteet, jotka liittyvät luonnonmukaiseen maatalouteen tai vitamiinien, omega-3-rasvahappojen, sokerien, suolan tai alkoholin ja jopa muuntogeenisten aineiden kaltaisten elintarvikkeiden ainesosien esiintymiseen tai puuttumiseen.

6.3 Väestön ikääntyminen ja elinajanodotteen piteneminen tarjoavat hedelmällisen maaperän sääntöjenvastaisten väitteiden käytön yleistymiselle tulevaisuudessa.

6.4 Myös niin kutsuttu terveystuotemarkkinointi, jossa tämäntyyppisiä väitteitä esitetään lisäarvona tuotteiden markkinoinnin tehostamiseksi, kuten tapahtuu ravintolisien ja luontaistuotteiden mutta myös suurkulutustuotteiden alalla, sisältää näennäistieteelliseksi perusteluiksi naamioitujen väitettyjen terveyshyötyjen väärinkäyttöä.

7. Erityistä

7.1 On otettava huomioon, että vapaaehtoisten merkintöjen sekä tunnusten ja kuvamerkkien suunnittelun vaihtoehdot luovat vain heikkoja miellelyhtymiä niissä kognitiivisissa ja tunneperäisissä prosesseissa, jotka saavat kuluttajan tekemään ostopäätöksen. Viestien ja kuvien avulla ei saa esittää väitteitä kattavina ja varmoina tietoina, ellei niitä voida kiistattomasti todistaa. Olisi aiheellista toteuttaa erityistoimia väitteiden valvomiseksi.

7.2 Väitteiden seuranta on kuitenkin tehtävä sen mukaan, millaisella välineellä ne esitetään, koska kullakin niistä on omat erityisominaisuutensa. Yhteenvedonomaaisesti voidaan todeta, että väitteitä voidaan esittää muun muassa seuraavia välineitä käyttäen:

- tekstit
- viestit ja iskulauseet
- tunnukset
- symbolit ja merkit
- kuvamerkit
- kuvat ja valokuvat
- kaaviot ja tiedot
- värisävyt
- tunnettujen ja hyvämaineisten henkilöiden ja organisaatioiden kasvot ja nimet.

7.3 Voitaisiin vaatia todistamattomia väitteitä sisältävän mainonnan lopettamista tai tietojen korjaamista.

7.4 Edellä esitetyn perusteella ETSK kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan asetuksen (EY) N:o 2006/2004 puitteissa tarvittavat toimenpiteet hallinnollisen yhteistyön ja etenkin yhteisten toimien edistämisen avulla, jotta eettisiä seikkoja, ympäristöä tai terveyttä koskevien harhaanjohtavien väitteiden vilpillinen käyttö saadaan lopetettua. Toimet tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä Euroopan kuluttajakeskusten kanssa, sillä niillä on keskeinen tärkeä rooli tämäntyyppisissä tilanteissa.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Urheilu ja eurooppalaiset arvot”**(oma-aloitteinen lausunto)**

(2015/C 383/03)

Esittelijä: Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 10. heinäkuuta 2014 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Urheilu ja eurooppalaiset arvot”

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 17. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 99 ääntä puolesta ja 59 vastaan 32:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Urheilu edistää osaltaan unionin strategisten tavoitteiden toteutumista, tuo esiin keskeisiä kasvatuksellisia ja kulttuurisia arvoja ja edistää integroitumista, sillä se puhuttelee kaikkia kansalaisia sukupuolesta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta, iästä, kansallisuudesta, yhteiskunnallisesta asemasta ja sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Urheilu on väline, jonka avulla voidaan torjua suvaitsemattomuutta, muukalaisvihaa ja rasismia.

1.2 Urheilutoiminta mahdollistaa kaikille toiveiden kanavoimisen rakentavalla tavalla ja kehittymisen urheilun välittämien ponnistelun, yhteisvastuun ja yhteenkuuluvuuden arvojen avulla. Se lisää fyysistä ja henkistä hyvinvointia samalla kun se auttaa lievittämään sosiaalisia ongelmia tarjoamalla myönteisiä arvoja. Tältä osin on tärkeää, että keskustelussa tarkastellaan myös sellaisten yleisten vähimmäisvaatimusten vahvistamista, joilla edistetään rehellisyyttä lasten ja nuorten urheiluharrastuksessa kaikissa urheilulajeissa.

1.3 Urheilun vapaaehtoistoiminnalla on keskeinen rooli ruohonjuuritason urheilun kehittämisessä ja urheiluseuroissa, joten sillä on huomattava arvo sosiaalisesta, taloudellisesta ja demokraattisesta näkökulmasta. Vapaaehtoistoimintaa ja aktiivista kansalaisuutta onkin edistettävä urheilun avulla, talviurheilu mukaan luettuna.

1.4 Hyvän hallintotavan periaatteen tulee taata rehellisyys urheilukilpailuissa. Välttämätön edellytys urheilussa on urheilujärjestöjen – joiden on toimittava avoimuuden, vastuullisuuden ja demokratian periaatteiden mukaisesti – riippumattomuus. Sen pohjalta kaikkien asiaankuuluvien tahojen tulee olla asianmukaisesti edustettuina päätöksentekoprosessissa. Näiden yleisten ennaltaehkäisevien puitteiden lujittamiseksi, ja kuten äskettäin tehty perusteellinen tutkimus⁽¹⁾ osoittaa, on olennaisen tärkeää vahvistaa luottamusta kansallisten viranomaisten ja urheilujärjestöjen välillä, jotta helpotetaan kansallisten oikeusviranomaisten ja kansainvälisten urheilujärjestöjen välistä välttämätöntä tietojenvaihtoa.

1.5 Innovoinnin alalla ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita levittämään ja vaihtamaan keskenään EU:n tasolla tietoa myönteisistä kokemuksista ja soveltuvimista käytännöistä, jotka liittyvät keinoihin luoda ja tukea strategisia kumppanuuksia eri alojen tärkeimpien sidosryhmien välillä, jotta vahvistetaan urheilun roolia innovoinnin ja talouskasvun vauhdittajana. Onkin hyvin tärkeää kyetä hyödyntämään etuja, joita suurten urheilutapahtumien toteuttamisesta voi ja tulee syntyä alueille ja kaupungeille, missä niitä järjestetään. Komitea katsoo, että komission tulee kiinnittää huomiota uusiin aloitteisiin ja menettelyihin, joita ilmaantuu maailmanlaajuisella tasolla ja joiden avulla pyritään tukemaan alueita ja kaupunkeja sellaisten urheiluhankkeiden käynnistämiseksi, joilla edistetään kestävyysajattelun mukaista taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

⁽¹⁾ Protecting the Integrity of Sport Competition – The Last Bet for Modern Sport, s. 120–124, Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne ja International Centre for Sport Security (ICSS), toukokuu 2014.

1.6 Eri tasoilla on kannustettava hyödyntämään EU:n rahoitusvälineitä urheilualan kehittämiseksi.

1.7 EU:n tasolla tulisi edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta, heikommassa asemassa olevien ryhmien osallistamista urheilutoimintaan sekä ihmisten sosiaalista osallisuutta, vapautensa menettäneet henkilöt mukaan luettuina, jotta he voivat löytää urheilusta keinon integroitua uudelleen yhteiskuntaan, sillä urheilu synnyttää emotionaalista hyvinvointia ja luo vakautta sellaisten ponnisteluun, yhteisvastuuseen ja viime kädessä reiluun peliin liittyvien arvojen ansiosta, jotka voivat auttaa sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän poistamisessa.

1.8 EU:n tärkeänä tehtävänä on torjua eriarvoisuutta, jotta poistetaan esteet, joiden vuoksi vammaiset eivät pysty osallistumaan urheilutoimintaan, edistetään heidän osallistumistaan kilpailuihin ja kitketään kaikenlaiset tähän liittyvät sosiaaliset ennakkoluulot. Olisikin hyödyllistä, että komissio ehdottaisi ministerineuvostolle ”urheilua ja sosiaalista osallisuutta koskevien hyvien käytäntöjen eurooppalaisen säännöstön” laatimista, jotta urheiluharrastusta tuettaisiin ja edistettäisiin nykyistä enemmän vammaisten keskuudessa.

1.9 EU:n ja jäsenvaltioiden tulisi kiinnittää erityistä huomiota ikäihmisten urheilun ja liikkumisen edistämiseen. Euroopan väestön ikääntyessä on erittäin tärkeää, että toteutetaan kohdennettuja hankkeita ja osoitetaan rahoitusta tähän tarkoitukseen.

2. Johdanto

2.1 Lissabonin sopimuksen mukaan Euroopan unionilla ja sen jäsenvaltioilla on yhteisiä arvoja yhdyntymisprosessissa. Näistä tärkeimpiä arvoja ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.

Lissabonin sopimuksessa (EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 165 artikla) EU:lle annetaan toimivalta edistää urheilua Euroopassa. Urheilun eri ulottuvuuksia – sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen – tulee tarkastella ottamalla huomioon urheilun niveltymisen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuihin arvoihin, mikä edellyttää selkeää toiminnallista sitoutumista toimielimiltä ja jäsenvaltioilta, joiden tulee toissijaisuusperiaatetta soveltaen edistää politiikkoja, normeja ja toimenpiteitä urheilun eurooppalaisten näkökohtien tukemiseksi.

2.2 Käsillä olevassa oma-aloitteisessa lausunnossa tavoitteena on pyrkiä tekemään tunnetuksi eurooppalaisiin arvoihin ja urheilun arvoihin – talviurheilun arvot mukaan luettuina – sisältyviä mahdollisuuksia ja välittämään nämä arvot kaikille kansalaisille ja yhteiskunnan organisaatioille sekä edistämään EU:n urheilupolitiikkaa, kun otetaan huomioon, että tällä alalla on toistaiseksi vain joitakin yksittäisiä oikeudellisia päätöksiä, jotka liittyvät yleensä taloudellisten vapauksien käyttämiseen.

2.3 Jo antiikin aikana klassisessa kreikkalaisessa filosofiassa erotettiin toisistaan ruumiillinen toiminta ja mieli, ja olympiahenki on kehittynyt näistä ajatuksista, joista ennen kaikkea etiikka ja rauhan edistäminen tulivat selvimmin huomattaviksi.

Urheilulla on merkittävä vaikutus Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvien eurooppalaisten ja maailmanlaajuisten tavoitteiden toteutumiseen, sillä ala voi edistää huomattavasti älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua.

3. Urheilun yhteiskunnallinen merkitys

3.1 Urheilun yhteiskunnallisen merkityksen varmistamiseksi jäsenvaltioilla on oltava asianmukainen infrastruktuuri, joka helpottaa urheilun harjoittamista ja jonka perustana on urheilutilojen ja -välineiden asianmukainen, riittävä ja tasapainoinen perusverkosto niiden alueella.

3.2 Vapaaehtoistoiminta on edelleen urheilun kulmakivi EU:ssa, sillä vapaaehtoistyöntekijät sekä voittoa tavoittelemattomat urheilujärjestöt mahdollistavat urheiluhanteiden kehittämisen ja levittämisen. Tässä yhteydessä on korostettava koulujen roolia olympia-arvojen levittämisessä, sillä koulut edistävät rauhaa ja sopusointua urheilussa ja luovat perustan yhteiselolle ja integroitumiselle demokraattisessa ja moniarvoisessa yhteiskunnassa. Tämä koskee myös inhimillisiä arvoja, jotka kuuluvat urheiluun ja joissa sitoudutaan väkivallan, rasmin, suvaitsemattomuuden ja muukalaisvihan poistamiseen urheilusta.

3.2.1 Urheilujärjestöjen tulee soveltaa hyvän hallintotavan periaatteita urheilun alalla. Niiden on perustuttava avoimuuden, vastuullisuuden ja demokratian periaatteisiin, ja kaikkien asiaankuuluvien osapuolten on oltava asianmukaisesti edustettuina päätöksentekoprosessissa, myös kannattajien, jotka yleensä tukevat reilun pelin periaatteita. Tulisi pohtia mahdollisuutta määrätä nykyistä tiukemmista avoimuusvaatimuksista, kun urheilujärjestöjen toimintaa rahoitetaan julkisin varoin.

3.2.2 ETSK katsoo, että on tarkasteltava mahdollisuutta sopia toimista ei-toivottujen ilmiöiden – kuten urheilutuloksiin liittyvän korruption, dopingin ja väkivallan – torjumiseksi. Lähtökohtana tässä voisivat olla valtuudet, jotka EU:lle on myönnetty Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 6 ja 165 artiklassa, mutta myös valtuudet, jotka liittyvät vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen, tai mitkä tahansa muut valtuudet, jotka voisivat olla tarpeen, jotta voidaan toteuttaa ylikansallisia toimenpiteitä, joilla voisi olla myös todellinen pelotevaikutus.

3.2.3 Näiden toimenpiteiden tavoitteena tulisi olla korkean turvallisuustason varmistaminen, ja kyse voisi olla esimerkiksi toimenpiteistä, joilla pyritään poliisiviranomaisten (Europol) ja oikeusviranomaisten (Eurojust) sekä muiden toimivaltaisten viranomaisten – niiden joukossa ehdottomasti myös urheiluliittojen – väliseen koordinoointiin ja yhteistyöhön.

3.3 Kansanterveyden vaalimiseksi nyky-yhteiskunnassa on ratkaisevan tärkeää edistää liikuntaa sekä urheilun harjoittamista. On aiheellista korostaa, että urheilun harjoittaminen edistää terveellistä elämäntapaa ja parantaa elämänlaatua ja että hyödyntämällä täysipainoisesti urheilun tarjoamia mahdollisuuksia voidaan vähentää terveydenhuollon kustannuksia.

3.4 EU:n institutionaalista toimintaa urheilun alalla ovat merkittävästi edistäneet muun muassa aiheesta ”urheilun eurooppalainen ulottuvuus” syntynyt julkinen keskustelu, urheilun sisällyttäminen mukaan Erasmus+-ohjelmaan sekä strategiset toimet, jotka liittyvät sukupuolten tasa-arvoon urheilussa. Erasmus+-ohjelman painopisteistä käydään vuosittain keskustelu, joten ETSK esittää, että seuraavassa arvioinnissa otetaan huomioon käsillä olevassa lausunnossa esitetyt huomiot.

3.4.1 Tätä institutionaalista toimintaa on vahvistettava ryhtymällä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta voidaan hyödyntää kotoperäisten, perinteisten ja paikallisten urheilumuotojen lisäarvoa ja myönteisiä näkökohtia. Kyseiset urheilumuodot, joita tulisi tukea ja tehdä tunnetuksi, ovat vakuuttava osoitus EU:n kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta.

3.4.2 Erasmus+-ohjelman pohjalta komission tulisi esittää selkeä katsaus vaikutuksista, joita urheilutoiminnan sisällyttämisellä kyseiseen ohjelmaan on erityisesti, kun on kyse uutta osaamista, työllisyyttä ja nuoria koskevien tavoitteiden saavuttamisesta.

3.5 Jotta urheilun avulla onnistutaan edistämään eurooppalaisten arvojen vakiintumista ja kehittämistä, on otettava käyttöön ja toteutettava koordinointi-, lisä- ja tukitoimenpiteitä, jotka on suunnattu näiden eurooppalaisten arvojen suojelemiseen etenkin, kun on kyse arvoista, joilla pyritään ihmisarvon suojelemiseen, sekä tietyistä yksilön oppimisprosessiin liittyvistä seikoista, joiden asianmukainen omaksuminen on ratkaisevan tärkeää demokratian toimivuuden ja oikeusvaltion kannalta. Tätä lähestymistapaa voidaan vahvistaa urheilun välittämän reilun pelin sanoman avulla. Sanomassa välittyä yhteiskunnalle merkittävä osa eurooppalaisista arvoista.

Urheilun eurooppalainen ulottuvuus on yhtä lailla omiaan edistämään sellaisten parametrien saavuttamista, jotka johtavat naisten ja miesten tasa-arvoon. Olisi tärkeää laatia ja hyödyntää oppimateriaaleja sekä urheilualan vastuutahojen että vanhempien kouluttamiseksi, jotta voidaan osaltaan auttaa poistamaan sukupuolistereotyyppiä ja tukea sukupuolten tasa-arvoa urheilussa sekä edistää kummankin sukupuolen yhä tasapainoisempaa edustusta urheilualan johtokunnissa ja komiteoissa. Tässä yhteydessä merkittävä askel on laatia peruskirja parhaista käytänteistä, jotka liittyvät nuorison kehitykseen sekä suojeluun urheilussa ⁽²⁾.

3.6 Urheilun harjoittaminen yksilö- tai kollektiivisella tasolla voi olla varteenotettava keino luoda työllisyyttä, vaurautta ja hyvinvointia, ja sen asianmukainen hyödyntäminen on nykyisin erittäin tärkeää nuorisotyöttömyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi. On aiheellista mainita erityisesti niiden urheilijoiden tilanne, jotka aloittavat toisen työuran lopetettuaan huipputason urheilun ja joiden on valmistauduttava erityisellä tavalla tähän elämänsä uuteen vaiheeseen (kaksoisura). Näiden nuorten asianmukaisen kehityksen edellytyksenä on urheilualan tutkintojen ja pätevyksien vastaavuus ja tunnustaminen. Viimeksi mainittu seikka on tärkeä pyrittäessä lopettamaan tällä alalla mahdollisesti vallitseva harmaa talous ja edettäessä kohti sen laillistamista tulevaisuudessa.

⁽²⁾ Tämä oli yksi Inter-Regional Sports Policy Summit -huippukokouksen (Lissabon 16.–17. maaliskuuta 2015) keskeisistä päätelmistä. Huippukokous keräsi yhteen valtaosan keskeisistä kansainvälisistä sidosryhmistä tavoitteena urheilun alalla toteutettavien politiikkojen määrittäminen.

3.6.1 On aiheellista määritellä, millä tavoin eurooppalaisia rahoitusmekanismeja voidaan hyödyntää, jotta edistetään urheilua välineenä, jonka avulla tuetaan sosiaalista osallisuutta ja nuorten työllisyyttä, sukupuolten tasa-arvoa, innovointia, yhteiskuntaan sopeuttamista edistävien organisaatioiden verkostoitumista ja muita yhteistä etua koskevia tavoitteita.

Urheilu on oivallinen keino torjua sosiaalista syrjäytymistä ja edistää yhteiskuntaan sopeutumista sekä vahvistaa arvoja, jotka edistävät yksilöiden ja yhteiskunnan kehitystä. Urheilulla on myös vaikutus yksilöiden terveyteen ja koulutukseen. EU:n tasolla tulisi edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja ihmisten sosiaalista osallisuutta. Tämä koskee myös vapautensa menettäneitä henkilöitä, jotka voivat löytää urheilusta keinon integroitua uudelleen yhteiskuntaan, sillä urheilu synnyttää emotionaalista hyvinvointia ja luo yhteenkuuluvuutta ja vakautta ponnisteluun, yhteisvastuuseen ja viime kädessä reiluun peliin liittyvien arvojensa ansiosta.

3.6.2 Tulisi luoda sellaisten järjestöjen verkosto, jotka edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja yhteiskuntaan sopeutumista erityisesti yleisempien urheilumuotojen harjoittamisen pohjalta, jotta voitaisiin vaihtaa perussopimuksissa vahvistettuihin eurooppalaisiin arvoihin pohjautuvia hyviä toimintatapoja. Niin ikään tulisi järjestää eurooppalainen kongressi innovatiivisista käytänteistä, jotka koskevat yhteiskuntaan sopeuttamista urheilun avulla, ja Euroopan unionin tason mestaruuskisoja sekä julkistaa näiden verkostojen tulokset ja tiedottaa niistä.

3.7 EU:n tärkeänä institutionaalisenä tehtävänä on torjua eriarvoisuutta, jotta poistetaan esteet, joiden vuoksi vammaiset eivät pysty osallistumaan urheilutoimintaan, edistetään heidän osallistumistaan kilpailuihin ja kitketään kaikenlaiset tähän liittyvät sosiaaliset ennakkoluulot.

Olisi hyödyllistä, että komissio ehdottaisi ministerineuvostolle ”urheilua ja sosiaalista osallisuutta koskevien hyvien käytäntöjen eurooppalaisen säännöstön” laatimista.

3.7.1 Vammaisten integroitumista tulisi edistää urheilun ja urheilutapahtumiin osallistumisen avulla elämänlaadun parantamiseksi sekä vammaisten ja heidän perheidensä sosiaalisen kanssakäymisen kehittämiseksi. Urheilu ei näin ollen ole pelkästään terveellinen tapa, vaan se myös parantaa ja lisää kyseisten henkilöiden liikkuvuutta ja auttaa kehittämään päätöksentekokykyä sekä vuorovaikutus- ja ryhmäytötaitoja.

3.7.2 Jotta edistetään vammaisten olympiaurheilun ja vammaisten huippu-urheilun tunnettuutta ja lisätään näin tietoisuutta asiasta kansalaisten keskuudessa, viranomaistahojen on otettava käyttöön paralympialaisia ja muita kansainvälisiä korkean tason tapahtumia koskeva viestintästrategia turvautumalla asiaankuuluviin tiedotusvälineisiin ja asiantuntijoihin sekä huolehtimalla siitä, että paralympialaisten televisiointi on laadultaan korkeatasoista ja että lähetysaikaa niistä on tarjolla runsaasti parhaaseen katseluaikaan.

3.7.3 Kansallisissa lainsäädännöissä, joiden säännökset ovat vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen mukaisia, pyritään samoihin tavoitteisiin ja vahvistetaan esteettömyys sekä kaikkien tarpeet huomioon ottava suunnittelu välineiksi, joita tulee soveltaa muutettaessa ja luotaessa ympäristöjä, jotka mahdollistavat kansalaisten täysipainoisen osallistumisen.

3.7.4 Koska yksi esteistä, joka yleensä järjestelmällisesti havaitaan pyrittäessä kehittämään ohjelmia, joilla edistetään ikäihmisten ja vammaisten osallistumista urheilutoimintaan, on prosessiin osallistuvien eri toimijoiden puutteellinen koulutus, suosituksena on laatia tarpeellista materiaalia, jotta vastataan opettajien, liikunnanopettajien ja urheilualan teknisen henkilöstön koulutuksellisiin tarpeisiin, jotka liittyvät liikunta- ja urheilutoiminnan kehittämiseen osallistavassa ympäristössä.

3.8 Eurooppalaisen yhteiskunnan ikääntymisen vaikuttaessa vääjäämättömältä ja elinajanodotteen samalla koko ajan noustessa on välttämätöntä kehittää kohdennettuja hankkeita ja ohjelmia ikäihmisten urheilun ja liikkumisen edistämiseksi. Tämä asia on useimmissa maissa unohdettu, ja siihen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla.

4. Urheilun taloudellinen ulottuvuus

4.1 Urheilulla on taloudellinen ulottuvuus, joka johtuu urheilun harjoittamiseen liittyvästä taloudellisesta toiminnasta ja urheilun ammattimaisuudesta – näkökohtia, joilla on vaikutuksia sisämarkkinoihin. Sillä on myös erityinen luonne, joka perustuu rakenteisiin, jotka liittyvät vapaaehtoistoimintaan ja urheilun sosiaalisiin, kasvatuksellisiin ja kulttuurisiin tehtäviin, joilla on merkittävä vaikutus urheilullisuuden, kunnioituksen ja sosiaalisen osallisuuden kaltaisiin myönteisiin arvoihin.

Urheilullisten ja kaupallisten intressien välillä on näin ollen tehtävä ero, ja ETSK katsookin, että urheilua on suojeltava talouden liialliselta vaikutukselta urheiluun sisältyvien periaatteiden ja arvojen säilymisen varmistamiseksi.

4.1.1 Tähän urheilun erityisluonteeseen, joka johtuu urheiluun liittyvistä ainutlaatuisista ja perusluonteisista näkökohdista, tulisi soveltaa erillistä lähestymistapaa, kun unionin lainsäädäntöä sovelletaan tilanteissa, joissa EU kykenee toimimaan jäsenvaltioita tehokkaammin ja toissijaisuusperiaatetta kunnioittaen.

4.2 Urheilun taloudellisessa ulottuvuudessa on otettava huomioon kyseisen toiminnan erityinen yhteys perusoikeuksiin.

4.2.1 Jotta varmistetaan asianmukainen suojeleminen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksilta ja erityisesti digitaaliselta piratismilta, jotka vaarantavat urheiluun liittyvän talouden, toteutettavia toimenpiteitä on tarkasteltava suhteellisuusperiaatteen pohjalta. Joka tapauksessa etusijalle on asetettava kansalaisten perusoikeus saada tietoja, jotta varmistetaan ainakin yleisön oikeus hankkia ja saada tietoa, uutisoiminen erittäin merkittävistä tapahtumista sekä toimittajien oikeus tiedottaa.

4.2.2 On muita aloja, kuten kilpailupolitiikka, varsinkin valtiontuet, joilla olisi aiheellista hyväksyä valtiontukia koskevat suuntaviivat, jotta selkiytetään, millaisia tukia pidetään oikeutettuina urheilun sosiaalisten, kulttuuristen ja kasvatuksellisten tehtävien toteuttamiseksi.

4.2.3 Sähköinen urheiluvedonlyönti sääntelemättömillä markkinoilla ja erityisesti laitton vedonlyönti ovat nykyisin yksi suurimmista uhkista urheilulle. Niiden kielteisiä vaikutuksia voidaan verrata dopingiin ja katsojien harjoittamaan väkivaltaan, ja ne voivat johtaa manipulointiin urheilukilpailuille ominaisen epävarmuuden johdosta. On myös muita seikkoja, kuten vedonlyönti ja uhkapelit sekä tarve ryhtyä yleistä etua koskeviin toimenpiteisiin, joilla pyritään estämään peliriippuvuus ja suojelemaan alaikäisiä erityisesti sähköisesti välitettäviltä rahapeleiltä.

4.2.4 Urheiluun liittyy luontaisesti ja erottamattomasti kannustava elementti, joka ajaa sen harjoittajat parantamaan alituisesti tuloksiaan ja pyrkimään huippusuorituksiin. Tämä selittää sen, että urheilualalle ovat ominaisia jatkuvat innovaatiot, jotka ovat saattaneet urheiluteknologian merkittävään asemaan soveltavan tieteen aloilla: erityisesti tekstiiliteknologia, ihmisen liikemekanikka, uudet materiaalit, sensorit, toimilaitteet ja ihmiskeskeinen suunnittelu. Urheilupaikkojen rakentamisesta ja ylläpitämisestä sekä urheilutapahtumiin osallistumisesta ja niissä mukana olemisesta on tulossa tärkeä osa elämystaloutta, josta urheilumatkailun kehitys on yksi esimerkki.

4.2.5 Tulisi arvioida muita aihealueita, jotka liittyvät taloudellisesti urheiluun ja joista esimerkkinä mainittakoon ihmisten ja palveluiden vapaa liikkuvuus, sponsorointisopimukset, pelaaja-agenttien toiminnan sääntely, urheiluvakuutukset ja terveys, urheilijoiden koulutusohjelmat sekä urheiluun liittyvät ammatilliset pätevyudet. Komission tulisi ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin tai tehdä ehdotuksia.

4.2.6 Nuorten valmentajien ammatillisen koulutuksen osalta on parannettava sääntelyä EU:n eri jäsenvaltioissa ja otettava huomioon, että valmentajan toiminta on verrattavissa pedagogin toimintaan ja että eräissä tapauksissa (esimerkiksi valmistauduttaessa urheilukilpailuihin) valmentaja käyttää enemmän aikaa nuoreen urheilijaan kuin opettaja oppilaaseen. Valmentajan koulutuksen on tapahduttava virallisissa puitteissa, ja se on tunnustettava opettajien tasolla viranomaistahon myöntämällä tutkintotodistuksella.

4.2.7 ETSK kehottaa eurooppalaisia urheiluliittoja sitoutumaan tässä lausunnossa esiin tuotujen arvojen ja periaatteiden puolustamiseen, ja toivoo, että niiden toiminta kaikilla aloilla perustuu näihin arvoihin ja periaatteisiin myös, kun kyse on toiminnasta, joka liittyy yksinomaan palkintojen ja julkisten tunnustusten myöntämiseen.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Energian varastointi: integroinnin ja energiaturvallisuuden osatekijä”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2015/C 383/04)

Esittelijä: Pierre-Jean COULON

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 22. tammikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Energian varastointi: integroinnin ja energiaturvallisuuden osatekijä”.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 16. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 131 ääntä puolesta.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK vaatii, että Euroopan unionin ilmasto- ja energiavoitteet johtavat uusiutuvista lähteistä saatavien energiamuotojen suurempaan osuuteen energiavalikoimassa. Komitea on tukenut johdonmukaisesti uusiutuvaa energiaa: kestäväpohjainen energijärjestelmä, jossa suuri osa energiasta saadaan uusiutuvista lähteistä, on ainoa energia-alan tulevaisuuden ratkaisu pitkällä aikavälillä. Komitea toteaa, että on tärkeää ottaa käyttöön energijärjestelmää täydentävät osatekijät.

1.2 Koska uusiutuvien energiamuotojen tuotanto on jaksottaista, energian varastointi asettaa todellisen haasteen niiden hyödyntämiselle ja kehittämiselle. Varastointi on Euroopan unionille strateginen haaste, jonka ratkaiseminen takaisi pysyvästi unionin toimitusvarmuuden ja kannattavat energiamarkkinat sekä teknisesti että kustannusten näkökulmasta. Tästä syystä aihe on EU:n asialistan kärkipäässä ja ensisijaisen tärkeä toimintakohde muun muassa helmikuussa 2015 käynnistetyn energiaunionin yhteydessä.

1.3 ETSK on korostanut aiemmin antamassaan lausunnoissaan varastoinnin merkitystä: se on ”haaste, mahdollisuus ja ehdoton välttämättömyys”. Komitea painottaa energia-alan siirtymän onnistumisen tärkeyttä Euroopan unionissa ja vaatii, että kaikki keinot otetaan käyttöön konkreettisten, laajamittaisten tulosten saavuttamiseksi varastoinnin alalla.

1.4 ETSK toteaa, että vaikka erilaisia varastointiratkaisuja on olemassa, ratkaisujen teknologiset ja teolliset kehitysasteet vaihtelevat.

1.5 ETSK kehottaa muistamaan, että energian varastoinnista saatavien etujen lisäksi varastointi voi myös aiheuttaa merkittäviä taloudellisia sekä ympäristöön liittyviä ja terveydellisiä kustannuksia. Tästä syystä komitea vaatii järjestelmällisiä vaikutustenarviointeja, joissa ei arvioida ainoastaan teknisten ratkaisujen kilpailukykyä vaan myös vaikutuksia ympäristöön ja terveyteen. ETSK pitää tärkeänä myös, että arvioidaan teknisten ratkaisujen vaikutukset taloudellisen toiminnan ja työpaikkojen luomiseen.

1.6 ETSK vaatii, että lisätään varastointia koskevaa tutkimus- ja kehitystyötä ja siihen kohdistuvia investointeja ja parannetaan Euroopan laajuisia yhteisvaikutuksia tällä alalla, jotta energia-alan siirtymän kustannukset alenevat, varmistetaan energian toimitusvarmuus ja turvataan Euroopan talouden kilpailukyky. ETSK katsoo, että energian varastointiin liittyviä jäsenvaltioiden säännöksiä on tarpeen yhdenmukaistaa.

1.7 ETSK kehottaa myös aloittamaan Euroopassa julkisen keskustelun energiasta – nk. eurooppalaisen energiavuoropuhelun –, jotta kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta kokonaisuudessaan ottavat energia-alan siirtymän asiakseen ja voivat punnita energian varastointitekniikoihin liittyviä tulevaisuuden vaihtoehtoja.

1.8 ETSK muistuttaa kaasun tärkeydestä energiayhdistelmässä ja sen merkityksestä kansalaisten energiaturvallisuuden kannalta. ETSK kehottaa kannustamaan varastointiin tällä alalla, jotta kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä olisi varastoja yhteisvastuun periaatteen mukaisesti.

2. Energia-alan siirtymän onnistuminen ja energian toimitusvarmuus

2.1 Energian hankinta ja hallinnointi ovat tärkeitä poliittisia ja sosioekonomisia kysymyksiä ja haasteita, joihin on löydettävä vastauksia, jotta energia-alan siirtymä onnistuisi ja ilmastohaasteet saadaan ratkaistua. Vaikka energian kysyntä on EU:ssa laskussa (energiankulutus on vähentynyt vuodesta 2006, ja kulutamme nyt saman verran energiaa kuin 1990-luvun alussa), energian varastointitarve on aiempaa suurempi uusiutuvien, jaksottaisten energialähteiden käyttöönoton lisääntymisen vuoksi. Tällä on suuria vaikutuksia moniin aloihin (jaksottaisuuden korvaaminen, sähköautot, puolustus jne.), ja se on strateginen haaste Euroopalle ja eurooppalaiselle teollisuudelle. On huomattava, että uusiutuvan energian varastointiongelma on myös yksi näiden energiamuotojen vastustajien pääargumenteista.

2.2 Suurin osa primaarienergiasta (kaasu, öljy, hiili) on helposti varastoitavissa, mutta strategisten varastojen kokoon, hintaan ja sijaintiin liittyy ratkaisemattomia kysymyksiä. Primaarienergian toisen merkittävän lähteen eli uusiutuvien energiamuotojen varastointia koskevat tulokset vaihtelevat. Vesivoimaa voidaan usein kerätä talteen varastoimalla vettä järviin ja tekoaltaisiin. Biomassaakin voidaan varastoida suhteellisen helposti, mutta aurinko- ja tuulivoimaa, joita tavallisesti käytetään sähkön tuotantoon, voidaan tällä hetkellä varastoida vain monimutkaisten ja kalliiden väliprosessien kautta.

3. Ensisijainen kysymys unionille

3.1 Euroopan komissio on analysoinut mahdollisuuksia vähähiiliseen energiajärjestelmään siirtymiseksi ja julkaisi vuonna 2011 energia-alan etenemissuunnitelman 2050, jossa esitetään erilaisia vuoteen 2050 ulottuvia strategioita. Jotta hiilestä pystyttäisiin irtautumaan oletusten mukaisesti, sähköalalla olisi turvaututtava valtaosin uusiutuvaan energiaan (59–85 %), joka saataisiin erilaisista uusiutuvista energialähteistä. Myöhemmässä, vuonna 2014 annetussa tiedonannossa ”Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030” vahvistetaan valittu etenemisreitti kohti vähähiilistä energiajärjestelmää, ja sen mukaan uusiutuvien energialähteiden osuus energiantuotannosta on lähes 45 prosenttia vuonna 2030. Tämä on linjassa EU:n päättäjien 23. lokakuuta 2014 sopimien vuoteen 2030 ulottuviin puitteisiin sisältyvien tavoitteiden kanssa. Erilaisten uusiutuvien energialähteiden merkittävä osuus sähköjärjestelmässä edellyttäisi kymmenien tai satojen gigawattien varastointikapasiteettia sähköverkossa silloinkin, kun käytetään muita joustotoimenpiteitä.

3.2 Lisäksi Euroopan komissio on nostanut sähkön varastoinnin yhdeksi ensisijaisista toimintakohteistaan ja on moneen otteeseen painottanut varastoinnin keskeistä merkitystä. Energian varastointia käsittelevässä työasiakirjassa vuodelta 2013 (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/energy_storage.pdf) komissio vaatii parempaa koordinoitua tämän aiheen ja muiden Euroopan unionin keskeisten politiikanalojen eli muun muassa ilmastopolitiikan välillä. Energian varastointi olisi otettava huomioon kaikissa energiaan ja ilmastoon liittyvissä nykyisissä ja tulevaisuudessa EU:n toimenpiteissä ja säädöksissä sekä myös energiainfrastruktuuriin liittyvissä strategioissa, joilla olisi tuettava energian varastointia. Lisäksi komissio muistuttaa energiaunionista antamassaan tiedonannossa (25. helmikuuta 2015) seuraavaa: ”Euroopan unioni aikoo ehdottomasti saavuttaa maailmanlaajuisen johtoaseman uusiutuvan energian alalla ja nousta globaaliksi keskuksiksi, jossa kehitetään seuraavan sukupolven teknisesti edistyksellisiä ja kilpailukykyisiä uusiutuvia energiamuotoja. EU on myös vahvistanut tavoitteen, jonka mukaan uusiutuvan energian osuus EU:ssa kulutetusta energiasta on vähintään 27 prosenttia vuonna 2030.” Komissio haluaa käynnistää uuden tutkimus- ja innovointistrategian: jotta Eurooppa ”voi olla maailman kärjessä uusiutuvan energian alalla, sillä on oltava johtoasema uusiutuvia energialähteitä koskevissa seuraavan sukupolven teknologioissa ja varastointiratkaisuissa”.

3.3 Madridin foorumin viimeisimmät päätelmät ovat samansuuntaiset: foorumi vahvisti kaasun varastoinnin strategisen merkityksen EU:n huoltovarmuudelle. ETSK korostaa myös, että on tärkeää kannustaa kehittämään kaasun varastointia.

4. Teknologian kehitys varastoinnin alalla

4.1 Sähkön varastointiratkaisut jakautuvat neljään pääryhmään: energiaa voidaan energiatarpeiden mutta myös rajoitusten perusteella varastoida eri muodoissa (sähkö, kaasu, vety, lämpö, kylmä) tuotantopaikkojen läheisyyteen, energiaverkkoihin tai käyttöpaikkojen lähelle:

- potentiaalinen mekaaninen energia (padot, energian siirtämiseen käytettävät pumppausasemat, rannikolla sijaitsevat pumppausasemat, energian paineilmaparastointi)
- kineettinen mekaaninen energia (varastointi vauhtipyörään)

- sähkökemiallinen energia (paristot, akut, kondensaattorit, vety kantajakaasuna)
- lämpöenergia (latenttilämpö tai tuntuva lämpö).

4.2 Yleisimmät sähkön varastointitavat maailmassa ovat energian varastoiminen vesipumppuvoimaloihin. Näitä ovat esimerkiksi varavirtajärjestelmät (uninterruptible power system, UPS). Nämä järjestelmät herättävät tällä hetkellä taas kiinnostusta sähköverkonhaltijoiden, teollisuuden ja palvelusektorin kiinteistöjen hallintojien keskuudessa. Energian siirtämiseen käytettävät pumppuasemat mahdollistavat jaksottaisten uusiutuvien energiamuotojen, erityisesti tuuli- ja aurinkosähkön, integroimisen, huippukapasiteetin tarjoamisen ja kysynnän ajoittamisen, taloudellisen tasapainottamisen (lataaminen, kun hinnat ja kysyntä ovat alhaalla, ja jälleenmyynti, kun hinnat ja kysyntä ovat korkealla, sekä ”sosiaalinen” tasaaminen) sekä sähköverkkoihin kohdistuvien investointien siirtämisen. On kuitenkin epätodennäköistä, että suurinkaan mahdollinen varastointikapasiteetti riittäisi kompensoimaan pitkiä ajanjaksoja ilman tuulta tai aurinkoa, jos tällaisia uusiutuvia energiamuotoja ryhdytään käyttämään laajamittaisesti.

4.3 Varastointimarkkinoille on nousemassa myös viisi uutta ratkaisua, jotka saattavat yleistyä ensi vuosikymmenellä:

- energian varastointi teollisuusprosesseihin lämpönä tai kemiallisessa muodossa, jolloin on mahdollista alentaa tai ajoittaa kysyntää optimoitaessa sähkön, mutta myös lämmön tai jopa kaasun kulutusta
- sähkö- ja kaasuverkkojen yhdistämiseen perustuva varastointi syöttämällä elektrolyysissä syntynyttä vetyä tai tuottamalla synteettistä metaania metanaation avulla (ks. esim. saksalaisen DENA-viraston ”Power To Gas”, www.powertogas.info)
- sähkön varastointi kaupunginosia tai asuinrakennuksia varten muuttamalla rakennuksia ja toimintakeskuksia älykkäiksi tai energiaa tuottaviksi (Nicegrid-hanke Ranskassa)
- sähkön mobiilivarastointi V2G-järjestelmään (vehicle to grid) kytketyillä sähköajoneuvoilla: Toyota, Nissan, Renault jne.
- vaihtuvanopeuksiset ja täysin säädettävissä olevat joustavat pumppuvoimalaitokset tasausmarkkinoita varten.

4.4 On syytä panna merkille vedyn lupaava rooli (vaikkakin sen hinta sekä turvallisuus- ja kuljetuskysymykset heikentävät merkittävästi sen potentiaalia): se on energiankantaja, josta ei aiheudu kasvihuonekaasupäästöjä, jos tuotanto tapahtuu hiilivapaasta lähteestä. Lisäksi sitä voidaan käyttää monenlaisissa sovelluksissa ennen kaikkea teollisuudessa, kuten paikallisessa sähköntuotannossa (sähkön saaminen syrjäisiin kohteisiin, varageneraattorit), energian varastoinnissa (verkon tukeminen, uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen) ja sähkön ja lämmön yhteistuotannossa. Sitä käytetään myös maaliikenteessä (yksittäiset ajoneuvot, joukkoliikenne, kuorma-autot jne.), lentoliikenteessä (ilma-alusten pääasiallisena tai täydentävänä käyttövoimana), meri- ja sisävesiliikenteessä (sukellusveneet, pääasiallinen tai täydentävä käyttövoima), öljynjalostuksessa ja petrokemianteollisuudessa (”vihreä” vety) sekä muissa käyttötarkoituksissa, kuten kannettavissa laitteissa (ulkoiset laturit tai sisäänrakennetut akut). Tämä kaikki kehittyy koko ajan.

Vedyn tuottamiseen käytetyt elektrolyysi- ja polttokennotekniikat ovat nykyisin erittäin joustavia ja helposti saatavilla, vaikkakin ne ovat varsin teottomia – tästä syystä tuuliturbiinien ja aurinkopaneelien kysyntä kasvaa entisestään ja tälle alalle syntyy ylikapasiteettia. Vety on keskeinen energiankantaja eri energiaverkkojen välistä joustavuutta hyödyntävissä järjestelmissä (esim. Berliinin Hybrid Power Plant). Tarvittaessa vetyä (”metanoitua” vetyä) voidaan tuottaa uusiutuvasta sähköstä ja syöttää kaasuverkkoihin tai varastoida jaettavaksi polttoaineena tai kemiallisena tekijänä taikka syötettäväksi uudelleen sähköä. Metanoitu vety – joka tarjoaa ylivoimaisesti suurimman energian varastointipotentiaalin ja jota voidaan kuljettaa turvallisesti ja varastoida (pitkiksi ajoiksi) infrastruktuuriin, jota nykyisin käytetään kaasuteollisuudessa (geologinen varastointi jne.) – tarjoaa myös mahdollisuuden valmistaa pitkäketjuisia hiilivetyjä (joilla on monia käyttötarkoituksia ilmailupolttoaineesta muihin tuotteisiin, kuten muoviin, jota nykyisin valmistetaan pelkästään fossiilista polttoaineista). Tämän lisäksi kiertotaloudessa ihanteellisesti esiintyvä hiili (CO₂ jne.) voidaan käyttää uudelleen, jolloin se ei kerry ilmakehään. Kasvihuonekaasujen sijasta tuotetaan siis energiaa. Ratkaisujen kiinnostavuutta lisää myös mahdollisuus hyödyntää lämpöä, jota syntyy tuotettaessa vetyä ja tuotettaessa sähköä vedystä. Vety onkin yksi harvoista energiankantajista, joka mahdollistaa taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ekologisen tasapainottamisen sähkömarkkinoiden ja muiden energiamuotojen välillä.

4.5 Toinen hyvä esimerkki on aurinkopaneelien päivän aikana tuottaman sähkön varastoiminen akkuun. Asuintalojen katoille kiinnitettävien aurinkopaneelien ongelma on se, että ne tuottavat sähköä silloin, kun taloissa ei ole ketään. Kun asukkaat illalla palaavat, aurinko on usein laskenut jo kauan sitten, eivätkä paneelit enää tuota energiaa.

4.6 Yksi ratkaisu voisi olla erään saksalaisyrityksen keksinnön hyödyntäminen. Yritys on yhdistänyt komponentteja ja ohjelmiston, johon liittyy älypuhelinsovellus: käyttäjät voivat tarkistaa matkapuhelimestaan aurinkopaneelien päivän aikana tuottamaa sähköä varastoivan akun lataustason. Taloudellinen laskelma on valaiseva: kun asuintalon aurinkopaneelit tuottavat tavallisesti 25–35 prosenttia perheen energiatarpeista, tätä ratkaisua käytettäessä tuotanto ylittää säännöllisesti 70 prosenttia. Nykyhinnoilla investointi maksaa itsensä takaisin noin 8 vuodessa, ja akuilla on 20 vuoden takuu.

4.7 Tässäkin on kyse kannustimesta kotitalouksien tuotanto-kulutusmallille, jota ETSK on tukenut monissa lausunnoissaan (nk. tuottajakuluttajat).

4.8 Vaikka monenlaisia ratkaisuja on siis jo olemassa, täydentävien osatekijöiden mahdollisuus vaikuttaa rajalliselta. Lisäksi uusien joustavampien tekniikoiden, kuten litiumioniakkujen tai sähkö-kaasu-muuntamisen (power-to-gas) kehittämisen tiellä on edelleen merkittäviä esteitä. Suurimpana ongelmana on, että nämä ratkaisut ovat kustannuksiltaan ja taloudelliselta kilpailukyvyltään edelleen hyvin kaukana markkinaedellytyksistä, mutta ongelmallista on myös akkujen edelleen varsin suuri koko. Ranskan ympäristö- ja energiavirasto Ademe (Agence française de l'environnement et de la maîtrise de l'énergie) ennakoii vuonna 2011 esittämässään energian varastointia käsitellessä tulevaisuudenvisiassa (Les systèmes de stockage d'énergie/Feuille de route stratégique), että näiden kiinteiden varastointijärjestelmien teollinen nousu alkaa vasta vuoden 2030 jälkeen. McKinsey-konsulttiyritys (Battery Technology Charges Ahead, McKinsey, 2012) puolestaan arvioi, että energian varastoinnin hinnan täytyy laskea tulevina vuosina, mutta hinnanalennuksen suuruudesta ja nopeudesta ei ole vielä selvyyttä. Arvion mukaan litiumioniakun hinta voisi laskea 600 \$/kWh:sta 200 \$/kWh:iin vuonna 2020 ja 160 \$/kWh:iin vuonna 2025.

5. Strategiset haasteet

5.1 ETSK muistuttaa, että tarve vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja yleinen fossiilisten energiamuotojen vähenemissuuntaus (vaikkakin uusia lähteitä on viime vuosina löydetty) johtavat uusiutuvien energialähteiden käytön kasvuun. ETSK on kannattanut tätä useissa lausunnoissaan (TEN/564 ja TEN/508). ETSK on painottanut uusiutuvien energialähteiden aseman kasvaessa sitä, että on otettava käyttöön energijärjestelmää täydentäviä osatekijöitä, eli liikenneverkoston laajennuksia, varastointijärjestelyjä ja varakapasiteettia. Uusiutuvien energiamuotojen mittava kehitys on strateginen haaste, sillä toisaalta se auttaa vähentämään energian tuontia (mikä on taloudellinen ja eettinen etu) ja toisaalta edellyttää varastointikeinoja (järjestelyjä, jotka mahdollistavat varastoinnin pidemmäksi ajaksi kuin vain vuorokaudesta toiseen: vuodenaikasta toiseen), jotka on otettava käyttöön laajamittaisesti.

5.2 ETSK toteaa, että varastointi on keskeinen kysymys energia-alan siirtymässä, jossa otetaan käyttöön suuri määrä jaksottaista uusiutuvaa energiaa. Komitea muistuttaa tarpeesta luoda ja kasvattaa varastointikapasiteettia. Komitea korostaa, että energian varastointi on keskeinen tekijä, joka edistää ETSK:n kannattamia Euroopan unionin energiatavoitteita ja erityisesti

— energiaturvallisuuden parantamista kansalaisille ja yrityksille

— uusiutuvien energialähteiden massiivista käyttöä (siten, että tasataan jaksottaisuusilmiötä käyttämättä fossiilisia energiamuotoja)

— kustannusten optimoimista laskemalla energian hintaa.

5.3 ETSK ottaa huomioon, että energian varastointi voi aiheuttaa merkittäviä taloudellisia mutta myös ympäristöön liittyviä ja terveydellisiä kustannuksia. Esimerkiksi eräät kaasun maanalaiseen varastointiin keskittyvät hankkeet ovat ristiriidassa vesivarojen suojelutavoitteen kanssa. ETSK katsoo, että kaikkia tekniikoita on vielä kehitettävä. Komitea katsoo, että massavarastointi voi olla tärkeä keino hyödyntää uusiutuvien energialähteiden täydentävää luonnetta. Aurinkovoimalla tuotetun energian lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin vaihteluita voidaan tasoittaa tuulivoimalla. Komitea korostaa, että tämän seurauksena luodaan sähkön eri lähteiden yhteenliitännätverkosto, joka perustuu älyverkkoihin (smart grids). Älyverkoissa hyödynnetään tietotekniikkaa, jolla optimoidaan energian tuotantoa, jakelua ja kulutusta. ETSK katsoo, että tällaista teknologiaa on kehitettävä, sillä sen avulla voidaan ohjailta energian kysyntää. Samalla komitea katsoo, että on tärkeää ottaa huomioon aiheita käsittelevät vaikutustenarvioinnit ja kunnioittaa jokaisen kuluttajan valinnanvapautta. Vieläkin hyödyllisempää olisi laatia yleinen arvio kaikista välineistä – esimerkiksi M/441 ja saksalainen suojusprofiili BSI –, joita käytetään tietojen turvalliseen välittämiseen ja levittämiseen ja älykotien (Smart Home) verkkoon liittämiseen jne., jotta löydettäisiin käytännön sovelluksia älykkäiden kaupunkien tuleviin tarpeisiin, esimerkiksi säännusteisiin perustuvaan ohjelmointiin.

5.4 ETSK korostaa energian varastointia koskevan eurooppalaisen sääntelykehityksen tärkeyttä, jotta pystytään määrittämään sähkö- ja kaasuverkojen "viherryttämisestä" saatavan hyödyn arvo.

5.5 ETSK muistuttaa lisäksi, että markkinat sähkön varastoimiselle sähköverkkoja varten kasvavat nopeasti. Tällä alalla on suuria mahdollisuuksia luoda liiketoimintaa ja työpaikkoja, jotka korvannevat työpaikkojen menetykset muilla energiemarkkinoiden osa-alueilla. Verkonhaltijoiden ja energia-alan toimijoiden investointinäykymät perustuvat tarpeeseen liittää verkkoihin yhä suurempi osuus jaksottaista energiaa. Pumppuvoimalaitosten rakentaminen ja olemassa olevien kunnostaminen sekä vesivoimapatojen muuntaminen tällaisiksi voimaloiksi muodostavat perustan markkinoiden kehitykselle. Pumppuvoimalaitosten tehokkuuden esteitä on siksi vähennettävä. Jotta tämä teknologia varmasti tuottaa taloudellisia ja ympäristöön liittyviä etuja, on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta voimaloita voidaan rakentaa ja käyttää.

6. Tutkimus- ja kehitystyön lisääminen

6.1 ETSK toteaa, että unioni on toistaiseksi kohdentanut menonsa teknologian käyttöönottoon eikä niinkään tutkimus- ja kehitystyöhön (t&k) (Michel Derdevet'n laatima raportti "Energy, a networked Europe", 23.2.2015). Julkiset t&k-menot Euroopassa (kaikki alat yhteenlaskettuina) ovat reaaliääräisinä vastaavalla tasolla kuin 1980-luvulla (Yhdysvalloissa ja Japanissa ne ovat sen sijaan kasvaneet), vaikka uusiutuvat energialähteet ovat voimakkaasti kasvava ala. Vuonna 2007 käyttöön otettu SET-suunnitelma (Euroopan strateginen energiateknologiasuunnitelma) ei ole saanut mobilisointia tarvittavaa rahoitusta. Euroopan energiajärjestelmään kohdistuvat lukuisat paineet, jotka liittyvät niin uusiutuvan energian integrointiin kuin Euroopan huoltovarmuuden ja taloudellisen kilpailukykyyn takaamiseen, edellyttävät eurooppalaisen yhteistyön elvyttämistä energia-alan t&k-toiminnassa. Varastointi on vuosina 2012 ja 2013 käynnistettyjen ensisijaisten älyverkkohankkeiden tärkeä osa-alue ja merkittävä t&k-ala, joka auttaa ratkaisemaan tulevaisuuden energiaverkkojen haasteita.

6.2 Energian varastointiratkaisujen teknologiset ja teolliset kehityssasteet vaihtelevat. ETSK vaatii, että tutkimus- ja kehitystyötä tehostetaan ja että pyritään suurempaan synergiaan Euroopan tasolla, varsinkin kun suurin osa Euroopan ja maailman t&k-hankkeista liittyy samankaltaisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. ETSK on monissa lausunnoissaan pitänyt valitettavana, että tutkimustoiminta ei ole haasteiden tasalla, ja on pyytänyt lisäämään tutkimusta Euroopan tasolla. Myös jäsenvaltioita tulee kannustaa osallistumaan tutkimustoimintaan omalla panoksellaan. Unionin tulee ehdottomasti ja nopeasti tehostaa koordinoitua ja lisätä investointejaan, sillä t&k-työllä on ratkaiseva rooli viimeisten teknisten esteiden poistamisessa ja edelleen liian korkeiden investointikustannusten alentamisessa varastointiratkaisujen teollisuuskäytön avulla. Tämän ansiosta pystytään myös integroimaan paremmin uusiutuvat energialähteet, alentamaan energia-alan siirtymän kustannuksia, vähentämään tiettyjen energiamuotojen terveysvaikutuksia, kehittämään alan koulutusta ja työllisyyttä, takaamaan energiajärjestelmän turvallisuus, kehittämään kansainvälisesti kilpailukykyisiä innovaatioaloja ja turvaamaan Euroopan talouden kilpailukyky.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Älykkäät kaupungit uuden eurooppalaisen teollisuuspolitiikan liikkeellepanevana voimana”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2015/C 383/05)

Esittelijä: Daniela RONDINELLI

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 22. tammikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Älykkäät kaupungit uuden eurooppalaisen teollisuuspolitiikan liikkeellepanevana voimana”.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 16. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 149 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kaupungistumisen yleistyessä EU ja sen jäsenvaltiot pitävät kaupunkeja ”dynaamisemman ja digitaalisen Euroopan laboratorioina”. Niissä voidaan testata toimenpiteitä, joilla voidaan luoda kasvua sekä työllisyyttä ja sosiaalista kehitystä.

1.2 Kaupunkien kestävyys on tulosta kypsempien ja innovatiivisten teknologioiden, (EU-, valtio- ja kuntatasolla) integroitujen alustojen, ajanmukaisten infrastruktuurien, energiatehokkuuden, asukkaiden ja käyttäjien tarpeisiin perustuvien entistä tehokkaampien palvelujen uudelleensuunnittelun sekä älykkäiden energiaverkkojen, internetin ja sensoriteknologian integroinnin älykkästä yhdistelystä.

1.3 Tällaisten edistyneiden kaupunkien, jotka toimivat laaja-alaisina innovatilaboratorioina, on määrä osaltaan vaikuttaa EU:n teolliseen ja sosioekonomiseen renessanssiin, sillä ne käynnistävät todellisen teollisen, taloudellisen ja sosiaalisen vallankumouksen.

1.4 ETSK katsookin, että älykkäistä kaupungeista voi tulla sellaisen uuden eurooppalaisen teollisuuspolitiikan liikkeellepaneva voima, joka pystyy vaikuttamaan tiettyjen tuotantoalojen kehitykseen ja levittämään näin digitaalisen talouden etuja laajassa mittakaavassa. Euroopan komission varapuheenjohtaja Maroš Šefčovič totesi ETSK:n täysistunnossa 22. huhtikuuta 2015 pitämässään puheessa muun muassa, että älykkäät kaupungit ovat EU:lle kehityksen painopiste. Hän korosti kaupunginjohtajien innostusta investoida tulevaisuuden yhteisöihin.

1.5 Tällaisten tulosten saavuttamiseksi on keskityttävä kehitysmalliin, joka on edistyneempi ja tehokkaampi kuin tähän mennessä käytetyt mallit, joille ovat ominaisia erittäin pirstaleiset toimet. Tämän vuoksi ETSK ehdottaa muille unionin toimielimille ja jäsenvaltioiden hallituksille, että älykkyyden käsite yhdistetään kestäväen ja integroidun kehityksen malliin, jota voidaan soveltaa kaupungeissa, saarilla, alueilla tai teollisuusalueilla ja joka perustuisi kuuden ”mahdollistavan pilarin” yhtenäisyyteen ja samanaikaiseen integrointiin:

- teknologiat ja välineet energiatehokkuutta ja uudistuvien energialähteiden integrointia varten
- teknologia- ja liitettävyyshalustojen levittäminen digitaalipalvelujen uusien järjestelmien luomiseksi
- uudet digitaalipalvelut ihmisten ja yritysten elämän ja työn laadun parantamiseksi

- infrastruktuurin mukauttaminen ja kaupunkien uudelleensuunnittelu
- kansalaisten, yritysten ja julkissektorin koulutus digitaalisissa taidoissa
- taloudellisesti ja rahoituksellisesti kestävä malli investointeja varten.

1.6 Näiden kuuden pilarin samanaikaisuutta olisi pidettävä älykästä kaupunkia koskevan strategisen hankkeen välttämättömänä peruskomponenttina. Yhtä tärkeää on, että tätä mallia sovelletaan sellaisen politiikan yhteydessä, jolla varmistetaan digitaalipalvelujen ekosysteemien perustana olevien verkostojen, tietojärjestelmien, sovellusten ja laitteiden korkeimmat turvastandardit.

1.7 Jotta tämä ehdotus voidaan muuntaa konkreettisiksi toimiksi, on ETSK:n mielestä tärkeää, että kansalaisyhteiskunnan välttämättömän osallistumisen ohella EU ja jäsenvaltiot yhtenäistävät toimintapolitiikkojaan, kohdistavat niihin asianmukaiset julkiset rahoitusvarat sekä mahdollistavat rakenteellisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden niiden yhteydessä.

1.8 ETSK katsoo etenkin, että sellaisten täysin kestäväpohjaisten innovaatioiden käyttöön ottamiseksi, joilla pyritään parantamaan ihmisten elämänlaatua ja hyvinvointia, on tuettava älykkäisiin kaupunkeihin tehtäviä investointeja hyödyntämällä nykyisten eurooppalaisten, kansallisten ja alueellisten julkisten varojen yhteisvaikutusta sekä tarttumalla Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) tarjoamiin mahdollisuuksiin.

1.9 Tämän toteuttamiseksi ETSK toivoo, että

- Euroopan komissio perustaa älykkäisiin kaupunkeihin erikoistuneen yhteisen eurooppalaisen keskuksen, jossa ovat mukana toimivaltaiset pääosastot, jäsenvaltiot, ETSK ja alueiden komitea,
- jokaisessa jäsenvaltiossa perustetaan sen jälkeen teknistä ja rahoitustukea älykkäille kaupungeille tarjoavia keskitettyjä yhteyspisteitä. Yhteyspisteet olisivat rakenteellisesti yhteydessä älykkäisiin kaupunkeihin kohdennettaviin toimiin ja resursseihin erikoistuneeseen yhteiseen eurooppalaiseen keskuksen. Näiden yhteyspisteiden olisi oltava avoimia paikallisten julkisten ja yksityisten sidosryhmien vuoropuhelulle, jotta edistetään valtion ja yksittäisten kaupunkien tasolla kansalaisyhteiskunnan organisaatioista ja työmarkkinaosapuolista koostuvien neuvonantoryhmien tukitoimia,
- ESIR-rahastoon kuuluva uusi Euroopan investointineuvontakeskus perustaa älykkäille kaupungeille omistetun erityisosaston,
- eurooppalaista innovaatiokumppanuutta ”älykkäät kaupungit ja yhteisöt” laajennetaan kattamaan kansalaisyhteiskunta ja ETSK.

1.10 Näiden uusien välineiden perusteella ETSK katsoo, että on asianmukaista edistää eurooppalaista hankekehystä, jolla on ESIR-rahaston edellyttämät ominaispiirteet ja jossa edistetään älykkäitä kaupunkeja koskevien jäsenvaltioiden välisten hankkeiden syntymistä ja integroitumista sekä tuetaan hankkeiden rahoitusta yhdistämällä käytettävissä olevat julkiset varat, mahdolliset yksityiset varat ja ESIR-rahaston kautta saatavilla olevat vakuustyyppit.

1.11 ETSK:n mielestä on tärkeää edistää älykkäiden kaupunkien sisämarkkinoita myös yhtenäistetyllä sääntelykehyksellä, johon sisältyy

- julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden välineiden tarkistus EU-tasolla, jotta niistä tehdään houkuttavampia yrityksille ja jotta ne kattavat myös palvelut, jotka ovat keskeisiä digitaaliselle taloudelle
- innovatiivisten hankintojen ja esikaupallisten hankintojen välineet

- yhtenäisiä mekanismeja, joiden avulla kaupunkien hallinnoissa voidaan hyödyntää avoimesti varoja, jotka ovat peräisin kustannussäästöistä ja älykkäiden kaupunkien edistämien foorumien luomista uusista palveluista, ja joilla tuetaan varojen uudelleeninvestointia innovatiivisiin lisähankkeisiin.

1.12 Kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus sekä työmarkkinaosapuolten väliset neuvottelut ovat keskeisiä seikkoja ETSK:lle, sillä näin voidaan määrittellä strategisia ja hankesuunnitelmia, jotka liittyvät älykkäiden kaupunkien kestäväpohjaisen ja integroidun kehitysmallin toteuttamiseen, sekä varmistaa, että tällaiset suunnitelmat myös hyödyttävät kansalaisia taloudellisesti ja sosiaalisesti ja parantavat heidän elämänlaatuaan ja työolojaan.

2. Tausta

2.1 Kaupungistumisen lisääntyminen maailmanlaajuisesti (Yhdistyneet kansakunnat toteuttaa vuosituhannen kehitystavoitteen N:o 11 yhteydessä United Smart Cities -hanketta, jotta kaikista maailman kaupungeista tulisi kestäväpohjaisia, osallistavia ja turvallisia ja jotta ne selviytyisivät katastrofeista) ja Euroopan tasolla⁽¹⁾ liittyy yhä enemmän älykkäiden kaupunkien yleistymiseen (Euroopan unioni – Aluepolitiikka. Huomisen kaupungit, lokakuu 2011), sillä useimmat ihmiset (EU:n väestöstä 72 prosenttia (359 miljoonaa) asuu nykyisin kaupungeissa, ja vuoteen 2020 mennessä osuus on 80 prosenttia (Euroopan komission tiedot)) ja yritykset keskittävät niihin taloudelliset, henkilökohtaiset ja sosiaaliset intressinsä. Euroopassa, missä pienet kaupunkikeskukset ovat yleisiä ja missä teollisuus on perinteisesti hyödyntänyt yritysketjuja ja -verkostoja, tähän uuteen malliin siirtyminen on toteutettava ja sitä on helpotettava myös laajoilla alueilla ja liikekeskuksissa.

2.2 Osoituksena valtiollisten ja paikallisten julkisten päätöksentekijöiden lisääntyneestä valveutuneisuudesta näiden kysymysten suhteen on kahdenvälisten kumppanuuksien lisääntyminen eurooppalaisten älykkäiden kaupunkien ja sellaisten muilla mantereilla sijaitsevien kuntien välillä, joiden on vielä edettävä kohti kestävää kehitystä. Tällaisten sopimusten tarkoituksena on toistaa saatuja myönteisiä kokemuksia tai hyödyntää ja jakaa parhaita käytänteitä. Esimerkiksi Kiinan hallitus on valinnut 12 kaupunkia, jotka ovat allekirjoittaneet kestäväan kaupunkikehitykseen tähtääviä yhteistyösopimuksia (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/12_cities.pdf) älykkäimpinä pidettyjen Euroopan kaupunkien kanssa. Lisäksi sellaiset älykkään kaupunkikehityksen alalla toteutettavat hankkeet ja aloitteet ovat lisääntyneet huomattavasti, joita hallitukset ja/tai kansalaiset (esimerkiksi Malagan peruskirja, 7. helmikuuta 2011 (<http://www.catmed.eu/pag/en/11/la-charte-de-malaga>) tai Euroopan tasolla toimivat järjestöt, organisaatiot tai verkostot, kuten Eurocities (<http://www.eurocities.eu>) tai kaupunginjohtajien ilmasopimus (<http://www.covenantofmayors.eu>), edistävät spontaanisti.

2.3 Eurooppa 2020 -strategiassa edistetään älykkäitä kaupunkeja koko Euroopassa investoinnein, jotka kohdennetaan tieto- ja viestintäteknologian infrastruktuuriin, inhimillisen pääoman lisäämiseen sekä uusiin teknologioihin ja digitalisointiin liittyviä mahdollisuuksia hyödyntäviin ratkaisuihin. Tavoitteena on parantaa kestävyttä sekä ihmisten ja yritysten elämän ja työn laatua, tehostaa palveluja ja niiden saatavuutta sekä vähentää köyhyyttä, työttömyyttä, sosiaalista syrjäytymistä, saastumista ja ympäristön pilaantumista.

2.4 Jäsenvaltioiden hallitukset ovat digitaalista Eurooppaa käsittelevällä Venetsian julistuksella (<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/digital-venice-2014>) vahvistaneet pyrkivänsä edistämään talouksiensa siirtymistä digitaali-aikaan uskoen, että digitaaliteknologiasta voi tulla uuden teollisuuspolitiikkamallin kulmakivi. Tällaisessa mallissa tieto- ja viestintäteknologia antaa keskeisen panoksen kaikenlaiselle tavaroiden ja palvelujen tuotannolle, samoin kuin rahoitusvälineiden ja energialähteiden saatavuudelle.

2.5 Tässä yhteydessä jäsenvaltiot pitävät kaupunkeja ”dynaamisemman ja digitaalisemman Euroopan laboratoriona”, sillä ne ovat näiden muutosten mahdollisia edistäjiä. Älykkäät kaupungit ovat EU:lle testialueita sellaisille toimille, joilla voidaan synnyttää työpaikkoja luovaa kasvua, sillä niissä digitaaliteknologiat voidaan nivoa innovatiiviseen infrastruktuuriin ja uusiin palveluihin.

⁽¹⁾ Euroopan komission tiedonanto ”Kaupunkeja koskeva EU:n toimintaohjelma”, COM(2014) 490 final; lausunto ECO/369; ETSK:n lausunto aiheesta ”Kaupunkeja koskeva EU:n toimintaohjelma” (EUVL C 291, 4.9.2015, s. 54).

2.6 Kaupunkien muuttaminen älykkäiksi vaikuttaa teknologiseen innovointiin, älykkääseen liikenteeseen, energiatehokkuuteen sekä kansalaisten, työntekijöiden ja yritysten elämään lukuisten muutosten johdosta. Tällaiset muutokset liittyvät esimerkiksi etätyöhön, digitaaliseen demokratiaan ja avoimuuden lisääntymiseen, ja ne mahdollistavat aktiivisemmän osallistumisen päätöksentekoon.

2.7 Konferenssissa, jonka ETSK järjesti 10. marraskuuta 2014 aiheesta "Älykkäät kaupungit – Euroopan talous elpymään kansalaisten innovaatioilla" (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-smart-cities-civic-innovation>), poliittiset päättäjät, kaupunkien johtajat ja kansalaisyhteiskunnan edustajat keskustelivat siitä, miten älykkäistä kaupungeista voi tulla välineitä, joilla ohjataan uutta eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa ja edistetään kasvua ja työllisyyttä, millä tavoin kansalaisyhteiskunnan toimijat voivat osallistua strategioiden suunnitteluun ja minkälaisia poliittisia välineitä soveltamalla voidaan edistää älykkäisiin kaupunkiin tehtäviä investointeja koko EU:ssa.

2.8 ETSK katsoo, että jotta älykkäistä kaupungeista voisi tulla uuden eurooppalaisen teollisuuspolitiikan liikkeellepaneva voima⁽²⁾, olisi keskityttävä kolmeen toimenpiteeseen:

2.8.1 Määritellään nykyistä edistyneempi ja tehokkaampi älykkäiden kaupunkien kehitysmalli, jotta päästään eroon nykyisestä pilkkoutuneisuudesta ja edistetään hankkeita koskevaa yhteistä visiota, joka ulottuu paljon tieto- ja viestintäteknologioiden, liikkuvuuden ja energiatehokkuuden integrointia pidemmälle. On etenkin tähdättävä aloitteisiin, jotka voidaan mukauttaa eri tavoin paikallistasolla ja joilla samalla vaikutetaan bkt:hen, kasvuun, työllisyyteen ja tuottavuuteen (määrälliset talouden indikaattorit) sekä elämänlaatuun ja ihmisten henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin (laadulliset talouden indikaattorit).

2.8.2 Edistetään investointeja älykkäisiin kaupunkiin noudattamalla julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden lähestymistapaa, jossa hyödynnetään ennen kaikkea lukuisia käytettävissä olevia eurooppalaisia rahastoja sekä tähdätään niiden yhteisvaikutukseen ESIR-rahaston toimien kanssa (Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan strategisten investointien rahastosta ja asetusten (EU) N:o 1291/2013 ja (EU) N:o 1316/2013 muuttamisesta, COM(2015) 10 final). Tavoitteena on määritellä EU:n tasolla kehitysmalli, jolle on ominaista kyky luoda samanaikaisesti sosiaalisia ja ympäristöön, tuotantoon ja työllisyyteen liittyviä tuloksia (Euroopan komissio arvioi, että työpaikkojen määrä lisääntyy 2,8 miljoonalla vuoteen 2018 mennessä (Start-Up Europe, ETSK:n konferenssi, 10. marraskuuta 2014)). Näin varmistetaan yksityisten investointikumppaneiden mahdollisuudet saada sijoittamansa pääoma takaisin.

2.8.3 Vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten osallistumista ja roolia älykkäiden kaupunkien strategisissa suunnitteluprosesseissa, hankkeiden toteuttamisessa ja niiden seurannassa, jotta voidaan parantaa ihmisten ja yritysten elin- ja työolojen laatua.

3. Älykkäiden kaupunkien kestäväpohjainen ja integroitu kehitysmalli digitaalisen talouden yhteydessä

3.1 Euroopan parlamentin tutkimuksesta⁽³⁾ ilmenee, miten nykyisillä strategioilla tai tavoitteilla pyritään muuttamaan kaupungit älykkäämmiksi ainakin yhdellä seuraavista aloista: kansalaisten osallistumisen hallinta, suhteet kansalaisiin, elämänlaatu, liikkuvuus, talous ja ympäristö. Tästä seuraa, että on mahdollista kuvitella älykkään kaupungin hanketta myös silloin, kun vain yksi näistä ominaispiirteistä on mukana. Tutkimuksessa määritellään myös kolme älykkään kaupungin keskeistä osatekijää: teknologia, ihmiset ja instituutiot.

3.2 ETSK:n mielestä on tärkeää kehittää uusi kestäväpohjainen, tuottava ja osallistava älykkään kaupungin malli, jota ei enää pidetä "tietotekniikan", "ympäristön parantamisen" tai "energiatehokkuuden" hankkeena vaan osana uutta eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa, jossa työllisyyttä ja sosiaalista kehitystä edistävä kasvu on taloudessa tapahtuneen digitaalisen muutoksen tulos.

⁽²⁾ ETSK:n lausunnot "Kohti Euroopan teollista renessanssia" (EUVL C 311, 12.9.2014, s. 47); "Vahvempi eurooppalainen teollisuus talouden kasvua ja elpymistä varten" (EUVL C 327, 12.11.2013, s. 82); "Teollisuustuotannon palauttaminen EU:hun osana uudelleenteollistamista" (EUVL C 311, 12.9.2014, s. 15).

⁽³⁾ Sisäasioiden pääosasto. Mapping Smart Cities in the EU, 2014, <http://www.smartcities.at/assets/Publikationen/Weitere-Publikationen-zum-Thema/mappingsmartcities.pdf>

3.3 Tämän mallin toteuttaminen edellyttää paitsi nykyistä integroidumpaa visiota älykkäiden kaupunkien hankkeista myös

- jäsenvaltioiden ja komission yhtenäisempiä strategioita
- älykkäiden kaupunkien kehittämiseen tarkoitettujen toimintaohjelmien, yksittäisten osien sekä unionin ja jäsenvaltioiden rahoitusvälineiden nykyistä laajempaa standardointia ja integrointia
- sellaisten rahoitusratkaisujen kehittämistä, joilla voidaan edistää yksityisten varojen saamista myös hyödyntämällä julkisia varoja riskin lieventämiseksi
- sellaisten strategisten julkisten hankintojen vakiinnuttamista, jotka kohdennetaan luomaan tuotteita ja palveluja, joilla voidaan parantaa tehokkuutta kansalaisten, julkishallinnon ja yritysten kannalta; alueelle ja/tai verkostolle ja/tai yritysalle ominaisen kilpailukyvyntä parantamista.

3.4 ETSK onkin tietoinen siitä, että älykästä strategiaa voidaan soveltaa kaupungeissa, saarilla, alueilla ja teollisuusalueilla, ja ehdottaa unionin toimielimille ja jäsenvaltioiden hallituksille, että ne määrittäisivät älykkäitä kaupunkeja varten **kehitysmallin**, jonka ohjelmille olisi ominaista kuuden mahdollistavan pilarin rinnakkaisuus ja samanaikainen integrointi (Italiassa tämä malli, joka syntyi Amerigo-yhdistyksen (International Cultural Exchange Programs Alumni) ja Enamin (European Network of American Alumni Associations) laatiman ehdotuksen pohjalta, on perustana talouskehitysministeriön määrittellessä älykkään kaupungin strategiaa niin sanotun Junckerin suunnitelman yhteydessä):

- **Energiatohokkuutta edistävät teknologiat ja välineet** sekä uudistuvien energialähteiden integrointi, esimerkiksi **älykäs sähköinfrastruktuuri (smart grids)**, jolla voidaan tukea ja edistää energiansäästösuunnitelmia ja integroida niihin tilapäisiä ratkaisuja ja laitteita ja jolla voidaan edistää toimituslähteiden yhdistelmän käyttöä yksityisellä ja julkisella sektorilla sekä integroitua yhteisinfrastruktuurin kanssa ja edistää vapaasti saatavilla olevan IP-signaalin levittämistä.
- **Teknologia- ja liitettävyyssalustojen** levittäminen edistämään digitaalipalvelujen uusien järjestelmien luomista myös sellaisen tieto- ja viestintäteknologian ja televiestinnän infrastruktuurin ansiosta, joilla voidaan varmistaa laaja-alainen liitettävyys myös älykkäiden verkkojen integroinnin ansiosta, edistää sellaisen ”kaiken internetin” (**Internet of Everything**) levittämistä, joka on liitetty sensoreihin, laitteisiin ja palveluihin, hyödyntää julkista ja yksityistä avointa dataa ja kaupunkien digitaalisstrategiaa sekä varmistaa samalla ratkaisujen ja laitteiden korkeimmat turvastandardit sekä kansalaisia, yrityksiä ja hallintoja koskevien tietojen suoja.
- **Digitaalisten palvelujen uusien ekosysteemien** kehittäminen, jotta parannetaan ihmisten elämänlaatua ja yritysten tuotantoprosesseja sellaisten keskenään integroitujen älykkäiden palvelujen ja laitteiden ansiosta, jotka perustuvat liitettävyyssalustoihin ja älykkäisiin verkkoihin. Tällaiset digitaalisten palvelujen ekosysteemit, jotka toimivat useilla aloilla (kuten liikkuvuus, sähköinen terveydenhuolto, digitaalinen matkailu, teollisuus 4.0), voisivat edistää älykkäitä kaupunkeja koskevan eurooppalaisen teollisuuden syntymistä tai vahvistumista etenkin siellä, missä suuret teknologiset toimijat nopeuttavat pienyritysten, myös startup-yritysten, kehittämistä ja tuottamia ratkaisuja.
- **Infrastruktuurin** parantamiseen ja **kaupunkien uudelleensuunnitteluun** tähtäävät hankkeet, kuten kaupunkien alueenkäyttösuunnitelmien suuntaaminen uudelleen sekä rakennusten ja julkisen infrastruktuurin mukauttaminen ja muuntaminen tuotannolliselta, ympäristöön liittyvältä ja sosiaaliselta kannalta. Tavoitteena on nostaa paitsi rakennusten taloudellista arvoa myös käyttäjien tuntemaa käyttöarvoa levittämällä tehokasta ja yhteenliitettyä teknologiaa sekä epäsuoran julkisen hankinnan mekanismeja.
- Kansalaisten, yritysten ja julkissektorin **digitaalisten taitojen** koulutus- ja mukauttamissuunnitelmat, joiden avulla mahdollisimman suuri joukko loppukäyttäjää voi hyödyntää käyttöön otettuja innovointeja täysimääräisesti.

- Investointeja varten tehtävät **talous- ja rahoituskestävyyden** suunnitelmat, jotka perustuvat seuraavien seikkojen selkeään kartoitukseen: palveluista, infrastruktuurin käytöstä ja tehostamistoimista saatavat tuotot; etujen jakomene-
telmät verkko-operaattorien, investoijien, älykkäiden ratkaisujen ja laitteiden kehittäjien ja käyttäjien välillä; **julkiset ja yksityiset rahoitusvälineet**, joilla voidaan edistää näiden uusien toimintamallien soveltamista.

3.5 Näiden elementtien rinnakkaiselo voi maksimoida hankkeiden vaikutuksen, kun otetaan huomioon talouskasvu ja työllisyys, elämänlaatu, suhteiden yksinkertaistuminen hallintojen välillä ja niiden kanssa sekä energiansäästö julkisella ja yksityisellä sektorilla. Se voi myös edistää kilpailukykyä ja tietämystä yritysjärjestelmästä.

3.6 Näin toteutetuissa älykkäissä kaupungeissa tarjotaan laadukkaita palveluja, parannetaan ihmisten ja yritysten elämän ja toiminnan laatua, luodaan uusia työmahdollisuuksia innovatiivisemmän yritysten ekosysteemin kautta sekä edistetään ympäristön kestävyttä. Tällaisia tuloksia voidaan saavuttaa alemmalla julkisella, ei-takaisinmaksettavalla rahoituksella, mikä on yksityisen rahoituksen, "uusia tulovirtoja" luomaan kykenevien palvelujärjestelmien strategisen suunnittelun sekä suurten teollisuusryhmittymien ja pk-yritysten välisten verkostojen luomisen ansiota.

3.7 Tässä suurten mahdollisuuksien skenaariossa on ETSK:n mielestä tärkeää tarkastella niiden verkostojen, tietojärjestelmien, sovellusten ja laitteiden turvallisuutta, joihin digitaalisten palvelujen ekosysteemi perustuu. Kaupunkien muuttuminen älykkäiksi järjestelmiksi edellyttää, että erittäin arkaluonteisten tietojen, joihin palvelut perustuvat, kerääminen ja käsittely pohjautuvat luottamuksellisuuteen, eheyteen ja yleiseen saatavuuteen.

3.8 Lisäksi on välttämätöntä, että unionin tasolla edistetään jäsenvaltioiden välistä keskustelua turvastandardeista, joita on noudatettava "kaiken internetissä" tarjottavissa palveluissa ja laitteissa. Näin vältetään niiden keskeytyminen, korruptoituminen tai jopa käyttäminen väärin tarkoituksiin, mikä aiheuttaisi vakavaa vahinkoa henkilöille, kansanterveydelle, yksityisyydensuojalle ja taloudelliselle toiminnalle ja viime kädessä kaikkien niiden aloitteiden imagolle, joilla on pyritty älykkäiden kaupunkien toteuttamiseen.

4. Älykkäät kaupungit, Euroopan teollisuuspolitiikkafoorumien väline

4.1 Kuuden mahdollistavan pilarin integrointi tekisi älykkäistä kaupungeista ihanteellisen välineen edistää uudentyyppisiä investointeja, jotka yhdistävät ulkoisvaikutuksen kannalta myönteisen sosiaalisen vaikutuksen ja kannattavuusmekanismin, jonka ansiosta investoinnit ovat talouden ja rahoituksen näkökulmasta täysin kestäväpohjaisia.

4.2 Eurooppalainen älykkäiden kaupunkien investointisuunnitelma moninkertaistaisi aloitteiden vaikutukset, jos seuraavat kolme tekijää olisivat olemassa: politiikka, jolla edistetään ratkaisujen skaalattavuutta, mikä puolestaan riippuu komponenttien standardoinnista; älykkäiden kaupunkien sisämarkkinoiden edistäminen, jotta päästään eroon pilkkoutu-neista ja maittain erilaisista toimista ja määritellään yhteisiä välineitä ilmaantuvien ongelmien poistamiseen; yhdenmukainen rahoitustapa.

4.3 Ratkaisujen skaalattavuus tai mahdollisuus laajentaa tai toistaa olemassa olevia ratkaisuja on nykyisin yhteydessä ennen kaikkea kokeelliseen mikroinfrastruktuuriin ja älykkään liikenteen järjestelmiin ja riippuu suurten teknologian toimittajien osallistumisesta ja kaupunkien välisestä yhteistyöstä. Vaikka muut kokeelliset aloitteet ovatkin erittäin tärkeitä, kun ajatellaan ehdotettujen ratkaisujen laatua tai ihmisten ja yritysten ruohonjuuritason osallistumismahdollisuuksia, ne ovat niin erityislaatuisia, että niiden toistettavuus on rajallinen.

4.4 ETSK katsoo, että ratkaisujen skaalattavuus Euroopan tasolla on yksi avaintekijöistä, jotta voidaan houkutellessa riittävästi yksityisinvestointeja kumppanuuksiin julkisten investointien ohella ja muuttaa näin älykkäiden kaupunkien politiikkaa siten, että ne voivat parantaa työllisyyttä, bkt:tä, tuottavuutta ja elämänlaatua.

4.5 ETSK on etenkin sitä mieltä, että

- vaikka tunnustetaan kaupunkien laaja autonomia määritellä kuuden mahdollistavan pilarin alakomponentit, jotka vastaavat parhaiten paikallisia toiveita ja tarpeita, älykkäitä kaupunkeja koskevissa hankkeissa olisi varmistettava, että määritellyt ratkaisut ovat toistettavia ja skaalattavia,
- tällaiseen toistettavuuteen ja skaalattavuuteen olisi pyrittävä myös edistämällä teknisiä standardeja yhteentoimivuuden, keskustelun ja mahdollistavien ratkaisujen avaamisen tukemiseksi. Näin voidaan yhdistää paikallistason maksimaalinen joustavuus mahdollisuuteen edistää sellaisten ratkaisujen kehittämistä, joilla on yhteistä ja yleistä merkitystä mutta jotka voidaan myös mukauttaa erityistarpeisiin,
- älykkäiden investointien taloudellista ja rahoituksellista kestävyysastetta voitaisiin lisätä, sillä tämän ansiosta suuryritysten, pk-yritysten ja startup-yritysten on – etenkin suuryritysten kanssa verkottuneina – helpompi esittää edistyneitä ratkaisuja Euroopassa toteutettavia toimintaohjelmia varten,
- käytetyn julkisen ja yksityisen pääoman tehokkuutta ja vaikuttavuutta voitaisiin myös lisätä edistämällä julkisen pääoman kohdentamista hankkeiden sellaisten alakomponenttien tai komponenttien rahoitukseen, joilla on suuri riski epäonnistua kokonaan tai osittain markkinoilla, sekä kohdentamalla yksityistä pääomaa myönteisen tai korkean kannattavuuden hankkeisiin,
- tämän prosessin tehokkuutta sosioekonomisen vaikutuksen kannalta voitaisiin lisätä kaupunkien välisin yhteistyöfoorumien, joiden tarkoituksena on hyvien käytänteiden toistaminen ja hyödyntäminen.

4.6 Näitä toimia yhdistämällä voitaisiin luoda älykkäiden kaupunkien sisämarkkinat. Niiden myötä EU:sta tulisi ensimmäinen globaali foorumi, jossa voidaan testata edellä kuvattua kehitysmallia. Tämä malli voisi vaikuttaa merkittävästi

- niiden investointien määrään, jotka voisivat olla suurten, keskisuurten ja pienten yritysten ulottuvilla julkis- ja yksityissektorin kumppanuuden puitteissa
- startup-yritysten, innovatiivisten yritysten ja tutkimustoiminnan järjestelmän edistämiseen ja integrointiin strategisissa hankkeissa, mikä voisi luoda merkittäviä teknologioihin, organisaatio- ja sosiaalimalleihin ja työllisyyteen heijastuvia vaikutuksia
- kykyyn mobilisoida yksityisrahoitusta, jota houkuttaa yhtenäisempi poliittinen unionitason toimintakehys sekä mahdollisuus käyttää julkisia varoja vipuvaikutukseen ja riskinhillintään.

5. Investoinnit sekä talouden ja rahoituksen kestävyys

5.1 Euroopan tai jäsenvaltioiden tasolla ei ole erityistä rahastoa älykkäitä kaupunkeja varten, vaan monia erilaisia rahoitusmahdollisuuksia erityisohjelmien puitteissa (kansallisten varojen ja rakennerahastojen (EAKR, ESR, maaseuturahasto) integrointiin perustuvien yksittäisten jäsenvaltioiden ohjelmien ohella älykkäitä kaupunkeja koskevia erityisnäkökohtia voidaan rahoittaa unionin varoista, esimerkkinä Horisontti 2020 -puiteohjelma, Verkkojen Eurooppa -väline sekä COSME-, Urban- ja Life-ohjelmat). Koska nykyinen sääntelykehys ei mahdollista varojen keskittämistä yhteen rahastoon, on ETSK:n mielestä tärkeää, että tehostetaan mukana olevien instituutioiden koordinoitua. Niiden toteuttamien toimien yhteisvaikutusta on parannettava, ja instituutioiden, kaupunkien ja julkisten ja yksityisten sidosryhmien viestintätapojen on oltava yksiselitteisiä ja yhdenmukaisia.

5.2 ETSK katsoo, ettei tarvittavaan pitkäjänteiseen integroitujen toimenpiteiden kehitysmalliin päästä ehkä koskaan täysin, sillä osaaminen ja resurssit ovat pirstaleisia niin Euroopan komissiossa (kuusi pääosastoa toimii älykkäiden kaupunkien parissa horisontaalisesti) kuin jäsenvaltioissa, joissa keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivaltajako ja vastuut eivät aina ole selkeitä.

5.3 ETSK suosittelee, että komissio perustaa älykkäisiin kaupunkeihin kohdennettaviin toimiin ja resursseihin erikoistuneen yhteisen eurooppalaisen keskuksen, jossa ovat mukana asianosaiset pääosastot, jäsenvaltiot, alueiden komitea ja ETSK ja jonka tehtävänä olisi

- keskittää ohjauspolitiikkoja pilkkoutuneisuuden ja byrokratian vähentämiseksi
- varmistaa EU:n, jäsenvaltioiden ja kuntien poliittinen ja hallinnollinen koordinointi mallin ja asianomaisten politiikkojen toteuttamiseksi
- tuottaa yhtenäisiä tietoja älykkäitä toimia suunnitteleville hallinnoille myös käytettävissä olevien rahoitusvarojen entistä suuremman avoimuuden sekä niiden ja budjettikohtien selkeän yhteyden ansiosta
- edistää yksityisten ja julkisten yritysten eurooppalaisten kumppanuuksien käynnistämistä
- edistää työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista
- parantaa hyviä käytänteitä koskevan tiedon vastavuoroista vaihtamista
- edistää älykkäitä kaupunkeja koskevan integroidun ja kestäväpohjaisen kehitysmallin levittämistä jäsenvaltiosalla.

5.4 Älykkäiden kaupunkien yhteisen eurooppalaisen keskuksen olisi toimittava yhteisvaikutuksessa ESIR-rahaston kanssa. ETSK toistaa ESIR-rahaston osalta⁽⁴⁾, että se voisi antaa tukea taloudellista ja sosiaalista lisäarvoa tarjoaville strategisille infrastruktuurihankkeille, joilla voidaan vaikuttaa niiden EU:n poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen⁽⁵⁾, joiden avulla pyritään saattamaan loppuun sisämarkkinat liikenteen, televiestinnän, digitaalisen infrastruktuurin, energian, kaupunki- ja maaseutukehityksen, sosiaalisen kehityksen, ympäristön ja luonnonvarojen aloilla.

5.5 Nämä hankkeet, jotka ovat keskeisiä älykkäiden kaupunkien toteuttamiseksi, voivat vahvistaa Euroopan tiede- ja teknologiaperustaa ja edistää yhteiskunnalle aiheutuvia hyötyjä parantamalla innovointiin, tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen liittyvien strategioiden taloudellisen ja teollisen potentiaalin hyödyntämistä.

5.6 Yhteisen eurooppalaisen keskuksen ja ESIR-rahaston integroinnin ansiosta ja niiden mahdollisuuksien perusteella, jotka ESIR-rahasto tarjoaa hanke- ja rahoituskehysten luomiselle unionin, valtion tai sektorin tasolla, ETSK suosittelee, että perustetaan älykkäiden kaupunkien eurooppalainen hankekehitys, jotta voidaan edistää yhdenmukaista lähestymistapaa hankkeiden rahoitukseen integroimalla käytettävissä olevat julkiset ja mahdolliset yksityiset varat ja aktivoimalla asianmukaisia julkisia riskinlieventämismuotoja. Tällaisen kehityksen olisi edistettävä useissa jäsenvaltioissa toteutettavien ja älykkään kaupungin mallia – jonka hyväksymistä ETSK suosittelee Euroopan komissiolle – noudattavien hankkeiden yksilöimistä, yhdistämisestä ja rahoitusta.

5.7 Jotta edistetään tällaisten hankkeiden syntymistä, ETSK kehottaa perustamaan kaikkiin jäsenvaltioihin teknistä ja rahoitustukea älykkäitä kaupunkeja varten tarjoavia keskitettyjä yhteyspisteitä, joiden tarkoituksena on

- pitää yllä mahdollisimman tiivistä koordinoitua älykkäiden kaupunkien yhteisen eurooppalaisen keskuksen kanssa ja varmistaa näin poliittisten suuntaviivojen levittäminen kansallisella tasolla
- muuntaa paikalliset tarpeet vaatimuksiksi ja tavoitteiksi, jotka kuuluvat mahdollistavien pilarien toimialaan
- tehostaa julkisen ei-takaisinmaksettavan rahoituksen ja/tai edullisen rahoituksen käyttöä myös mahdollistavien pilarien toimialaan kuuluvien aloitteiden rahoittamiseksi

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan investointiohjelma” (EUVL C 268, 14.8.2015, s. 27).

⁽⁵⁾ Komission tiedonannot televiestinnän sisämarkkinoista, COM(2013) 634 final; Euroopan energiaunionista, COM(2014) 520 final, COM(2015) 80 final ja COM(2015) 82 final; liikenteen sisämarkkinoista, COM(2014) 22 final.

- tarjota tukea julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudessa ja hankinnassa sovellettavien asianmukaisempien välineiden muotoiluun tavoitteena edistää nopeaa, tehokasta ja tuloksellista vuorovaikutusta yritysjärjestelmän kanssa
- määritellä rahoituskehys, joka soveltuu nykyistä paremmin varmistamaan julkisten varojen ja yksityisten sijoittajien käyttöön asettamien varojen integroinnin ja johon sisältyy ESIR-rahaston tarjoama mahdollinen lisävakuus.

5.8 ETSK toivoo, että ESIR-rahaston rinnalle perustettava Euroopan investointineuvontakeskus tukisi jäsenvaltioita asianmukaisimpien toimien toteuttamisessa, jotta edistetään hankejatkumon luomista ja otetaan käyttöön kaikki tarvittavat välineet, jotta hankkeet voidaan rahoittaa. ETSK toivoo, että älykkäitä kaupunkeja varten perustetaan erityisosasto, jolla on käytettävissään sellainen asiantuntemus ja osaaminen, joiden avulla voidaan parhaiten varmistaa, että kaikki hankeulottuvuudet otetaan huomioon.

6. Kansalaisosallistuminen, kansalaisyhteiskunnan rooli ja sääntelykehysten tarkistaminen päätöksenteon parantamiseksi

6.1 ETSK toteaa, että edellytyksiä älykkäiden kaupunkien integroidun kehitysmallin hyväksymiselle ja soveltamiselle ovat pitkäjänteisen vision vahvistaminen institutionaalisella tasolla, asianomaisten sidosryhmien (kansalaiset, kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja työmarkkinaosapuolet) täysimääräinen osallistuminen käynnissä oleviin muutosprosesseihin sekä älykkäiden kaupunkien kehittämiseen liittyvien prosessien tehokas ja innovatiivinen hallinnointi.

6.2 Unionin, valtion ja paikallistason instituutioita, jotka osallistuvat älykkäitä kaupunkeja edistävien toimien strategiseen suunnitteluun, kehoitetaan hyväksymään pitkäjänteinen strateginen visio kyseisiä ohjelmia varten. Integroitu kehitysmalli voisi palvella myös kaikkien asianomaisten sidosryhmien tarpeiden tasapainottamista ja varmistaa maksimaalisen osallistamisen sekä aloitteiden taloudellisen ja rahoituksellisen kestävyuden.

6.3 Kaupungit toimivat älykkäinä strategisina suunnittelijoina ja valvojina, ja niiden olisi perustettava suunniteltujen aloitteiden toteuttaminen erilaisten yritys-, rahoitus-, teollisuus-, sosiaali- ja järjestöalaa edustavien toimijoiden kanssa käytävälle hedelmälliselle, järjestelmälliselle ja jatkuvalla vuoropuhelulle. Aloitteet olisi toteutettava asetetussa määräajassa, ja ne olisi voitava mukauttaa muutoksiin ja kehityskulkuihin.

6.4 Kaupungit voivat kehittyä älykkäiksi vain, jos prosessi perustuu jatkuvaan vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tämä saattaa johtaa yhteisiä, yksityisiä tai yleisiä intressejä edustavien ryhmien täysimääräiseen osallistumiseen niin tarpeiden arviointivaiheessa kuin muunnettaessa tarpeita edellytyksiksi ja seurattaessa tarpeiden tyydyttämiseksi toteutettujen toimien tehokkuutta. Tällaista kansalaisosallistumista on edistettävä unioni-, valtio- ja paikallistasolla.

6.5 Tätä tarkoitusta varten ETSK ehdottaa, että

- eurooppalaista innovaatiokumppanuutta "Älykkäät kaupungit ja yhteisöt" koskevaa aloitetta (aloitteen esitti eurooppalaista innovaatiokumppanuutta "Älykkäät kaupungit ja yhteisöt" käsittelevä korkean tason ryhmä 14. lokakuuta 2013, <http://ec.europa.eu/eip/smartcities/>) laajennetaan siten, että siihen voivat osallistua kansalaisyhteiskunnan toimijat, myös ETSK, ja kaikki ehdotetun älykkään kaupungin mallin kuuden mahdollistavan pilarin kattamilla aloilla toimivat sidosryhmät niiden nykyisin jo edustettuina olevien toimijoiden lisäksi, jotka etsivät ratkaisuja liikkuvuutta, tieto- ja viestintäteknologiaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.
- kussakin jäsenvaltiossa edistetään tukitoimia, joihin kansalaisyhteiskunnan edustajat osallistuvat, kun arvioidaan tarpeita, edellytyksiä ja strategiasuunnitelmia. Tämä voitaisiin toteuttaa perustamalla neuvonantoryhmiä teknistä ja rahoitustukea älykkäille kaupungeille tarjoaviin keskitettyihin yhteyspisteisiin sekä yksittäisiin asianomaisiin kaupunkiin.
- pyritään yksinkertaistamaan ja integroimaan sääntelykehystä yhteisellä unionitason lainsäädännöllä, mieluiten direktiivin muodossa. Tavoitteena on
- tarkistaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden välineitä, jotta niistä tehdään houkuttavampia yrityksille ja jotta ne kattavat myös palvelut, jotka ovat keskeisiä digitaalisessa taloudessa

- parantaa innovatiivisten hankintojen ja esikaupallisten hankintojen välineitä
- ottaa käyttöön yhtenäisiä mekanismeja kaupunkien hallintotahojen kanssa, jotta nämä voivat hyödyntää avoimesti osuutta rahavirroista, jotka ovat peräisin älykkäiden kaupunkien edistämien foorumien luomista uusista palveluista ja julkisen ja yksityisen avoimen datan ja avoimien palvelujen kaupallisesta käytöstä. Kaupunkien olisi investoitava uudelleen osuus infrastruktuurin käytöstä ja palvelujen tarjoamisesta saaduista säästöistä ja tuloista älykkäiden hankkeiden vahvistamiseen ja laajentamiseen.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”TTIP ja sen vaikutukset pk-yrityksiin”**(oma-aloitteinen lausunto)**

(2015/C 383/06)

Esittelijä: Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**Toinen esittelijä: Panagiotis GKOFAS**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 11. joulukuuta 2014 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”TTIP ja sen vaikutukset pk-yrityksiin”.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 187 ääntä puolesta ja 2 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Koska pk-yrityksillä on niin merkittävä painoarvo Euroopan taloudessa, ETSK pitää olennaisen tärkeänä, että laaditaan täsmällinen vaikutustenarviointi tämänhetkisen neuvottelutuloksen mukaisen TTIP:n voimaantulon ennakoitavissa olevista vaikutuksista Euroopan pk-yrityksiin toimialoittain ja jäsenvaltioittain. Arvioinnissa olisi tarkasteltava muun muassa työllisyysvaikutuksia ja eettistä säännöstöä.

1.2 Euroopan komission kauppapolitiikan pääosaston (TRADE) laatimat kaksi pk-yrityksiä koskevaa tutkimusta, joista toisen aiheena ovat vientiä harjoittavien pk-yritysten haasteet ja mahdollisuudet yleensä ⁽¹⁾ ja toisen – huhtikuussa 2015 julkaistun uudemman tutkimuksen – aiheena nimenomaan pk-yritykset ja TTIP ⁽²⁾, ovat toki hyödyllisiä mutta eivät kata kaikkia näkökohtia. Niissä tarkastellaan osuvasti eräitä pk-yritysten kansainvälistymiseen liittyviä vaikeuksia ja pk-yritysten kohtaamia kaupan esteitä ja sääntelyesteitä mutta ei esitetä täsmällistä, perusteltua ja yksityiskohtaista arviota toimialoittain ja jäsenvaltioittain TTIP:n mahdollisista vaikutuksista vientiyrityksiin ja erilaisiin arvoketjuihin kuuluviin yrityksiin, jotka eivät harjoita vientiä.

1.3 ETSK pyytää näin ollen Euroopan komissiota laatimaan uuden tutkimuksen pk-yrityksiin, hyvin pieniin yrityksiin ja mikroyrityksiin ja vapaisiin ammatinharjoittajiin – sekä vientiyrityksiin että yrityksiin, jotka eivät harjoita vientiä – kohdistuvista vaikutuksista, jotta pystytään kartoittamaan yhdenmukaisen transatlanttisten markkinoiden avaamisen mahdolliset vaikutukset niiden toimialoihin (maatalous, maatalouselintarvikkeet, matkailu, käsiteollisuus, hotelli- ja ravintola-ala, teollisuus, palvelut jne.). On olennaisen tärkeää pystyä ennakoimaan, miten yhdenmukaisen transatlanttisten markkinoiden avaaminen vaikuttaa kyseisiin yrityksiin. Muuttaako TTIP niiden taloudellista mallia, tuotantotapoja, sääntelypuitteita, palveluntarjonnan luonnetta tai investointi- ja työllistämistrategioita uudella kilpailualueella?

1.4 ETSK haluaa hyödyntää Yhdysvaltojen kanssa käytävien neuvottelujen tarjoaman tilaisuuden ja tarkastella Atlantin kahden puolen harjoitettavaa pk-yritysten tukipolitiikkaa entistä paremmin näytön perusteella (esim. vertailuanalyysi julkisista hankinnoista ja pk-yrityksistä, rahoituksen saannin ja pääomamarkkinoille pääsyn edellytyksistä, katastrofihallinnasta, markkinoillepääsyä koskevista tiedoista ja vaatimuksista sekä pk-yrityksiä koskevista normeista). Vertailun tuloksena pystytään mitä luultavimmin määrittämään uusia tärkeitä pk-yritysten tukitoimenpiteitä nk. eurooppalaisen SBA:n (Small Business Act) käytännön toteutuksen tehostamiseksi. Komitea laatii parhaillaan lausuntoa tästä aiheesta lausuntoa (asiakokonaisuus INT/755), joka on jatkoa edellisille samaa aihetta käsitelleille lausunnoille. Komitea katsoo, että nyt on otollinen hetki sille, että EU:n toimielimet ottaisivat huomioon eurooppalaisten ja kansallisten pk-yritysorganisaatioiden esittämän pyynnön laatia oikeudellisesti sitova SBA ja tehostaa teollisuus- ja kauppapolitiikan koordinoitua. Lisäksi on tarpeen muuntaa pk-yritysedustajien verkosto todelliseksi, entistä tehokkaammaksi sisämarkkinoilla toimivaksi pk-yritysten tukipolitiikan koordinoitui-, seuranta- ja toimeenpanoviranomaiseksi, joka edistää pk-yritysten uusien tarpeiden huomioon ottamista ja tällaisille yrityksille sopivien ratkaisujen kehittämistä.

⁽¹⁾ Kauppapolitiikan pääosasto, Chief Economist Note ”SMEs are more important than you think! Challenges and opportunities for EU exporting SMEs” (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/september/tradoc_152792.pdf).

⁽²⁾ Small and Medium Sized Enterprises and the Transatlantic Trade and Investment Partnership (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf).

1.4.1 Pk-yrityksiin luetaan Euroopan unionissa hyvin erilaisia yrityksiä, joista suuri osa on hyvin pieniä eli alle yhdeksän työntekijän yrityksiä. Lisäksi jäsenvaltiot luokittelevat pk-yritykset hyvin eri tavalla erilaisiin kokoluokkiin. Sama koskee säänneltyjä ja sääntelemättömiä vapaita ammatteja. Koska mikroyritysten osuus on erittäin suuri kaupan, teollisuuden ja käsiteollisuuden alalla, ETSK kehottaa Euroopan komissiota yhteistyössä niiden jäsenvaltioiden viranomaistahojen (mukaan lukien julkiset ja yksityiset tutkimuslaitokset ja yliopistot) kanssa, joita tämä eniten koskee, järjestämään paikallistasolla valistus- ja tiedotuskampanjoita sekä koulutustilaisuuksia, joiden avulla varmistetaan, että TTIP-sopimuksen luvut sekä sen kattamat alat ja siihen liittyvät mahdollisuudet ja tarkkailtavat seikat ymmärretään entistä paremmin.

1.4.2 Vapaat ammatit, olivatpa ne säänneltyjä tai eivät, muodostavat EU:ssa järjestelmän, johon kuuluu sellaisia asiakkaiden intressien ja yleisen edun mukaisia arkaluonteisia palveluita, joilla on erityinen tehtävä.

1.5 ETSK on tyytyväinen siihen, että neuvotteluihin sisältyy erillinen pk-yrityksiä käsittelevä luku, mutta haluaa parantaa sen sisältöä ja esittää siksi tähän liittyviä ehdotuksia osassa "Erityistä". Euroopan komission tällä hetkellä ehdottamaa sisältöä on tarpeen täydentää useilta kohdin, erityisesti siltä osin kuin on kyse pk-yritysten edustuksesta tulevassa pk-yrityskomiteassa sekä kyseisen komitean tehtävistä.

ETSK kehottaa Euroopan komissiota, Euroopan parlamenttia ja muita toimivaltaisia tahoja lisäämään nykyisiin ja tuleviin kauppaneuvotteluihin pysyvästi pk-yrityksiä koskevan luvun, jonka yhteydessä otetaan huomioon EU:n pk-yritysten intressit mahdollisten hyötyjen ulottamiseksi eri alueille ja markkinoille.

Kauppapolitiikassa sovellettavan "pienet ensin" -periaatteen kanssa tämä antaa takeet siitä, että pk-yritykset voivat ja niiden pitää olla globalisaatioprosesseista hyötyviä tahoja ja etulinjan toimijoita kyseisissä prosesseissa.

1.6 ETSK kehottaa Euroopan komission pk-yritysedustajaa varmistamaan, että pien- ja mikroyritykset sekä vapaat ammatinharjoittajat ovat edustettuina neuvotteluprosessissa: niille olisi oltava varattu ainakin yksi paikka TTIP:n neuvonantavassa komiteassa (TTIP Advisory Board), jotta voidaan korjata tiedon puute, taata monelta alalta tarvittava asiantuntemus ja varmistaa yhteisen edun mukaisten tietojen ja tiedotuksen avoimuutta koskevien perusedellytysten toteutuminen. Lisäksi komitea suosittaa ottamaan – yhteistyössä asiasta kiinnostuneiden tieteellisten ja tutkimuslaitosten kanssa – käyttöön toimenpiteitä, joilla tuetaan pk-yritysten taloudellisia, ammatillisia ja toimialakohtaisia organisaatioita pk- ja mikroyrityksille suunnatussa tukitoiminnassa ja neuvonnassa, sekä toteuttamaan tarvittaessa rahoitustoimenpiteitä. ETSK kehottaa tunnustamaan vastavuoroisesti ammattipätevyyden ja tutkinnot julkisen hallinnon kaikilla tasoilla ja varmistamaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikilla julkisen hankinnan tasoilla (mukaan luettuina liittovaltio-, alue- ja kuntataso).

2. Yleistä

2.1 Pk-yritysten asema Atlantin molemmilla puolilla

Vaikka "pk-yrityksen" määritelmä on erilainen Euroopassa ja Yhdysvalloissa, pk-yritysten osuus taloudellisesta toiminnasta, lisäarvosta ja työpaikkojen luomisesta on hallitseva Atlantin kummallakin puolella. Tämä hallitseva asema merkitsee sitä, että lisäarvon ja yhteyksien luomisen näkökulmasta transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden (TTIP) suurin vaikutus talouteen aiheutuu pk-yritysten toiminnasta ja niiden kyvystä hyödyntää tilaisuudet uusien markkinoiden valloittamiseen ja sopeutua uuteen tilanteeseen. Useat tutkimukset osoittavat, että kansainvälistyneet pk-yritykset innovoivat enemmän, kasvavat nopeammin ja luovat enemmän ja parempipalkkaisia työpaikkoja.

2.1.1 Pk-yritykset Euroopan unionissa – useimmiten todellisuudessa mikroyrityksiä

EU:n määritelmän mukaan pieni tai keskisuuri yritys työllistää alle 250 henkilöä ja sen liikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa. Euroopan komission lukujen mukaan EU:ssa on yli 20 miljoonaa pk-yritystä. Niiden osuus on siis 98 prosenttia kaikista yrityksistä, 67 prosenttia työssäkäyvästä väestöstä ja 58 prosenttia bruttolisäarvosta. Eurooppalaiset pk-yritykset loivat 85 prosenttia unionin uusista työpaikoista vuosina 2002–2010.

Euroopan komission uusimman raportin mukaan eurooppalaisten pk-yritysten osuus Yhdysvaltoihin suuntautuvasta suorasta viennistä on 28 prosenttia, joten tässä on kasvunvaraa. Yhteensä 790 000 eurooppalaisesta yrityksestä, jotka vievät tuotteita EU:n ulkopuolelle, 619 000 on pk-yrityksiä, ja niistä 353 000 mikroyrityksiä, joissa on alle 9 palkansaajaa. Tämä osoittaa, että pieni koko ei estä harjoittamasta vientiä ⁽³⁾.

Tuotteitaan Yhdysvaltoihin tällä hetkellä vievien eurooppalaisten pk-yritysten osuus on sen sijaan melko pieni: edellä mainitun raportin mukaan 150 000 yritystä, joista 65 000:ssa on vähemmän kuin 9 palkansaajaa. Osuus – alle 1 prosentti eurooppalaisista pk-yrityksistä, joita on yli 20 miljoonaa – vaikuttaa hyvin pieneltä. Tietyissä maissa (esim. Italiassa) Yhdysvaltain markkinoilla kauppaa käyvien yritysten joukossa on runsaasti pk- ja mikroyrityksiä. Eurostatin luvuissa otetaan kuitenkin huomioon vain suora vienti eikä lainkaan välillistä vientiä: monet pk- ja mikroyritykset, jotka työskentelevät alihankkijoina tai muille yrityksille, tuottavat tuotannonkijoina käytettäviä tavaroita tai palveluja, jotka valmiiksi koottuina viedään Yhdysvaltoihin. Vaatimaton luku johtuu myös siitä, että Euroopan taloudessa on suuri määrä paikallisessa lähitaloudessa toimivia pk- ja mikroyrityksiä, jotka eivät ole kiinnostuneita viennistä tai ulkomaille investoimisesta. Potentiaalisille vientiyrityksille tai jo nyt muihin maihin vieville yrityksille tässä on kuitenkin epäilemättä huomattavaa kasvunvaraa.

2.1.2 Pk-yritykset Yhdysvalloissa – pidemmälle organisoituneita yrityksiä

Yhdysvalloissa pk-yritykseksi määritellään yritys, jonka henkilöstöön kuuluu alle 500 palkansaajaa tai tietyillä aloilla alle 1 000 tai jopa alle 1 500 palkansaajaa ⁽⁴⁾. Nämä yhtiöt – jotka voivat siis olla kooltaan moninkertaisia EU:n pk-yrityksiin verrattuna – muodostavat nekin Yhdysvaltain talouden selkärangan. Yhdysvalloissa on 28 miljoonaa pk-yritystä, ja niiden osuus kaikista yhdysvaltalaisyrityksistä on 99 prosenttia. Ne työllistävät yli 50 prosenttia yksityisen sektorin työntekijöistä ja luovat 65 prosenttia työpaikkojen nettolisäyksestä yksityissektorilla.

2.2 TTIP:n merkitys pk-yrityksille

2.2.1 Transatlanttisessa kaupassa sovellettavat korkeat tullimaksut ja sääntelyvaatimukset asettavat pk-yritykset usein pienen kokonsa vuoksi suhteettoman epäsuotuisaan asemaan, sillä pk-yritykset tarvitsevat enemmän resursseja ja osaamista kuin suuret yritykset arvoltaan ja määrältään pieneen kauppavaihtoon kohdistuvien kaupan esteiden ylittämiseen. Tästä syystä ne hyötyvät transatlanttiseen sopimukseen sisältyvistä tulli- ja muista vapautuksista. ETSK kartoitti neuvotteluissa käsiteltäviin aiheisiin liittyviä mahdollisuuksia ja tarkkailtavia seikkoja jo lausunnossaan ”Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen” ⁽⁵⁾.

2.2.2 Yksi TTIP:n suurimmista odotetuista eduista pk-yrityksille ovat sääntely-yhteistyön alalla saatavat tulokset, jotka voivat johtaa tiettyjen sääntöjen yhteensovittamiseen ja lähentämiseen sekä tarkastusten tai sertifiointien vastavuoroiseen tunnustamiseen. ETSK haluaa kuitenkin muistuttaa tässä yhteydessä kummankin osapuolen sitoutuneen ehdottomasti siihen, ettei TTIP:tä käytetä voimassa olevan teknisen vaatimustason alentamiseen. Voisikin olla erittäin hyödyllistä analysoida, mitä lisäarvoa saadaan pk-yritykset huomioon ottavien standardeja koskevasta EU:n hankkeesta (Small Business Standards, SBS), jota komissio tukee yhdessä edustavimpien pk-yritysorganisaatioiden kanssa. Sääntely-yhteistyön on oltava avointa, ja siinä on kunnioitettava jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin sääntelyllistä itsenäisyyttä. Samalla on säilytettävä jäsenvaltioiden ja unionin mahdollisuudet hyväksyä tarkoituksenmukaiseksi katsottuja toimenpiteitä muun muassa terveyden, kuluttajien, työntekijöiden ja ympäristön suojelun alalla.

2.3 Pk-yritysten kansainvälistyminen

WTO:n mukaan pk-yritysten kansainvälistyminen voidaan jakaa neljään vaiheeseen:

— suora vienti ulkomaille

— vienti riippumattomien ulkomaisten ammattilaisten tuella

⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁴⁾ https://www.sba.gov/sites/default/files/files/Size_Standards_Table.pdf

⁽⁵⁾ EUVL C 424, 26.11.2014, s. 9.

- tytäryhtiöiden perustaminen ulkomaille
- tuotanto- ja myynti-infrastruktuurin perustaminen ulkomaille viennin kohdemaihin.

Pk-yrityksillä tulee aina vaiheesta toiseen siirryttäessä olla aiempaa enemmän tietoa, paremmat valmiudet täyttää hallinnolliset vaatimukset ja suuremmat henkilöstö- ja taloudelliset resurssit. Ennen tavaroiden tai palvelujen viennin aloittamista niiden on välttämätöntä tuntea hyvin asianomaisilla markkinoilla sovellettavat säännöt. Sen jälkeen niiden täytyy pystyä suunnittelemaan pitkän aikavälin strategia voidakseen aloittaa toiminnan harjoittamisen viennin kohdemaissa ja lopulta yhdyntä kokonaan osaksi kyseisiä markkinoita hyödyntämällä paikallisia yrityksiä, jotka työllistävät paikallista henkilöstöä paikallisten sääntöjen mukaisesti. Digitaalilous voisi tietenkin auttaa pk-yrityksiä kansainvälistymään nopeammin. Sähköisen kaupankäynnin nopea yleistyminen tarjoaa pienille yrityksille enemmän kaupankäyntimahdollisuuksia erityisesti kulutushyödykkeiden alalla (myynti yritykseltä kuluttajalle) ja vapaiden ammattien kohdalla myös yritysten välisellä tasolla.

Euroopan komission tekemä analyysi osoittaa lisäksi, että yrityksen koko on suhteessa vientimääriin. Pk-yritysten osuus vientiyrityksistä on 81 prosenttia mutta vientimääristä vain 34 prosenttia ⁽⁶⁾. Tosin erällä erikoismarkkinoilla niiden osuus on maailmanlaajuisesti yli 50 prosenttia.

2.4 Pk-yritysten kansainvälistymisaste Yhdysvalloissa ja EU:ssa

Eräiden lähteiden mukaan eurooppalaiset pk-yritykset ovat kansainvälisempiä kuin Yhdysvaltain pk-yritykset. Ero johtuu pääasiassa eurooppalaisten pk-yritysten osallistumisesta EU:n sisämarkkinoille, joiden kehitys ei ole vielä läheskään päätöksessä: tämä kauppavaihto on ensimmäinen askel kansainvälistymisen tiellä, ja kun tuntemus ulkomaisista markkinoista paranee, on helpompi etsiä uusia markkina-alueita EU:n ulkopuolelta. Yrityksen koko ei näytä olevan este: eräissä jäsenvaltioissa 90 prosenttia vientiyrityksistä on pk-yrityksiä, ja tietyt alat – mm. muoti, maatalouselintarvikkeet, koneet, huonekalut – ovat erityisen vientipainotteisia.

Vaikka asiaa käsittelevät tilastot ovat melko harvinaisia ja joskus vaikeita analysoida käytettyjen menetelmien erilaisuuden ja osin vertailtaviksi soveltumattomien tietojen takia, Euroopan komissiolle tehdyt tutkimukset ⁽⁷⁾ osoittavat, että EU:n pk-yrityksistä 42 prosenttia on kansainvälistynyt jollakin tapaa.

Yrityksen kansainvälistyminen riippuu usein muun muassa seuraavista tekijöistä:

- toimialan vientipainotteisuus
- sisämarkkinoiden koko.

Eurooppalaisten pk-yritysten kansainvälistymisaste on korkea muun muassa tukkukaupan, kaivosteollisuuden, tuotanto- ja palvelusteollisuuden, tutkimuksen ja ajoneuvokaupan aloilla ja puolestaan suhteellisen alhainen muun muassa oikeudellisten palvelujen, rakentamisen tai suunnittelu- ja kehittämisspalveluiden sekä terveystieteiden aloilla, jotka ovat luonteeltaan riippuvaisia asiakkaan tai potilaan läheisyydestä ⁽⁸⁾.

Aihetta käsittelevän yhdysvaltalaisen tutkimuksen ⁽⁹⁾ mukaan pk-yritysten osuus tilastoidusta yhdysvaltalaisen tuotteiden viennistä on 30 prosenttia. Pääasialliset kohdemarkkinat ovat Kanada ja Meksiko eli NAFTA-kumppaneiden markkina-alueet. Ulkomaille myydään etupäässä koneita sekä sähkö- ja kemianteollisuuden tuotteita. Yhdysvaltalaisen pk-yritysten palveluviennistä on niukasti tietoa, mutta eräiden arvioiden mukaan ammattilaispalvelut ovat sektori, joka edustaa huomattavaa osaa Yhdysvaltain viennistä.

⁽⁶⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁷⁾ Pk-yritysten kansainvälistymistä käsittelevä loppuraportti vuodelta 2010; Annual report on European SMEs 2013/2014 (http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf, s. 62).

⁽⁸⁾ Ks. alaviite 7.

⁽⁹⁾ USITC, Small and Medium-Sized Enterprises: Overview of Participation in U.S. Exports, 2010 (<http://www.usitc.gov/publications/332/pub4125.pdf>).

2.5 Pk-yritysten nykyinen rooli transatlanttisessa kauppavaihdossa ja investointitoiminnassa

Kahdenvälinen transatlanttinen kauppavaihto muodostuu suurelta osin monikansallisten yritysten välisestä kauppavaihdosta. Tästä seuraa, että suurin osa yksittäisistä kahdenvälisistä kauppatapahtumista on konsernien sisäistä palveluiden ja kauppatavaroiden virtaa sekä lisenssi- ja teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaa ja emo- ja tytäryhtiöiden välisiä pääomaliikkeitä.

Pk-yrityksiä ja TTIP:tä koskevassa komission tutkimuksessa todetaan, että pk-yritysten osuus Euroopan vientimääristä oli 28 prosenttia vuonna 2012. Luku on pienempi kuin kaikille EU:n ulkopuolisille markkina-alueille suuntautuva pk-yritysten keskimääräinen vientimääräosuus, joka on 32 prosenttia. Lukua on verrattava myös siihen, kuinka suuri osuus Yhdysvaltoihin suuntautuvaa vientiä harjoittavista yrityksistä on pk-yrityksiä: osuus on 88 prosenttia, eli huomattavasti suurempi kuin EU:n ulkopuolelle suuntautuvaa vientiä harjoittavien pk-yritysten keskimääräinen osuus, joka on 78 prosenttia. Nämä luvut vahvistavat sen, että suuri osa vientimääristä syntyy konsernien sisäisestä kaupasta, ja tästä seuraa, että transatlanttisella sopimuksella on suuret mahdollisuudet vilkastuttaa eurooppalaisten pk-yritysten vientiä ja investointitoimintaa. On kuitenkin huomattava, että luku ei käsitä eurooppalaisten pk-yritysten välillistä vientiä eli tapauksia, joissa pk-yritykset osallistuvat alihankkijoina tai puolivalmisteiden valmistajina moniosaisten, Yhdysvaltoihin vietyjen lopputuotteiden kokoonpanoon. Vientiä harjoittavien pk-yritysten lukumäärä ja vientimäärät vaihtelevat suuresti jäsenvaltioittain.

Tarkkoja lukuja EU:hun suuntautuvaa vientiä harjoittavien yhdysvaltalaisten pk-yritysten lukumäärästä tai vientimääristä ei ole saatavilla. Pk-yritysten osuus Yhdysvaltain viennistä yleensä on kuitenkin 33 prosenttia⁽¹⁰⁾ eli hyvin lähellä Euroopan unionin vastaavaa lukua.

2.6 Pk-yritysten kohtaamat suurimmat esteet

Pk-yritykset kohtaavat kokonsa vuoksi yleensä muita enemmän vaikeuksia ulkomaanmarkkinoille pääsyssä, kauppavaihdon pienistä määristä aiheutuvien ylimääräisten kustannusten kattamisessa ja paikalliseen sääntelyyn sopeutumisessa. Yrittäjyyttä, pk-yritystoimintaa ja paikallista kehittämistä käsittelevän OECD:n keskuksen johtajan Sergio Arzenin mukaan säännösten noudattamisesta aiheutuvat kustannukset voivat olla pk-yrityksille 10–30-kertaiset suuriin yrityksiin verrattuna⁽¹¹⁾.

Yhteenvedon voidaan todeta, että kun pk-yritykset kansainvälistyvät, ne kohtaavat ongelmia, jotka johtuvat nimenomaan niiden pienestä koosta ja rajallisista resursseista ja jotka niiden on tarpeen ratkaista, jo ennen kuin edessä ovat varsinaiset kaupan ja investointitoiminnan esteet eli

- vientirahoituksen saantiin liittyvät esteet
- ajantasaisen tiedon puute tuotteisiin/palveluihin liittyvistä vaatimuksista
- tuotteiden tai palvelujen kohdemarkkinoiden riittämätön tuntemus (markkinatutkimukset)
- vaikeudet löytää potentiaalisia asiakkaita ja saada yhteys niihin
- henkilöstöltä puuttuva koulutus kansainvälistymisen hallinnointiin tai sijoittaja- tai maahantuojakontaktien luomiseen
- julkisten tahojen tarjoamien kannustinten ja tuen puuttuminen sekä julkisen tukipolitiikan hallinnollinen raskaus
- kulttuuri- ja kieliesteet
- pätevyyttä ja toimilupia koskevat epäyhtenäiset säännökset ja mukauttamis- ja tunnustamisjärjestelmät.

⁽¹⁰⁾ The Transatlantic Trade and Investment Partnership – Big Opportunities for Small Business, Atlantic Council (http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/TTIP_SME_Report.pdf, s. 3).

⁽¹¹⁾ WTO, wt/COMTD/AFT/W/53, s. 23.

Pk-yritys tarvitsee näiden puutteiden vuoksi ennen kaikkea tarkoituksenmukaisia tuki- ja neuvontapalveluja (yksilöllinen seuranta ja valmennus, tutorointi, mentorointi jne.), joita yleensä tarjoavat ammatti- ja toimialajärjestöt.

Eurooppalaisten yritysten Yhdysvalloissa kohtaamia kaupan ja investointitoiminnan esteitä on melko vaikea asettaa tärkeysjärjestykseen, sillä yritykset usein kuvaavat esteitä ryhmittelemättä niitä millään tavalla. Yritykset, jotka eivät harjoita vientiä, myös hahmottavat esteet erilaisiksi, kuin millaisina vientiyritykset ne todellisuudessa kohtaavat. Eri tutkimusten ja kyselyjen ⁽¹²⁾ tarkastelun pohjalta voidaan kuitenkin poimia seuraavat pääasialliset esteet:

- hyvin erilaajuiset vastuut ja mahdollisuudet ottaa vastuuvakuutus markkinoiden mukaisin kustannuksin
- vientikustannukset (muut kuin tullimaksut), jotka liittyvät kuljetuskustannuksiin, tullimuodollisuuksien kestoon ja monimutkaisuuteen, tulliedustajan osoittamiseen tai palkkaamiseen sekä varsinkin Yhdysvalloissa tarpeelliseen vastuuvakuutukseen
- vientiluoton saannin vaikeus
- verot ja tullit, jotka ovat edelleen merkittävä este tietyillä aloilla (esim. tupakka, tekstiili, vaatteet)
- alkuperäsääntöjen monimutkaisuus ja alkuperätodistusten hinta
- erilaisten teknisten tai terveys- tai kasvinsuojelusääntöjen noudattaminen ja niihin liittyvät todistukset ja tarkastukset
- vain tietyissä Yhdysvaltain osavaltioissa noudatettavat tekniset ja terveysvaatimukset tai erilaiset säännöt eri osavaltioissa
- erilaiset pätevyysvaatimukset ja toimintarajoitukset eri osavaltioissa ja piirikunnissa
- teollis- ja tekijänoikeuksien suojeleminen, erityisesti alkuperänimitysten ja erilaisten patentti- ja tavaramerkkisääntöjen rikkominen
- oikeussuojan ja markkinavalvonnan kustannukset eurooppalaisille yrityksille, joilla on oikeudet maantieteellisiin merkintöihin
- julkisiin hankintoihin liittyvät rajoitukset, jotka johtuvat Buy American Act -laista ja sen soveltamisalaa säännöllisesti laajentavista muutoksista
- viisumi-, oleskelulupa- ja työ lupamenettelyjen ja toiminnan aloittamisen monimutkaisuus Yhdysvalloissa
- tiettyihin palveluntarjoajiin sovellettavat rajoitukset tai toimintaan tarvittavat lisenssit liittovaltiotasolla tai osavaltioissa.

Nämä esteet eivät liity erityisesti pk-yrityksiin, mutta niiden vaikutukset ovat suurempia ja rajoittavampia. Suurinta osaa niistä käsitellään TTIP:n puitteissa omissa luvuissaan, joita sovelletaan yhtäläisesti kaikkiin yrityksiin. TTIP-sopimukseen sisällytettävällä pk-yrityksiä käsittelevällä luvulla on siis melko rajattu tarkoitus: edistää kaikkien pk-yritysten osallistumista transatlanttisille markkinoille antamalla tarpeellista tietoa ja tiivistämällä pk-yritystoiminnasta vastaavien viranomaisten yhteistyötä.

⁽¹²⁾ The Transatlantic Trade and Investment Partnership – Big Opportunities for Small Business, Atlantic Council, (http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/TTIP_SME_Report.pdf, s. 3); Small and Medium Sized Enterprises and the Transatlantic Trade and Investment Partnership (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/april/tradoc_153348.pdf); Small companies in a big market (http://www.svensktnaringsliv.se/english/publications/small-companies-in-a-big-market-how-a-free-trade-agreement-between_611404.html).

2.7 Pk-yritysten tukemisen tarve

2.7.1 Pk-yritykset ja varsinkin pien- ja mikroyritykset tarvitsevat kohtaamiensa esteiden ja resurssiensa rajallisuuden vuoksi ennen kaikkea tarkoituksenmukaisia tuki- ja neuvontapalveluja, myös työntekijöiden koulutuksessa (yksilöllinen seuranta ja valmennus, tutorointi, mentorointi jne.), joita yleensä tarjoavat taloudelliset, ammatilliset ja toimialajärjestöt. On aiheellista huolehtia siitä, että näillä järjestöillä on käytettävissään tarvittavat logistiset keinot yrityksille tiedottamista ja niiden neuvomista ja yksilöllistä tukemista varten. Tähän voidaan käyttää muun muassa Euroopan rakenne- ja investointirahastoja.

2.7.2 Kunkin pk-yrityksen erityispiirteisiin ja tarpeisiin sovitettujen tuki- ja neuvontapalvelujen lisäksi yrityksillä on myös oltava tarvittavat taloudelliset resurssit aineellisten ja aineettomien investointien rahoittamiseen. Tätä varten ETSK suosittaa, että rakenne- ja investointirahastojen lisäksi pk-yrityksille – myös niille jotka haluavat investoida Yhdysvaltojen markkinoille – annetaan mahdollisuus hyödyntää helposti COSME-ohjelman rahoitusvälineitä, erityisesti riskipääomaa ja takausjärjestelmiä.

2.7.3 EU:n olisi tarkasteltava tavara- ja palveluvientiin liittyvien vakuutusten tarjontaa ja huolehdittava sen kehittämisestä markkinoiden tarpeita vastaavaksi.

2.8 Pk-yrityksiä käsittelevä TTIP:n luku nykyisessä muodossa

ETSK on tyytyväinen siihen, että TTIP:hen sisältyy erillinen, yksinomaan pk-yrityksiä käsittelevä luku, mutta haluaa täydentää sen sisältöä (ks. tähän liittyvät ehdotukset osassa ”Erityistä”). Euroopan unionin ehdotus pieniä ja keskisuuria yrityksiä käsittelevän oikeudellisen tekstin sisällyttämisestä TTIP:hen esitettiin keskusteltavaksi Yhdysvaltojen kanssa 19.–23. toukokuuta 2014 pidetyissä neuvotteluissa. Kyse on ensimmäisestä tällaisesta luvusta EU:n vapaakauppasopimuksissa. Teksti julkaistiin 7. tammikuuta 2015⁽¹³⁾. Määräykset esitetään pienille ja keskisuurille yrityksille osoitettuna lukuna X, jossa käsitellään erilaisia näkökohtia pk-yritysten kauppavaihtoon osallistumisen ja hyvien käytänteiden vaihdon edistämiseksi.

2.8.1 Pk-yrityksiin liittyvä yhteistyö

Osapuolten tulisi vaihtaa tietoja, luoda ja antaa käyttöön välineitä ja resursseja teollis- ja tekijänoikeuksien alalla, välittää toisilleen hyviä sääntelykäytänteitä, edistää yritysten tukitoimenpiteitä ja kannustaa ohjaamaan riskipääomaa ja investointeja pieniin yrityksiin pk-yritysten kilpailukyvyyn parantamiseksi maailmanmarkkinoilla.

2.8.2 Markkinatiedot ja tietojenvaihto

Nykyisessä X artiklan 2 kohdan ehdotuksessa on kyse osapuolten välisestä tietojenvaihdosta. Siinä kehoitetaan luomaan internetsivusto, jolle kootaan tärkeimmät tiedot (esim. transatlantisen kumppanuussopimuksen teksti, tullimääräykset, voimassa olevien teknisten vaatimusten luettelo, terveys- ja kasvinsuojelutoimenpiteet, julkisiin hankintoihin sovellettavat säännöt ja yritysten rekisteröintimenettely). EU:n ja Yhdysvaltojen erityisasiantuntijaryhmän olisi laadittava yhteinen analyysi pk-yritysten kannalta merkityksellisimpiä aloja koskevasta tietojen yhdenmukaistamisohjelmasta

Osapuolten tulee perustaa kaikilla EU:n kielillä saatavilla oleva verkkopohjainen tietokanta, joka käsittelee muun muassa kaikki tullinimikkeistön koodit ja tullimaksut sekä alkuperäsäännöt tai määräykset alkuperämaan ilmoittamisesta.

2.8.3 Tekninen tuki

Euroopan komission ehdottamassa tekstissä mainitaan keskitetty tiedotuspiste (X artiklan 2 kohdan c alakohta). Myös transatlanttinen talousneuvosto on vaatinut tällaisen palvelun perustamista. Tällaisten tiedotuspisteiden laajennettu alaverkosto, jolla olisi sellaisten pk-yrityksiä edustavien vakaiden organisaatioiden tuki, joilla on yhteydet EU:n ja Yhdysvaltojen yrityspiireihin, voisi varmistaa eri viranomaisten ja laajojen sidosryhmien vaikutukset ja entistä sitoutuneemman osallistumisen.

2.8.4 Pk-yrityskomitean perustaminen

Ehdotuksen X.4 artiklassa kaavaillaan transatlanttisen komitean perustamista.

⁽¹³⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/january/tradoc_153028.pdf

3. Erityistä

3.1 *Pk-yrityksen määritelmässä olevien erojen vaikutusten mittaaminen*

Eurooppalaiset ja yhdysvaltalaiset eivät ymmärrä pk-yrityksen käsitettä samoin. Ero saattaa olla jopa 250–1 000 palkansaajaa. Lisäksi pk-yrityksen määritelmä vaihtelee Yhdysvalloissa toimialoittain⁽¹⁴⁾: kyse on periaatteessa yhtiöistä, jotka työllistävät alle 500 henkilöä, mutta tietyillä toimialoilla työntekijöitä voi olla 750 tai jopa 1 000. Useimmilla aloilla määritelmässä ei oteta huomioon liikevaihtoa tai vuosittaiseen loppusummaa.

ETSK pyytää Euroopan komission yksiköitä laatimaan yksityiskohtaisen taulukon Yhdysvalloissa käytettävistä pk-yrityksen määritelmistä toimialoittain ja ennen kaikkea ryhtymään toimiin sen varmistamiseksi, että määritelmäerot eivät aseta pienempiä eurooppalaisia pk-yrityksiä epäsuotuisaan asemaan.

3.1.1 Säänneilyt ja sääntelemättömät vapaat ammatit edustavat pk-yritysten erityistyyppiä, ja ne ovat olemassa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, mutta niiden määrä ja ominaispiirteet vaihtelevat jäsenvaltioittain. Niiden markkina- ja palvelutarjonta perustuu erityisosaamiseen, ne edellyttävät suorituksen vastaanottajalta erityistä luottamusta, ja niiden riippumattomuudelle asetetaan erityisiä vaatimuksia. Ne ovat paitsi merkittäviä taloudellisia kumppaneita myös osa eurooppalaista yhteiskuntamallia.

3.2 *Laajentuneiden transatlanttisten markkinoiden vaikutukset vientiyrityksiin ja yrityksiin, jotka eivät harjoita vientiä, sekä vaikutusten arviointi ja seuranta*

Koska pk-yrityksillä on niin merkittävä painoarvo Euroopan taloudessa, ETSK pitää olennaisen tärkeänä, että suunnitellaan täsmällisen vaikutustenarvioinnin tekemistä tämänhetkisen neuvottelutuloksen mukaisen TTIP:n voimaantulon ennakoitavissa olevista vaikutuksista Euroopan pk-yrityksiin toimialoittain ja jäsenvaltioittain. Arvioinnissa olisi tarkasteltava muun muassa työllisyysvaikutuksia. Vientiä harjoittaviin ja harjoittamattomiin pk-yrityksiin, mikroyrityksiin ja vapaisiin ammatinharjoittajiin kohdistuvia vaikutustenarviointeja on tarpeen toteuttaa etukäteen ja jälkikäteen, jotta pystytään mittaamaan transatlanttisten markkinoiden potentiaalisia vaikutuksia.

Euroopan parlamentti on jo tarkastellut TTIP:n vaikutuksia tuotantoteollisuuteen ja energiamarkkinoihin ja on todennut, että vaikutus on myönteinen mutta vaihtelee toimialoittain⁽¹⁵⁾. Vaikutuksia muihin toimialoihin, jotka ovat tiiviimmin sidoksissa paikallistalouteen (maatalous, matkailu, käsiteollisuus, hotelliala, tieto- ja viestintätekniikka, ravintola-ala, teollisuus, itsenäiset ammatinharjoittajat, palvelut, vapaat ammatinharjoittajat jne.), ei ole vielä erikseen tutkittu.

Seuraavilla TTIP-neuvottelukierroksilla on maataloussektorilla saavutettava kunnianhimoinen tulos, jossa painotetaan erityisesti markkinoille pääsyä, maantieteellisiä merkintöjä ja terveys- ja kasvinsuojelutoimia. EU:n olemassa oleva elintarviketurvallisuuden sekä eläinten ja ihmisten terveyden korkea taso on ehdottomasti säilytettävä.

On olennaisen tärkeää pystyä ennakoimaan, miten yhdennettyjen transatlanttisten markkinoiden avaaminen vaikuttaa kyseisiin yrityksiin. Muuttaako TTIP niiden taloudellista mallia, tuotantotapoja, palveluntarjonnan luonnetta tai investointi- ja työllistämistästrategioita uudella kilpailualueella? Lisäksi on tarpeen kaavalla toimenpiteitä ja sopeutumislinjauksia, joiden avulla kaikki eurooppalaiset pk-yritykset saavat TTIP:stä suurimman mahdollisen hyödyn.

3.3 *Vähämerkityksisen toiminnan uusi kynnysarvo, jotta pk-yritykset ja mikroyritykset voivat "testata" markkinoita hyvin pienessä mittakaavassa*

Vähämerkityksiselle toiminnalle asetetun kynnysarvon alapuolella ei peritä tulleja eikä veroja, ja tullausmenettelyt sekä myös tietovaatimukset ovat hyvin suppeita.

Voidaan panna merkille, että Atlantic Council on pyytänyt nostamaan voimassa olevat pienten yritysten Yhdysvaltoihin tai Euroopan unioniin lähettämiin toimituksiin sovellettavat raja-arvot – jotka nykyisin ovat 200 dollaria Yhdysvaltojen suuntaan ja 150 dollaria EU:n suuntaan – 800 dollariin, ja Yhdysvallat on yleisesti ottaen halukas tähän. Euroopan unionissa kauppatavara on vapautettu tullimaksuista, mutta yli 10 tai 22 euron arvoisista lähetyksistä (riippuu jäsenvaltiosta) on kannettava arvonlisävero.

⁽¹⁴⁾ https://www.sba.gov/sites/default/files/files/Size_Standards_Table.pdf

⁽¹⁵⁾ ITRE-valiokunta, TTIP impact on European Energy markets and manufacturing industries, 2015 ([http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536316/IPOL_STU\(2015\)536316_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536316/IPOL_STU(2015)536316_EN.pdf)).

Vähämerkityksisen toiminnan kynnysarvojen nosto, josta hyötyvät lentoteitse saapuvat matkustajat ja jota sovelletaan maahantuotaviin toimituksiin, voisi etenkin kulutushyödykkeiden alalla kannustaa pk-yrityksiä ja etenkin vasta perustettuja yrityksiä aloittamaan pienimuotoisen viennin tai hyödyntämään sähköistä kaupankäyntiä ilman velvoitetta maksaa tullimaksuja. ETSK pyytää Euroopan komissiota arvioimaan tämän ehdotuksen toteutettavuutta (seuraukset tullimaksuista saataviin tuloihin, teollis- ja tekijänoikeuksiin jne.). ETSK kannattaa Euroopan unionin ehdotusta perustaa tietokanta, jossa sellaisille eurooppalaisille talouden toimijoille, jotka vievät tuotteitaan muihin EU:n jäsenvaltioihin, esitellään ”10 asiaa, jotka täytyy tietää verkkokaupasta”⁽¹⁶⁾. Komitea katsoo, että vastaava tietokanta voitaisiin laatia myös transatlanttisesta kaupasta.

3.4 *Mahdollisuus tutustua kaikkiin tärkeisiin tietoihin monikielisessä portaalissa*

ETSK kannattaa Euroopan komission esitystä perustaa pk-yrityksille suunnattu portaali ja esittää seuraavat pyynnöt:

- Kaikkien tietojen tulee olla saatavilla Euroopan unionin 24 virallisella kielellä.
- Ohjelmiston tulee olla mahdollisimman yksinkertainen ja helppokäyttöinen.
- Tietokannan toimimista olisi testattava EU:n pk-yrityksistä valitun otoksen keskuudessa, jotta on varmaa, että työkalu vastaa niiden tarpeisiin.
- Tietokantapalvelussa olisi oltava töissä myös fyysisiä henkilöitä, jotka vastaavat Atlantin kummaltakin puolelta saapuviin kysymyksiin.

Pk-yrityksiä ja TTIP:tä käsittelevästä komission raportista käy selvästi ilmi, että vaikka yritykset tuntevat vieniinsä sovellettavat säännökset, suuri osa ei tiedä, onko kyse liittovaltion vai yksittäisen osavaltion säännöksistä vai yksityisistä normeista. Tästä syystä olisi tärkeää, että viranomaiset voisivat säännöllisesti seurata, mitä menettelyjä ja säännöksiä pidetään erityisen hankalina pk-yrityksille, ja laatia erityisiä selostuksia ja ohjeita asetettujen vaatimusten täyttämiseksi noudatettavasta menettelystä.

3.5 *Edustava pk-yrityskomitea, jolla on tarkasti määritetyt oikeudet*

ETSK on tyytyväinen siihen, että pk-yritystoiminnasta Euroopan tasolla ja Yhdysvalloissa vastaavat viranomaiset ovat virallistaneet jo nyt käytävän vuoropuhelun aseman. Komitea katsoo kuitenkin, että pk-yrityksiä edustavien organisaatioiden tulee olla asianmukaisesti edustettuina transatlanttisessa vuoropuhelussa, joka koskee niitä. Tulevan pk-yrityskomitean kokoonpanoa ei siksi pidä rajata vain kansallisiin hallintoihin, vaan siihen tulee ottaa mukaan pk-yrityksiä, hyvin pieniä yrityksiä ja mikroyrityksiä edustavat organisaatiot Atlantin kummaltakin puolelta. Tietyt pk-yrityksiä koskevat sääntelypuitteet vaikuttavat huomattavasti myös pk-yritysten työntekijöihin ja asiakkaisiin. Tämän vuoksi myös näiden sidosryhmien edustajien olisi oltava mukana neuvonantajina tulevassa pk-yrityskomiteassa, jotta niiden intressit voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon heti alusta pitäen.

ETSK ehdottaa, että tulevalle pk-yrityskomitealle annetaan seuraavat tehtävät: seurata TTIP:n soveltamista pk-yrityksiin, hyvin pieniin yrityksiin ja mikroyrityksiin sekä sen vaikutuksia näiden yritysten työntekijöihin ja asiakkaisiin, toteuttaa vaikutustustenarviointeja, antaa ehdotuksia pk-yritysten, hyvin pienten yritysten ja mikroyritysten sekä niiden työntekijöiden ja asiakkaiden kohtaamien ongelmien ratkaisemiseksi, vastata viestinnästä kyseisten yritysten suuntaan jne.

3.6 *Tiedotuskampanja valtakunnallisella ja alueellisella tasolla*

On olennaisen tärkeää, että jos pk-yritysten halutaan hyötyvän TTIP:n tarjoamista uusista kauppamahdollisuuksista, niiden on saatava käyttöönsä paikkansäpitävää tietoa muun muassa tullimaksujen lakkauttamisesta, kauppavaihdon helpottamisesta ja sääntely-yhteistyöstä, jonka tuloksena vaatimustenmukaisuusarviot, pätevyudet ja ammatilliset säännöt lähentyvät tai tunnustetaan vastavuoroisesti.

Näitä tietoja ei voida jakaa ainoastaan internetsivuilla. Jotta pk-yritykset tuntisivat paremmin tarjolla olevat julkisen tuen välineet ja hankkeet ja saisivat niistä paremmin selkoa, olisi toteutettava pk-yrityksille suunnattu tiedotuskampanja, johon osallistuisi kansainvälisen kaupan erikoisosajia sekä Yhdysvaltoihin suuntautuvan viennin ja investointitoiminnan asiantuntijoita. Suuri osa pk-yrityksistä ei vielä tunne tarjolla olevia välineitä, jotka voivat auttaa niitä kansainvälistymään, eli esimerkiksi markkinoille pääsyä koskevaa tietokantaa tai Yritys-Eurooppa-verkostoa. Niiden on kansainvälistyäkseen ja kehittääkseen ulkomaantoimintaansa ensin pystyttävä kasvattamaan toimintaansa kotimaassa, ja siksi on tärkeää kiinnittää huomiota resurssiin ja tukeen, jota niille voidaan antaa jäsenvaltioiden ja mahdollisesti myös EU:n tasolla.

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/watify/selling-online?language=en>

ETSK kehottaa myös perustamaan eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisen pk-yritysjärjestöjen verkoston, jonka tehtävänä on edistää TTIP:tä aitoa alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa noudattaen.

3.7 Eurooppalaisen pk-yrityspolitiikan syventäminen

3.7.1 On tärkeää, että TTIP:tä ei pidetä keinona purkaa pk-yrityksille paikallis- ja aluetason julkisissa hankinnoissa varattua etuuskohtelua. TTIP:n tulisi säilyttää tällaiset prioriteetit, kunhan niitä sovelletaan yhtäläisesti eurooppalaisiin ja yhdysvaltalaisiin pk-yrityksiin.

3.7.2 Lisäksi on erittäin tärkeää, että neuvotteluprosessissa ja sääntely-yhteistyössä kunnioitetaan ”pienet ensin” -periaatetta, jotta pien- ja mikroyritysten prioriteetit ja tilanne otetaan huomioon lainsäädäntäprosessin käynnistämävaiheesta alkaen ja jotta niiden erityisedut turvataan. Tätä varten ETSK pyytää, että pien- ja mikroyritykset olisivat erikseen edustettuina TTIP:n neuvoa-antavassa komiteassa (TTIP Advisory Board).

3.7.3 Pk-yrityksille ja erityisesti pien- ja mikroyrityksille on voitava tarjota räätälöityä tukea, jolla niitä autetaan noudattamaan sääntely-yhteistyöhön perustuvia säännöksiä.

3.7.4 On syytä korostaa, että suuri osa yrityksistä, jotka voisivat investoida tai harjoittaa vientiä transatlanttisilla markkinoilla, ovat innovaatioyrityksiä. Ne tarvitsevat tiukat ja selkeät säännöt teollis- ja tekijänoikeuksien suojasta niin Yhdysvalloissa kuin Euroopan unionissa.

3.7.5 Maatalouselintarvikealalla on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota yrityksiin, joiden tuotannon ja siihen liittyvien prosessien lähtökohdalla on eettiset sekä kulttuuri- ja ympäristönäkökohdat. On olennaisen tärkeää, että tällaisten kestävä kehitystä edistävien tuotteiden kauppaa tuetaan jatkossakin. Lisäksi on tarpeen varmistaa maantieteellisten merkintöjen riittävä suoja, sillä ne ovat kuluttajalle tae sekä tuotteiden alkuperästä että tuotantotavoista. EU:ssa on pyritty jo vuosien ajan tuotteiden laatu- ja ympäristöpolitiikkaan: se on yksi päätekijöistä, joka antaa EU:n tuottajille kilpailuetua, auttaa merkittäväällä tavalla säilyttämään kulttuuri- ja ruokaperintöä ja edistää maaseudun kehittämistä sekä markkinoiden ja tuottajien tulotason tukemiseen tähtäviä toimenpiteitä.

3.7.6 ETSK tarkastelee eräissä toisessa lausunnossaan Small Business Act -järjestelmästä saatuja kokemuksia Yhdysvalloissa ja EU:ssa voidakseen hahmottaa selkeästi, mitä etuja Yhdysvaltain SBA-aloite tarjoaa yhdysvaltalaisille pk-yrityksille esimerkiksi julkisten hankintasopimusten ja rahoituksen saannin alalla. Sen ansiosta on mahdollista ehdottaa ajallaan parannuksia ja tehokkaampia työmenetelmiä eurooppalaiseen SBA-aloitteeseen, jotta siitä tehtäisiin eurooppalaisille pk-yrityksille suotuisampi ja sitovampi.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vuoden 2015 jälkeiset tavoitteet Euro-Välimeri-alueella”**(oma-aloitteinen lausunto)**

(2015/C 383/07)

Esittelijä: An LE NOUAIL MARLIÈRE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 22. tammikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Vuoden 2015 jälkeiset tavoitteet Euro-Välimeri-alueella.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 57 ääntä puolesta ja 22 vastaan 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suosittaa, että Välimeren unionin jäsenvaltiot ja EU vahvistavat sovitut kestävän kehityksen tavoitteet ratifioimalla niihin liittyvät kansainväliset yleissopimukset.

1.2 ETSK suosittaa, että Välimeren unionin jäsenvaltiot ja EU suojelevat kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavia julkisia investointeja vakaasti.

1.3 ETSK suosittaa, että Välimeren unionin jäsenvaltiot ja EU ottavat mahdollisimman lähellä kansalaisia toteutettavaan täytäntöönpanoon mukaan kansalaisyhteiskunnan ja paikallistasolla alueet.

1.4 Komitea panee merkille 26. toukokuuta 2015 kokoontuneen ulkoasioiden ja kansainvälisten suhteiden neuvoston päätelmät ja Euroopan komission vuosikertomuksen 2015 EU:n ja sen jäsenvaltioiden sitoumuksista julkiseen kehitysapuun ja avun antamisesta.

1.5 Komitea pahoittelee kuitenkin, että EU asettaa vuoden 2030 takarajaksi sille, että saavutetaan 0,7 prosentin tavoite BKT:sta ⁽¹⁾.

1.6 Komitea tukee EU:n aikomusta vahvistaa muita kuin taloudellisia näkökohtia (kansainvälisten oikeusvälineiden ratifioiminen, talousrikollisuuden torjuminen).

1.7 Komitea kehottaa EU:ta omaksuma johdonmukaisen kannan kahdenvälisen, useammankeskisten ja monenvälisen kaupallisten etujen ja kestävän kehityksen tavoitteiden välillä, jotta voidaan säilyttää sekä tavoitteiden että unionin antaman avun uskottavuus.

1.8 Komitea suosittaa, että jatketaan työmarkkinaosapuolien ja eurooppalaisten ammattikoulutuslaitosten ja elinikäisen oppimisen taitoja tarjoavien laitosten välistä vuoropuhelua, johon se on asianmukaisesti kutsuttu osallistumaan ja jonka luomiseen se on osallistunut ⁽²⁾. Se suosittaa myös, että asiaan liittyviä toimintaohjelmia jatketaan.

1.9 Komitea kehottaa sisällyttämään nämä suositukset EU:n ohjelmaan ja unionin naapuruuspolitiikkaan: johdonmukaisuus kauppa-, ulko- ja kehityspolitiikan, rahoituksen sekä demokratian ja ihmisoikeuksien suojelun välillä varapuheenjohtaja Federica Mogherinin 28. toukokuuta 2015 kansalaisyhteiskunnalle antamien sitoumusten mukaisesti ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Komission jäsen Neven Mimica, ETSK:n 508. täysistunto, 28. toukokuuta 2015.

⁽²⁾ <http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/home>

⁽³⁾ http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2015/150528_01_en.htm

2. Johdanto

2.1 Keskustelu vuoden 2015 jälkeisistä kestävä kehityksen tavoitteista on lähitulevaisuudessa tärkeällä sijalla Euroopan unionin ja koko maailman asialistalla. Euro-Välimeri-alueella on eräitä yhteisiä erityispiirteitä, joiden vuoksi on pohdittava, miten voidaan sisällyttää kestävä kehityksen tavoitteet Euroopan naapuruuspolitiikkaan ja Välimeren eteläpuolisia maita koskeviin politiikkoihin. Ruokaturva, köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen, vesipula, demokraattista ja taloudellista muutosta läpikäyvien alueen maiden erityistilanne sekä rauhan ja turvallisuuden palauttamisen välttämättömyys ovat tekijöitä, joiden takia ETSK:n on aiheellista antaa lausunto, jossa pyritään määrittämään suuntaviivoja vuoden 2015 jälkeisen ohjelman täytäntöönpanolle ja seurannalle Välimeren alueella.

2.2 ETSK voi toimia neuvonantajana tämän kovia kokeneen alueen hallituksille ja Euroopan unionin toimielimille auttamalla konkreettisten haasteiden määrittämisessä ja laatimalla kansalaisyhteiskunnan kanssa ehdotuksia Euro-Välimeri- aluetta varten.

2.3 Tämän lausunnon avulla ETSK aikoo myös jatkaa työtä, jota se on tehnyt kestävä kehityksen tavoitteisiin liittyen yleisesti ja erityisesti koskien Välimeren aluetta.

2.4 YK:n pääsihteeri on julkistanut yhteenvetokertomuksen kestävä kehityksen yleismaailmallisia tavoitteita vuoden 2015 jälkeen tarkastelleen avoimen työryhmän työskentelyn tuloksista. Tavoitteet perustuvat Rio+20-konferenssin päätteeksi annettuun julistuksen "The Future We Want". Konferenssissa päätettiin muuttaa nimenomaan kehitysmaita koskeneet vuosituhattavoitteet yleismaailmallisiksi – vaikkakin eriytetyiksi – tavoitteiksi, jotka koskisivat koko ihmiskuntaa sekä teollisuusmaissa että nousevan talouden maissa, kehitysmaissa ja maailman vähiten kehittyneissä maissa. Alue- ja alialuetasolla on järjestetty eri tahoilla laajoja kuulemisia, ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan tärkeimmillä ryhmillä, joilla on edustus YK:ssa, on ollut tilaisuus osallistua kuulemisiin ja valvoa niissä etujaan. Tässä yhteydessä on hyväksytty seitsemäntoista tavoitetta ja 169 kohdetta, jotka koskevat kestävä kehityksen toteuttamisen välineitä ja maailmanlaajuisia kumppanuutta.

2.5 Vuonna 2015 on tarkoitus järjestää kaksi merkittävää tapahtumaa, jotka liittyvät läheisesti yhteen vuoden 2015 jälkeisten kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa: kansainvälinen konferenssi kehityksen rahoituksesta Addis Abebassa heinäkuussa 2015 ja ilmastomuutosta koskevan puitesopimuksen osapuolten 21. konferenssi Pariisissa vuoden 2015 lopulla.

2.6 Kestävä kehitystä vuoden 2015 jälkeen koskevan ohjelman tarkoitus on vahvistaa puitteet YK:n tuleville toimille tällä alalla. Puitteissa halutaan korostaa entistä enemmän tasavertaisuutta, sosiaalista osallisuutta ja ihmisarvoista työtä ja samalla turvata työssä käyvien ihmisten pysyvät tulonlähteet, ympäristö ja biologisten luonnonvarojen uudistumisrytmi. Ohjelmassa lähdetään kuitenkin siitä, ettei yhteiskunnissamme vallitseva taloudellinen malli ole kestävällä pohjalla. Tämä tarkoittaa, että maailman johtajien on pidettävä tavoitteet erittäin kunnianhimoisina. Taloudellisella, yhteiskunnallisella, ekologisella ja lopulta myös poliittisella tasolla vallitseva tilanne ei missään tapauksessa ole kestävällä pohjalla monissa osissa maailmaa, ja tämä koskee erityisesti Euro-Välimeri- aluetta. Monet ovat sitä mieltä, että kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi on vähintäänkin muutettava taloutta tällä hetkellä ohjaavia talouden ja rahoituksen periaatteita, jotta voidaan saada aikaan merkittävä muutos.

2.7 Eräissä Välimeren pohjoispuolella sijaitsevilla Etelä-Euroopan maissa vallitsee sellainen yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne, jota kansalaiset eivät enää hyväksy ja jossa ei pystytä täyttämään niitä ympäristöön ja ilmastoon liittyviä ehdottomia vaatimuksia, jotka tarjoaisivat Euroopan kansalaisille näkymiä ympäristön, talouden ja yhteiskunnan kannalta toisenlaisen alueen rakentamiselle. Vaikka nuorten koulutukseen on investoitu joko kansallisista tai unionin järjestelmistä, nuorilla ei ole riittäviä mahdollisuuksia kehittyä ja antaa panostaan EU:n taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kilpailukyyn vahvistamiseen.

2.8 Vuoden 2008 jälkeen on luotu vain vähän työpaikkoja. Monia työpaikkoja on pikemminkin hävinnyt, eikä niiden luomisvauhti vastaa väestörakenteen muutosta eikä tutkinnon suorittaneiden saapumista työmarkkinoille. Tämä saa aikaan sen, ettei näköalaton säästöpolitiikka saa tukea. Koulutukseen, terveydenhoitoon, liikenteeseen ja asumiseen liittyvä politiikka ja julkiset palvelut kärsivät säästösuuntauksesta, vaikka kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttaminen vaatii nimenomaan näiden palvelujen vahvistamista. Asunnottomien ja huonoissa oloissa asuvien määrä kasvaa edelleen 28 jäsenvaltion EU:ssa, ja suurin osa luoduista työpaikoista on kohtuuttoman joustavia, epävarmoja ja ilman tulevaisuutta. Pieni- tai huonopalkkaisten harjoittelijoiden määrä kasvaa räjähdysmäisesti, radikalisoituminen lisääntyy eurooppalaisessa yhteiskunnassa, on suvaitsemattomuutta ja ahdasmielisyyttä, erilaisuutta hyljeksitään, sukupolvien välinen kuilu levenee, individualismi ja eloonjäämiskamppailu johtavat ammattipoliitikkojen luokan ja neuvottomien kansalaisten väliseen kahtiajakoon.

2.9 Välimeren eteläpuolella on ryhdytty vastustamaan diktatuureja, jotka ovat pidättäneet itselleen taloudellisen voiton ja estäneet ilmaisunvapauden ja kansalaisten välisen yhdenvertaisuuden. Monet maat ovat muuttaneet siirtymämalliaan ja ajautuneet jälleen toivotusta demokratiaan pyrkivästä kansallisesta konsensuksesta kaikkivoivan sotilaallisen luokan autoritaariseen vallankäyttöön. Tästä ovat hyötynet radikalisoituneet ryhmittymät, jotka ovat joko päätyneet aseellisiin miehityksiin tai muodostaneet uudelleen rikollisia järjestelmiä. Osa Afrikasta kärsii tällä hetkellä jatkuvasti tästä uhasta, ja Lähi-idässä suuret väestönsosat siirtyvät paikasta toiseen samaan aikaan kun sotilaalliset ja poliittiset vaikutuspiirit muuttavat muotoaan. Lyhyesti sanottuna siviiliväestö ei saa hetkeäkään rauhaa.

2.10 On todennäköistä, ettei mikään kestävä kehityksen tavoite voi näissä oloissa uskottavasti saada aikaan rauhaa, edistää aineellista hyvinvointia tai kehittää aluetta taloudellisesti. Mitään investointeja ei voida pitkän päälle houkutellessa, pitää ja saada kukoistamaan alueilla, missä demokratia, yhteiskunta ja ympäristö ovat epävakaita. Lisäksi taloudellinen kehitys on vuosikymmenten ajan hyödyttänyt ainoastaan pientä osaa perheistä, yksilöistä tai diktaattoreista. Tämä on vahingoittanut instituutioita, jotka eivät pysty toimimaan oikeudenmukaisesti, avoimesti ja demokraattisesti.

3. Ympäristö

3.1 Tosiseikat osoittavat, että Euro-Välimeri-alue on altis sekä maalla että merellä tapahtuville ympäristökatastrofeille. Vuodelta 2013 peräisin olevan raportin mukaan Välimeren rantaympäristö tarjoaa toimeentulon ainakin 150 miljoonalle ihmiselle. Samassa raportissa viitataan YK:n ympäristöohjelman UNEPin tietoihin, joiden mukaan Välimeren rannoilla on 13 kaasulaitosta, 55 jalostamo, 180 voimalaitosta, 750 huvivenesatamaa, 286 kauppasatamaa, 112 lentoasamaa ja 238 suolanpoistolaitosta, joista suurin osa on ympäristöönnettomuuksien potentiaalisia lähteitä. Raportissa todetaan myös, että luonnonkatastrofien ja ihmisten aiheuttamien katastrofien vaikutusten lieventämiseen tähtäävien asianmukaisten toimenpiteiden laatiminen kuuluu koko alueen tärkeimpiin prioriteetteihin ⁽⁴⁾.

4. Työllisyys

4.1 Komission jäsen Johannes Hahn korosti puheessaan 28. toukokuuta, että *vuodessa* on luotava viisi miljoonaa uutta työpaikkaa, jotta yhä kasvavalle työvoimalle löydetään työtä ja jotta voidaan varmistaa sosiaalinen osallisuus. Hän muistutti myös, että tavoitteen saavuttamiseksi taloudellisen kasvun tulee olla alueella yli 6 prosenttia.

4.2 Ihmisarvoisen työn (tavoite 8) edistämisen tulee olla avainasemassa, sillä laadullisesti huono työ (epävarma, huonosti palkattu, ilman kestäväpohjaista ja yleistä sosiaaliturvaa) on köyhyyden lähde. On siis keskityttävä uudelleen kasvun ja varmojen ja vakaiden työolojen ja -ehtojen laatuun sekä työntekijöiden ja heidän perheidensä sosiaaliseen suojeluun keskeisenä välineenä köyhyyden ja syrjäytymisen torjumiseksi.

5. Yksityiset rahoituslähteet

5.1 Jotta yksityissektorin panos teollisuuden kehittämisen kauppakumppanuuksiin olisi tuottavaa ja tehokasta, siihen tulee liittää ihmisarvoista työtä koskeva toimintasuunnitelma, jossa pidetään entistä tiukemmin kiinni työolojen ja -ehtojen täyttymisestä. Työpaikkoja luotaessa on kiinnitettävä vielä aiempaa enempiä huomiota siihen, että työpaikat ovat laadukkaita ja hyvin palkattuja sekä ympäristöä ja ihmisten terveyttä suojelevia ja että niihin liittyy tehokas sosiaalinen suojelu ⁽⁵⁾. Tämä on erityisen tärkeää Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella (MENA), missä nuorisotyöttömyys on yksi maailman korkeimmista ja kasvaa edelleen. Alueen aktiivi-ikäisistä nuorista iso osa onkin työelämän ja koulutuksen ulkopuolella (NEET – not in education, employment or training). Vähimmäistoimeentulon takaaminen epävirallisella sektorilla toimiville on oleellisen tärkeää yhteiskunnallisen ja poliittisen vakauden kannalta ja konfliktien ehkäisemiseksi, sillä se vähentää radikalisoitumista ja ääriliikkeitä ja edistää näin osaltaan poliittista vakautta ja turvallisuutta ⁽⁶⁾. Perus- ja jatkokoulutus, yhdenvertaisuus, nuorten ja naisten osallistuminen työmarkkinoille, kansalaisten halu tulla kunnioitetuiksi, ilmaisunvapaus, asianmukaiset palkat, turvallisuus, ympäristön ja kansanterveyden suojelu, varhaiskasvatus ja sukupolvien välinen solidaarisuus ovat yhteisiä pyrkimyksiä Välimeren molemmin puolin. Hallitusten tulee voida taata nämä pyrkimykset ilman sellaisen ylikansallisen välimiesmenettelyn uhkaa, joka suojelee yksipuolisesti yksityisiä etuja, vaikka kansainväliselle kaupalle halutaankin antaa suuri merkitys yleismaailmallisten tavoitteiden rahoittamisessa ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ <http://www.preventionweb.net> – Euro-Mediterranean Partnership Program (PPRD South), helmikuu 2013.

⁽⁵⁾ Ks. ETSK:n lausunto ”Sosiaalinen suojelu Euroopan unionin kehitysyhteistyössä”, EUVL C 161, 6.6.2013, s. 82.

⁽⁶⁾ Vuoden 2015 jälkeiset tavoitteet Euro-Välimeri-alueella, ETSK:n 22. toukokuuta 2015 järjestämä kuulemistilaisuus, SOLIDAR vision on post 2015.

⁽⁷⁾ Asiakokonaisuuteen REX/441 kuuluva ETSK:n lausunto (katso tämän virallisen lehden sivu 49).

6. Tavoitteiden toteuttamisen ja seurannan välineet

6.1 WTO:n monenvälisissä neuvotteluissa etusijalla on kauppa suotuisan kestävän kehityksen toteuttamisen välineenä. Useat käynnissä olevat neuvottelut osoittavat kuitenkin, että tietyt vapaakaupan tavoitteet ja kestävän kehityksen tavoitteet ovat toisinaan epä johdonmukaisia: palveluita koskevat sopimukset, joiden tarkoitus on vapauttaa tai yksityistää monia kansalaisille yleisesti saatavilla olevia julkisia palveluita, jotka ovat välttämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi; sopimus ympäristöhyödykkeistä; teknologian siirrot; teollisoikeudet; sopimus uusista tietoteknologioista, kaivannaisteollisuudesta ja maaperää hyödyntävästä teollisuudesta; monikansallisten yritysten ja valtioiden väliset riitojenratkaisumenettelyt. Useilla aloilla hyvää tarkoittavat tavoitteet menettävät uskottavuuttaan kaupallisten ja valtiollisten voimien kaupanhieronnan takia.

6.2 Kauppapolitiikan tulisi antaa kehitysmaille poliittista liikkumavaraa – muun muassa mahdollisuus keskittyä työllisyyden vaikutuksiin, haavoittuvassa asemassa oleviin väestöosiin, sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen – pikemminkin kuin edistää kaupan vapauttamista itsetarkoituksena. Komitea suosittaakin, että kaikki kauppa- ja investointisopimukset tarkistetaan kattavasti, jotta voidaan eritellä osa-alueet, jotka saattavat rajoittaa kehitysmaiden kykyä ehkäistä ja hoitaa kriisejä, säännellä pääomavirtoja, suojella oikeutta toimeentuloon ja ihmisarvoiseen työhön, toteuttaa oikeudenmukaista verotusta, tarjota välttämättömiä julkisia palveluja ja varmistaa kestävä kehitys.

6.3 Hallitukset tulisi velvoittaa toteuttamaan monenvälisten, useammankeskisten ja kahdenvälisen kauppa- ja investointisopimusten ihmisoikeusvaikutusten arviointeja niin, että keskitytään erityisesti kehitystä koskevaan oikeuteen – etenkin oikeus ruokaan, terveyteen ja toimeentuloon – ottaen samalla huomioon vaikutukset marginalisoituneisiin ryhmiin. Tähän sisältyisi YK:n ihmisoikeusneuvoston Genevessä kesäkuussa 2014 antaman päätöslauselmaluonnoksen täytäntöönpano, jotta voitaisiin perustaa työryhmä valmistelemaan välineitä kansainvälisten ihmisoikeuksien oikeudellisten velvoitteiden asettamiseksi ylikansallisille yrityksille.

6.4 Erikseen määriteltävänä ajanjaksona, jonka aikana voitaisiin katsoa maailman toipuvan vuosien 2008 (rahoitus) ja 2011 (demokratia) kriiseistä, työllisyyden ja ympäristön kannalta hyödylliset ja vuoden 2015 jälkeisiin kehitystavoitteisiin liittyvät investoinnit pitäisi vähentää julkisen alijäämän laskelmista, katsoa yleiseen etuun liittyviksi, yleismaailmallisiksi, pysyviksi ja kestäviksi investoinneiksi, rahoittaa nollakorolla ja kieltää riskirahastoilta.

6.5 Veronkierron ja verojen välttelyn sekä laittomasta toiminnasta – muun muassa pimeästä työstä, maahanmuuttajien salakuljetuksesta, hyödyntämättömän jätteen viennistä – peräisin olevan rahan pesuun tarkoitettujen laittomien rahavirtojen torjumisesta tulisi saada tarvittavia lisäresursseja kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen⁽⁸⁾.

6.6 Lisäksi muistutettakoon, että nykyiset kansainväliset oikeudelliset välineet ovat yhtä lailla toteuttamisen välineitä. Jos tietyt yleissopimukset – muun muassa ILO:n puitteissa tehdyt työhön liittyvät perustavat yleissopimukset, YK:n 18. joulukuuta 1979 hyväksymä naisten kaikenlaisen syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, yleissopimus siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista, yleissopimus C189 kotitaloustyöntekijöiden suojelusta, maatalousalan työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva yleissopimus C184 ja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja sen valinnainen pöytäkirja – ratifioitaisiin ja saatettaisiin osaksi Välimeren unionin kaikkien jäsenvaltioiden voimassa olevaa oikeutta, ne muodostaisivat ensisijaisen ei-rahoituksellisen toteuttamisvälineen, joka takaisi jo sinällään henkilöiden (lakisääteisen) oikeusturvan, joka on korvaamaton ja välttämätön edellytys monien kestävän kehityksen tavoitteiden tosiasialliselle saavuttamiselle:

Kestävän kehityksen tavoitteet⁽⁹⁾

Tavoite 1: Poistetaan köyhyys kaikissa muodoissaan kaikkialta.

Tavoite 2: Poistetaan nälkä, saavutetaan ruokaturva, parannetaan ravitsemusta ja edistetään kestävää maataloutta.

⁽⁸⁾ Eri lähteiden – Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto, Transparency International jne. – mukaan vähintään 1 000 miljardia dollaria.

⁽⁹⁾ Alustava päätösasiakirjaluonnos (tammikuu 2015) sitä YK:n huippukokousta varten, jossa vuoden 2015 jälkeinen kehityspoliittinen ohjelma on määrä hyväksyä.

Tavoite 3: Taataan kaikille terveellinen elämä ja edistetään kaikenikäisten hyvinvointia.

Tavoite 4: Taataan kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus ja edistetään kaikkien mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen.

Tavoite 5: Saavutetaan sukupuolten välinen tasa-arvo ja vahvistetaan naisten ja tyttöjen mahdollisuuksia ja vaikutusvaltaa.

Tavoite 6: Varmistetaan veden saanti, kestäväpohjainen vesihuolto ja sanitaatio kaikille.

Tavoite 7: Taataan kaikille mahdollisuus saada kohtuuhintaista, luotettavaa, kestäväpohjaista ja uudenaikaista energiaa.

Tavoite 8: Edistetään vakaata, osallistavaa ja kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoisen työn takaamista kaikille.

Tavoite 9: Rakennetaan kestävyysperiaatteita infrastruktuuria ja edistetään osallistavaa ja kestävyysperiaatteen mukaista teollistumista sekä innovointia.

Tavoite 10: Vähennetään eriarvoisuutta maiden sisällä ja välillä.

Tavoite 11: Tehdään kaupungeista ja asutustajamista osallistavia, turvallisia, selviytymis- ja palautumiskykyisiä ja kestäviä.

Tavoite 12: Varmistetaan, että kulutus- ja tuotantomallit ovat kestävyysajattelun mukaisia.

Tavoite 13: Toteutetaan kiireellisesti toimia ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten torjumiseksi. ⁽¹⁰⁾

Tavoite 14: Suojellaan valtameriä, meriä ja meriluonnonvaroja ja hyödynnetään niitä kestävällä tavalla kestävä kehityksen edistämiseksi.

Tavoite 15: Suojellaan ja ennallistetaan maaekosysteemejä ja edistetään niiden kestävä kehityksen mukaista käyttöä, hoidetaan metsiä kestävällä tavalla, torjutaan aavikoitumista, pysäytetään maaperän huonontuminen ja käännetään kehityksen suunta sekä pysäytetään luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Tavoite 16: Tuetaan rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia kestävä kehityksen edistämiseksi, taataan kaikille oikeussuojan saatavuus ja rakennetaan tehokkaita, vastuullisia ja osallistavia instituutioita kaikilla tasoilla.

Tavoite 17: Vahvistetaan kestävä kehityksen toteuttamisen välineitä ja elvytetään kestävä kehitykseen tähtäävä globaali kumppanuus.

6.7 Alueiden komitea ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitea järjestivät 28. toukokuuta 2015 yhdessä Euroopan komission kanssa Euromed-maiden kansalaisyhteiskuntafoorumin, johon osallistuivat komission jäsen Johannes Hahn, komission varapuheenjohtaja Federica Mogherini sekä Euroopan parlamentin puhemies.

6.8 Foorumissa oli tarkoitus keskustella EU:n naapuruuspolitiikan uusista suuntaviivoista. Komission jäsen Johannes Hahn muistutti, että Syyrian ja sen naapurimaiden humanitaarista kriisiä varten on osoitettu eri rahastoista suoraan varoja – 52 miljoonaa euroa kansalaisyhteiskuntaa tukevasta naapuruuspolitiikan välineestä – ja kertoi toteutetuista toimista. EU:n alueellisesta erityisrahastosta on myönnetty lisäksi 40 miljoonaa euroa.

6.9 Lopuksi on aiheellista viitata Euroopan muuttoliikeagendaan, jonka Euroopan komissio julkisti kaksi viikkoa valtionpäämiesten huippukokouksen jälkeen ja jossa ehdotetaan konkreettista jakoa pakolaisten uudelleensijoittamista ja vastaanottamista varten EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 78 artiklan 3 kohdan nojalla ⁽¹¹⁾.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽¹⁰⁾ Tunnustetaan, että ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimus tarjoaa ensisijaisen kansain- ja hallitustenvälisen foorumin neuvotteluille maailmanlaajuisista toimista ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2015/20150527_02_en.htm

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kehitysrahoitus – kansalaisyhteiskunnan näkemykset”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2015/C 383/08)

Esittelijä: Ivan VOLEŠ

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 18. helmikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Kehitysrahoitus – kansalaisyhteiskunnan näkemykset”.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 142 ääntä puolesta kenenkään äänestämättä vastaan ja 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK toivoo, että uudella kehitysohjelmalla on maailmanlaajuinen ulottuvuus ja että sillä pyritään parantamaan ihmisten elämänlaatua. Ohjelman tulee perustua ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, konfliktien ennaltaehkäisyyn ja niiden rauhanomaiseen ratkaisemiseen, hyvään hallintotapaan, yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseen, naisten aseman vahvistamiseen ja kaikkien niiden tahojen osallistumiseen, jotka tuntevat vastuuta maailman kehityksestä ja sen säilyttämisestä tuleville sukupolville.

1.2 ETSK kannattaa ehdotettujen kestäväen kehityksen tavoitteiden hyväksymistä ja kehottaa hyödyntämään tehokkaasti kaikkia käytettävissä olevia taloudellisia resursseja ja käyttämään niitä avoimesti ja tehokkaasti, jotta kestäväen kehityksen taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen ulottuvuus saadaan otettua mukaan tasapainoisella tavalla. Varojen tuhlaaminen aseellisiin konflikteihin, niiden laitton siirtäminen ja vuodattaminen harmaan talouden piiriin tulee pyrkiä estämään.

1.3 ETSK kehottaa sisällyttämään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistämisen kehityksen painopisteisiin, sillä se on tärkeä väline, jonka avulla voidaan ottaa tasapainoisesti huomioon työmarkkinaosapuolten intressit ja pitää siten yllä kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä yhteiskuntarauhaa.

1.4 Julkinen kehitysapu tulee kohdentaa erityisesti vähiten kehittyneisiin ja heikommassa asemassa oleviin maihin. EU:n olisi vahvistettava sitoumuksensa, jonka mukaan se antaa julkista kehitysapua yhteensä 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan ja osoittaa tästä 0,15–0,20 prosenttia vähiten kehittyneille maille. Sitoumukseen on kytkettävä vaatimus kehitysavun kaikkien rahoituslähteiden asianmukaisesta ja järkevästä käytöstä Monterreyssa, Dohassa ja Busanissa hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.

1.5 Julkista kehitysapua ei pidä arvioida vain määrällisesti, vaan myös sen laatua ja panosta kestäväen kehitykseen tulee punnita. Tätä varten tulee kehittää avun tehoa mittaavia uusia indikaattoreita.

1.6 Kehitysmaille annettavan budjettituen tehon lisäämiseksi ETSK ehdottaa EU:n koheesiopolitiikan ja sen välineiden, esimerkiksi rakenne- ja koheesiorahastojen, käyttämisestä saadun kokemuksen hyödyntämistä, jotta näitä rahoitusvaroja voitaisiin käyttää kohdennetusti kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen.

1.7 Jotta voidaan parantaa merkitystään kasvattavien kotimaisten resurssien käyttöä, olivatpa kyseessä julkiset tai yksityiset varat, tarvitaan rajua finanssipoliittista uudistusta, hyvää verohallintoa ja epävirallisen sektorin nivomista laillisen talouden piiriin sekä päättävistä taistelua korruption torjumiseksi ja estämiseksi. Näiden toimien kannalta voisi olla hyödyllistä solmia kansainvälisiä sopimuksia veronkierron, veroparatiisien ja laittomien rahavirtojen torjunnasta sekä parantaa yhteistyötä OECD:n ja kansainvälisestä verotusyhteistyöstä vastaavan YK:n asiantuntijakomitean kanssa.

1.8 ETSK kannattaa sitä, että yksityissektori osallistuu julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien ja niiden puitteissa toteutettavien hankkeiden sekarahoituksen (blending) kautta sellaisten hankkeiden toteuttamiseen, jotka eivät ole kaupallisesti toteutettavissa lainkaan tai osittain. Tällaisten hankkeiden toteutuksen onnistuminen edellyttää niiden kestäväpohjaisuuden ennakoarviointia, avoimuuden periaatteiden noudattamista myös raportoinnin osalta sekä vastuun jakamisen ja velvoittavien sitoumusten periaatteiden noudattamista.

1.9 ETSK tunnustaa suorien ulkomaisten investointien mahdollisen kehitystä hyödyttävän vaikutuksen. Se edellyttää kuitenkin investointien suuntaamista kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Suorista ulkomaisista investoinneista saatavat tulot olisi ensisijaisesti investoitava uudelleen niissä kehitysmaissa, joissa investoinnit on toteutettu. Tuensaajamailla tulisi olla selkeä investointistrategia. Uusien investoijamaiden, kuten Kiinan, Brasilian ja Intian, tulisi ottaa kehitysmaissa tekemissään investoinneissa huomioon kestävä kehityksen periaatteet.

1.10 ETSK suhtautuu myönteisesti innovatiivisiin ja täydentäviin kehityksen rahoituslähteisiin, joita ovat esimerkiksi joukkorahoitus, kansainvälisten hyväntekeväisyysrahastojen toimet ja maasta muuttaneiden ihmisten kotimaahansa lähettämät varat. Komitea suhtautuu myönteisesti myös eräisiin innovatiivisia vaihtoehtoja kehityksen rahoittamiseksi pohtivan ryhmän ehdotuksiin, joilla saattaa olla jatkossa suuri merkitys, kunhan ne pannaan täytäntöön maailmanlaajuisesti eikä asianomaiselle alalle aseteta tässä yhteydessä kohtuuttomia rajoituksia.

1.11 Kansalaisyhteiskunta, johon kuuluvat myös työmarkkinaosapuolet ja kansalaisjärjestöt, tulee ottaa paljon tehokkaammin ja jäsenllymmmin mukaan kehitysohjelmien määrittelyyn, niiden toteuttamista koskevaan seurantaan sekä niiden vaikutusten ja seurausten arviointiin. Tämän vuoksi on aiheellista kehittää ja parantaa systemaattisesti kehitysapuprosessien valvontajärjestelmää sekä kehitysmaissa että kehittyneissä maissa ja ottaa tähän mukaan asianomaiset kansalaisyhteiskunnan organisaatiot. Tätä varten voidaan hyödyntää ETSK:n mittavaa kokemusta yhteistyöstä AKT-maissa, Latinalaisessa Amerikassa, Aasiassa, itäisen kumppanuuden maissa, Euro-Välimeri-alueella ja muualla toimivien kumppanien kanssa.

1.12 Jotta kansalaisyhteiskunta voi selviytyä tästä tehtävästä, sitä tulee tukea kumppanimaiden kansalaisyhteiskunnan instituutioiden valmiuksien kehittämiseen tähtävien ohjelmien avulla.

2. ETSK:n keskeiset näkemykset vuoden 2015 jälkeisestä kehitysohjelmasta

2.1 Vuosi 2015 on ratkaiseva kehitystä koskevan uuden maailmanlaajuisen lähestymistavan määrittelemisessä. Vuosituhannen kehitystavoitteiden pätehtävissä eli köyhyyden vähentämisessä on onnistuttu vain osittain. Uusien kestävä kehityksen tavoitteiden⁽¹⁾ tulisi tuoda mukanaan ETSK:n jo pitkään toivomia perusteellisia muutoksia. Komitea on tyytyväinen siihen, että kestävä kehityksen tavoitteissa on otettu huomioon tietyt sen esittämät suositukset.

2.2 ETSK on viimeaikaisissa lausunnoissaan kehottanut varmistamaan, että uusista kehitystavoitteista tulee kiinteä osa maailmanlaajuisista kestävä kehitystä⁽²⁾, ja korostanut kansalaisyhteiskunnan korvaamatonta roolia kehitysyhteistyöpolitiikassa⁽³⁾. Lisäksi komitea on viitannut lausunnoissaan tarpeeseen sisällyttää sosiaalinen suojele EU:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan⁽⁴⁾ ja tehnyt useita ehdotuksia yksityissektorin osallistumisesta kehitysyhteistyöhön vuoden 2015 jälkeen⁽⁵⁾, kestävä kehityksen tavoitteiden ja kansalaisyhteiskunnan roolin sisällyttämisestä EU:n investointisopimukseen⁽⁶⁾, kaupan osuudesta kasvuun ja kehitykseen⁽⁷⁾ sekä vuoden 2015 jälkeisistä tavoitteista Euro-Välimeri-alueella⁽⁸⁾. Komitean REX-erityisjaosto ja kestävä kehityksen seurantar ryhmä hyväksyivät 20. lokakuuta 2014 pitämässään yhteisessä ylimääräisessä kokouksessa vuoden 2015 jälkeistä kehitysohjelmaa koskevat suositukset, jotka pätevät tuleviin neuvotteluihin kestävä kehityksen tavoitteista ja niiden rahoittamisesta.

⁽¹⁾ New Yorkissa syyskuussa pidettävä YK:n huippukokous.

⁽²⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Ihmisarvoinen elämä kaikille: köyhyyden poistaminen ja kestävä tulevaisuuden turvaaminen maailmanlaajuisesti" (EUVL C 271, 19.9.2013, s. 144).

⁽³⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen EU:n kehitysyhteistyöpolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön" (EUVL C 181, 21.6.2012, s. 28).

⁽⁴⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sosiaalinen suojele Euroopan unionin kehitysyhteistyössä" (EUVL C 161, 6.6.2013, s. 82).

⁽⁵⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Yksityissektorin osallistuminen vuoden 2015 jälkeisiin kehitysyhteistyöpuitteisiin" (EUVL C 67, 6.3.2014, s. 1).

⁽⁶⁾ Ks. lausunto aiheesta "Kestävä kehitys ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen EU:n ja sen ulkopuolisten maiden välisissä itenäisissä investointisopimuksissa" (EUVL C 268, 14.8.2015, s. 19).

⁽⁷⁾ Ks. lausunto aiheesta "Kauppa, kasvu ja kehitys – Kauppa- ja investointipolitiikan räätälöinti apua eniten tarvitsevien maiden tarpeiden mukaan" (EUVL C 351, 15.11.2012, s. 77).

⁽⁸⁾ Ks. asiakokonaisuuden REX/438 kuuluva lausunto aiheesta "Vuoden 2015 jälkeiset tavoitteet Euro-Välimeri-alueella", kohta 6.4; katso tämän virallisen lehden sivu 47.

2.3 Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta on tultava tärkeä osa vuoden 2015 jälkeistä kehitysohjelmaa, sillä sen avulla voidaan järjestää työnantajien ja työntekijöiden väliset suhteet ja ylläpitää työmarkkinaosapuolten intressien tasapuolisen huomioon ottamisen ansiosta yhteiskuntarauhaa, joka on välttämätön edellytys yhteiskunnan jatkuvalle kehitykselle.

2.4 ETSK painottaa tarvetta varmistaa vapaakaupan tavoitteiden ja kestäväen kehityksen tavoitteiden johdonmukaisuus palveluista, ympäristöhyödykkeistä ja WTO:n tekemien sopimusten täytäntöönpanosta parhaillaan WTO:n puitteissa käytävissä tai EU:n käynnistämässä neuvotteluissa.

2.5 Kaikissa kauppaa- ja investointisopimuksissa olisi otettava huomioon kestäväen kehityksen kriteerit, mukaan lukien sopimusten vaikutukset työllisyyteen, heikossa asemassa oleviin ihmisiin ja sukupuolten tasa-arvoon. Sopimukset eivät saa estää kehitysmaita hallitsemasta kriisejä, sääntelemästä pääomavirtoja, harjoittamasta oikeudenmukaista verotusta ja tuottamasta keskeisiä julkisia palveluja. EU:n olisi suoritettava erityisesti talouskumppanuussopimusten osalta kattavia kestävyysperiaatteiden noudattamiseen liittyvien vaikutusten arvioiteja, joissa keskitytään erityisesti kehitystä koskeviin oikeuksiin – etenkin oikeus ruokaan, terveyteen ja kohtuulliseen palkkaan – ottaen samalla huomioon vaikutukset heikossa asemassa oleviin ryhmiin.

2.6 Kestäväen kehitystä edistävissä maailmanlaajuisissa konsensuksissa tulee kunnioittaa ihmisoikeuksia ja sen avulla tulee pyrkiä ennaltaehkäisemään konflikteja ja lujittamaan rauhaa, poistamaan yhteiskunnallista eriarvoisuutta, varmistamaan hyvä hallintotapa ja tukemaan demokraattisia paikallisyhteisöjä, vahvistamaan naisten asemaa ja saamaan yksityissektori mukaan kehitysyhteistyöhön. YK:n jäsenten olisi tätä varten hyväksyttävä, tehtävä tunnetuksi ja ratifioitava kansainvälisiä oikeudellisia välineitä, yleissopimuksia, sopimuksia ja sääntöjä⁽⁹⁾. Komitea pitää Euroopan komission tiedonantoa ”Köyhyyden poistamista ja kestäväen kehitystä koskeva maailmanlaajuinen kumppanuus vuoden 2015 jälkeen”⁽¹⁰⁾ hyvänä pohjana tulevissa neuvotteluissa ja vetoaa sen puolesta, että EU omaksuisi neuvotteluissa johtoroolin.

3. Yleistä

3.1 ETSK korostaa, että kestäväen kehitykseen tulee soveltaa globaalia lähestymistapaa. Kullakin maalla on ensisijainen vastuu omasta kehityksestään, ja kansainvälisen yhteisön tehtävänä on luoda kestäväen kehitystä kaikissa maissa edistävä kansainvälinen toimintaympäristö, jossa huolehditaan globaaleista julkishyödykkeistä, luonnonvarojen suojelusta, vakaista finanssimarkkinoista, avoimesta kansainvälisestä kaupasta, hallitusta maahanmuutosta ja kestäväen kehitystä palvelevan teknologisen kehityksen kohdennetusta tukemisesta.

3.2 Kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää kaikkien käytettävissä olevien taloudellisten resurssien hyödyntämistä. UNCTADin arvioiden⁽¹¹⁾ mukaan kehitysmaiden vuotuiset investointitarpeet kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi kaudella 2015–2030 ovat 3 900 miljardia Yhdysvaltain dollaria (USD), joista 2 500 miljardia on vielä rahoittamatta.

3.3 ETSK yhtyy siihen vakaaseen näkemykseen, että maailmassa on riittävästi käytettävissä olevia rahoituslähteitä. Virallisten lähteiden⁽¹²⁾ lisäksi on myös piilossa olevia lähteitä, kuten maailmassa käytävien sotien ja aseellisten konfliktien rahoittaminen. Käytettävissä olevia resursseja rajoittavat myös veronkierto, harmaa talous ja laittomat varojen siirrot, joita tulee pyrkiä torjumaan systemaattisesti.

⁽⁹⁾ Mm. YK:n 18. joulukuuta 1979 hyväksymä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus, kansainvälinen yleissopimus siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista, yleissopimus C189 kotitaloustyöntekijöiden suojelusta, maatalousalan työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva yleissopimus C184 sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja sen valinnainen pöytäkirja.

⁽¹⁰⁾ Ks. Euroopan komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Köyhyyden poistamista ja kestäväen kehitystä koskeva maailmanlaajuinen kumppanuus vuoden 2015 jälkeen, COM (2015) 44 final, 5. helmikuuta 2015.

⁽¹¹⁾ Ks. UNCTADin investointi- ja yritystoimintajaoston johtajan ja World Investment Report -työryhmän johtajan James Zhanin julkaisu *The Global Development Financing Landscape – Who can contribute what?*, joka esiteltiin Euroopan parlamentin järjestämässä julkisessa kuulemistilaisuudessa 24. helmikuuta 2015.

⁽¹²⁾ Arvioiden mukaan pankeilla on rahoitusvaroja 121 000 miljardia, eläkerahastoilla 34 000 miljardia, vakuutusyhtiöillä 28 000 miljardia, monikansallisilla yhtiöillä 25 000 miljardia ja valtiollisilla sijoitusrahastoilla 6 500 miljardia Yhdysvaltain dollaria.

3.4 Resurssien kokoamista ja hyödyntämistä ei voi erottaa veloitteesta käyttäen varat asianmukaisesti. Jatkossakin on tukeuduttava Monterreyssa, Dohassa ja Busanissa hyväksytyihin kehitysavun tehokkuuden ja tuloksellisuuden periaatteisiin ja torjuttava määrätietoisesti kaikenlaisten kehitysyhteistyöhön suunnattavien resurssien tuhailua ja epätarkoituksenmukaista käyttöä, olipa kyse rahasta tai muista resursseista.

3.5 Kehitysapua ei pidä arvioida vain määrällisesti, vaan tulee punnita myös sen laatua ja panosta kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja ihmisten elämän parantamiseen. Tätä varten tulee kehittää uusia indikaattoreita, joihin sisältyy arviointikriteerit, ja vahvistaa kehitysmaiden tilastolaitoksia mm. taitotiedon siirron ja keskinäisen tietojenvaihdon avulla.

3.6 Yksityissektorin intressien ja julkisten tavoitteiden yhteensovittamista edistäisi se, että laajennettaisiin kansalaisyhteiskunnan kaikkia osa-alueita edustavien organisaatioiden osallistumista kansallisten kehitystavoitteiden ja -suunnitelmien laatimiseen. Näiden sektoreiden yhteisenä intressinä on edistää seuraavia periaatteita: avoimuus, julkisten hankintojen avaaminen, varojen tehokas ja järkevä käyttö sekä julkisten toimijoiden vastuu hyväksytyin kehitysstrategian toteuttamisessa.

3.7 Jotta yksityissektori voi täyttää roolinsa kehitysyhteistyössä, tarvitaan suotuisaa yritys ympäristöä, johon kuuluu yleisesti tunnustettujen oikeusvaltion demokraattisten periaatteiden noudattaminen ja joka edistää yritysten perustamista ja kasvua, vähentää byrokratiaa, lisää avoimuutta, hillitsee korruptiota ja kannustaa investointeihin. Yksityissektorin tulee noudattaa kansainvälisellä tasolla tunnustettuja yritysten yhteiskuntavastuun periaatteita, kunnioittaa perustavia taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia ja kestävästä kehityksen vaatimuksia ja luoda uusia työpaikkoja ILO:n ihmisarvoisen työn ohjelman mukaisesti.

3.8 ETSK kehottaa edelleen voimistamaan kestävästä kehityksestä koskevien EU:n toimintalinjojen⁽¹³⁾ koordinoitua ja johdonmukaisuutta mahdollisten päällekkäisyyksien, hajanaisuuden ja joskus jopa vastakkaisten lähestymistapojen välttämiseksi. Komitea kehottaa myös syventämään jäsenvaltioiden antaman, kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävän kahdenvälisen kehitysavun järjestelmällistä koordinoitua.

4. Erityistä

4.1 Julkinen kehitysapu

4.1.1 Vaikka julkinen kehitysapu ei pysty täyttämään kaikkia kehitysaputarpeita, se on edelleen välttämätöntä vähiten kehittyneiden maiden, aseellisista konflikteista kärsivien maiden ja luonnonkatastrofien tai epidemioiden uhan alla olevien maiden asukkaille sekä niille, jotka asuvat eristyneillä saarilla ja maissa, mistä ei ole pääsyä merelle.

4.1.2 Julkisen kehitysavun varoja on käytettävä ensisijaisesti köyhyyden poistamiseen köyhissä ja heikossa asemassa olevissa maissa. ETSK huomauttaa, että köyhyys on lisääntynyt keskitulotason maissa vaurauden epätasaisen jakautumisen takia. On aiheellista hyödyntää julkisen kehitysavun vipuvaikutusta, jotta voidaan mobilisoida kaikki avun lähteet, myös yksityiset investoinnit, köyhyyden poistamiseksi.

4.1.3 ETSK kehottaa komissiota ja neuvostoa sopimaan yhteisestä ja selkeästä eurooppalaisesta kannasta julkiseen kehitysapuun Addis Abeban konferenssissa käytäviä neuvotteluja varten. EU:n olisi vahvistettava sitoumuksensa, jonka mukaan se antaa julkista kehitysapua yhteensä 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan ja osoittaa tästä 0,15–0,20 prosenttia vähiten kehittyneille maille. ETSK kiinnittää huomion siihen, että ilmastonmuutoksen torjumiseen tarkoitettujen toimenpiteiden, joista neuvotellaan Pariisin konferenssissa joulukuussa 2015, edellyttävät lisäresursseja.

4.1.4 Julkisen kehitysavun määrää koskevista tilastotiedoista ei käy sinällään ilmi myönnetyn avun laatu, tulokset tai sen todelliset vaikutukset edunsaajamaiden kehitykseen. ETSK kannattaa OECD:n kehitysapukomitean (DAC) ehdotusta seurata julkisen kehitysavun lisäksi sen ulkopuolelta kestävästä kehityksestä varten myönnettyä apua ja tukea⁽¹⁴⁾. Muulla kuin taloudellisessa tuella (esimerkiksi koulutus, kokemusten vaihto, teknologian ja taitotiedon siirrot, tieteellinen ja tekninen yhteistyö) on maille usein suuremmat kehitysvaikutukset kuin rahallisella tuella.

⁽¹³⁾ Muun muassa kauppa, maatalous, työpaikkojen luominen, sosiaalinen suojeleminen, ilmastonmuutos, energia, ympäristönsuojeleminen, luonnon monimuotoisuuden suojeleminen, liikenne, terveys, tuote- ja kuluttajapolitiikka, aluekehitys, kaupunkikehitys, maahanmuutto, korruption ja rahanpesun torjunta.

⁽¹⁴⁾ TOSD: *Total Official support for Sustainable Development*, kestävästä kehityksestä julkisen kokonaistuki.

4.1.5 Kehitysmaille myönnettävässä budjettituessa tulisi aina jakaa tarkkaan määrärahat ja asettaa avunantaja ja avunsaaja yhteisesti vastuuseen tällaisen avun käyttämisestä kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen noudattaen kansainvälisellä tasolla tunnustettuja sääntöjä varainhoidosta ja sen valvonnasta mukaan luettuina vankat ennakkoehdot ja toimenpiteet korruption torjumiseksi ja estämiseksi. EU-rahoitusta itseään tulisi suojella uskottavasti korruptiolta. Komitea suosittaa EU:n koheesio politiikan toteuttamisesta saadun kokemuksen hyödyntämistä myös kehitysmaissa, jotta voitaisiin parantaa kehitysmäärärahojen jakamista ja niiden kohdentamista kestäväen kehityksen tavoitteisiin ja valvoa tiukemmin niiden käyttöä ja saavutettujen tulosten arviointia.

4.2 Kotimaiset resurssit

4.2.1 ETSK on vakuuttunut, että kotimaisten, sekä julkisten että yksityisten, resurssien merkitys kehityksen kannalta kasvaa huomattavasti tulevaisuudessa.

4.2.2 Kotimaisten resurssien määrän ja tehon lisäämiseksi olisi johdonmukaisesti pyrittävä vähentämään laittomia rahavirtoja ja laittomasta toiminnasta – muun muassa pimeästä työstä, siirtolaisten salakuljetuksesta tai hyödyntämättömän jätteen viennistä – peräisin olevan rahan pesua sekä parannettava veronkantoa, torjuttava korruptiota ja rikollista toimintaa ja nivottava laaja epävirallinen sektori laillisen talouden piiriin. Kehitysmaita on autettava uudistamaan perusteellisesti verotustaan ja parantamaan verotusalan hallintoaan. ETSK kehottaa EU:ta toimimaan aktiivisemmin, jotta voitaisiin solmia kansainvälisiä sopimuksia veronkierron, veroparatiisien ja laittomien rahavirtojen torjunnasta sekä parantaa yhteistyötä OECD:n veropolitiikan ja -hallinnon osaston ja kansainvälisestä verotusyhteistyöstä vastaavan YK:n asiantuntijakomitean kanssa.

4.2.3 Nykyisin yksityisten kotimaisten investointien määrä, riippumatta siitä, ovatko ne suoria investointeja vai arvopaperi-investointeja, on monta kertaa suurempi kuin ulkomaisten investointien määrä. Ne on suunnattava kehitystavoitteisiin esimerkiksi asianmukaisin kannustimin tai hyvin valmisteltujen ja turvattujen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien välityksellä, jotta niistä tulisi merkittävä väline kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

4.2.4 Erityisesti niillä kehitysmailla, joilla on mineraalivarjoja, on luonnonvaroissa käyttämätöntä potentiaalia. Samaan aikaan suuri osa väestöstä elää köyhyydessä, vaikka valtion tulot ovat suhteellisen suuret, ja kyseiset valtiot eivät huolehdi omasta taloudestaan, omista perusrakenteistaan ja omista sosiaalipalveluistaan. Kansalaisyhteiskunta kritisoi aivan oikeutetusti eräiden ulkomaisten investoijien toimintaa kehitysmaiden kaivannaisteollisuudessa ja vaativat ympäristönsuojelua, työntekijöiden sosiaalista suojelua, veronmaksun avoimuutta ja voittojen siirtämistä ulkomaille koskevien perussääntöjen noudattamista sekä raporttien laatimista monikansallisille yrityksille suunnattujen OECD:n toimintaohjeiden⁽¹⁵⁾ mukaisesti. ETSK on tyytyväinen toimiin, joita on toteutettu tilanteen korjaamiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita kaivos- ja kaivannaisteollisuuden avoimuutta koskeva aloite (EITI)⁽¹⁶⁾.

4.3 Rahoituslähteiden yhdistäminen (blending) ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet

4.3.1 ETSK on vakuuttunut, että kaikkialla siellä, missä valtioilla ei ole riittävästi rahaa toteuttaa tarvittavia investointeja omin julkisin varoin ja missä investoinnit muun muassa infrastruktuuriin, mutta myös julkisiin palveluihin, eivät ole kaupallisesti toteutettavissa, on tarpeen turvautua julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin ja rahoittaa nämä hankkeet yhdistämällä rahoituslähteitä OECD:n suositusten⁽¹⁷⁾ mukaisesti.

4.3.2 Nämä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushankkeet tulee laatia kyseisen valtion kehitysstrategian mukaisesti, niiden tulee perustua toteutettavuustutkimuksiin, niissä tulee ottaa etukäteen huomioon kestävyysperiaatteisiin liittyvät tekijät ja niissä tulee noudattaa avoimuuden, vastuun jakamisen ja velvoittavien sitoumusten periaatteita. Työmarkkinaosapuolet ja muut kansalaisyhteiskunnan edustajat on aiheellista ottaa mukaan arvioimaan kyseisten hankkeiden panosta kestäväen kehitykseen ja antaa näiden tehtäväksi valvoa voimassa olevien ILO:n yleissopimusten noudattamista.

4.3.3 Myös yhteisö taloudessa ja kestävyysajattelun mukaisissa hankkeissa, joiden tavoitteena on heikossa sosiaalisessa asemassa olevien ryhmien integroiminen talousympäristöön, tulisi turvautua rahoituslähteiden yhdistämiseen.

⁽¹⁵⁾ Ks. <http://mneguidelines.oecd.org/text/OECDn-toimintaohjeet-monikansallisille-yrityksille.pdf>

⁽¹⁶⁾ Ks. <https://eiti.org/>

⁽¹⁷⁾ Ks. <http://www.oecd.org/governance/budgeting/PPP-Recommendation.pdf>

4.4 Ulkomaiset investoinnit

4.4.1 Vuonna 2013 kehitysmaihin tehtyjen suorien ulkomaisten investointien virta oli 778 miljardia Yhdysvaltain dollaria. Näiden investointien panos kestäväan kehitykseen jää kuitenkin usein epäselväksi. Vain 2 prosenttia kaikista kehitysmaihin tehtävistä suorista ulkomaisista investoinneista suuntautuu vähiten kehittyneisiin maihin. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa suorat ulkomaiset investoinnit suuntautuvat pääosin kaivannaisteollisuuteen antamatta mitään panosta muuhun talouteen. Uusien investoijamaiden, kuten Kiinan, Brasilian ja Intian, tulisi ottaa kehitysmaissa tekemissään investoinneissa huomioon kestäväan kehityksen periaatteet.

4.4.2 EURODAD-kansalaisjärjestön vuonna 2014 tekemän, kehitysmaille tarkoitettua rahoitusta koskevan tutkimuksen mukaan näistä maista pois päin suuntautuvat rahavirrat ovat kaksi kertaa suuremmat kuin niihin ulkomailta tulevat rahavirrat. Mukaan on laskettu myös julkinen kehitysapu, suorat ulkomaiset investoinnit, hyväntekeväisyys, voitonsiirrot, säästöt ja muut lähteet⁽¹⁸⁾. On tarpeen pyrkiä siihen, että nämä rahavarat sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan uudelleen kestäväan kehitykseen tuensaajamaissa.

4.4.3 Kansallisiin kehitysstrategioihin tulisi myös sisällyttää tuki investoinneille. Jotta kestäväan kehityksen tavoitteita varten voitaisiin saada suoria ulkomaisia investointeja, sitä varten on luotava otolliset olosuhteet, kuten rauha, vakaus ja hyvä hallinto. Kehitysmaiden tulisi myös sisällyttää kestäväan kehityksen tavoitteet tekemiinsä investointisopimuksiin ja tarjottava vastineeksi vastaavat takuut. ETSK suosittelee, että investointeja edistävät rahoituslaitokset sekä alkuperä- että kohdemaissa tekevät suoraan teknistä yhteistyötä kestäväan kehityksen kansalliseen strategiaan liittyen.

4.4.4 Tulee tukea vaikutusinvestointeja, joista saadaan jonkin verran tuottoa lyhyellä aikavälillä mutta joiden pitkän aikavälin kannattavuus liittyy sosiaalisiin vaikutuksiin, joita ne tuottavat esimerkiksi valmiuksien parantumisen tai ympäristön suhteen ja jotka johtavat kestäväan kehitykseen.

4.5 Innovatiiviset ja täydentävät rahoitusmuodot

4.5.1 Joukkorahoitus ja osallistavat investoinnit⁽¹⁹⁾ muodostavat välineen, joka tarjoaa hyviä mahdollisuuksia pienten kehityshankkeiden rahoittamiseen. ETSK kiinnittää huomiota siihen, että nämä välineet on tarpeen määrittellä hyvin pikaisesti ja niitä varten on laadittava ja hyväksyttävä asianmukaiset sääntelypuitteet niin kuin komitea suositteli asiaa käsittelevässä lausunnossaan⁽²⁰⁾.

4.5.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että kestäväan kehitystä varten tarkoitettuja kansainvälisiä hyväntekeväisyysrahastoja, säätiöitä ja ohjelmia on entistä enemmän. Esimerkkeinä voidaan mainita AIDS:n, tuberkuloosin ja malarian torjunnan maailmanlaajuinen rahasto, maailmanlaajuinen koulutuskumppanuus ja Maailmanlaajuinen liittymä rokotusten ja vastustuskyvyn lisäämiseksi (GAVI). Näiden rahastojen ja säätiöiden, joiden puitteissa julkiset laitokset tekevät yhteistyötä yksityisen avunantajien ja kansalaisjärjestöjen kanssa, tulisi parantaa toimiansa koordinoitua ja suunnata niitä kestäväan kehityksen tavoitteisiin.

4.5.3 Silloin kun julkiseen kehitysapuun tarkoitettuja määrärahoja ei ole hetkellisesti osoitettu kehityshankkeisiin, ne voitaisiin sijoittaa kehitysinvestointirahastoihin ja katettuihin joukkolainoihin, jolloin ne tuottaisivat lyhyellä aikavälillä tuloja ja kerryttäisivät osaltaan resursseja⁽²¹⁾. Näin voitaisiin pitkällä aikavälillä lisätä kehitysapuun tarvittavien resurssien määrää⁽²²⁾.

4.5.4 ETSK suhtautuu myönteisesti eräisiin innovatiivisiin vaihtoehtoihin kehityksen rahoittamiseksi pohtivan ryhmän ehdotuksiin⁽²³⁾ ja kannattaa toimia, joita on toteutettu kestäväan kehityksen rahoittamisen uusien resurssien luomiseksi. Nämä uudet resurssit on kuitenkin otettava käyttöön johdonmukaisella tavalla maailmanlaajuisesti, eivätkä ne saa haitata asianomaisen alan kilpailukykyä, ja niiden käyttäminen kestäväan kehityksen tavoitteisiin tulee olla avointa. ETSK pitäisi toivottavana vapaaehtoisuuteen perustuvaa maailmanlaajuisia aloitetta, jonka avulla pankkiala antaisi rahoituspanoksen kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen liittyvien tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien välisen kuilun kaventamiseksi.

⁽¹⁸⁾ Ks. <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546315/2014/12/15/The-State-of-Finance-for-Developing-Countries-2014>

⁽¹⁹⁾ Ks. infoDev, *Crowdfunding's Potential for the Developing World*, 2013, Maailmanpankki, rahoituksesta ja yksityissektorin kehittämisestä vastaava osasto.

⁽²⁰⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Joukkorahoituksen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen Euroopan unionissa", Bryssel, EUVL C 451, 16.12.2014, s. 69.

⁽²¹⁾ Julkiseen kehitysapuun tarkoitettujen budjettimäärärahojen vuosittainen osoittaminen tekee tästä vaihtoehdosta täysin mahdollistaman.

⁽²²⁾ Belgian valtion perustama, yrityssektorin tukemiseen Afrikan maissa tarkoitettu investointiyritys BIO on siirtänyt osan yrittäjille annettaviin lainoihin tarkoitetuista rahavaroista muihin investointirahastoihin ja ottanut niitä asteittain ja tarpeen mukaan takaisin käyttöön.

⁽²³⁾ Ks. <http://leadinggroup.org/rubrique69.html>

4.5.5 Vähän hyödynnettyihin resursseihin kuuluvat muualle muuttaneilta peräisin olevat varat eli säästöjen siirrot alkuperämaahan. Näitä voitaisiin hyödyntää myös kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Näiden säästöjen siirtämisen kuluja olisi aiheellista alentaa. Maasta muuttaneille olisi tarjottava koulutus- ja kannustusohjelmia, joilla edistettäisiin heidän valmiuttaan investoida kehityshankkeisiin, jolloin heidän säästöjään voitaisiin hyödyntää ja ne edistäisivät samalla osaltaan kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamista.

4.6 *Mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten rahoittaminen*

4.6.1 Mikroyrityksillä sekä pienillä ja keskisuurilla yrityksillä, joilla on parhaimmat mahdollisuudet kasvuun ja työpaikkojen luomiseen, on vaikeuksia saada riittävästi rahoitusta. Ongelma on vakava etenkin vähiten kehittyneissä maissa. Onkin pyrittävä löytämään välineitä, joiden avulla mikroyritykset ja pienet ja keskisuuret yritykset voivat saada helpommin rahoitusta. Onkin tarpeen ottaa huomioon erilaiset yritys muodot kehitysmaissa, joissa mikroyritykset, pienimuotoinen kauppa ja pientilat ovat hallitsevassa asemassa.

4.6.2 Pienille ja keskisuurille yrityksille on tarjolla monia erilaisia mikroluottojärjestelmiä. Komitea pitää kaikkein tehokkaimpina matkapuhelinsovelluksia hyödyntäviä järjestelmiä. Se kannattaa myös vihreän energian hankkeiden rahoitukseen käytettäviä mikroluottoja ja suhtautuu myönteisesti nollakorkoisten mikroluottojen tarjoamista koskeviin aloitteisiin. Pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä puuttuva lainasumma (10 000–200 000 Yhdysvaltain dollaria) voitaisiin paikata leasing-järjestelyillä ja muilla pääomainstrumenteilla. Sitä varten on tarpeen tukea rahoitusmarkkinoiden ja paikallisten pankkien – myös paikallisten edustajien – kehitystä.

4.6.3 Kehittyneiden maiden pienille ja keskisuurille yrityksille antaman tuen yhtenä osa-alueena tulisi olla kokemusten, hallinnointiosaamisen ja teknisen taitotiedon siirto, rahoitushallintokoulutus, varainhoidon perusteiden opettaminen ja toimitus- ja arvoketjuihin integroitumisen tukeminen. EU:n tulisi suosittaa EU:n maksuviivästysdirektiivissä säädettyjen periaatteiden käyttämistä pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen parantamiseksi.

4.6.4 Maatalousalan mikroyrityksiä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä tulee suojella maanvaltauksen tähtääviltä investointikäytännöiltä, jotka johtavat yritysten lakkauttamiseen. Vakuutusinstrumenttien luominen ilmastonmuutoksen vaikutusten varalle olisi myös yksi apukeino. Kehittämissuunnitelmissa ei saa sivuuttaa yhteistyötalouden yritysten tukemista, sillä niillä voi olla tärkeä rooli kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

4.6.5 Taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta on tärkeää huolehtia siitä, että kehitysmaiden suurimmilla väestöryhmillä on mahdollisuus käyttää rahoitusinstrumentteja (tavanomaista pankkitiliä tai raha-asioiden hoitoon liittyviä mobiilisovelluksia).

4.7 *Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kehitysapuun*

4.7.1 Kehittyneiden maiden kansalaisyhteiskunta, eli muun muassa työmarkkinaosapuolet ja valtiovallasta riippumattomat organisaatiot, osallistuu suoraan kehitysyhteistyöhön, ja sillä on tärkeä rooli myös kehitysyhteistyön suuntaamisessa ja sen tehokkuuden seuraamisessa ⁽²⁴⁾.

4.7.2 Kehitysapuprosessien ja kehitysavun tulosten valvontajärjestelmän perustamista ja kehittämistä tulee tukea systemaattisesti kaikissa maissa asianomaisten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden suoran osallistumisen avulla. Tämä auttaa löytämään ja poistamaan kestäväen kehityksen tavoitteiden toteuttamista haittaavat esteet. ETSK:lla on tällä alalla myönteisiä kokemuksia komiteoiden, foorumien ja neuvoo-antavien yhteiselinten toiminnasta pitkältä ajalta. Näitä ovat esimerkiksi EU:n ja AKT-maiden seurantakomitea sekä EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen kansalaisyhteiskunnan tapaamiset.

⁽²⁴⁾ Ks. kehitysyhteistyöpolitiikan foorumi (www.friendsofeurope.org/policy-area/global-europe/, englanniksi) ja kehitystä käsittelevä poliittinen foorumi (<http://www.uclg.org/>).

4.7.3 Työmarkkinaosapuolet antavat myös suoraan kehitysapua. Kehittyneiden maiden ammattiliitot toteuttavat kehityshankkeita, joilla on sosiaaliset päämäärät, ja tukevat kumppaniammattiliittojen institutionaalista kehittämistä. Työnantajajärjestöt, kauppakamarit, pienten ja keskisuurten yritysten järjestöt ja toimialajärjestöt toteuttavat yhteishankkeita kehitysmaiden yritysjärjestöjen kanssa ja jakavat näin kokemuksiaan kumppaneilleen.

4.7.4 Valtiovallasta riippumattomilla organisaatioilla on korvaamaton rooli kehitysavun alalla niin kehittyneissä maissa kuin kehitysmaissakin. Ne auttavat muun muassa selviämään luonnonkatastrofien tai humanitaaristen katastrofien seurauksista ja toimivat esimerkiksi sosiaali-asioiden, terveyden, sukupuolten tasa-arvon ja koulutuksen aloilla. Ne keräävät myös rahoitusta suurelta yleisöltä, järjestävät keruutapahtumia, valistuskampanjoita jne. Yksi mielenkiintoinen esimerkki on koulutuksen rahoittaminen kummilapsijärjestelyllä, jossa luodaan henkilökohtainen suhde tavallisten kansalaisten välille.

4.7.5 ETSK kehottaa Euroopan komissiota tukemaan EU:n kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden toimintaa, jolla pyritään kestäväen kehityksen tavoitteisiin, myöntämällä riittävästi rahoitusta ohjelmiin, joiden tavoitteena on perustaa kansalaisyhteiskunnan instituutiot kumppanimaihin. ETSK laatii parhaillaan tiedonantoa, jossa suositellaan tapoja ottaa kansalaisyhteiskunta tosiasiallisesti mukaan vuoden 2015 jälkeisen kehitysohjelman täytäntöönpanoon ja seurantaan ja joka täydentää tätä lausuntoa.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan komission sidosryhmäkuulemisten arviointi”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2015/C 383/09)

Esittelijä: Ronny LANNOO

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (jäljempänä ETSK) päätti 20. tammikuuta 2015 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Euroopan komission sidosryhmäkuulemisten arviointi”.

Asian valmistelusta vastannut alakomitea ”Euroopan komission sidosryhmäkuulemisten arviointi” antoi lausuntonsa 9. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 179 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

Esipuhe

Tämän oma-aloitteisen lausunnon tarkoituksena on analysoida menetelmiä, joita Euroopan komissio nykyisin käyttää kuullessaan sidosryhmiä perussopimuksen 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tehdyn analyysin pohjalta lausunnossa muotoillaan rakentaviksi ja realistisiksi tarkoitettuja ehdotuksia, joiden avulla on tarkoitus parantaa järjestelmällisesti kuulemisprosessia ja varmistaa sen kaikkien asianosaisten edun mukainen seuranta.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Tässä lausunnossa ETSK esittää perussopimuksessa määrättyjä sidosryhmäkuulemisia koskevia suosituksia, joiden avulla on tarkoitus parantaa kuulemisten tasoa ja kuroa umpeen kansalaisten ja unionin välistä kuilua. Euroopan komissio on kirjannut vastaavan toimen varapuheenjohtaja Timmermansin Parempi lainsäädäntö -pakettiin kuulemismenettelyjä koskevana laajana sidosryhmäkuulemisena. ETSK antaa tuonnempaan komission pyynnöstä lausunnon Parempi lainsäädäntö -kokonaisuudesta.

1.2 ETSK on huolissaan tavasta, jolla sidosryhmiä kuullaan, ja näin ollen kuulemistulosten laadusta. Siksi komitea kehottaa järjestämään pysyviä ja edustavia kuulemisia lisäarvon varmistamiseksi asianomaisille organisaatioille ja eturyhmille.

1.3 ETSK päätelee vuoden 2014 alkupuoliskolla toteuttamansa kuulemisia koskeneen otantatutkimuksen perusteella, että laatuun suhtautumisessa on vaihtelua kuulemisen järjestäneiden pääosastojen kesken; että vastauksia ei saada riittävästi, mikä heikentää edustavuutta; ettei käytettyä kieltä ja käsitteistöä ole mukautettu kohderyhmittäin ja että tulokset ja seuranta puuttuvat. Yleisesti ottaen voidaan siis todeta, että alaa toistaiseksi säädelleitä suuntaviivoja ei noudateta riittävästi.

1.4 Tietoisena siitä, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisten ja organisaatioiden kirjoja on vaikea konsultoida riittävästi, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea esittää jäljempänä konkreettisia ja realistisia rakenteellisia ehdotuksia ja kehottaa Euroopan komissiota tekemään rakentavalla tavalla yhteistyötä uusien toimenpiteiden kehittämiseksi ja toteuttamiseksi.

1.5 ETSK kehottaa komissiota tekemään sidosryhmäkuulemisia koskevista suuntaviivoista ja laatustandardeista pakollisia sen kaikille pääosastoille. Kyseisten suuntaviivojen noudattamisen takaamiseksi komitea ehdottaa, että pääsihteeristöön luodaan koordinaatioyksikkö, joka voisi tukea pääosastoja sidosryhmäkuulemisten yhteydessä.

1.6 Kuulemismenettelyn lähestyminen aiempaa strategisemmin aina valmistelusta arviointiin asti siten, että asianomaiset rakenteet (kohdeyleisöjä edustavat organisaatiot sekä neuvoa-antavat ja yhteistoiminnalliset elimet) ottavat järjestelmällisesti osaa kuulemisiin, takaisi korkeamman laadun ja enemmän vastauksia. Kuulemisten parempi suunnittelu ja niiden tavoitteen viestiminen helpottaisivat sidosryhmien osallistumista.

1.7 Komitea korostaa, että sidosryhmien tarkoituksenmukainen kartoittaminen on laadukkaan kuulemismenettelyn kannalta olennaista. Näin ollen ETSK suosittaa komissiolle, että se hyödyntää olemassa olevia rakenteita, kuten komiteaa ja edustusorganisaatioita, ja että se tukeutuu avoimuusrekisteriin. Siksi ei ole tarpeen perustaa uusia rakenteita.

1.8 ETSK katsoo, että on tarpeen järkeistää uudelleen sidosryhmien mielipiteiden kuulemisessa käytetyt menettelyt ja välineet. Periaatteessa on olemassa kaksi mahdollista kuulemismenetelmää: kirjallinen tai verkkokuuleminen ja suullinen tai vuorovaikutteinen keskustelu. Tarkoituksenmukaiset menetelmät ja välineet on valittava tavoitteen, kohdeyleisön tms. perusteella ja kuulemismenettelyä koskevan yleisen strategisen lähestymistavan mukaisesti. Lisäksi on suotavaa ottaa tehokkaasti käyttöön uudet teknologiat, joiden avulla voidaan erityisesti saavuttaa paremmin tiettyjä kohderyhmiä, kuten nuoria.

1.9 Tämän lähestymistavan mukaan on tehtävä ero kansalaisjärjestöjen ja suuren yleisön kuulemisen välillä. Näiden kahden välinen ero ei näy pelkästään menetelmissä vaan myös tavoitteissa, koska kansalaisjärjestökuulemisissa halutaan varmistaa edustavuus, kun taas suuren yleisön kuulemisessa on kyse osallisuuden ja osallistumisen edistämisestä.

1.10 Jos valitaan kirjallinen kysely, ETSK katsoo, että sen on oltava tarjolla kaikilla EU:n virallisilla kielillä. ETSK vaatii lisäksi kyselylomakkeen toimittamista etukäteen asianomaisia ryhmiä edustaville organisaatioille, jotta vältetään liian erikoistunut terminologia, jota kohderyhmän on vaikea ymmärtää.

1.11 Komitea pitää tärkeänä, että tulosten käsittelyssä käytetään määrällistä ja laadullista painotusta sen mukaan, onko vastaus yksityishenkilöltä vai kansalaisyhteiskuntaa edustavalta organisaatiolta tai kuinka edustava ja vaikuttava kyseinen organisaatio on. Edustavan organisaation vastausta painotettaisiin enemmän.

1.12 ETSK korostaa kuulemisiin osallistumista vauhdittakseen, että on tärkeää, että kustakin kuulemisesta saaduista vastauksista laaditaan tiivistelmäraportti, josta ilmenee myös, miksi tietyt vastaukset on otettu huomioon ehdotuksen jatkovalmistelussa ja miksi toisia puolestaan ei.

1.13 Perussopimuksissa sille osoitetun roolin mukaisesti komitea aikoo toimia tukijana edistääkseen sidosryhmäkuulemisten onnistumista. Se voi osallistua prosessin kaikkiin tärkeisiin vaiheisiin ja tehdä niissä yhteistyötä (sidosryhmien määrittäminen, kyselyjen laatiminen, tulosten tiivistäminen ja seuranta). Prosessin rakennetta, pysyvyyttä ja edustavuutta vakauttaakseen komitea voi järjestää entiseen tapaan kuulemistilaisuuksia ja konferensseja sekä perustaa vuoropuheluforumia.

1.14 Euroopan komission tulisi hyödyntää sidosryhmäkuulemisten yhteydessä komitean kanssa tehtävän tiiviin yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia enemmän, kuten komitean ja komission 22. helmikuuta 2012 allekirjoittamassa yhteistyöpöytäkirjassa⁽¹⁾ suositetaan. Voimavarojen optimoimiseksi ja toimieliinyhteistyötä silmällä pitäen tämä auttaisi hyödyntämään sekä sidosryhmien osaamista ja erityisosaamista että niiden asiantuntemusta, kokemusta ja pätevyyttä kuulemiskäytänteissä.

1.15 ETSK voi järjestää yhdessä komission kanssa vuorovaikutteisia tapaamisia, kuten se on jo säännöllisesti tehnytkin järjestelmällisten (esim. maahanmuuttoa, kulutusta jne. käsitteiden) vuoropuheluforumien yhteydessä.

⁽¹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation&itemCode=22469>

1.16 Lopuksi ETSK kehottaa käynnistämään jatkuvan tiedotuskampanjan kuulemismenettelystä ja kuulemisista. Komitea haluaa osallistua siihen aktiivisesti yhdessä edustamiensa organisaatioiden kanssa.

1.17 Lisäksi osallistavan demokratian keskeisenä välineenä toimivaa kansalaisvuoropuhelua edistävä ETSK kehottaa komissiota hyödyntämään tehokkaammin järjestelmällisen vuoropuhelun foorumeita. Yhtäältä tämä tarjoaisi asianomaisille toimijoille mahdollisuuden osallistua jatkuvasti poliittisen prosessin kaikkiin vaiheisiin ja toisaalta vaikuttaisi myönteisesti kustannuksiin ja ajankäyttöön.

2. Sidosryhmäkuulemisen nykytila

2.1 Määräykset

2.1.1 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan 3 kohdan mukaan ”komissio kuulee laajasti asianomaisia osapuolia varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden”.

Näiden kuulemisten tarkoituksena on varmistaa järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten sidosryhmien aktiivinen osallistuminen Euroopan yleisen edun tavoittelemiseen politiikkojen laatimisessa. Näin voidaan varmistaa politiikkojen demokraattinen tarkoituksenmukaisuus ja mahdollisimman laaja julkinen tuki.

2.1.2 ”Kuuleminen” on prosessi, jossa komissio kerää kansalaisten ja sidosryhmien mielipiteet ja näkemykset. Tämä prosessi on täydentävä, eikä se rajoita säännöllistä kansalaisvuoropuhelua (SEU-sopimuksen 11 artiklan 2 kohta), kuulemisia erityistilanteissa, kuten työmarkkinaosapuolten kuulemisia työmarkkinaosapuolten (työnantaja- ja työntekijä-järjestöt) vuoropuhelun yhteydessä (SEUT-sopimuksen 154 artikla), tai Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kaltaisten neuvoa-antavien elinten kuulemisia (SEUT-sopimuksen 304 artikla)⁽²⁾, eikä se voi missään tapauksessa korvata niitä.

2.1.3 SEUT-sopimuksen 154 artiklan nojalla toteutetun kuulemisen lisäksi työmarkkinaosapuolet – työntekijä- ja työnantajajärjestöt – osallistuvat laajamittaisesti edellä 2.1.1 ja 2.1.2 kohdassa mainittuihin kuulemismenettelyihin etenkin mm. kuluttajansuojan, ympäristöoikeuden, kauppapolitiikan aloilla.

Perussopimuksissa Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle osoitetaan tehtäväksi antaa neuvoja Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Lisäksi yhteistyöpöytäkirjassa⁽³⁾ eritellään konkreettisesti komitean ja komission väliset yhteistyöjärjestelyt.

2.2 Sidosryhmäkuulemista koskevat suuntaviivat

2.2.1 Euroopan komissio asetti vuonna 2002 vähimmäisvaatimuksia⁽⁴⁾, joita tulee soveltaa kaikissa, sekä säädös- että muita ehdotuksia koskevissa sidosryhmäkuulemisissa. REFIT-ohjelmassa komissio ilmoitti myös, että kuulemisia järjestetään arviointeja, toimivuustarkastuksia sekä delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten laatimista varten⁽⁵⁾.

2.2.2 Vuonna 2002 pääosastoille osoittamissaan kuulemisten toimeenpanon suuntaviivoissa Euroopan komissio antaa ohjeita muun muassa käsiteltävää aihetta koskevien selittävien huomautusten julkaisemisesta, niiden sisällöstä ja kuulemisen tavoitteesta. Lisäksi on tarkoitus julkaista kuulemisen päätteeksi vastausten lukumäärä, vastanneiden kuvaus pääpiirteittäin ja tiivistelmä tuloksista.

⁽²⁾ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee komiteaa tässä sopimuksessa määrättyissä tapauksissa. Nämä toimeenpanot voivat kuulla komiteaa aiheelliseksi katsomissaan tapauksissa. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan tapauksissa, joissa se katsoo sen aiheelliseksi.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu.

Komitean lausunto sekä selostus käsittelystä annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

⁽³⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation&itemCode=22469>

⁽⁴⁾ COM(2002) 704, sellaisena kuin se on muutettuna asiakirjoilla COM(2012) 746 ja SWD(2012) 422.

⁽⁵⁾ COM(2014) 368.

2.2.3 Monikielisydestä ei tällä hetkellä ole virallista voimassa olevaa sääntöä.

2.2.4 Sidosryhmäkuulemiseen sovellettavissa suuntaviivoissa ja vähimmäisvaatimuksissa vuodelta 2002 luetellaan kuulemisprosessin 10 vaihetta, jotka on jaettu kolmeen osaan: strategian laatiminen⁽⁶⁾, kuulemisen toimeenpano⁽⁷⁾, tulostulokset⁽⁸⁾.

2.2.5 Euroopan komissio on valmistellut alustavia kuulemisia varten 12 erilaista menetelmää tavoitteita ja kohdeyleisöä silmällä pitäen. Nämä 12 menetelmää ovat: avoin julkinen verkkokuuleminen; tutkimukset; Eurobarometri; konferenssit, julkiset kuulemistilaisuudet, tapaamiset asianomaisten osapuolten kanssa; kokoukset ja työpajat, seminaarit välittömien osapuolten kanssa; kohderyhmät; henkilökohtainen haastattelu; Euroopan komission asiantuntijaryhmä; pk-yritysten paneelit; paikallis- tai alueyhteisöjen kuuleminen; kyselyt ja verkkokeskustelufoorumit.

2.3 Suuntaviivojen soveltaminen käytännössä

2.3.1 Näistä suuntaviivoista ja lukuisista mahdollisista menetelmistä ja välineistä huolimatta monet sidosryhmät arvostelevat nykyisen kuulemisjärjestelmän tehokkuutta. Erityisistä esteistä mainittakoon etenkin vaikeus saada tietoa kuulemisesta (mahdollisuus löytää helposti tietoa EU:n verkkosivustoista ja kuulemisesta ilmoittaminen), kieli ja terminologia, tuloksista tiedottaminen ja seuranta.

2.3.2 Lisäksi kuulemisten laatu ja lähestymistavat vaihtelevat voimakkaasti asianomaisesta pääosastosta riippuen, eikä koordinoitua saati yhdenmukaista metodologista lähestymistapaa ole.

2.3.3 ETSK on tarkastellut otannan perusteella suuntaviivojen soveltamista vuonna 2014 toteutetuissa ensimmäisissä 25 kuulemisessa. Tämän otannan perusteella voidaan panna merkille seuraavaa:

— **Osallistuminen verkkokuulemisiin** on erittäin vaihtelevaa⁽⁹⁾.

— Kun vastaajia on vähän, **edustavuus** on eittämättä heikko, sekä maantieteellisesti että vastaajakategorioiden suhteen. Jos vastauksia on enemmän, maantieteellinen edustavuus vaikuttaa paremmalta, mutta vastausten laatu on silti usein epätasainen. Havaittavissa on kuitenkin, että selkeänä suuntauksena on "suurista" jäsenvaltioista olevien vastaajien hallitsevuus. Lisäksi Brysseliin sijoittautuneiden organisaatioiden vastausten katsotaan olevan peräisin Belgiasta, vaikka ne tulevat monissa tapauksissa eurooppalaisilta liitoilta tai organisaatioilta, joilla ei ole sidettä Belgiaan jäsenvaltioon.

— Tulosten **avoimuuden ja niistä annettujen palautteiden** suhteen 25 kuulemisen otannasta ilmenee, että tiivistelmä tuloksista julkaistiin vain kuudessa niistä eli vähemmän kuin neljänneksessä tapauksista. Alle puolessa kuulemisista julkaistiin myös reaktiot. Yhdessäkään tapauksessa ei annettu laajempia tietoja seurannasta.

Päätelmänä voidaan todeta, että tulosten ja seurannan edustavuudessa, laadussa sekä niitä koskevissa tiedoissa oli yleisesti ottaen puutteita.

⁽⁶⁾ 1. kuulemisen tavoitteen määrittäminen, 2. sidosryhmien kartoittaminen, 3. metodologian ja välineiden määrittäminen, 4. aikataulun ja keston päättäminen.

⁽⁷⁾ 1. verkkosivuston valmistelemineen, 2. kuulemispyynnön julkaiseminen, 3. saatujen panosten hyväksyminen.

⁽⁸⁾ 1. tulosten analysoiminen, 2. selonteon laatiminen ja palautteen antaminen, 3. kuulemisen arvioiminen.

⁽⁹⁾ Osallistujien määrä on ilmoitettu ainoastaan 13 kuulemisessa 25:stä. Vastaajien lukumäärä vaihteli 14:stä 1 114:ään. Puoleen saatiin alle 100 vastausta.

3. Nykyinen komissio: uusia työmenetelmiä ja näkökulmia

3.1 Euroopan komission uuden kokoonpanon poliittisissa suuntaviivoissa demokratian lisääminen Euroopan unionissa kuuluu asetettuihin 10 painopisteeseen. Tämän painopisteen keskiössä on tavoite pakollisen rekisterin perustamisesta kaikille organisaatioille ja henkilöille, jotka harjoittavat lobbausta komissiossa ja Euroopan parlamentissa.

3.2 Komissio julkaisi 19. toukokuuta 2015 joukon toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan säädöskäytäntöä. Kyse on Parempi lainsäädäntö -paketista⁽¹⁰⁾, josta komitea antaa lausunnon komission pyynnöstä. Kyseiset toimet voidaan jakaa neljään ryhmään seuraavin perustein: avoimuutta ja kuulemista korostava lähestymistapa, nykyisen lainsäädännön jatkuva uudelleentarkastelu, parempia vaikutustenarviointeja ja parempaa laadunvalvontaa sekä uusien toimielinten välinen sopimus.

3.3 Tässä yhteydessä ehdotetaan myös mukautettuja suuntaviivoja sidosryhmien kuulemista varten. Niiden valmisteleminen järjestettiin kuuleminen⁽¹¹⁾ sidosryhmäkuulemisen suuntaviivoista. Kyseisen kuulemisen tulokset⁽¹²⁾ on otettu huomioon tässä lausunnossa.

4. Kuulemisten tehokkuuden parantaminen: suosituksia

ETSK pitää kuulemisia keinona kuroa umpeen kuilu Euroopan kansalaisiin nähden edellyttäen, että menettelyt ovat jäsenneiltyä, jatkuvia ja takaavat sidosryhmien asianmukaisen edustavuuden. Vain tällä tavalla kuulemiset auttavat osallistamaan kansalaiset ja kansalaisyhteiskunnan tehokkaasti Eurooppa-hankkeeseen.

Tätä varten ETSK on jo esittänyt joitakin konkreettisia ehdotuksia, erityisesti lausunnoissaan Parempi lainsäädäntö -ohjelmaan sisältyvästä kuulemismenettelystä, SEU-sopimuksen 11 artiklasta ja REFIT-ohjelmasta⁽¹³⁾.

4.1 Kuulemismenettelyn pääkohdat

4.1.1 ETSK kehottaa Euroopan komissiota velvoittamaan pääosastot soveltamaan olemassa olevia sisäisiä suuntaviivoja ja määräämään niille seuraamuksia niiden soveltamatta jättämisestä (esimerkiksi kun vastauksia tai analyysiraporttia ei anneta riittävän avoimesti), samaan tapaan kuin vaikutustenarviointilautakunta määrää seuraamuksia puutteellisesta vaikutustenarvioinnin laadusta.

4.1.2 Tästä syystä ETSK kehottaa perustamaan Euroopan komission pääsihteeristöön koordinoituyksikön, joka on suoraan komission toimivaltaisen varapuheenjohtajan alaisuudessa. Tämä yksikkö antaisi myös tukensa kaikille pääosastoille kokonaisvaltaisen lähestymistavan ja kuulemisstrategian, laatuvaatimusten ja menettelyjen valmisteleminen ja täytäntöönpanon kehittämisen sekä laatua, tiedottamista ja seurantaa koskevien lisätoimien alalla.

4.1.3 Koordinoituyksikköä avustaisi asiantuntijaryhmä, jota täydennettäisiin kuulemismenettelyn kohderyhmien edustajilla. ETSK pyytää, että komissio ottaa tässä yhteydessä huomioon komitean asiantuntemuksen, erityisesti kohderyhmien valinnassa, kyselylomakkeiden validoinnissa sekä tulosten tiivistämisessä ja seurannassa.

4.1.4 Järjestelmällisempi lähestymistapa kuulemisiin nähden, mihin sisältyy täsmällinen aikataulu ja ennakoilmoitus, auttaa sidosryhmiä valmistelemaan osallistumistaan. Luotettava ja säännöllisesti päivitettävä alustava kuulemisaikataulu on siksi välttämätön. ETSK ehdottaa yleisesti, että komissio organisoisi kuulemiset nykyistä järjestelmällisemmin etenkin institutionaaliselta ja edustavuuden pohjalta hyödyntämällä jäsenvaltio- alue- tai paikkakuntatasolla toimivien neuvoa-antavien elinten tai niitä vastaavien elinten resursseja.

4.1.5 ETSK kehottaa komissiota julkaisemaan vuosittain arvioinnin, jossa se käsittelee lähestymistapaansa kuulemisiin ja niiden tuloksiin nähden.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_fi.htm

⁽¹¹⁾ Kuuleminen sidosryhmäkuulemisen suuntaviivoista, toteutettu 30.6.–30.9.2014: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/consultation_2014/stakeholder-consultation/index_en.htm

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/docs/contributions/summary_responses_stakeholder_consultation_guidelines_public_consultation_en.pdf

⁽¹³⁾ ETSK:n lausunto ”Sääntelyn parantaminen” (EUVL C 48, 15.2.2011, s. 107).

ETSK:n lausunto ”Periaatteet, menettelyt ja toimenpiteet Lissabonin sopimuksen 11 artiklan 1 ja 2 kohdan täytäntöön panemiseksi” (EUVL C 11, 15.1.2013, s. 8).

ETSK:n lausunto ”Sääntelyn toimivuutta ja tulokellisuutta koskeva ohjelma (REFIT): Tilanne ja näkymät” (EUVL C 230, 14.7.2015, s. 66).

ETSK suosittelee, että komissio laatii inspiraation lähteeksi luettelon jäsenvaltioissa parhaiksi todetuista käytänteistä. OECD:n kyseistä aihetta koskevat tutkimukset voivat olla tässä hyödyksi⁽¹⁴⁾. Lisäksi komitea suosittelee, että kannustetaan kaikenlaista muutakin kansalaisten sitoutumista ja osallistumista. Euroopan neuvoston Eurooppalainen ohjeisto kansalaisjärjestöjen osallistumisesta päätösprosesseihin⁽¹⁵⁾ voisi toimia hyvänä esimerkkinä.

4.2 Sidosryhmien kartoittaminen

4.2.1 Tarvittavien tietojen saamiseksi on olennaisen tärkeää määrittää kuultava kohderyhmä oikein. Siinä tarvitaan ammattimaisia, luotettaviksi osoittautuneita työkaluja. On myös ensiarvoisen tärkeää varmistaa tehokas yhteistyö jo olemassa olevien rakenteiden kanssa, joita ovat komitea sekä kansalaisyhteiskunnan edustavat ja legitiimit organisaatiot. ETSK voi toimivaltansa puitteissa ja tiiviissä yhteistyössä asianomaisten organisaatioiden ja komission kanssa osallistua määritettyjä kohderyhmiä edustavien organisaatioiden yksilöimiseen.

4.2.2 ETSK:n kannanotot⁽¹⁶⁾ kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden edustavuusperusteiden määrittämiseen voitaisiin ottaa vertailukohdaksi edellä mainitussa edustavien organisaatioiden yksilöimisessä. ETSK haluaa näin tehostaa entisestään kyseisten organisaatioiden vaikutusta ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä kuulemisissa.

4.2.3 Maantieteelliseen ja kohderyhmittäiseen jaotteluun on kiinnitettävä järjestelmällistä huomiota. Sidosryhmien kartoittamisessa on myös varmistettava, että aliedustettuihin ryhmiin tai ryhmiin, joilla on muita vähemmän resursseja, kiinnitetään erityishuomiota.

4.2.4 ETSK korostaa, että kuulemisissa saatujen vastausten analysoinnissa on tärkeää ottaa käyttöön perusteltuun painotukseen perustuva mekanismi, jotta etusijalle asetetaan ne edustavat organisaatiot, joita asia koskee välittömästi.

4.2.5 Jotta sidosryhmiä saataisiin osallistumaan kuulemisiin aiempaa enemmän, kyseisten kuulemisten päätteeksi annettavan palautteen sisältö on erittäin tärkeä. Sidosryhmien täytyy saada nähdä tulos panoksestaan ja voida tuntea, että niillä on ollut todellista vaikutusta esitettyihin ehdotuksiin, tai saada kuulla perusteet sille, miksi tiettyjä seikkoja ei ole otettu huomioon.

4.3 Metodologia ja välineet

4.3.1 ETSK voi toimia ”verkkojen verkkona” levittääkseen kuulemistuloksia kirjallisesti (verkossa) eri sidosryhmille (kuten alueiden komitea myös toimii paikallishallinnon suuntaan). ETSK voi toimia vuorovaikutteisten tapaamisten järjestäjänä, koska sillä on suhteita ja asiantuntemusta tällä alalla.

4.3.2 Kuulemisessa käytettävä (sähköinen) kyselylomake on toimitettava kommentoitaviksi asianomaiseen kohderyhmään tai asianomaisiin kohderyhmiin kuuluville kansalaisyhteiskunnan organisaatiolle halutun lukijakunnan kielellä. On myös suotavaa testata kyselylomake etukäteen asianomaisten toimijoiden paneelissa. Asiaankuuluvien toimijoiden alustavaa kartoittamista ja avoimuusrekisteriä voitaisiin käyttää sitä varten välineenä näiden organisaatioiden määrittämiseksi (ks. kohta 4.2). ETSK voi toimia välittäjänä tässä asiassa.

4.4 Aikataulun ja keston määrittäminen

4.4.1 Suuntaviivoissa vahvistetaan, että sähköistä kuulemista varten on asianmukaista asettaa vähintään 12 viikon määräaika ja vuorovaikutteista tapaamista varten 20 työpäivän määräaika. ETSK suosittelee, ettei kuulemisia käynnistetä kesäkaudella. Lisäksi alustavaa aikataulua (ks. kohta 4.1.4) on noudatettava, jos suinkin mahdollista.

ETSK pitää asianmukaisena antaa sidosryhmille riittävästi tietoja koko valmisteluprosessista ja (erilaisten) kuulemisten suunnittelusta, jotta sidosryhmät voivat valmistautua kuulemisiin. Kaikki tehokkaat keinot, joilla sidosryhmiä voidaan kannustaa osallistumaan, on otettava käyttöön.

4.5 Kuulemistulosten julkaiseminen: saatavuus ja näkyvyys

4.5.1 ETSK kehottaa komissiota jäsenvaltioissa toimivine edustustoineen luomaan tehokkaan ja jatkuvan tiedotuskampanjan tehdäkseen kuulemisia tunnetuiksi ja kannustaakseen sidosryhmiä osallistumaan niihin. Komitealla voi myös ehdottomasti olla rooli tässä asiassa ja se voi pyytää jäseniään levittämään tietoja verkostoissaan.

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/governance-regulators.htm>

⁽¹⁵⁾ http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp

⁽¹⁶⁾ ETSK:n lausunto (EUVL C 88, 11.4.2006, s. 41).

4.5.2 Kustakin kuulemisesta ilmoitetaan selvästi, asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti komission ja jäsenvaltioiden tiedotusvälineissä sekä asiaankuuluville kansalaisyhteiskunnan organisaatioille. Jäsenvaltioissa toimivien komission edustajien tulisi myös olla mukana tässä kokonaisvaltaisessa lähestymistavassa.

4.6 **Tulosanalyysi**

4.6.1 ETSK painottaa, että on tärkeää, että komissio ottaa huomioon kuulemisissa esitetyt näkökannat ja perustelee, missä määrin se on ottanut ne huomioon.

4.6.2 Mikäli tuloksia käsitellään perustellusti painottaen (ks. kohta 4.2.3), järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijoilla pitäisi olla suhteellisesti suurin edustus.

4.7 **Raportointi ja palautteen antaminen**

4.7.1 ETSK tukee ajatusta, että julkaistaan tiivistelmäraportti, johon sisältyy katsaus kaikkiin saatuihin vastauksiin. Täten suositaan avoimuutta.

4.7.2 Lisäksi ETSK kehottaa antamaan tietoja asian jatkokäsittelystä – erityisesti vastanneille – etenkin ehdotuksen mukautuksista ja päätöksenteossa seuraavaksi tulevista vaiheista.

5. **Euroopan talous- ja sosiaalikomitean rooli**

5.1 **Kuulemismenettelyssä**

5.1.1 Voimavarojen optimoimiseksi ja toimielinyhteistyötä silmällä pitäen komitea voisi antaa päätöksentekoprosessin käyttöön sekä EU:n eri politiikoissa aktiivisia sidosryhmiä koskevan tuntemuksensa että myös kuulemiskäytänteitä koskevan asiantuntemuksensa, kokemuksensa ja osaamisensa.

5.1.2 ETSK toivoo pääsevänsä painopisteidensä mukaisesti ja yhteistyössä komission kanssa mukaan tiettyjen kuulemisten seurantaan ja arviointiin, laatimaan asiasta lausunnon ja tarvittaessa järjestämään julkisen kuulemistilaisuuden.

5.1.3 Komitea haluaa, hyvässä yhteistyössä asianomaisten organisaatioiden kanssa, tarjota panoksensa ja asiantuntemuksensa komissiolle kuulemisprosessin keskeisissä vaiheissa, erityisesti kohderyhmien valinnassa sekä kyselyn, tiivistelmän että seurannan yhteydessä.

5.1.4 ETSK voi lisäksi toimia ”verkkojen verkkona” ja välittäjänä levittääkseen kuulemistuloksia kirjallisesti (verkossa) eri sidosryhmille (kuten alueiden komitea puolestaan toimii paikallishallinnon suuntaan).

5.1.5 ETSK voi järjestää yhdessä komission kanssa vuorovaikutteisia tapaamisia, kuten se on jo säännöllisesti tehnytkin (esim. maahanmuuttoa, kulutusta jne. käsitelleiden) järjestelmällisen vuoropuhelun foorumien yhteydessä.

5.1.6 Komitea voi osallistua tehokkaaseen ja jatkuvaan tiedotuskampanjaan pyytämällä jäseniään levittämään tietoja verkostoissaan.

5.2 **Euroopan komission ja ETSK:n yhteistyöpöytäkirjan mukaan**

5.2.1 ETSK voi muodostaa kuulemismenettelyn erilaisissa valmistelu-, toimeenpano- ja seurantavaiheissa viestintäkanavan Euroopan komission ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välille.

5.2.2 Tiettyjä esim. vuorovaikutteisten tapaamisten kaltaisia toimia varten komissio ja komitea voisivat kenties perustaa yhteisen aloitteen.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

ETSK:N 509. TÄYSISTUNTO, 1.–2. HEINÄKUUTA 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Vihreä kirja pääomamarkkinaunionin muodostamisesta”

(COM(2015) 63 final)

(2015/C 383/10)

Esittelijä: Juan MENDOZA CASTRO

Toinen esittelijä: Milena ANGELOVA

Euroopan komissio päätti 9. maaliskuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Vihreä kirja pääomamarkkinaunionin muodostamisesta”

(COM(2015) 63 final).

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 18. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 100 ääntä puolesta ja 2 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea kannattaa vihreää kirjaa pääomamarkkinaunionista, odottaa komission ehdotuksia mahdollisesti tarvittavista muutoksista asiakirjassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja toteaa olevansa vakuuttunut siitä, että ehdotetut toimenpiteet perustuvat kaikkien sidosryhmien esiin tuomien näkökantojen tasapainoiseen tarkasteluun.

1.2 Komission aloitteen tavoitteena on luoda edellytykset sellaisen tehokkaan, nykyaikaisen ja asianmukaisesti säännellyn rahoituspalvelualan luomiseksi, joka antaa investointeja tarvitseville yrityksille, erityisesti pk-yrityksille ja nopeasti kasvaville yrityksille, mahdollisuuden hyödyntää pääoman tarjoajien palveluja.

1.3 ETSK näkee pääomamarkkinat likviditeettivarantoina, joiden avulla yritykset voivat hankkia varoja ja käydä kauppaa rahoitusvälineillä, ja kannattaa painokkaasti pääomamarkkinaunionin lopullista tavoitetta, toisin sanoen markkinoiden nykyisen pilkkoutuneisuuden poistamista, joka mahdollistaa näin kaikenlaisien yritysten noteeraamisen.

1.4 Koska pääomamarkkinaunioni on huomattavalta osin todellisuutta suurille yrityksille, ETSK painottaa, että tarvitaan toimenpiteitä, joiden ansiosta myös pk-yritykset voivat hyötyä siitä.

1.5 Pääomamarkkinaunionin pitäisi parantaa talouden rahoittamista pitkällä aikavälillä niin, että hyödynnetään mahdollisuuksia edistää yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän parhaita käytänteitä sekä yritysten yhteiskunnallista vastuuta ja keskitytään taloudellisten tavoitteiden ohella myös ympäristöä koskeviin ja sosiaalisiin tavoitteisiin.

1.6 Pk-yritysten erityistarpeet tulisi nimenomaisesti ottaa huomioon kaikissa pääomamarkkinaunioniin liittyvissä tulevilla päätöksissä. ETSK suosittaa painokkaasti, että ryhdytään viipymättä päättäväisiin toimiin seuraavilla aloilla:

- Luodaan jälkimarkkinat.
- Laaditaan yksinkertaistettu yhtenäinen standardi laadullisista ja määrällisistä vaatimuksista, joita sovelletaan pk-yritysten noteeraamiseen rahoitusvälineiden säännellyillä markkinoilla.
- Otetaan käyttöön luottoluokitukset standardoidun avoimen menettelytavan mukaisesti.
- Hyväksytään säännellyillä markkinoilla tehtävää noteeraamista varten yksinkertaistetut standardoidut kriteerit (malli), jotka käsittävät taloudellisten tietojen ohella investointeja ja liiketoiminnan kehittämistä koskevan yksityiskohtaisen keskipitkän aikavälin liiketoimintasuunnitelman.
- Luodaan uusia "räätälöityjä" sijoitustuotteita, sillä niiden tulisi mukautua tiiviimmin yritysten tarpeisiin.
- Ajantasaistetaan ja yhdistetään mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmät EU:n lainsäädännön eri kohdissa, jotta pk-yritysten kirjo ja erot jäsenvaltioiden välillä otetaan paremmin huomioon.
- Laaditaan määritelmä uusista kasvuyrityksistä ja nopeasti kasvavista yrityksistä ja kiinnitetään erityistä huomiota tällaisten yritysten tarpeisiin pääomamarkkinoilla.
- Luodaan sellainen yhtenäinen eurooppalainen malli arvopaperipörssien segmentoimista varten, joka erottelee pk-yritykset niiden liikkeeseenlaskijatyypin perusteella, tai luodaan erikoistuneita segmenttejä asianomaisilla jäsenvaltioiden säännellyillä markkinoilla.
- Edistetään kansallisten kuluttajansuojaelinten ja rahoitusalan sääntelyviranomaisten hallinnollisten valmiuksien vahvistamista.
- Tarjotaan sijoittajille olosuhteet, jotka ovat vähintään verrattavissa kansainvälisten markkinoiden olosuhteisiin tai jopa paremmat.

1.7 ETSK yhtyy vihreässä kirjassa esitettyyn toteamukseen, jonka mukaan hyvin alhainen osuus kotitalouksien säästöistä suuntautuu valtion joukkovelkakirjoja tai pankkitalletuksia tuottavampiin sijoituksiin erityisesti näinä säästäjien kannalta tiukan talouspolitiikan aikoina.

1.8 ETSK korostaa perinteisen pankkitoiminnan merkitystä rahoitusjärjestelmän vakaudelle. ETSK toteaa, että on tärkeää saattaa Euroopan pankkiunioni valmiiksi.

1.9 Kestävähajainen korkeatasoinen arvopaperistaminen edellyttää, että edistetään perusrakenteita lyhyine välitysketjuineen.

1.10 ETSK katsoo, että vihreässä kirjassa esitetään kattava katsaus pääomamarkkinoiden nykytilanteeseen EU:ssa sekä tarvittaviin toimenpiteisiin pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi.

2. Vihreän kirjan sisältö

2.1 Markkinalähtöinen pääomarahoitus on Euroopassa suhteellisen kehittämätöntä muuhun maailmaan verrattuna. EU:n osake-, velka- ja muilla markkinoilla on pienempi merkitys kasvun rahoittamisessa, ja eurooppalaiset yritykset ovat edelleen erityisen riippuvaisia pankeista, minkä vuoksi kansantaloutemme ovat alttiina pankkien luotonannon tiukentamiselle.

2.2 Lisäksi sijoittajien luottamus on matalalla, ja eurooppalaisten säästöjä ei ehkä ole kaikissa tapauksissa otettu mahdollisimman tuottavaan käyttöön.

2.3 Pääomamarkkinaunionin luominen on keskeisellä sijalla komission työohjelmassa.

2.4 Pääomamarkkinaunioni varmistaisi talouden rahoituksen monipuolistamisen ja vähentäisi erityisesti pk-yritysten pääomanhankkimiskustannuksia.

2.5 Yhdentyneemmät pääomamarkkinat, erityisesti oman pääoman ehtoisina, lisääisivät Euroopan talouden iskunkestävyyttä, ja niiden avulla olisi mahdollista lisätä investointeja lisäämättä velkaantumistasetta.

2.6 Pääomamarkkinaunionin olisi tehostettava sijoittajilta eurooppalaiseen investointihankkeisiin suuntautuvia pääomavirtoja tehokkaan markkinainfrastruktuurin ja välittäjien avulla. Näin se parantaisi riskien ja pääoman kohdentamista EU:ssa ja viime kädessä auttaisi Eurooppaa kestämään tulevia häiriöitä paremmin.

2.7 Pääomamarkkinaunionin lähtökohtana olevat keskeiset periaatteet ovat: sen pitäisi maksimoida pääomamarkkinoiden taloudelle, työllisyydelle ja kasvulle tarjoamat hyödyt; sen olisi luotava yhteiset pääomamarkkinat kaikille 28 jäsenvaltiolle; sen olisi perustuttava rahoitusvakauteen; sen olisi varmistettava tehokas kuluttajan- ja sijoittajansuoja, minkä lisäksi sen pitäisi houkutelaa sijoituksia kaikkialta maailmasta ja parantaa EU:n kilpailukykyä.

3. Yleistä

3.1 Komitea kannattaa varauksetta komission aloitetta. Pääomamarkkinaunionin toteuttaminen on välttämätön rakenneuudistus, mikäli kaikki jäsenvaltiot aikovat menestyä dynaamisessa, osaamiseen perustuvassa taloudessa. On poistettava esteet, jotka häiritsevät erilaisten innovatiivisten rahoitustuotteiden EU:n laajuista kehittämistä, sillä tämä jarruttaa investointien kilpailukykyistä rahoittamista erityisesti, kun on kyse pienistä ja keskiuurista yrityksistä, uusista yrityksistä ja pitkän aikavälin infrastruktuurituotteista.

3.2 Komission aloitteen tavoitteena tulisi olla luoda edellytykset sellaisen tehokkaan, nykyaikaisen ja asianmukaisesti säännellyn rahoituspalvelualan luomiseksi, jota ei kuitenkaan säännellä liiallisesti. Näin mahdollistetaan paljon nykyistä laajempi valikoima investointien rahoituslähteitä ja vastataan huolestuttavan alhaiseen investointitasoon.

3.3 ETSK näkee pääomamarkkinat likviditeettivarantoina, joiden avulla yritykset voivat hankkia varoja ja käydä kauppaa rahoitusvälineillä. Tämä lähtökohtanaan ETSK katsoo, että pääomamarkkinaunioni on jo saavutettu suurten yritysten osalta, ja keskittyy vastauksissaan komission vihreässä kirjassa esittämiin kysymyksiin pääasiassa toimenpiteisiin, joiden avulla pk-yritykset ja nopeasti kasvavat yritykset voivat niin ikään hyötyä tällaisesta unionista.

3.4 Pääomamarkkinaunionin pitäisi parantaa talouden rahoittamista pitkällä aikavälillä niin, että hyödynnetään mahdollisuuksia edistää yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän parhaita käytänteitä sekä yritysten yhteiskunnallista vastuuta ja keskitytään taloudellisten tavoitteiden ohella myös ympäristöä koskeviin ja sosiaalisiin tavoitteisiin.

3.5 Vihreässä kirjassa pk-yrityksiä tarkastellaan erityisesti liikkeeseenlaskijoina. Näin ollen pk-yritysten erityistarpeet tulisi nimenomaisesti ottaa huomioon kaikissa tulevaisuudessa päätöksissä joukkovelkakirjojen tai muiden kiinteätuottoisten rahoitusvälineiden osalta seuraavasti:

— rahoituksen maturiteettien asianmukainen valinta

— rahoitusrakenne ja takaisinmaksu

— rahoituskustannukset, kulloisillekin markkinoille osallistumiseen liittyvät kustannukset mukaan luettuina

— asianomaisen sijoitustuotteen valmistelemisen edellyttämien takuusitoumusten ja vakuuksien sisältö ja rakenne.

Jotta kaikkiin näihin tarpeisiin voidaan vastata asianmukaisesti, on ensiarvoisen tärkeää suunnitella yksinkertaistettuja ja standardoituja tuotteita ja menettelytapoja niin, että pk-yritykset pääsevät osallistumaan pääomamarkkinoille.

3.6 ETSK kehottaa Euroopan komissiota, eurooppalaisia valvontaviranomaisia ja jäsenvaltioita varovaisuuteen laadittaessa ja pantaessa täytäntöön tulevaa lainsäädäntöä toimivan pääomamarkkinaunionin aikaansaamiseksi, jotta varmistetaan, että Euroopan pääomamarkkinat tarjoavat sijoittajille ja liikkeeseenlaskijoille olosuhteet, jotka ovat vähintään vastaavat, elleivät jopa paremmat, kuin kansainvälisillä markkinoilla.

3.7 Tehokas pääomamarkkinaunioni ei ole mahdollinen ottamatta mukaan ja houkuttelematta EU:n kansalaisia yksityissijoittajina. ETSK yhtyy vihreässä kirjassa esitettyyn toteamukseen, jonka mukaan hyvin alhainen osuus kotitalouksien säästöistä suuntautuu valtion joukkovelkakirjoja tai pankkitalletuksia tuottavampiin sijoituksiin erityisesti näinä säästäjien kannalta tiukan talouspolitiikan aikoina.

3.8 Tulee korostaa perinteisen pankkitoiminnan merkitystä rahoitusjärjestelmän vakaudelle.

3.9 Kestävöpohjaiset ja korkealaatuiset arvopaperistamismarkkinat, joihin vihreässä kirjassa viitataan, edellyttävät, että edistetään perusrakenteita lyhyine välitysketjuineen suoran yhteyden luomiseksi lainanottajien ja säästäjien välille.

4. Vastauksia vihreässä kirjassa esitettyihin kysymyksiin

4.1 Varhaisen toiminnan painopisteet

1) *Mitkä muut alat olisi asetettava etusijalle niiden viiden painopistealan lisäksi, jotka on valittu lyhyen aikavälin toimia varten?*

Suuri osa ehdotetuista toimenpiteistä on suunnattu ensimarkkinoihin. Kun otetaan huomioon pk-yritysten erityispiirteet, on myös tutkittava mahdollisuuksia kehittää jälkimarkkinoita.

Erityisesti on ensiarvoisen tärkeää laatia yksinkertaistettu yhtenäinen standardi laadullisista ja määrällisistä vaatimuksista, joita sovelletaan pk-yritysten noteeraamiseen rahoitusvälineiden säännellyillä markkinoilla. Olisi myös kehitettävä mekanismi, jolla pörssinoteeratuista pk-yrityksistä tehdään houkuttelevampia sijoittajille, kun otetaan huomioon pk-yritysten rajalliset taloudelliset ja hallinnolliset resurssit.

Samalla kun säilytetään peruseriaatteet sijoittajien intressien huomioon ottamiseksi, suositetaan, että aloitetaan eräistä esitedirektiiviä koskevista erityiskysymyksistä, jotta mahdollisuuksien mukaan voidaan keventää hallinnollisia ja byrokraattisia velvoitteita sekä tutkia mahdollisuuksia vapauttaa eräitä tiedonantovaatimuksia pk-yritysten osalta:

- Lyhennetään esitteiden tarkastelun määräaikoja niiden liikkeeseenlaskijoiden osalta, joiden arvopapereita on jo otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla, jotka ovat tarjonneet arvopapereita yleisölle ja jotka ovat julkisia yrityksiä tai rekisteröityneet liikkeeseenlaskijoiksi. Esitteiden arvioinnin määräaikoja voidaan näin ollen lyhentää seitsemään päivään. Tulisi ottaa käyttöön erityinen menettelytapa pk-yritysten yksinkertaistettua noteeraamista varten etenkin, jos niiden arvopapereilla käydään kauppaa pörssien rinnakkaismarkkinoilla. Direktiivissä tulisi sallia, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on enemmän harkintavaltaa kansallisella tasolla pk-yritysten noteeraamisen sääntelemisessä.
- Direktiivin 2003/71/EY 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitus yleisöannista sekä merkintäajan alkamisesta ja päättymisestä on julkaistava yhdessä päivittäisessä sanomalehdessä. Vaatimuksia julkaista ilmoituksia/tiedonantoja sekä varsinainen esite painetussa muodossa ja päivittäisissä sanomalehdissä olisi edelleen rajoitettava. Tietojen julkistamisesta internetissä erityisesti asianomaisten säänneltyjen markkinoiden tai yrityksen verkkosivuilla olisi tultava ensisijainen tapa viestiä liikkeeseenlaskijan ja sijoittajien välillä. Toisaalta tiettyä yhdenmukaisuutta voisi olla vaatimuksissa, jotka koskevat verkkosivujen kautta julkistettavia tietoja, esimerkiksi yhtenäistämisen avulla tai luomalla sijoittajille tarkoitettu verkkosivusto. Näin sijoittajat saisivat nopeammin ja helpommin tietoja yleisölle tarjottavia arvopapereita koskevista olennaisista näkökohdista.

- 2) Millä lisätoimilla, jotka liittyvät pk-yritysten luottotietojen saatavuuteen ja standardointiin, voitaisiin syventää pk-yritysten ja aloittelevien yritysten rahoitusmarkkinoita ja laajentaa sijoittajapohjaa?

Hyödyllisiä toimenpiteitä tässä yhteydessä olisivat seuraavat:

- Otetaan käyttöön luottoluokitukset standardoidun avoimen menettelytavan mukaisesti.
- Hyväksytään säännellyillä markkinoilla tehtävää noteeraamista varten yksinkertaistetut standardoidut kriteerit (malli), jotka käsittävät taloudellisten tietojen ohella investointeja ja liiketoiminnan kehittämistä koskevan yksityiskohtaisen keskipitkän aikavälin liiketoimintasuunnitelman.

- 3) Mitä tukea voidaan antaa eurooppalaisille pitkäaikaissijoitusrahastoille niiden käyttöönoton edistämiseksi?

Kiireellisin toimenpide on tarkastella uudelleen eläkerahastoja ja vakuutusyhtiöitä koskevia lakisääteisiä vaatimuksia eri jäsenvaltioissa niiden sijoitussalkkujen vapauttamiseksi tarvittaessa, kun kyse on mahdollisuudesta sijoittaa eurooppalaisiin pitkäaikaissijoitusrahastoihin. Eläkerahastot ja vakuutusyhtiöt ovat kiinnostuneita tästä aktiivojen muodosta, ja niillä on myös varoja eurooppalaisten pitkäaikaissijoitusrahastojen pääomittamiseksi. Tämän prosessin edistämiseksi olisi järkevää kehittää yhtenäinen kannattavuuden arviointimalli, joka kattaa koko sijoitusketjun.

- 4) Kaivataanko EU:lta muita toimia tukemaan suunnattujen anti-markkinoiden kehittämistä kuin niitä, joilla tuetaan sellaisia markkinalähtöisiä toimia, joiden tavoitteena on sopia yhteisistä normeista?

Ei. EU:n toiminta voi olla tarpeen, jos nämä markkinalähtöiset toimet eivät onnistu.

4.2 Pääomamarkkinoiden kehittämis- ja yhdentymistoimet

- 5) Mitkä muut toimenpiteet voisivat auttaa lisäämään rahoituksen saantia ja rahoituksen kanavoimista niitä tarvitseville tahoille?

Yleisesti ottaen rahoituksen saanti paranisi, jos luotaisiin useampia "räätälöityjä" sijoitustuotteita, sillä ne mukautuisivat paremmin yritysten tarpeisiin (esimerkiksi maturiteetin, vakuuden ja maksurakenteen osalta).

Sääntelyelinten tulisi myös mahdollistaa velkainstrumenttien liikkeeseenlasku. Niiden tulisi eräänlaisena sopimuksena joukkovelkakirjojen haltijoiden kanssa muistuttaa mahdollisimman pitkälle hankerahoitusta ja yritysten pankkilainoja.

- 6) Olisiko toteutettava yhtenäistämistä tai muita toimenpiteitä, joilla edistetään yritysten joukkovelkakirjamarkkinoiden likviditeettiä? Jos olisi, mitä toimenpiteitä tarvitaan, ja voivatko markkinat toteuttaa tällaisia toimenpiteitä vai onko sääntely tarpeen?

Kyllä. Standardointi parantaa likviditeettiä yritysten joukkovelkakirjamarkkinoilla. Tässä tapauksessa on järkevää toteuttaa sääntelytoimenpiteitä, joista on keskusteltu ja sovittu kaikkien sidosryhmien kanssa.

- 7) Tarvitaanko EU:n toimia, joilla voidaan helpottaa ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyviä yhtenäistettyjä, avoimia ja vastuullisia investointeja, kuten vihreitä joukkovelkakirjoja, muuten kuin tukemalla markkinoiden suuntaviivojen kehittämistä?

Kyllä. Standardoinnin kriteereihin tulisi sisällyttää erityisiä periaatteita, jotka koskevat ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyviä investointeja. ETSK kannattaa muun muassa vihreiden joukkovelkakirjojen ja vihreiden kiinnitys-luottojen sekä energiatehokkuushankkeisiin ja uusiutuvaan energiaan annettavien lainojen edistämistä. Nämä kaikki olisi sisällytettävä sijoittajan vaihtoehtoihin. ETSK katsoo, että on tarpeen levittää tietoa ja käynnistää kampanjoita, jotta ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyviä investointeja edistetään laaja-alaisesti, sekä tehdä parhaita käytänteitä tunnetuiksi tällä alalla, myös tiiviissä yhteistyössä yritys- ja sijoittajajärjestöjen kanssa ja niiden välityksellä.

- 8) Jos EU:n tasolla kehitettäisiin yhteinen tilinpäätösstandardi monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä noteeratuille pienille ja keskiuurille yrityksille, toisiko se lisäarvoa? Olisiko tällaisesta standardista tultava pk-yritysten kasvumarkkinoiden osatekijä? Jos olisi, millä edellytyksillä?

EU:n nykyiseen pk-yritysten määritelmään sisältyy hyvin erikokoisia yrityksiä, eikä se mahdollista eriyttämistä toimialan perusteella. ETSK kannattaa mikroyritysten sekä pienten ja keskiuurten yritysten standardoitua eurooppalaista määritelmää ja kehottaa ajantasaistamaan EU:n lainsäädännön eri kohdissa esitettyjä useita eri määritelmiä sekä yhdistämään ne, jotta pk-yritysten kirjo ja erot jäsenvaltioiden välillä otetaan paremmin huomioon ⁽¹⁾. Komitea ehdottaa, että laaditaan määritelmä uusista kasvuyrityksistä ja nopeasti kasvavista yrityksistä ja kiinnitetään erityistä huomiota tällaisten yritysten tarpeisiin pääomamarkkinoilla. Muussa tapauksessa monenkeskiset kaupankäyntijärjestelmät käsittävät vain suppean määrän maita, eivätkä kasvumarkkinat kykene vetämään puoleensa monia rajat ylittävää toimintaa harjoittavia sijoittajia. Tällaisen standardin tulisi olla sisällöltään sopusoinnussa pk-yritysten rajallisten taloudellisten ja hallinnollisten valmiuksien kanssa.

- 9) Onko olemassa esteitä, jotka haittaavat asianmukaisesti säänneltyjen joukkorahoituksen ja vertaislainojen kauppapaikkojen kehittämistä, rajat ylittävä toiminta mukaan luettuna? Jos on, miten niihin olisi puututtava?

Kansallisten lainsäädäntöjen väliset erot ovat merkittävä syy joukkorahoituksen kaltaisten mahdollisten sijoitusmuotojen heikkoon kehitykseen. Siksi on suositeltavaa, että komissio edistää lainsäädännön yhdenmukaistamista.

4.3 Rahoituksen tarjonnan kehittäminen ja monipuolistaminen

- 10) Millä poliittisilla toimenpiteillä voitaisiin kannustaa yhteisösjointajia keräämään ja investoimaan suurempia määriä ja vaihtelevimpiin kohteisiin, erityisesti pitkän aikavälin hankkeisiin, pk-yrityksiin ja innovatiivisiin ja nopeasti kasvaviin uusiin yrityksiin?

Ennen kaikkea tarvitaan muutoksia yhteisösjointajien sijoitussalkkuja koskeviin säännöksiin, sillä monissa jäsenvaltioissa tällaisia sijoituksia ei sallita niille lainkaan.

- 11) Minkälaisin toimin voitaisiin alentaa rahastonhoitajille rahastojen perustamisesta ja kaupan pitämisestä EU:ssa aiheutuvia kustannuksia? Mitkä seikat estävät rahastoja hyödyntämästä mittakaavaetuja?

Kustannukset eivät ole kohtuuttoman korkeat nykyisinkään, ja ne riippuvat ennen kaikkea markkinointikanavista. Rahastoihin, joita markkinoidaan pankkien sivukonttorien tai muiden rahoituslaitosten kautta, ei yleensä liity merkittäviä kustannuksia, eikä niillä ole vaikeuksia saavuttaa mittakaavaetuja. Erikseen markkinoitaviin rahastoihin liittyy korkeampia kustannuksia.

Olisi yksinkertaistettava ja yhtenäistettävä varainhankintaesitteitä sekä kaikkia asiakirjoja, joita tarvitaan asianomaisille säännellyille markkinoille rekisteröitymistä varten.

Tarvitaan sellainen yhtenäinen eurooppalainen malli arvopaperipörssien segmentoimista varten, joka erottelee pk-yritykset niiden liikkeesenlaskijatyypin perusteella. Samaan tulokseen voidaan päästä luomalla erikoistuneita segmenttejä asianomaisilla jäsenvaltioiden säännellyillä markkinoilla.

- 12) Pitäisikö työssä, jossa käsitellään infrastruktuuri-investointien räätälöityä kohtelua, ottaa kohteeksi tiettyjä selvästi tunnistettavissa olevia omaisuuserien alaluokkia? Jos vastaus on kyllä, mitkä niistä komission olisi asetettava etusijalle, kun tulevaisuudessa tarkistetaan toiminnan vakauden valvontaa koskevia sääntöjä, kuten vakavaraisuusdirektiiviä ja -asetusta sekä Solvenssi II:ta?

Infrastruktuurihankkeiden rahoittamisen osalta ETSK ehdottaa seuraavaa:

- Otetaan käyttöön entistä kattavampi julkinen arviointiprosessi infrastruktuurihankkeita varten, jotta varmistetaan suunnittelun nykyistä strategisempi koordinointi.

⁽¹⁾ Pk-yritysten yhteinen määritelmä esitetään yleisellä tasolla EU:n suosituksessa 2003/361, joka on verrattain vanhentunut ja jossa ei oteta huomioon EU:n laajentumista eikä kriisin jälkeisiä taloudellisia realiteetteja. Pk-yritysten määritelmä vihreän kirjan tarkoituksiin esitetään 15. toukokuuta 2014 annetussa direktiivissä 2014/65/EU rahoitusvälineiden markkinoista. Toinen pk-yritysten määritelmä sisältyy 26. kesäkuuta 2013 annettuun direktiiviin 2013/34/EU tietäntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsolidoiduista tilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista.

- Keskitetään julkista ja Euroopan laajuista rahoitusta yhä enemmän taloudellisesti kannattamattomiin mutta yhteiskunnallisesti merkittäviin hankkeisiin (mahdollisesti [osittaisin] takauksin hankkeiden toteutettavuuden varmistamiseksi).
- Julkaistaan yleistajuinen opas infrastruktuurin rahoituksesta pankkien ja pääomamarkkinoiden välityksellä.
- Muutetaan infrastruktuurihankkeita koskevaa kirjanpitoa ja sääntelyä, jotta hankkeista tehdään sijoittajien kannalta houkuttelevampia.
- Määritellään tiettyjä selkeästi tunnistettavissa olevia infrastruktuurihankkeiden alaryhmiä ja räätälöidään infrastruktuuri-investointien kohtelu niiden pohjalta. Tämä edellyttää kunkin alaryhmän osalta erilaista riskinarviointia ja parantaa ennustettavuutta, minkä ansiosta investoinneista tulee houkuttelevampia yhteisösijoittajille.
- Lisätään sellaisten rakenteiden käyttöä, joiden avulla yksityisijoittajat voivat osallistua entistä paremmin epälikvidiin rahoitukseen.
- Tarkastellaan mahdollisuutta muuttaa se seikka, ettei nykyisen Solvenssi II -direktiivin pääomavaatimuksissa tehdä eroa pitkän aikavälin yritysvelan ja infrastruktuureihin liittyvän velan välillä.
- Parannetaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien avoimuutta ja demokraattista vastuuvollisuutta vaatimalla sopimuksia kokonaisuudessaan julkisiksi ja säännöllistä julkista raportointia niiden kannattavuudesta.

13) *Voitaisiinko eläkejärjestelyjen sisämarkkinoita vahvistaa ottamalla käyttöön standardoitu tuote tai poistamalla nykyiset esteet rajat ylittävältä saatavuudelta?*

Kyllä, kun otetaan huomioon, että eläkejärjestelyt ja niihin liittyvät ajattelutavat ovat hyvin erilaisia eri jäsenvaltioissa ja että Euroopan komissio asettaa vihreässä kirjassa tavoitteeksi yleiseurooppalaisen eläkejärjestelmän aikaansaamisen.

14) *Jos eurooppalaisia riskipääomarahastoja ja eurooppalaisia yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneita rahastoja koskevia asetuksia muutettaisiin, olisiko suurten EU-rahastojen hoitajien helpompi käyttää tällaisia rahastoja? Mitä muita mahdollisia muutoksia olisi tehtävä tämän tyyppisten rahastojen lukumäärän kasvattamiseksi?*

On mahdollista, että tällaisten muutosten myötä suurten rahastojen hoitajat olisivat kiinnostuneempia käyttämään tällaisia rahastoja. Tämä voisi kuitenkin johtaa myös liialliseen keskittymiseen ja eturistiriitoihin. Onkin suositeltavaa, että ennen tällaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä tutkitaan huolellisesti, onko tämä pääsyy, joka estää suurten rahastojen hoitajia käyttämästä tällaisia rahastoja.

15) *Miten EU voi kehittää edelleen pääomasijoituksia ja riskipääomaa talouden vaihtoehtoisena rahoituslähteenä? Erityisesti millä toimenpiteillä voidaan tehostaa riskipääomarahastojen laajuutta ja parantaa riskipääomasijoittajien irtautumismahdollisuuksia?*

Pääomasijoitus- ja riskipääomarahastojen laajuutta voitaisiin lisätä lieventämällä tarkoituksenmukaisella tavalla rajoituksia, jotka koskevat eläkerahastojen, vakuutusyhtiöiden ja siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavien yritysten (UCITS-rahastot) kaltaisten yhteisösijoittajien sijoitussalkkuja.

16) *Onko olemassa esteitä lisätä turvallisesti pankkien ja muiden rahoituslaitosten myöntämää suoraa lainanantoa yrityksille, jotka tarvitsevat rahoitusta?*

Finanssikriisin jälkimainingeissa pankkien lainanantoon kohdistuvat rajoitukset ovat lisääntyneet entistä tiukempien vakavaraisuutta koskevien vaatimusten ja riskialttiuden vähentämistarpeen seurauksena. Monissa jäsenvaltioissa lainsäädäntö ei salli muiden rahoituslaitosten myöntämää suoraa lainanantoa; monissa tapauksissa vakuutusyritykset, eläkerahastot ja muut rahoituslaitokset eivät voi lainata suoraan finanssialan ulkopuolisille yrityksille.

17) Miten voidaan lisätä yksityissijoittajien rajat ylittävää osallistumista yhteissijoitusyrityksiin?

Rajat ylittävät sijoitukset edellyttävät hyvin kehittyneitä sijoituskulttuuria, asianmukaisia tietoja ja vieraiden kielten taitoa. Yksityissijoittajien rajat ylittävää osallistumista voitaisiinkin lisätä ainoastaan edistämällä henkilökohtaisten rahoitus-suunnittelijoiden (konsultit) käyttöä. He voisivat auttaa yksityissijoittajia tekemään tietoon perustuvia päätöksiä kansainvälisessä ympäristössä.

18) Miten Euroopan valvontaviranomaiset voivat osallistua enemmän kuluttajien ja sijoittajien suojelun varmistamiseen?

Useimmissa jäsenvaltioissa kansallisilla kuluttajansuojaelimillä on yleensä suhteellisen rajalliset valmiudet rahoituspalvelujen alalla. Eräissä tapauksissa ei edes ole selvää, onko niillä laillisia oikeuksia tällä alalla ja mitä nämä oikeudet ovat. Siksi voisi olla hyödyllistä, että eurooppalaiset valvontaviranomaiset kannustavat vahvistamaan kansallisten kuluttajansuojaelinten ja rahoitusalan sääntelyviranomaisten hallinnollisia valmiuksia tässä suhteessa.

19) Millä poliittisilla toimenpiteillä voitaisiin lisätä yksityisten sijoituksia? Mitä muuta voitaisiin tehdä, jotta EU:n kansalaiset pääsisivät pääomamarkkinoille ja jotta heitä voitaisiin suojella siellä?

Kannustetaan jäsenvaltioita luomaan suotuisat olosuhteet, jotta arvopaperivälittäjät ja sijoitusyhtiöt perustavat rahastoja uusille, verokannustimet (esimerkiksi sijoitusten vähennyskelpoisuus kotitalouksien säästöjen tuloverotuksessa) mahdollistaville hankkeille. Institutionaalisen kuluttajansuojan parantamisen ohella (kuten vastauksessa edelliseen kysymykseen ehdotetaan) yksityisten sijoituksia voitaisiin edistää myös ottamalla käyttöön erilaisia rahoitusalan koulutusmuotoja, jotka on suunnattu ei-ammattimaisille sijoittajille ja säästäjille, sekä yksityishenkilöille tarkoitettuja erittäin hyvin säänneltyjä rahoitussuunnittelua koskevia neuvontapalveluja.

20) Onko olemassa kansallisia parhaita käytäntöjä, jotka liittyvät kuluttajille suunnattujen yksinkertaisten ja avointen sijoitustuotteiden kehittämiseen ja jotka voidaan jakaa muiden kanssa?

Parhaat käytännöt eivät ole vielä kovin vakiintuneita, vaan ne ovat yhä muotoutumassa. Yhtenä harvoista esimerkeistä voidaan mainita ammattialan järjestöjen Yhdistyneessä kuningaskunnassa kehittämä sijoitustuotteiden hyväksymismenettely⁽²⁾. Yleisesti ottaen tällaisten tuotteiden kehittäminen ei ole helppo tehtävä, koska sijoitustuotteet saattavat olla luonnostaan monimutkaisia ja myös koska liikkeeseenlaskijat pyrkivät vastaamaan moniin erilaisiin tarpeisiin ja pyrkivät eriyttämään tuotteensa muista samankaltaisista tuotteista. Toinen ongelma saattaa liittyä siihen, että jos julkinen valta yrittää pakottaa tällaisten tuotteiden kehittämiseen, se voidaan nähdä markkinoihin puuttumisena ja kilpailun rajoittamisena. Siksi tämänsuuntaisten toimien toteuttamisen sijasta olisi hyödyllisempää kannustaa kehittämään rahoitusalan koulutusta sekä yksityishenkilöille suunnattuja rahoitusalan neuvontapalveluja.

21) Voidaanko rahoituspalvelujen sääntelyn alalla toteuttaa lisätoimia, joilla varmistettaisiin, että EU on kansainvälisesti kilpailukykyinen ja houkutteleva paikka, johon kannattaa investoida?

Kilpailukykyä tulisi tarkastella vertailevasta näkökulmasta. Siksi EU:n pääomamarkkinoiden tulisi tarjota sijoittajille olosuhteet, jotka ovat vähintään verrattavissa kansainvälisten markkinoiden olosuhteisiin tai jopa niitä paremmat. Tämä edellyttää toimenpiteitä sijoittajansuojan parantamiseksi ja verorakenteiden mukauttamiseksi (samalla kun tutkitaan entistä huolellisemmin ehdotetun finanssitransaktioveron etuja ja kustannuksia).

22) Millä toimenpiteillä voitaisiin helpottaa EU:n yritysten pääsyä sijoittajien luo ja pääomamarkkinoille kolmansissa maissa?

Paras keino on edistää yhteistyötä niiden pankkien kanssa, joilla on hyvin kehittynyt sivukonttoriverkosto kolmansissa maissa.

⁽²⁾ Association of British Insurers, British Bankers Association ja Building Societies Association päättivät yhteistyössä British Standards Institute -instituutin kanssa kehittää yksinkertaisia rahoitustuotteita, jotka täyttävät sovitut, Carol Sergeantin laatimassa raportissa (maaliskuu 2013) esitetyt periaatteet.

4.4 *Markkinoiden tehostaminen – välittäjät, infrastruktuurit ja laajempi oikeudellinen kehys*

23) *Onko olemassa muita kuin tässä asiakirjassa käsiteltyjä menettelyitä, joilla voitaisiin parantaa markkinoiden toimivuutta ja tehokkuutta, erityisesti oman pääoman ja joukkovelkakirjamarkkinoiden toiminnan ja likviditeetin aloilla?*

Tällaisiin menettelyihin voisivat kuulua seuraavat:

- Olisi varmistettava pk-yritysten liikkeeseen laskemien rahoitusvälineiden markkinoiden pitkän aikavälin vähimmäislikviditeetti. Tähän voitaisiin päästä kannustamalla likviditeetin tarjoajia tai markkinatakaajia, jotka noteeraavat pk-yritysten liikkeeseen laskemia rahoitusvälineitä.
- Vahvistetaan sijoittajien luottamusta pk-yrityksiin ottamalla käyttöön hallinnointi- ja ohjauksjärjestelmää koskevia parhaita käytäntöjä sekä ottamalla keskeiset sijoittajat mukaan niiden hallintoon.
- Lisätään pk-yritysten houkuttelevuutta esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuuksia yritystakauksiin (tai erikoistuneiden laitosten myöntämiin takauksiin), kun kyse on pk-yritysten toteuttamista, tietyt kriteerit täyttävistä liikkeeseenlaskuista.
- Otetaan käyttöön kannustimia säännellyillä markkinoilla noteeratuille pk-yrityksille.
- Otetaan käyttöön kannustimia noteerattujen pk-yritysten liikkeeseenlaskuihin sijoittaville.

24) *Onko teidän mielestänne aloja, joilla yhteinen sääntökirja on yhä puutteellinen?*

Yhteistä sääntökirjaa koskeva lähestymistapa, joka kehitettiin pankkialaa varten neljännen vakavaraisuusdirektiivin, talletussuojajärjestelmädirektiivin ja BRRD-direktiivin (direktiivi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä) avulla, luo tasapuoliset toimintaedellytykset ja edistää sisämarkkinoiden toteutumista. Tämän lähestymistavan ulottaminen koskemaan myös pankkitoiminnan ulkopuolista rahoitusalaan voisi näin ollen olla hyvin hyödyllistä. Olisi myös otettava käyttöön BRRD-direktiivin kaltainen lähestymistapa keskusvastapuolia varten.

25) *Katsotteko, että Euroopan valvontaviranomaisten valtuudet riittävät jatkuvan valvonnan varmistamiseksi? Mitkä EU:n tason valvontaan liittyvät lisätoimet voisivat merkittävästi edistää pääomamarkkinaunionin kehittämistä?*

Valvonnan lähentämistä koskevan kysymyksen osalta ETSK

- katsoo, että tarvitaan korjaavia toimia, jotta parannetaan Euroopan finanssivalvojen järjestelmän (EFVJ) toimintaa,
- kehottaa edistämään toimia, joiden tarkoituksena on helpottaa Euroopan finanssivalvojen järjestelmän koordinoitua uuden yhteisen valvontamekanismin ja yhteisen kriisinratkaisumekanismin kanssa,
- kehottaa rationalisoimaan Euroopan finanssivalvojen järjestelmän muodostavien elinten sääntelytehtäviä, jotta edistetään sääntelyjärjestelmän yksinkertaistamista ja lisätään menettelyjen avoimuutta ja tehokkuutta,
- peräänkuuluttaa keskipitkän aikavälin strategiaa, jonka avulla voidaan vakiinnuttaa valvontaviranomaisten organisaatiota ja toimintaa (arvioimalla samalla mahdollisuutta yhdistää valvontaviranomaiset yhdeksi ainoaksi viranomaiseksi ja ottaa käyttöön kaksikärkinen malli),
- kehottaa Euroopan komissiota arvioimaan Euroopan finanssivalvojen järjestelmän organisointitapaan ja valvontaviranomaisten rahoitusjärjestelyihin sovellettavien nykyistä rakenteellisempien ratkaisujen toteuttamiskelpoisuutta.

26) *Kun otetaan huomioon aiemmat kokemukset, voidaananko tehdä joitain kohdennettuja muutoksia arvopaperien omistusta koskeviin sääntöihin, jotka voisivat edistää pääomamarkkinoiden yhdentymistä EU:ssa?*

Säilytysyhteisöjen keskinäisiä yhteyksiä tulisi parantaa, kuten myös rajat ylittävän selvityksen ja toimituksen turvallisuutta.

- 27) Millä toimenpiteillä voitaisiin parantaa vakuuksien rajat ylittävää liikkuvuutta? Olisiko ryhdyttävä toimiin vakuuksien oikeudellisen täytäntöönpanokelpoisuuden ja sulkeutuvan nettoutuksen järjestelyjen parantamiseksi valtioiden rajat ylittävissä tilanteissa?

Toimenpiteitä yhtenäisen eurooppalaisen rekisterin luomiseksi rajat ylittävistä vakuuksista tai kansallisten rekisterien asianomaisten osastojen yhdistämiseksi on pidettävä tervetulleina. Mikäli tällaisia toimenpiteitä ei toteuteta, rajat ylittävät investoinnit jäävät vähäisiksi.

- 28) Mitkä ovat yhtiöoikeuden ja yritysten hyvän hallintotavan asettamat suurimmat esteet pääomamarkkinoiden yhdentymiselle? Onko kohdennettuja toimenpiteitä, jotka voisivat myötävaikuttaa esteiden voittamiseen?

Erot kauppaoikeudessa, liiketoimintakäytännöissä sekä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmämalleissa eri jäsenvaltioiden välillä ovat pääomamarkkinaunionin vakavimpia esteitä. Tämän esteen poistaminen vie paljon aikaa eikä tule olemaan helppoa, mutta se on välttämätöntä. Se edellyttää jäsenvaltioiden lainkäyttövallan huolellista tutkimista.

- 29) Mitä maksukyvyttömyyslainsäädännön erityisiä näkökohtia on yhdenmukaistettava, jotta voidaan tukea yleiseurooppalaisten pääomamarkkinoiden syntymistä?

Maksukyvyttömyyslainsäädännöllä on pääomamarkkinoiden kannalta ratkaiseva merkitys, ja se tulisi kauppaoikeuden sekä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän tavoin yhdenmukaistaa perusteellisen tutkimuksen jälkeen, koska muutoin vaarana on, että investoinnit siirtyvät maihin, joissa sijoittajien oikeuksia suojellaan paremmin. Erityisesti uuden mahdollisuuden (fresh start) vaihtoehtoa olisi tarkasteltava huolellisesti.

- 30) Mitä verotukseen liittyviä esteitä on olemassa, joita olisi tarkasteltava ensisijaisesti yhdenmukaistettujen pääomamarkkinoiden EU:ssa edistämiseksi ja vankemman yritystason rahoitusrakenteen toteuttamiseksi, ja miten niitä olisi käsiteltävä?

Verojärjestelmien rakenne vaihtelee suuresti jäsenvaltioittain ja on hyvin herkkä kaikenlaisille muutoksille. Nykytilanteessa verotuksen yhdenmukaistamista on hyvin vaikea toteuttaa, ja se olisi nähtävä prosessin loppuvaiheena.

- 31) Miten EU voi parhaiten tukea markkinoiden kehittämiä uusia teknologisia ratkaisuja ja liiketoimintamalleja yhdenmukaisten ja tehokkaiden pääomamarkkinoiden eduksi?

EU:n tulisi keskittyä luomaan yhteinen digitaalinen verkkoinfrastruktuuri, jonka tulisi mahdollistaa nopea, tehokas ja turvallinen viestintä markkinoiden, yritysten ja sijoittajien välillä⁽³⁾ ja tarjota mahdollisuus etäältä tapahtuvaan ja rajat ylittävään osallistumiseen osakkeenomistajien yhtiökokouksiin ja äänestyksiin. Toimissa olisi myös keskityttävä löytämään keinoja alentaa selvityksen ja toimituksen suhteellisen korkeita kustannuksia rajat ylittävässä kaupankäynnissä.

- 32) Onko muita sellaisia kysymyksiä, joita ei ole lueteltu tässä vihreässä kirjassa, joka mielestänne edellyttävät toimia pääomamarkkinaunionin luomiseksi? Jos on, mitä ne ovat ja missä muodossa tällaiset toimet olisi toteutettava?

Vihreässä kirjassa esitetään kattava katsaus pääomamarkkinoiden nykytilanteeseen EU:ssa sekä tarvittaviin toimenpiteisiin pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi. Tässä vaiheessa on parempi olla avaamatta uusia kysymyksiä, vaan on ennemminkin parempi suunnitella aikataulu niiden toimenpiteiden toteuttamiseksi, joista on jo tehty päätös, sekä valita muutamia merkittäviä taktisia uudistuksia ensi alkuun; niiden tulee olla konkreettisia ja aikaansaada välitön ja mitattavissa oleva vaikutus. Näin saadaan aikaan liikevoima, joka helpottaa hankalampien uudistusten toteuttamista tulevaisuudessa.

Edellä todetusta huolimatta ETSK panee merkille, ettei vihreässä kirjassa käsitellä seuraavia seikkoja:

- rahoitusvälineiden luottoluokitus
- rahoitustuotteiden myötäsykliisyyden ongelmaan liittyvät toimenpiteet.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽³⁾ Esimerkkinä hyvästä käytännöstä voidaan viitata yrityksille suunnatun luotonannin sähköiseen markkinapaikkaan nimeltä FINPOINT <https://www.finpoint.co.uk/>

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Pariisin pöytäkirja – Suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen”

(COM(2015) 81 final)

(2015/C 383/11)

Esittelijä: Lutz RIBBE

Euroopan komissio päätti 25. maaliskuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Pariisin pöytäkirja – Suunnitelma ilmastonmuutoksen torjumiseksi vuoden 2020 jälkeen”

(COM(2015) 81 final).

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 4. kesäkuuta 2015. Esittelijä oli Lutz Ribbe.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 193 ääntä puolesta ja 12 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK odottaa kaikilta YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimuksen osapuolten 21. konferenssin (COP 21) osallistujilta, että ne päättävät viimein kunnianhimoisesta ja oikeudenmukaisesta sitovasta sopimuksesta. Komitea tukee varauksetta komission esittämää neuvottelukantaa sisällöllisesti muutamaa pientä poikkeusta lukuun ottamatta. Komitea kritisoi kuitenkin, että EU ei ole vielä kukaan ymmärtänyt täysin, että kansalaisyhteiskunnalla on oltava tässä prosessissa keskeinen rooli.

1.2 Kaikkien ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen osapuolina olevien valtioiden on poikkeuksetta kannettava vastuunsa tosiasiallisen tavoitteen saavuttamiseksi, joka on ”saada aikaan kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiintuminen ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä”⁽¹⁾. Vain näin voidaan estää entistä suuremmat vahingot ihmisille, ympäristölle ja tuleville sukupolville.

1.3 Yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaate on oikea. Useimpien valtioiden kohdalla on tarpeen aloittaa pikaisesti muutosprosessi, jossa siirrytään fossiilisista energialähteistä korkeaan resurssi- ja energiatehokkuuteen sekä uusiutuvien energiamuotojen käyttöön. Niitä valtioita, joiden osuus ilmaston kuormittamisessa on nykyisin hyvin pieni, on tuettava pyrkimyksessä siirtyä suoraan vähähiiliseen talouteen. Tässä avautuu nimenomaan innovatiivisille eurooppalaisille yrityksille suuria mahdollisuuksia, joita on tuettava poliittisesti. Tässä yhteydessä olisi huolehdittava siitä, ettei tällainen muutos köyhdytä köyhyysrajan alapuolella jo eläviä ihmisiä. Muutosta olisi ja on pikemminkin hyödynnettävä tehokkaasti siten, että luodaan uusia taloudellisia virikkeitä etenkin aluetasolla sekä kehitetään paikallisten ihmisten myötävaikutuksella uusia hajautettuja hiilettömiä energiantuotantolaitoksia.

1.4 COP 21:ssä ei siis neuvotella perinteisestä ympäristöaiheesta, vaan tarkoituksena on luoda perusta uudelle maailmanlaajuiselle vähähiiliselle taloudelle.

1.5 Tällaisissa prosesseissa tarvitaan edelläkävijöitä. Eurooppa on täyttänyt tämän roolin menestyksekkäästi jo monta vuotta. Kuitenkaan nyt ei enää voida puhua Euroopan yksipuolisesta toiminnasta ilmaston suojelemissa. Nykyisin monet muut talousalueet investoivat massiivisesti muutosprosessiin ja vihreisiin teknologioihin, ottamatta kuitenkaan aktiivisempaa roolia COP-neuvotteluprosessissa. Pariisin neuvotteluiden lopputuloksesta riippumatta: käytännössä taisto ilmaston suojelemissa kannalta tärkeiden vihreiden teknologioiden tulevaisuuden markkinoista on käynnistynyt jo ajat sitten, ja Euroopan on osallistuttava tähän kilpailuun, joko COP 21 -tuloksien kanssa tai ilman niitä.

⁽¹⁾ Antropogeeninen ilmastonmuutos.

1.6 Tärkeistä taloudellisista perusedellytyksistä, jotka voivat johtaa hiilivuotoon tai vähähiilivuotoon, ei neuvotella COP:in puitteissa. Siksi myös UNFCCC-neuvotteluprosessin ulkopuolella on tarpeen pitää ilmastonsuojelukysymykset ja niiden taloudelliset, sosiaaliset ja poliittiset seuraukset jatkuvasti mielessä. EU:n on pyrittävä vaikuttamaan kaikilla tasoilla siihen, että luodaan esimerkiksi markkinataloudellisia mekanismeja, jotka edistävät tuotekohtaisten päästöjen huomioon ottamista maailmanlaajuisissa kauppakysymyksissä.

1.7 ETSK muistuttaa siitä, että ilmaston pelastaminen ei tapahdu COP 21:n – toivottavasti – kunnianhimoisten tulosten myötä, vaan vasta sitten kun ne toteutetaan johdonmukaisesti. Täytäntöönpano ei ole poliitikkojen vaan kansalaisten käsissä. Vaikka heidän onkin luotava oikeat toimintaedellytykset pitäen mielessä ympäristölle aiheutuvat seuraukset sekä myös taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset, niin toteutuksesta vastaa kuitenkin kansalaisyhteiskunta. Tämän vuoksi päätöksillä on oltava yhteiskunnallisesti laaja hyväksyntä ja kannatus yritysten, ammattijärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan osien parissa.

1.8 Kansalaisyhteiskunnan moninaiset roolit (ks. tekstijakso 6) mainitaan COP:issa valitettavasti vain ohimennen, eikä EU ole myöskään ryhtynyt havaittaviin toimiin asian parantamiseksi. Komission tiedonanto ei sisällä minkäänlaisia konkreettisia viitteitä kansalaisyhteiskunnalle suunnitellusta roolista. Uutta ilmastopolitiikkaa ei voi eikä sitä saa määrätä ”ylhäältä”, vaan sen on tukeuduttava kansalaisten enemmistön laajaan hyväksyntään kaikkien osapuolten aktiivisen kansalaiskeskustelun kautta ja sitä on toteutettava ”alhaalta” käsin. ETSK suositaa komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille, että käynnistetään vihdoin intensiivinen ja järjestelmällinen vuoropuhelu, jottei menetetä yhteiskunnan periaatteellista valmiutta uusien rakenteiden kehittämiseen. EU:n tähänastinen toteutettu politiikka on ollut tältä osin erittäin suuri pettymys. ETSK suositaa tässä yhteydessä, että komissio luo rakenteelliset edellytykset ja asettaa käyttöön tarvittavat resurssit, jotta kansalaisyhteiskunta voi ylläpitää yhteyksiä kaikkiin sidosryhmiin yhdenvertaisuuden ja osallistamisen pohjalta.

1.9 ETSK painottaa, että jo olemassa oleviin hiilidioksidin vähentämistekniikoihin liittyy ympäristöllisiä, taloudellisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia, jotka voivat johtaa työpaikkojen luomiseen ja yritysten kehittämiseen maailmanlaajuisesti.

2. Tausta

2.1 23 vuotta sitten, toukokuussa 1992 New Yorkissa hyväksyttiin ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimus (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC). Sen 2 artiklassa määritellään puitesopimuksen tavoite: ”saada aikaan kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiintuminen ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä”⁽²⁾ sekä lieventää ilmastomuutoksen mahdollisia seurauksia.

2.2 Vielä samana vuonna 154 valtiota allekirjoitti puitesopimuksen Yhdistyneiden kansakuntien ympäristö- ja kehityskonferenssissa (UNCED) Rio de Janeirossa. Se tuli voimaan maaliskuussa 1994, ja nykyisin sen on ratifioinut 196 osapuolta.

2.3 Nämä tapaavat vuosittain ns. YK:n ilmastohuippukokouksessa eli sopimuspuolten konferenssissa (Conference of Parties, COP). Tähän mennessä ei ole päätetty toimenpiteistä, joiden avulla päästäisiin edes lähelle puitesopimuksen tavoitteita. Nykyisin on olemassa – COP 3:ssa Kiotosa päätetyn Kioton pöytäkirjan muodossa – sitovat tavoitteet vain teollisuusmaiden päästörajaille, mutta kuten tiedetään, Kioton protokollan on ratifioinut vain osa teollisuusmaista.

2.4 Nyt vallitsee kuitenkin yksimielisyys siitä, että niiden peräti 21 neuvotteluvuoden jälkeen, joiden aikana maailmanlaajuiset päästöt on kasvaneet entisestään lähes 50 prosenttia (30,8 miljardista hiilidioksidiekvivalentitonniin vuonna 1992 43,4 miljardiin tonniin vuonna 2011⁽³⁾), ja kun antropogeenisen ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset käyvät yhä ilmeisimmiksi, on mitä korkein aika toimia.

⁽²⁾ Antropogeeninen ilmastonmuutos.

⁽³⁾ <http://de.statista.com/statistik/daten/studie/311924/umfrage/treibhausgasemissionen-weltweit/>

2.5 Lähes kaikki tieteelliset tutkimukset osoittavat, että tavoiteltu lämpötilan nousun rajoittaminen on edelleen mahdollinen. Tämä edellyttää, että riittävän kunnianhimoisten toimenpiteiden toteuttaminen käynnistetään hyvin pian. Vaikka tutkimukset osoittavat myös, että tavoitteen saavuttaminen on teoriassa mahdollista vielä myöhemminkin, viivytys aiheuttaisi suhteettoman suuria kustannuksia ja riskinä olisivat massiiviset, sekä miljooniin ihmisiin että talouteen kohdistuvat vahingot.

2.6 Ilmastonmuutosta koskevassa puitesopimuksessa ei määritellä tarkkaa merkitystä ”ihmisen toiminnasta aiheutuvalla vaarallisella häiriöllä ilmastojärjestelmässä”. COP 16:ssa (vuonna 2010) sopimusvaltiot pääsivät poliittiseen sopimukseen siitä, että maailmanlaajuinen lämpötilannousu rajoitettaisiin alle kahteen celsiusasteeseen (mahdollisesti jopa 1,5 asteeseen) esiteolliseen aikaan verrattuna. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan esitetty tieteellisiä perusteita sille, että kyseisen tavoitteen saavuttaminen olisi tällä poliittisella sopimuksella myös mahdollista.

2.7 ETSK muistuttaa kaikkia osapuolia – poliitikkoja ja kansalaisyhteiskuntaa – painokkaasti siitä, että vakavia seurauksia aiheuttavia ilmastollisia häiriöitä on havaittavissa selkeästi jo nyt, huomattavasti kahden asteen lämpenemisrajan alapuolella. Kahden asteen raja ei siis voi olla tavoite siinä mielessä, että se pyritään saavuttamaan, vaan pyrkimyksenä on oltava rajan mahdollisimman reilu alittaminen.

3. COP 21 Pariisissa

3.1 Joulukuussa 2015 Pariisissa järjestetään sopimuspuolten 21. konferenssi. Lupausten mukaan siellä aiotaan – vihdoin – tehdä maailmanlaajuisen sopimuksen muodossa tarvittavat kunnianhimoiset, oikeudenmukaiset ja **kaikkia** 196 sopimusvaltiota **sitovat** päätökset, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2020.

3.2 Tavoitteena olevat päätökset koskevat mm. seuraavia kysymyksiä:

- a) **ilmastonmuutoksen torjuminen**. Sopimusvaltiot olivat sitoutuneet esittämään UNFCCC-sihteeristölle maaliskuun 2015 loppuun mennessä suunnitellut kansallisesti päätettävät panostuksensa (Intended Nationally Determined Contributions, INDC), jotka ovat kunnianhimoisia ja ylittävät tähänastiset pyrkimykset. INDC:iden kokonaismäärän tulisi riittää pitämään maailmanlaajuisen lämpötilan nousu kahden asteen alapuolella. Marraskuun 1. päivään 2015 mennessä on tarkoitus julkaista tiivistelmäkertomus, josta ilmenee, päästäänkö tähän tavoitteeseen.
- b) toimenpiteet **ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi**
- c) **rahoitusjärjestelyt**, jotka koskevat ilmastonmuutoksen torjuntaa, siihen sopeutumista ja vahingonkorvauksia (vahingot ja menetykset). Tässä on kyse mm. siitä, miten vuoteen 2020 mennessä luvatut 100 miljardia dollaria vuosittain a) kerätään ja b) minkä kriteerien perusteella ja millä ehdoin ne jaetaan.
- d) **teknologian siirtämiseen** liittyvät kysymykset (teollis- ja tekijänoikeuksien huomioon ottaminen)
- e) **sopimuksen valvomista** koskevat säännöt, jotka liittyvät mm. mittaukseen, raportointiin, valvontaan/avoimuuteen jne. ⁽⁴⁾ ja – erityisen tärkeää –
- f) sopimuksen oikeudellinen kehys, eli **päätösten sitovuus**.

3.3 Lisäksi on tarkoitus sopia siitä, miten hyödynnetään joulukuussa 2015 tapahtuvan päätöksenteon ja vuonna 2020 tapahtuvan sitovien toimenpiteiden voimaan tuleminen välinen aika konkreettisin ilmastonsuojelutoimin (pre-2020 action).

3.4 Valtioiden on myös pohdittava ensimmäistä kertaa keinoja ilmastopolitiikkojen täytäntöönpanemiseksi. ETSK kannattaa myös nykyisiä viittauksia tarpeeseen kunnioittaa ihmisoikeuksia ja varmistaa oikeudenmukainen siirtymä, jolla ylläpidetään ja luodaan ihmisarvoista työtä ja laadukkaita työpaikkoja matkalla vähähiiliseen talouteen.

3.5 EU on esittänyt kantansa ja COP 21:een kohdistuvat odotuksensa tiivistetysti tiedonannossa ”Pariisin pöytäkirja – ilmastonmuutoksen torjuntatoimet vuoden 2020 jälkeen” ⁽⁵⁾. Se ehdottaa mm. että sopimukset tehdään sitoviksi esittämällä vuoden 2015 sopimus pöytäkirjan muodossa UNFCCC-puitesopimuksen yhteydessä. Sen ”olisi tultava voimaan heti, kun maat, jotka vastaavat yhdessä 80 prosentista maailman nykyisistä kokonaispäästöistä, ovat ratifioineet sen”.

⁽⁴⁾ Jo nyt sopimusvaltiot ovat velvoitettuja julkaisemaan säännöllisesti kertomuksia, joissa raportoidaan kulloisistakin kasvihuonekaasupäästöistä ja kehityssuunnista.

⁽⁵⁾ COM(2015) 81 final, 25.2.2015.

3.6 Sopimusvaltiot ovat yksimielisiä siitä, että **yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaate** on pätevä. Tämä tarkoittaa, että **kaikkien** sopimusvaltioiden on kannettava vastuunsa siitä riippumatta, onko niiden osuus ilmastokuormituksesta suuri vai pieni. Tässä yhteydessä aikomuksena on määritellä vastuun tarkka määrä useiden ja hyvin erilaistenkin tekijöiden perusteella, joita ovat esimerkiksi historiallinen ja nykyinen päästötaso, taloudellinen suorituskyky, sosiaalinen tilanne, ilmastomuutoksen seurausten kohdistuminen jne.

4. COP 21 -neuvotteluihin kohdistuvat eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan odotukset

4.1 ETSK kehottaa kaikkia neuvotteluosapuolia solmimaan Pariisissa viimein **oikeudellisesti sitovan** sopimuksen. Komitea kannattaa painokkaasti komission tiedonannossa COM(2015) 81 final esiteltyä EU:n neuvottelukantaa.

4.2 COP 21:ssa on päästävä yhteisymmärrykseen siitä, että tänään tehdään ennaltaehkäisevässä tarkoituksessa kunnianhimoisia ja kauaskantoisia päätöksiä huomista varten. Nämä päätökset ovat perusta tulevien sukupolvien taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle toiminnalle ja auttavat lieventämään jo nykyisin ilmastomuutoksen vaikutusten uhrien kärsimyksiä.

4.3 COP 21:ssa ei siis neuvotella perinteisestä ympäristöaiheesta, vaan tarkoituksena on luoda perusta uudelle maailmanlaajuiselle vähähiiliselä taloudelle.

4.4 ETSK pitää yhteisen mutta eriytetyn vastuun periaatetta tervetulleena. Jokaisen sopimusvaltion on tunnustettava vastuunsa eivätkä ne saa enää väistää sitä, "piiloutua" muiden valtioiden taakse tai – kuten aiemmin on joltakin osin tapahtunut – noudattaa periaatetta, jonka mukaan ne ovat valmiita vastuun kantamiseen vain, jos niille maksetaan siitä.

Ilmastomuutoksen torjunta

4.5 Komitea muistuttaa siitä, että maailmanlaajuisesti riittävän alhainen päästötaso voidaan saavuttaa vain, jos jokaisen maapallon asukkaan keskimääräiset päästöt jäävät pienemmiksi kuin 2 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuosittain.

4.5.1 Euroopassa (jossa päästöjen keskimäärä on noin 9 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuosittain asukasta kohti) tämä arvo saavutettaisiin vasta 2050-tavoite (80–95 prosentin hiilidioksidipäästöjen lasku Euroopassa) toteuttamalla. Kiinan (jossa nykyiset päästöt ovat noin 6 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuosittain asukasta kohti) olisi supistettava nykyiset asukaskohtaiset päästöt kolmasosaan ja vielä merkittävämpiä leikkauksia vaadittaisiin esimerkiksi Yhdysvalloilta (nykyisin 16,5 hiilidioksidiekvivalenttitonnia/vuosi/asukas) ja nykyiseltä "ennätysvaltiolta" Qatarilta (40 hiilidioksidiekvivalenttitonnia/vuosi/asukas).

4.5.2 Sen sijaan ei voida odottaa vähennyksiä Malin (0,04 hiilidioksidiekvivalenttitonnia/vuosi/asukas) tai Ruandan (0,06 hiilidioksidiekvivalenttitonnia/vuosi/asukas) kaltaisilta valtioilta. Näin ollen ETSK ei yhdy täysin komission näkemykseen, jonka mukaan "kaikkien maiden on vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjään huomattavasti ja kestävästi". Viimeksi mainittujen valtioiden on kuitenkin käännyttävä suoraan vähähiiliseen talouteen johtavalle tielle. Edellä esitetty huomioon ottaen ilmastomuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista koskevat ilmastopoliittiset vastuut ovat todellakin yhteiset mutta erilaiset. Kyseiset valtiot tarvitsevat pikaista tukea, mikä samalla avaa lukuisia yhteistyömahdollisuuksia innovatiivisille yrityksille. Eurooppalaiset yritykset, joilla on (vielä) 40 prosenttia kaikista vihreän teknologian patenteista, voisivat hyötyä tästä erityisesti.

4.5.3 On tärkeää viitata siihen, että mainitut päästöarvot eivät heijasta niitä suuria eroja, jotka vallitsevat valtioiden yhteiskunnallisten kerrosten välillä, ja että tosiasia on, että tuotannossa syntyvät hiilidioksidipäästöt lasketaan niiden maiden tilille, missä tuotanto tapahtuu, eikä niiden, missä tuotteet käytetään. Mikäli käytäntö olisi päinvastainen, Kiinan kasvihuonekaasuarvot paranisivat huomattavasti kun taas Saksan heikkenisivät⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ University of Maryland, ks. www.tagesschau.de/ausland/klimaindex104.html

4.6 ETSK pitää kansallisesti päätettävien panostusten (INDC) laatimista keskeisenä osana COP 21 -prosessia. Tuntuvat viivästykset INDC:iden toimittamisessa UNFCCC-sihteeristölle⁽⁷⁾ ovat erittäin huono merkki.

4.7 ETSK on tietoinen siitä, että vielä ei ole ollenkaan varmaa, pystyvätkö tiukan COP 21 -sopimuksen kannattajat luomaan 196 sopimuspuolen kesken – joilla on hyvin erilaiset lähtökohdat ja osittain äärimmäisen erilaiset poliittiset suuntaukset sekä kulttuuritaustat – tällaisen ”yhteisvastuun tulevien sukupolvien hyväksi”⁽⁸⁾.

4.8 EU:n ilmasto- ja energiapaketista 2030 käydyt neuvottelutkin, jotka olivat tavallaan EU-tason COP, osoittivat, että jo pelkästään EU-tasolla on lähes mahdotonta toteuttaa COP 21:n tavoitteet, eli selkeiden kansallisten vastuiden määrittely. Näin ollen ETSK pahoittelee, että EU:n energia- ja ilmastopakettin 2030 puitteissa ei ole enää asetettu kansallisesti sitovia tavoitearvoja, mikä vaikeuttanee eurooppalaisen kokonaistavoitteen saavuttamista ja vastuun ”jakamista”⁽⁹⁾. Päästöjen vähentämistä koskevien kansallisten tavoitteiden asettaminen EU:n jäsenvaltioille (INDC) olisi oikeansuuntainen signaali COP-neuvotteluita ajatellen.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen, rahoitusjärjestelyt ja teknologian siirto

4.9 Eriytetty vastuu tarkoittaa lisäksi sitä, että solidaarisuutta tarvitaan myös siltä osin, että nimenomaan puutteellisesti kehittyneitä ja taloudellisesti heikkoja maita tuetaan erityisesti ilmastoa säästävän ”vihreän” talouden rakentamisessa ja että niille annetaan keinot selvittää ilmastomuutoksen aiheuttamista vahingoista, jotka useissa tapauksissa koskevat niitä kaikkein eniten. Tässä yhteydessä olisi huolehdittava siitä, ettei tällainen muutos köyhdytä köyhyysrajan alapuolella jo eläviä ihmisiä. Muutosta olisi ja on pikemminkin hyödynnettävä tehokkaasti siten, että luodaan uusia taloudellisia virikkeitä etenkin aluetasolla sekä kehitetään paikallisten ihmisten myötävaikutuksella uusia hajautettuja hiilettömiä energiantuotantolaitoksia.

4.10 Siksi rahoituskysymyksillä ja teknologian siirroilla on suuri merkitys. Puutteellisesti kehittyneet valtiot joutuivat jo kerran pettymään pahasti, sillä aikoinaan luvutut ”kehitysapurahat” (0,7 prosenttia bkt:stä) eivät ole virranneet läheskään luvatuissa mitoissa. Tämä ei saa enää toistua.

Sopimuksen oikeudellinen sitovuus ja valvonta

4.11 ETSK kannattaa EU:n kantaa, jonka mukaan sopimuksen **oikeudellinen sitovuus** on välttämätön perusta maailmanlaajuiselle tasapuolisille toimintaedellytyksille ja tarvittavien päätösten toteuttamiselle.

4.12 **Oikeudellisesti sitovalla sopimuksella** olisi mm. seuraavat edut:

- Se olisi kaikkien valtioiden selkeä poliittinen signaali taloudelle, sijoittajille mutta myös suurelle yleisölle siitä, että vähähiilinen talous on koko maailmanyhteisön yhteisenä tavoitteena.
- Se tarjoaisi pitkän aikavälin ja ennakoitavissa olevat puitteet, mikä kannustaisi investointeja hiilidioksidin vähentämisen ja sopeutumisteknologioihin kustannustehokkaalla tavalla.
- Avoimuus ja vastuu olisivat selkeästi määriteltyjä.
- Investointirahat tarvittaville toimenpiteille saataisiin käyttöön ja lisäksi luotaisiin suora yhteys reaalityönteeseen.

⁽⁷⁾ INDC:iden toimittamisen määräaika oli maaliskuun loppu 2015. Kun tarkastellaan tilannetta 17. toukokuuta 2015, omat INDC:et ovat toimittaneet vain Sveitsi, EU, Norja, Meksiko, Yhdysvallat, Gabon, Venäjä, Liechtenstein, Andorra ja Kanada.

⁽⁸⁾ Ks. <http://www.futurejustice.org/>

⁽⁹⁾ Ks. ETSK:n lausunto ”Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuosille 2020–2030” (NAT/636), kohta 1.2 ja 1.3.

4.13 Kansalaisyhteiskunta odottaa, että sen vaatimukset oikeudenmukaisesta siirtymästä otetaan huomioon uudessa maailmanlaajuisessa ilmastopimuksessa. Se tarkoittaa ihmis- ja työntekijäoikeuksien kunnioittamista ja sosiaalisten seurauksien huomioimista mukaan lukien vahingonkorvaukset (vahingot ja menetykset) ja siihen liittyy ilmastomuutokseen sopeutumisen kysymyksiä erityisesti köyhimmässä maissa.

4.14 Päätösten täytäntöönpanon on oltava välttämättä avointa ja tarkastettavissa, ja valtioiden, jotka eivät täytä päätösten vaatimuksia, ei tulisi enää saada nauttia sopimuksen tarjoamista eduista.

4.15 ETSK katsoo, että komission ehdotus varmistaa säännöllisillä tarkastuksilla toimeenpanon dynamiikan voisi mahdollistaa tiukempia ilmastonsuojelulupauksia erilaiset kansalliset olosuhteet ja muuttuvat vastuut huomioon ottaen.

EU:n rooliin maailmanlaajuisessa ilmastonsuojelussa kohdistuvat odotukset

4.16 EU on viime vuosina hankkinut ilmastonsuojelukysymyksissä maailmanlaajuisesti hyvän maineen. ETSK pitää tärkeänä, että ei pelkää COP-neuvotteluissa vaan myös aktiivisella politiikalla näiden neuvotteluiden ulkopuolella rakennetaan lisää luottamusta sen suhteen, että kunnianhimoisen ilmastopolitiikan luomisella ei todellakaan pyritä hankkimaan taloudellista etua toisten kansojen tai talouden piirien kustannuksella.

4.17 EU:n tulisi vastedeskin toimia uskottavana ja hyvän esimerkin tarjoavana edelläkävijänä. Tällaiset neuvottelu- ja muutosprosessit eivät ole mahdollisia ilman politiikan ja talouden edelläkävijöitä ja ”moottoreita”. On tärkeää korostaa, että EU voi täyttää tämän roolin uskottavasti vain jos pystytään osoittamaan, että ilmastonsuojelupolitiikka ja myönteinen talouskehitys käyvät käsi kädessä.

4.18 On myönteistä huomata, että tällä välin monet toimenpiteet, jotka on ensimmäiseksi otettu käyttöön EU:ssa ja jotka eivät suinkaan olleet ristiriidattomia, on kopioitu muissa maissa. Esimerkkinä voidaan mainita uusiutuvien energiamuotojen tukitoimenpiteet mutta myös päästökauppajärjestelmä, jota sovelletaan osittain jopa Kiinassa.

4.19 ETSK pitää kiitettävänä, että EU:n ulkoasioiden korkea edustaja Federica Mogherini on ottanut ilmastonsuojelukysymykset korostetusti esiin ilmastodiplomatiaa koskevan toimintasuunnitelman⁽¹⁰⁾ keinoin. Tärkeä ja oikea signaali on myös komission puheenjohtajan Junckerin ilmaisema aikomus varmistaa EU:n johtoasema uusiutuvien energialähteiden alalla – ei pelkää siksi, että se hyödyttää ilmastonsuojelua, vaan koska siten luodaan työpaikkoja ja edistetään energiavarmuutta.

4.20 EU:lla on näin ollen maailmanlaajuisesti huomattavaa näyttöä. Se on mm. osoittanut, että talouskasvu voidaan irrottaa päästöjen lisääntymisestä. Millään maailman talousalueella ei esimerkiksi ole bkt-yksikköä kohden yhtä alhaiset kasvuhuonekaasupäästöt kuin EU:lla. Monet eurooppalaiset yritykset ovat edelläkävijöitä energia- ja resurssitehokkuuden suhteen. Tämä johtuu pitkälti eurooppalaisten yritysten teknisistä saavutuksista ja näin ollen innovointikyvystä, jotka ovat syntyneet EU:n suhteellisen tiukan ympäristönsuojelulainsäädännön ansiosta.

4.21 Euroopalla on myös vielä paljon tehtävää: tavoitteena olevaa hiilidioksidin 80–95 prosentin vähennystä vuoteen 2050 mennessä ei voida saavuttaa pelkäämällä teknisillä innovaatioilla. Se ilmenee esimerkiksi liikennealalla, jossa pakokaasutekniikan innovointia on tehty ainakin osittain tyhjäksi yksinkertaisesti ajoneuvojen ja teiden määrän kasvulla. Näin ollen myös rakenteelliset muutokset ovat välttämättömiä, eli tarvitaan vielä entistä suurempaa yhtenäisyyttä ilmastopolitiikan ja muiden politiikanalojen välillä.

⁽¹⁰⁾ Tästä keskusteltiin ulkoasiain neuvoston kokouksessa 19. tammikuuta 2015, 5411/15.

5. COP-neuvotteluiden eteneminen viime vuosina – ja todellisuus neuvotteluiden ulkopuolella

5.1 ETSK on seurannut ilmastoneuvotteluita jo useiden vuosien ajan. Komitea tiedostaa Pariisin myönteisen tuloksen valtavan merkityksen, mutta muistuttaa kuitenkin samalla siitä, että ilmastoa ei voida pelastaa pelkillä päätöksillä, vaan se vaatii todellisten toimien toteuttamista.

5.2 Konsensuksen löytäminen kaikkien valtioiden välillä Pariisissa olisi varmaankin helpompaa, jos esimerkiksi Rio+20-konferenssin yhteiset päätökset olisi toteutettu tai niitä oltaisiin toteuttamassa, mikä tarkoittaisi asteittaista luopumista haitallisista ja tehottomista fossiilisten polttoaineiden tuista, ”jotka kannustavat tuhlaavaan käyttöön ja vaarantavat kestävä kehityksen”⁽¹¹⁾. Jo silloin tiedostettiin, että markkinataloudellisia välineitä (esimerkiksi hiilivero, päästökauppajärjestelmät) tulisi hyödyntää, mitä myös ETSK pitää tarkoituksenmukaisena⁽¹²⁾. Kansainvälisen valuuttarahaston uuden työasiakirjan⁽¹³⁾ mukaan maailmanlaajuisesti fossiilisiin energiamuotoihin ohjatut suorat ja välilliset tuet ovat vuosittain 5,3 biljoonaa (!) dollaria, mikä on yli 15 miljardia dollaria päivässä. Edes tavoitteena olevalla 100 miljardia vuosittain jakavalla ilmastorahastolla ei pystytä korjaamaan kyseisten tukien aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia.

5.3 Poliittisten lupausten ja täytäntöönpanon välillä ammottaa kuitenkin valtava kuilu, joka horjuttaa kansalaisyhteiskunnan luottamusta maailmanlaajuisiin poliittisiin sopimuksiin. Pariisissa tätä pettymystä ei saa vahvistaa entisestään, vaan siellä on saatava aikaan suunnanmuutos.

5.4 Euroopan kannalta on kuitenkin myös tärkeää seurata, millainen kehitys tapahtuu ”COP-neuvotteluiden maailman” ulkopuolella ”todellisen talouskehityksen maailmassa”. Seuraavassa on muutamia esimerkkejä tästä:

- Limassa järjestetyssä COP 20:ssa Kiina ja Kalifornia allekirjoittivat sopimuksen, jonka perusteella nämä kaksi talousmahtia aikovat tehdä tiiviistä yhteistyötä uusiutuvien energialähteiden, sähkökäyttöisen liikenteen ja energiatehokkuuden aloilla. Vastaavia strategisia yhteistyösopimuksia Euroopan kanssa ei ole olemassa.
- Kiina ja Yhdysvallat ovat jo muutaman vuoden ajan olleet ensimmäisillä sijoilla niiden maiden joukossa, missä investoidaan eniten uusiutuviin energialähteisiin. Vuonna 2013 Kiinassa investoitiin 54,2 miljardia dollaria, Yhdysvalloissa 33,9 miljardia dollaria ja Japanissa 28,6 miljardia dollaria uusiutuviin energiamuotoihin. Sijoilla 4 ja 5 ovat Yhdistynyt kuningaskunta (12,1 miljardia dollaria) ja Saksa (9,9 miljardia dollaria). Erityisesti Saksassa ja Italiassa kyseiset investoinnit ovat vähentyneet voimakkaasti⁽¹⁴⁾.

Maailmanlaajuinen kilpailukyky, hiilivuoto ja/tai vähähiilivuoto

5.5 Päätökset, jotka ovat tarpeen ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, eivät tule johtamaan tänään pelkästään tilanteisiin, joissa kaikki hyötyvät. Siksi muistutetaan oikeutetusti vaikeuksista sovittaa COP-päätökset mahdollisuuksien mukaan yhteen lyhyen aikavälin kansallisten tai alakohtaisten (talous)intressien kanssa.

5.6 Se ei tule onnistumaan aina, sillä selvä on, että on talousaloja, joilla ei tule vähähiilisen talouden uudessa järjestelmässä olemaan roolia tai joiden rooli tulee olemaan huomattavasti aiempaa pienempi eli jotka kuuluvat tarvittavan rakennemuutoksen ”häviäjiin”. Kukaan ei hyödy tämän tosiasian peittelemisestä. Sen sijaan näillä talousaloilla ja asianomaisilla ihmisillä ja alueilla on oikeus saada tietää, miten politiikka aikoo toteuttaa siirtymän mahdollisimman hyvin ilman vaurioita ja yhteiskunnallisesti kestäväällä tavalla. Nämä vaikeudet eivät kuitenkaan saa olla peruste toimettomuudelle. Toimiminen nyt heti, vähähiiliseen talouteen siirtymisen edistäminen, on halvempaa kuin myöhempien vahinkojen korjaaminen⁽¹⁵⁾.

5.7 Tulevaisuuden markkinoiden hyödyntäminen esimerkiksi uusiutuvia energialähteitä tai energiatehokkuutta koskevan teknologian alalla, on ratkaisevan tärkeää Euroopan tulevaa kilpailukykyä ajatellen. Tietysti on otettava vakavasti myös varoitukset Euroopan hiilivuodosta sekä vaatimukset, joiden mukaan EU:n on vältettävä liian nopeita yksipuolisia toimia.

⁽¹¹⁾ Ks. päätössiakirjan kohta 225.

⁽¹²⁾ Ks. ETSK:n lausunto ”Markkinapohjaiset ohjaukskeinot resurssitehokkaan ja vähähiilisen talouden luomiseksi Euroopan unioniin” (asiakokonaisuus NAT/620), EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1, kohta 1.3, 1.7 ja 1.8.

⁽¹³⁾ IMF Working Paper ”How Large Are Global Energy Subsidies?” (WP/15/105).

⁽¹⁴⁾ Saksa: 30,6 miljardista dollarista (2011) 22,8 miljardin dollarin (2012) kautta nykyiseen 9,9 miljardiin dollariin (2013). Italia: 28,0 miljardista dollarista (2011, silloin neljäs sija maailmassa) 14,7 miljardin dollarin (2012) kautta nykyiseen 3,6 miljardiin dollariin (2013, nyt kymmenes sija maailmanlaajuisesti).

⁽¹⁵⁾ Viittaus World Resource Institute -tutkimukseen Better Growth Better Climate, The New Climate Economy Report.

5.8 Eurooppalaisia yksipuolisia toimia ei kuitenkaan enää ole, vaan kyse on ennemminkin maailmanlaajuisesta kilpailusta. Siksi nyt on myös nostettava esiin vähähiilivuoto, eli riski siitä, että Euroopan tähänastinen teknologinen ja näin ollen taloudellinen johtoasema voitaisiin menettää esimerkiksi uusiutuvien energialähteiden osalta.

5.9 Tämä voi tapahtua hyvinkin nopeasti. Uusiutuviin energialähteisiin liittyen on havaittavissa, että Eurooppa on jäänyt jälkeen akkuvarastointiteknologian alalla. Sähkökäyttöisen liikenteen alalla Kiina ja Kalifornia ovat saavuttaneet johtoaseman, ja maailman halvimmat aurinkosähköpaneelit valmistetaan Kiinassa, mikä tuskin perustuu palkkojen polkemiseen. Tutkimukseen ja kehittämiseen tarvitaan pikaisesti entistä enemmän julkisia ja yksityisiä investointeja.

5.10 Nykyinen tasapuolisten toimintaedellytysten puute muodostaa huomattavan haasteen maailmanlaajuisesti kilpaileville eurooppalaisille yrityksille. Sellaiset toimialat kuin teräs-, paperi- ja kemianteollisuus, joilla on merkittäviä globaaleja yhteyksiä, ovat edelleen taloudellisesti tärkeitä. EU:ssa valmistusteollisuuden aiheuttama ilmaston kuormitus on vähentynyt teknologisen kehityksen ansiosta 31 prosenttia vuosien 1990 ja 2012 välillä ⁽¹⁶⁾.

5.11 On epätodennäköistä, että näiden teollisuusalojen rooli voitaisiin korvata vuoteen 2050 mennessä täysimääräisesti uusilla ”vihreillä” teollisuusaloilla. Ei olisi eurooppalaisen talouden eikä myöskään globaalin ilmaston eduksi, jos nämä teollisuusalat pakotettaisiin siirtämään tuotantonsa EU:n ulkopuolisiin maihin, ilman että se kuitenkaan johtaisi maailmanlaajuisesti päästöjen vähenemiseen.

5.12 Kyseisen hiilivuodon mittasuhteista ollaan usein eri mieltä. Kyse voi olla hiilivuodon suorasta muodosta, jossa välittömänä reaktiona uusiin poliittisiin toimenpiteisiin tehtaat ja tuotantolaitokset siirretään EU:n ulkopuolisiin maihin, mutta myös sen välillisestä muodosta, jossa investoidaan yhä enemmän EU:n ulkopuolisiin maihin, vaikka tällä hetkellä tuotetaan edelleen EU:ssa. Viimeksi mainittu tilanne on nykyisten maailmanlaajuisen yritysten tapauksessa lukuisten tuotantokelijöiden vuoksi paljon yleisempi. Koska näiden perinteisten teollisuusalojen tuotanto lisääntyy maailmanlaajuisesti, myös niille on EU:ssa luotava tasapainotettuja kannusteita vähähiilisten teknologioiden edistämiseen niiden suhteellista kilpailukykyä vahingoittamatta.

5.13 Teollisuuden ja kaupan on EU:ssa osallistuttava omalla panoksellaan siihen, että yritysten aiheuttama ilmaston kuormitus vähenee, jotta tavoite 80–95 prosentin vähennyksestä vuoteen 2050 mennessä voidaan saavuttaa. Etenemissuunnitelma tämän tavoitteen saavuttamiseksi voisi kuitenkin olla erilainen alasta ja yrityksestä riippuen. EU:n teollisuus ja kauppa voivat tukea tuotteiden ja palveluiden kehittämistä, valmistuksella ja viennillä muiden maiden pyrkimyksiä päästöjen vähentämiseksi. Jos tämä tapahtuu tilanteessa, jossa ilmaston kuormitus on EU:ssa pienempi kuin muilla alueilla, voitaisiin lyhyellä aikavälillä sallia jopa korkeammat kokonaispäästöt asettamatta kuitenkaan kyseenalaiseksi vuoteen 2050 asetettua eurooppalaista vähennystavoitetta. Siksi tulisi tarkastella, olisiko jokaiselle teollisuussektorille järkevää laatia erityinen EU:n etenemissuunnitelma.

5.14 Kuvattuja hiilivuodon tai vähähiilivuodon ongelmia ei käsitellä COP 21 -neuvotteluissa. Siksi EU:n on pyrittävä vaikuttamaan kaikilla tasoilla siihen, että luodaan esimerkiksi markkinataloudellisia mekanismeja, jotka edistävät tuotekohtaisten päästöjen huomioon ottamista maailmanlaajuisissa kauppakysymyksissä. ”Hiilivuotoon” on puututtava uusilla toimenpiteillä, joista esimerkkinä mainittakoon hiilimukautus rajoilla (border carbon adjustment). Kyse on järjestelmästä, jolla pyritään vähentämään hiilidioksidipäästöjä ja varmistamaan samalla tasapuoliset toimintaedellytykset. Tässä järjestelmässä tuontitavaroiden hintaa nostetaan rajalla kyseisten tuotteiden aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen massaa koskevan laskelman perusteella. Äskettäisessä tutkimuksessa sovelletut mallit osoittavat, että rajoilla toteutettavan hiilimukautuksen avulla voidaan vähentää hiilivuotoa keskeisillä aloilla huomattavasti ⁽¹⁷⁾.

5.15 Eräät EU:n suurimmat kauppakumppanit eivät kuitenkaan pidä hiilimukautuksia rajoilla tervetulleina siinä muodossa, jossa niistä keskustellaan nykyisin. Asiasta on keskusteltava WTO:ssa. Sopimus mahdollistaa tällaisten ”kaupan ulkopuolisten” seikkojen huomioon ottamisen. Tämä on vaikeaa ilman maailmanlaajuisesta sopimusta hiilen hinnoittelusta, eikä haastetta tulisi aliarvioida. Näihin huoliin voidaan vastata parantamalla hankkeen suunnittelua. Keskeinen päätelmä on, etteivät rajalla tehtävät hiiliveromukautukset ole polkumyynnin vastainen väline vaan keino edistää osaltaan maailmanlaajuisista kestävyysperiaatteiden mukaista ilmastopolitiikkaa, mikäli ne on hyvin suunniteltu ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Euroopan ympäristökeskus, ”Kertomus yhteisön alueen kasvihuonekaasupäästöistä vuosina 1990–2012 ja vuotta 2014 koskeva inventaari”.

⁽¹⁷⁾ Ks. ETSK:n lausunto ”Markkinapohjaiset ohjauskeinot resurssitehokkaan ja vähähiilisen talouden luomiseksi Euroopan unioniin” (asiakokonaisuus NAT/620) (EUVL C 226, 16.7.2014, s. 1), kohta 3.5.

⁽¹⁸⁾ Ks. alaviite 17.

5.16 Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi TTIP- ja CETA-neuvotteluihin tulisi sisällyttää asianmukaiset mekanismit.

Mitä neuvotteluiden (osittainen) epäonnistuminen tarkoittaisi?

5.17 ETSK haluaa tuoda ilmi, että vaikka COP 21 -neuvotteluiden epäonnistuminen tai osittainen epäonnistuminen olisi hyvin valitettava ja vakava takaisku, se ei kuitenkaan tarkoittaisi ilmastonsuojelutoimien loppua. Tällöin kuitenkin jäisi puuttumaan sitovan sopimuksen selkeys ja ennakoitavuus, jotka olisivat talouden ja yleisesti yhteiskunnan kannalta erittäin toivottavia ja antaisivat uutta pontta. Käytännössä taisto vihreiden teknologioiden tulevaisuuden markkinoista on käynnistynyt jo ajat sitten, ja Euroopan on osallistuttava tähän kilpailuun, joko COP 21 -tuloksien kanssa tai ilman niitä.

5.18 Siirtymistä vähähiiliseen talouteen ei tunnetusti voida perustella pelkästään ilmastonsuojelulla. Fossilisten energialähteiden saatavuuden vähittäinen heikkeneminen, energiavarmuuskysymykset ja se tosiasia, että uusiutuvia energiamuotoja hyödyntävillä teknologioilla tuotetaan jo monilla aloilla edullisemmin energiaa kuin perinteisistä energialähteistä ammentavilla, osoittaa peruuttamattoman suunnan.

6. Kansalaisyhteiskunnan rooli

6.1 ETSK kannattaa Pariisin pöytäkirjaa koskevassa tiedonannossa esitettyä komission kantaa, mutta pitää samalla käsittämättömänä, ettei tiedonannossa ole esitetty minkäänlaista strategiaa siitä, miten komissio aikoo välittää kansalaisyhteiskunnalle tiedon kannastaan ja myöhemmästä päätösten täytäntöönpanosta ja organisoida sen. ETSK katsoo, että komissiolla on selkeä velvollisuus käynnistää ilmastopoliittista strategiaansa koskeva järjestelmällinen vuoropuhelu kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti sitä edustavien institutionaalisten tahojen kanssa.

6.2 Kansalaisyhteiskunnalla on vähintään kolme tärkeää roolia. Ensiksi sen on osaltaan seurattava poliittista neuvotteluprosessia ja luotava yhteiskunnallista painetta edellä mainittujen sitovien päätösten syntymiseksi sekä sen varmistamiseksi, että päätökset ovat ympäristöön liittyvien ja taloudellisten ja sosiaalisten odotusten mukaisia.

6.2.1 COP:in kaltaisia neuvotteluitahan tarvitaan vain siksi, että valtioilla on erilaisia kantoja toimien kiireellisyydestä, laajuudesta, rahoituksesta, vastuukysymyksistä jne. Jos kaikki olisivat samaa mieltä, neuvotteluita ei tarvittaisi. Vastaavasti myös kansalaisyhteiskunnan sisällä on esiintynyt (ja esiintyy edelleen) erilaisia näkökantoja. Viime COP:it ovat kuitenkin osoittaneet, että tiukempaa ilmastonsuojaa eivät aja enää "pelkästään" ympäristönsuojelijat, kehityspoliittiset ryhmät, naisjärjestöt ja alkuperäiskansojen edustajat (vain muutamia sidosryhmiä mainitaksemme): on muodostunut erittäin laaja maailmanlaajuinen kansalaisyhteiskunnan liike.

6.2.2 Erityisen kiitettävää on (maailmanlaajuisen) ammattiyhdistysliikkeen sekä useiden talouspiirien ja yritysten jo useita vuosia jatkunut intensiivinen työ, mainittakoon siitä esimerkkeinä ITUC ja Maailman elinkeinoelämän kestävän kehityksen neuvosto. Yleisesti tunnustetaan, että resurssitehokkaat ja ilmastoa säästävät talouskäytännöt avaavat uusia talouden kehitysmahdollisuuksia.

6.2.3 Limassa pidetty COP oli tähän liittyen molempien työmarkkinaosapuolten mutta myös koko kansalaisyhteiskunnan vaikuttava signaali päätöksiksi tekeville poliitikoille siitä, että laajat yhteiskuntaryhmät haluavat enemmän, kuin mistä on tähän mennessä neuvoteltu poliittisella tasolla.

6.2.4 Myös kunnissa ja alueilla ilmastonsuojelutoimet ovat saavuttaneet aivan uuden ulottuvuuden. Sielläkin tunnustetaan, että sen lisäksi, että on tarpeen estää lisävahinkojen kohdistuminen tiettyihin alueisiin ja siellä eläviin ja toimiviin ihmisiin, näin syntyy myös mahdollisuuksia uusien arvoketjujen luomiseen, ja niitä tulisi hyödyntää.

6.3 Kansalaisyhteiskunnan toisena tehtävänä on aktiivinen osallistuminen ilmastonsuojelupäätösten täytäntöönpanoon. ETSK katsoo, että politiikassa on otettava käyttöön täysin uusi strategia, mahdollistettava tällainen osallistuminen ja pyrittävä siihen, että kansalaisyhteiskunta otetaan huomattavasti tiiviimmin mukaan.

6.3.1 Esimerkiksi tutkiessaan kysymystä siitä, miten kansalaisyhteiskunta on otettu mukaan uusiutuvia energialähteitä koskevan EU-direktiivin täytäntöönpanoon, komitea on saanut selkeän osoituksen siitä, että kansalaisyhteiskunnan laajat osat, monet pk-yritykset mukaan luettuina, toivovat suoraa osallistumista esimerkiksi kansalaisten energiahankkeiden muodossa, jotta ne voisivat itse hyötyä uusista talouden mahdollisuuksista alueillaan.

6.3.2 Onnistunut uusiin energiamuotoihin siirtyminen Tanskassa ja Saksassa perustuu esimerkiksi suuressa määrin siihen, että yksityiset kansalaiset, maataloustuottajat, kunnat, osuuskunnat ja pienet yritykset osallistuvat energiantuotantoon ja hyötyvät siitä myös taloudellisesti. Tästä huolimatta komissio ennemminkin heikentää kuin parantaa vastaavia osallistumismahdollisuuksia järjestelmällisesti.

6.4 Kolmanneksi kansalaisyhteiskunta voi prosessin seurannan ja päätösten täytäntöönpanon tukemisen lisäksi edistää osaltaan myös hyviksi osoittautuneiden käytänteiden ja asiantuntemuksen levittämistä yritysten myönteisen kehityksen myötä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää talousaloihin (esimerkiksi liikenne tai teollisuusprosessit), joiden kohdalla monet olettavat virheellisesti, että ne jäävät toimeettomiksi ja antavat päästöjen kasvaa edelleen. Poliittiset päätökset voisivat olla tehokkaampia, mikäli kannusteet perustuisivat tietoon ajankohtaisista tai tulevista teknologian ja yritysmallien kehitysvaiheista. Kansalaisyhteiskunta voi täyttää tämän roolin järjestämällä konferensseja ja edistämällä tietojenvaihtoa, mikä osoittaa yksityissektorin vahvan tuen nimenomaan myös EU:n jäsenvaltioissa.

6.5 COP 21:ssa kansalaisyhteiskunnan strategista roolia ei ole mainittu lähes ollenkaan. Sitä tärkeämpää on, että poliittiset päätöksentekijät keskustelevat COP-prosessin ulkopuolella kansalaisyhteiskunnan kanssa ja kehittävät asianmukaisia strategioita.

6.6 EU:lla on tässä suhteessa paljon parantamisen varaa. Komitea pitää valitettavana esimerkiksi sitä, ettei EU:n energia- ja ilmastopakettissa 2030 eikä myöskään eurooppalaista energiaunionia koskevassa ehdotuksessa ole esitetty konkreettisia ajatuksia kansalaisyhteiskunnan mukaan ottamiseksi.

6.7 ETSK suosittaa komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille, että käynnistetään vihdoin intensiivinen ja järjestelmällinen vuoropuhelu, jottei menetetä yhteiskunnan periaatteellista valmiutta uusien rakenteiden kehittämiseen. Uutta ilmastopolitiikkaa ei voi eikä sitä saa määrätä ”ylhäältä”, vaan sen on tukeuduttava kaikkien osapuolten laajaan hyväksyntään ja sitä on toteutettava ”alhaalta” käsin.

Bryssel 2. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia”

[COM(2015) 80 final]

ja

”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Sähköverkkojen 10 prosentin yhteenliittämätavoitteen saavuttaminen – Euroopan sähköverkon parantaminen vuoteen 2020 mennessä”

[COM(2015) 82 final]

(2015/C 383/12)

Esittelijä: Ulla SIRKEINEN

Toinen esittelijä: Pierre-Jean COULON

Euroopan komissio päätti 9. ja 25. maaliskuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia”

[COM(2015) 80 final], ja

”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Sähköverkkojen 10 prosentin yhteenliittämätavoitteen saavuttaminen – Euroopan sähköverkon parantaminen vuoteen 2020 mennessä”

[COM(2015) 82 final].

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 16. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti 100 äänellä.

1. Päätelmät ja suositukset

ETSK toteaa seuraavaa:

1.1 EU:n energiapolitiikassa on onnistuttu osittain, etenkin uusiutuvan energian käytön ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksien lisäämisessä. Useimpia energiapolitiittisia kysymyksiä käsitellään kuitenkin edelleen pääasiassa kansallisina etuina.

1.2 Haasteita on aiempaa enemmän: kaasun toimitusvarmuuteen vaikuttavat riskit; kasvaneet energiakustannukset, jotka haittaavat kuluttajia ja heikentävät teollisuuden kilpailukykyä sekä suurten ajoittaisen uusiutuvan energian osuuksien vaikutukset sähköjärjestelmän vakauteen.

1.3 Energiatoimitusten turvaaminen Euroopassa edellyttää erittäin suuria investointeja. Sijoittajat tarvitsevat mahdollisimman ennakoitavaa ja luotettavaa poliittista kehystä.

1.4 Jotta voidaan vastata eurooppalaisten odotuksiin, energiakysymyksiin on tartuttava entistä johdonmukaisemmalla tavalla. Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö ja täysin toimivat energian sisämarkkinat ovat välttämättömiä.

1.5 Ehdotus Euroopan energiaunioniksi on hyväksytty ja se on pantava kiireesti täytäntöön. Tämä voi johtaa siihen, että energian vapaasta liikkuvuudesta tulee EU:n viides vapaus!

ETSK suosittelee seuraavaa:

1.6 Aloitteen onnistuminen edellyttää selkeämpää viestiä – johtavaa visiota – siitä, miten EU:n kansalaiset ja yritykset hyötyvät energiaunionista.

1.7 Prioriteettiasema tulisi toimitusvarmuuden ja kestävyuden ohella antaa myös kansalaisten ja yritysten energiakustannuksille. Siellä missä sähkön lopullisten hintojen nousu johtuu poliittisista toimista, korjauksia voidaan oikeutetusti odottaa.

1.8 Energiasta olisi tultava keskeinen osa EU:n ulkopoliittikkaa, sillä kilpailu energialähteistä lisääntyy ja hankintalähteitä on monipuolistettava.

1.9 Kuten ETSK:n tukemassa etenemissuunnitelmassa ehdotetaan, komission olisi ehdotuksia energialainsäädännön eri osien tarkistuksia varten valmistellessaan vältettävä epäjohdonmukaisuuksia ja kustannusnousuja ja pyrittävä pikemminkin yksinkertaistamaan menettelyjä.

1.10 Yhteistyössä kuluttajien itsensä kanssa olisi kehitettävä kuluttajia aktivoivia menetelmiä, mukaan lukien TVT:n innovatiivinen käyttö. Energiaköyhyyttä tulisi käsitellä ensisijaisesti sosiaalipoliittisin toimenpitein.

1.11 Kysyntää on erityisesti innovatiivisille rahoitusideoille, joiden avulla voidaan hyödyntää etenkin rakennusten ja liikenteen energiatehokkuudessa piilevää merkittävää potentiaalia.

1.12 EU:n päästökauppajärjestelmä (EU ETS) kaipaava rakenneuudistusta, mutta toimet päästökauppajärjestelmään kuulumattomilla aloilla ovat aivan yhtä tärkeitä.

1.13 Hiilivuoto-ongelmaan on syytä suhtautua erittäin vakavasti, kunnes maailmanlaajuisesti tasapuoliset toimintaedellytykset ovat olemassa. Teollisuuden parhaiden toimijoiden on saatava täysimääräinen korvaus suorien ja välillisten kustannusten kasvusta.

1.14 Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian, erityisesti bioenergian, kehittämistä on tuettava ilman, että käyttäjäkustannukset nousevat.

1.15 Tulevien energiahaasteiden ratkaiseminen edellyttää vankempaa tutkimus- ja innovaatorahoitusta. Energiaan tuotantopanoksena mahdollisimman tehokkaasti ja kestävästi suhtautuminen tarjoaa EU:hun laajan kasvu- ja työllisyyspotentiaalin.

1.16 Uudessa energiahallinnossa on varmistettava johdonmukaisuus eri energianäkökohtien ja EU-tason tavoitteiden saavuttamisen välillä. ETSK:n ehdottama eurooppalainen energiavuoropuhelu olisi käynnistettävä viipymättä.

1.17 Sähköverkkojen yhteenliittännän tehostamistoimet on pantava kiireesti täytäntöön, nopeammat hyväksymismenettelyt mukaan lukien. Voitaisiin tutkia, onko kaikkien todella mahdollista pyrkiä samaan tavoitteeseen.

2. Johdanto

2.1 Energiapolitiikalla on EU:ssa kolme päätavoitetta: toimitusvarmuus, kestävyys ja kilpailukyky. EU:n lainsäädäntö kattaa energiemarkkinat ja myös energian ympäristö- ja ilmastonäkökohdat. EU-rahoituksella tuetaan energia-alan tutkimusta ja kehittämistä sekä alan infrastruktuurin kehittämistä. Energian käytön tehokkuus kuuluu luonteensa mukaisesti pitkälti paikallisen tai kansallisen vastuun piiriin, ja tässä on otettava huomioon sisämarkkinanäkökohdat. Perussopimukset antavat jäsenvaltioille oikeuden päättää omista energialähteistään ja energiapaletistaan.

2.2 Unionin energiapolitiikat ovat onnistuneet osittain. Vuodelle 2020 asetetut 20-20-20-tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja uusiutuvan energian osuuden nostamiseksi saavutettaneen etuajassa, ja energiatehokkuuden parantaminen näyttää kehittyvän lähes tavoitellusti, joskin osittain talouden taantumien johdosta. Markkinoita on avattu ja kuluttajien valintamahdollisuuksia on lisätty. Käytännössä energiapolitiikka koetaan pääasiassa edelleen kansalliseksi kysymykseksi. EU:n lainsäädäntöä on pantu täytäntöön hitaasti tai puutteellisesti, eikä todellisia toimivia sisämarkkinoita ole saavutettu. EU:n ja jäsenvaltioiden tasoilla eri energianäkökohtia koskevat politiikat ovat olleet pirstoutuneita ja usein epätasapainossa.

2.3 Tilanteen korjaamiseksi Notre Europe – Institut Jacques Delors -laitos ehdotti vuonna 2010 Euroopan energiayhteisön perustamista. ETSK kannatti tätä aloitetta aktiivisesti.

2.4 Etualalle on vastikään noussut uusia energiaan liittyviä haasteita. Muutamissa jäsenmaissa huoli energian toimitusvarmuudesta on suuri. Kuluttajat ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset kärsivät energiakustannusten kasvusta taloudellisen laskusuhdanteen aikana. Teollisuudella on vaikeuksia kilpailla muiden alueiden alhaisempia energiahintoja vastaan ja jos teollisuuden taantuminen jatkuu, yhdistettynä monissa jäsenvaltioissa hiilivuotoon, työpaikkojen ja kasvun lisäksi vaarassa on itse energiakäänne. Uusiutuvien energiamuotojen alalla saavutetuista merkittävistä tuloksista huolimatta Eurooppa on vaarassa menettää kärkisijansa. Eräissä maissa uusiutuvien energialähteiden yhä suurempi osuus aiheuttaa sähköjärjestelmän hallintaongelmia, ja perinteinen energiatuotanto muuttuu yhä kannattamattommaksi. Energiansaannin turvaaminen edellyttää komission mukaan⁽¹⁾ vuosina 2020–2030 noin 2 000 miljardin euron investointeja tuotanto- ja verkkoinfrastruktuuriin, riippumatta siitä, panostetaanko perinteisiin vai vaihtoehtoisiin energiamuotoihin.

3. Komission tiedonannot

3.1 Jean-Claude Junckerin johtama uusi komissio on määritellyt energiapolitiikan yhdeksi kymmenestä painopistealastaan. Eurooppa-neuvosto asetti lokakuussa 2014 vuoteen 2030 ulottuvat energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteet: kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 40 prosentilla vuoden 1990 tasoon verrattuna, uusiutuvien energialähteiden osuuden nostaminen vähintään 27 prosenttiin sekä energiatehokkuuden parantaminen vähintään 27 prosentilla.

3.2 Komissio julkaisi 25. helmikuuta 2015 tiedonannon aiheesta ”Joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia”⁽²⁾. Strategiasa on viisi toisiaan vahvistavaa ja toisiinsa liittyvää ulottuvuutta, joiden tarkoituksena on parantaa energiaturvallisuutta ja tehdä energiasta kestävämpää ja kilpailukykyisempää:

- energiaturvallisuus, solidaarisuus ja luottamus
- täysin yhdyntyneet EU:n energiamarkkinat
- energiatehokkuus hillitsemässä kysyntää
- vähähiiliseen talouteen siirtyminen
- tutkimus, innovointi ja kilpailukyky.

3.3 Strategia kattaa komission yleisen vision energiaunionista. Siinä kuvaillaan lyhyesti viiden ulottuvuuden haasteet ja ehdotetaan tämän pohjalta viittätoista toimenpidettä. Strategian liitteenä on etenemissuunnitelma, jossa on luetteloitu komission suunnittelemat toimet lähinnä kuluvaan vuodeksi ja vuodeksi 2016. Useimmissa toimissa kyse on voimassa olevan lainsäädännön tarkistamisesta.

3.4 Samassa paketissa komissio julkaisi tiedonannon aiheesta ”Sähköverkkojen 10 prosentin yhteenliitännätavoitteen saavuttaminen – Euroopan sähköverkon parantaminen vuoteen 2020 mennessä”⁽³⁾ sekä tiedonannon aiheesta ”Pariisin pöytäkirja – ilmastonmuutoksen torjuntatoimet vuoden 2020 jälkeen”⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ COM(2014) 903 final.

⁽²⁾ COM(2015) 80 final.

⁽³⁾ COM(2015) 82 final.

⁽⁴⁾ COM(2015) 81 final.

4. Yleistä

4.1 Komitea katsoo, että Euroopan komission aloite Euroopan energiaunionin perustamiseksi vastaa aikaisempaa ajatusta Euroopan energiayhteisöstä, ja kannattaa siis aloitetta.

4.2 Pystyäkseen vastaamaan valtavaan rahoitustarpeeseen sijoittajat tarvitsevat mahdollisimman nopeasti ennustettavan ja luotettavan lainsäädäntökehityksen vuoden 2020 jälkeiseksi ajaksi. Komission esittelemiin toimiin ja etenemissuunnitelmaan ei sisälly suuria muutoksia, vaan nykyisen lainsäädännön tarkistamista ja päivittämistä. Tärkeintä on täytäntöönpano. Nyt on äärimmäisen tärkeää, ettei tiukasta aikataulusta poiketa. Tietysti on yhtä tärkeää, ettei Euroopan parlamentti eikä neuvosto ryhdy hidastelemaan asiassa.

4.3 ETSK:n mielestä aloitteen onnistuminen edellyttäisi kuitenkin selkeämpää viestiä – johtavaa visiota – siitä, miten EU:n kansalaiset ja yritykset hyötyvät energiaunionista. Tämän vision tulisi säilyä kaikkien asianomaisten päätöksentekijöiden mielessä.

4.4 Monet sidosryhmät ovat huolissaan epäyhtenäisestä lainsäädännöstä ja puuttumisesta liian moniin energiatalouden näkökohtiin. Jotta voidaan vastata eurooppalaisten odotuksiin erityisesti uusien haasteiden osalta, energiakysymyksiin on tartuttava entistä johdonmukaisemmalla tavalla. Tämä koskee politiikan eri tavoitteita ja aloja sekä kansallisten ja laajempien EU-tason etujen yhteensovittamista.

4.5 ETSK on vakuuttunut siitä, että energiapolitiikan päämäärien saavuttaminen edellyttää ehdottomasti jäsenvaltioiden keskinäistä yhteistyötä ja täysin toimivia energian sisämarkkinoita. Tarvitaan lisää uusiutuvia energialähteitä ulkoisen riippuvuuden ja päästöjen vähentämiseksi. On käynyt selväksi, että sähköjärjestelmä, jossa vaihtelevasti saatavilla olevaa energiaa tarjoavien uusiutuvien energialähteiden osuus kasvaa, toimii paremmin ylikansallisilla markkinoilla. Myös varakapasiteetin, huippukuormituksen ja (kaasun) varastoinnin kustannukset ovat alhaisempia suuremmilla markkinoilla.

4.6 Prioriteettiasema tulisi toimitusvarmuuden ja kestävyuden ohella antaa myös kansalaisten ja yritysten energiakustannuksille. Kun kansalaiset tuntevat vieraantuvansa yhä enemmän EU:sta ja ovat hädissään taloudellisen taantumien johdosta, energiakustannukset kuuluvat epäilemättä heidän kannaltaan tärkeiden kysymysten joukkoon. Sama pätee myös kansainvälisillä markkinoilla kilpaileviin yrityksiin, erityisesti pk-yrityksiin, ja niiden työntekijöihin.

4.7 Siellä missä energian ja erityisesti sähkön loppuhintojen nousu johtuu ensisijaisesti veroja ja maksuja koskevista poliittisista päätöksistä, korjaustoimia voidaan oikeutetusti odottaa. Komission olisi edettävä suunnitelmissaan tarkistaa hintoja ja ohjata tukitoimenpiteitä. Samalla komission tulisi esittää, mitkä hintavaikutukset suunnitelluilla päästökauppajärjestelmän muutoksilla ja ympäristölle haitallisten energiamuotojen tukien ⁽⁵⁾ luvatuilla leikkauksilla tulee olemaan.

5. Erityistä

Energiaturvallisuus, solidaarisuus ja luottamus

5.1 ETSK yhtyy komission käsitykseen siitä, että toimitusvarmuuden keskeisiä tekijöitä ovat energian sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen ja energiatehokkaampi kulutus. Lisäksi on kiinnitettävä paljon enemmän huomiota kansainväliseen geopoliittiseen tilanteeseen. Maailmanlaajuinen kilpailu energiavaroista kiihtyy, minkä olisi EU:n energiahuollon monipuolistamisen ohella oltava keskeisiä osia EU:n ulko- ja kauppapoliittisissa toimissa.

5.2 Energialähteiden monipuolistaminen riippuu ensisijaisesti kansallisista energiapaaleista ja energian tuotantovalinnoista. EU voi ja sen tulisi tukea infrastruktuurin kehittämistä. Kaasutoimituksiin kiinnitetään nykyisin erityistä huomiota. Kaasun kysynnän kehittymistä EU:ssa olisi tutkittava perusteellisesti ja infrastruktuureja koskevia investointisuunnitelmia olisi mukautettava tutkimustuloksia vastaaviksi. Lisähuomiota tulisi kiinnittää muihin, erityisesti jäsenvaltioiden omiin energialähteisiin.

⁽⁵⁾ Kansainvälinen valuuttarahasto arvioi näiden tukien määrän olevan Euroopassa 330 miljardia euroa vuodessa.

5.3 Jäsenvaltioille tulisi olla selvää, että niiden intressien mukaista on tehdä entistä tiiviimpää yhteistyötä ja vaihtaa tietoja (kaasu- tai muilla) markkinoilla, joilla niillä on vastassaan valta-asemassa oleva toimittaja tai kartelli. Yhteistyön ei kuitenkaan tulisi estää markkinoiden toimintaa. Jäsenvaltioiden välillä voidaan odottaa solidaarisuutta, mutta se edellyttää luottamusta ja yhteisten velvoitteiden ja sääntöjen kunnioittamista. Energiaaarekkeiden ongelmat vaativat erityishuomiota, mukaan lukien saarten erityispiirteet mantereeseen verrattuna.

Täysin yhdentyneet energian sisämarkkinat

5.4 Sähkö- ja kaasuverkkojen päivittäminen on ratkaisevan tärkeää energiaunionin täytäntöönpanon kannalta. Sähköverkkojen yhteenliittämää käsitellään asiaa koskevaa tiedonantoa käsittelevässä kohdassa 6.

5.5 Energia-ala ja erityisesti energiamarkkinat kärsivät asianomaisten direktiivien täytäntöönpanon puutteista ja edelleen heikosta yhteistyöstä siirtoverkonhaltijoiden ja kansallisten sääntelyviranomaisten välillä. ETSK kannattaa asiaa koskevia komission ehdotuksia, mutta varoittaa hallintotaakan ja -kustannusten lisäämisestä.

5.6 Tukku- ja vähittäismarkkinoiden väliset yhteydet ovat heikkoja tai ainakin vaikeasti havaittavissa. Hinnoittelusta on tehtävä avoimempaa. Keskeisiä kysymyksiä vaikuttavat olevan riittämättömät hintasignaalit investointeja varten sekä kysyntäpuolen joustavuuden puute. Haasteena on uusitutuvien energialähteiden osuuden kasvu sekä kysymys siitä, tuleeko varmistaa ylikapasiteetti vai pyrkiä tasapainoon ja huipputuottamiskykyyn. Asianomaisia säännöksiä on tarkistettava, mutta näissä toimissa komission tulisi välttää käyttäjäkustannusten nousua ja samalla tukea rajatylittäviä markkinoita edistäviä ratkaisuja.

5.7 Sähkö- ja kaasumarkkinat ovat jo yhä enenevästi kehittyneet käytännössä toistensa naapurissa sijaitsevien maiden alueellisiksi markkinoiksi. Tämä on tervetullut kehitys tiellä kohti EU:n laajuisia markkinoita, ja päätöksentekijöiden tulisi tukea sitä. Erityisen tärkeää on hyvien käytänteiden ja kokemusten vaihtaminen alueiden välillä ja koko EU:ssa. Tässäkin on vältettävä hallintotaakan lisäämistä.

5.8 Yhteisen edun mukaista on aktivoida energiamarkkinoiden kuluttajia, mutta tätä ei voida tehdä pakolla. On kehitettävä huolellisesti valittuja menettelyitä ja erityisesti tieto- ja viestintätekniikan innovatiivista käyttöä yhteistyössä kuluttajien itsensä kanssa, jotta voidaan hyödyntää kysynnänohjauksessa piilevää potentiaalia ja näin laskea kustannuksia.

5.9 Monien jäsenvaltioiden heikossa asemassa olevat kuluttajat ovat nykyisessä taloustilanteessa entistä haavoittuvampia. ETSK yhtyy komission ajatukseen, jonka mukaan näitä kuluttajia olisi ensisijaisesti tuettava riittävällä sosiaalipoliittisilla toimenpiteillä. Komitean aiemmin ehdottama energiaköyhyyden seurantakeskus auttaisi todellisten tarpeiden tunnistamisessa.

Energiatehokkuus hillitsemässä energian kysyntää

5.10 Energiatehokkuuden osalta ETSK yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan valtaosa työstä on tehtävä kansallisella ja paikallisella tasolla. Menestyksekkäitä EU-toimia tällä alalla ovat olleet merkintäsäännöt ja ekologista suunnittelua koskevat säännöt, joita on tarkistettava säännöllisesti.

5.11 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen esittää ehdotuksia, joilla pyritään varmistamaan, että tehokkuustoimet ja kysyntäpuolen ohjaus voivat kilpailla yhtäläisin edellytyksin energiamarkkinoilla edellyttäen, että tämä on käyttäjien todellisten intressien mukaista.

5.12 ETSK yhtyy ajatukseen, jonka mukaan rakennus- ja liikennealoilla energiatehokkuuden – tai käytännössä energian säästämisen – potentiaali on suuri ja sitä tulisi hyödyntää huolellisesti suunnitelluin toimenpitein. Esimerkiksi energiasertifiointia ja rakennusmateriaalimerkintöjä koskevia järjestelmiä olisi tarkistettava. Innovatiivisille rahoitusideoille on kysyntää.

Vähähiiliseen talouteen siirtyminen

5.13 ETSK on laatimassa erillistä lausuntoa Pariisin ilmastokokouksen valmistelusta. ETSK kannattaa lähtökohtaisesti EU:n välttämättömiä pyrkimyksiä riittävän kokonaisvaltaisten, oikeudellisesti sitovien sitoumusten saavuttamiseksi.

5.14 ETSK antaa aikaisempien lausuntojensa mukaisesti tukensa myös EU:n päästökauppajärjestelmää (EU ETS) koskeville rakenteellisille uudistusehdotuksille. Aivan yhtä tärkeitä ovat päätökset tulevista, lähinnä kansallisista toimista päästökauppajärjestelmään kuulumattomilla aloilla.

5.15 EU:n on syytä suhtautua hiilivuoto-ongelmaan erittäin vakavasti, kunnes maailmanlaajuisesti tasapuoliset toimintaedellytykset ovat olemassa. Hiilivuodon uhkaamille energiavaltaisille teollisuudenaloille on taattava, että EU:n päästökauppajärjestelmästä aiheutuvien sekä välittömien että välillisten kustannusten nousu korvataan suhteessa niiden kasvihuonekaasutehokkuuteen siten, että parhaat suoriutujat saavat täysimääräisen korvauksen. Välillisiä korvauksia varten tarvitaan EU:n laajuinen kehys, jotta vältetään EU:n sisäisen kilpailun vääristyminen.

5.16 ETSK kannattaa ehdottomasti tavoitetta varmistaa EU:n maailmanlaajuinen johtoasema uusiutuvan energian alalla. Tukitoimia tarvitaan, mutta niissä on noudatettava kilpailu- ja markkinasääntöjä, niiden on oltava markkinapohjaisia ja niiden avulla on vältettävä kohottamasta loppukäyttäjien energiahintoja. Kypсэн ja kilpailukykyisen teknologian tukeminen tulisi lopettaa asteittain. ETSK kannattaa komission pyrkimyksiä näiltä osin.

5.17 Uusiutuvien energialähteiden lisäksi erilaisten hiilidioksidipäästöjen vähentämisteknologioiden ja -ratkaisujen – vähäpäästöisen teknologian – kehittämisen tulisi olla EU:n tavoitteena.

5.18 ETSK yhtyy komission näkemukseen siitä, että EU tarvitsee investointeja kasvipohjaiseen bionalouteen, joka voi toimia keskeytymättömän uusiutuvan energian tärkeänä lähteenä. Alan suunnitelmia laadittaessa on otettava huomioon myös vaikutukset ympäristöön, maankäyttöön ja elintarviketuotantoon. Vesivoimakkin tarjoaa mahdollisuuksia.

Tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä edistävä energiaunioni

5.19 ETSK kannattaa ehdotettua uutta tutkimus- ja innovointistrategiaa, mutta toistaa aiemmissa lausunnoissaan esittämänsä näkemyksen, että tulevien energiahaasteiden ratkaiseminen edellyttää enemmän resursseja. Komitea korostaa erityisesti tarvetta edistää yksityistä rahoitusta hyödyntämällä EU:n toimenpiteitä ja osallistumalla tiiviimmin maailmanlaajuiseen t&k-yhteistyöhön.

5.20 EU:n kilpailukyky ei kuitenkaan perustu pelkästään johtoasemaan energia- ja ilmastoalan teknologioissa. Se riippuu yhtä paljon ellei enemmänkin siitä, että energiaa käytetään tuotantopanoksena niin tehokkaasti ja kestävästi kehityksen mukaisesti kuin mahdollista – kilpailijoita paremmin. Tämä on kattavampi ja varmempi tapa varmistaa kasvu ja työpaikkojen lisääntyminen Euroopassa.

5.21 Siirtymä on ilmeinen kaikilla talouden aloilla. ETSK korostaa olevansa vakuuttunut siitä, että siirtymän on oltava oikeudenmukainen ja tasapuolinen. Koulutus ja elinikäinen oppiminen ovat menestyksen kannalta avainasemassa. EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla käytävällä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelulla on tässä kehityskulussa keskeinen merkitys.

Energiaunionin hallinto

5.22 ETSK kannattaa täysimääräisesti komission pyrkimyksiä varmistaa energiapolitiikan näkökohtien johdonmukaisuus ja yhteensovittaminen jäsenvaltioiden kesken. Uuden hallinnon on myös pyrittävä varmistamaan tavoitteiden saavuttaminen EU:n tasolla vuoteen 2030 mennessä. Jäsenvaltioille ei tulisi kuitenkaan asettaa lisää suunnittelu- tai raportointivelvoitteita, vaan sen sijaan nykyisiä velvoitteita tulisi virtaviivaistaa.

5.23 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että komissio on huomionnut sidosryhmien kanssa käytävää energia-alan vuoropuhelua koskevan komitean aloitteen. Komitea odottaa nyt tätä koskevaa yksityiskohtaista toimintasuunnitelmaa.

6. Huomioita 10 prosentin yhteenliitännätavoitteen saavuttamista koskevasta tiedonannosta

6.1 Vaihtelevasti saatavilla olevaa energiaa tarjoavien uusiutuvien energialähteiden osuuden kasvaminen edellyttää huippu- ja varakapasiteetin kustannusten laskemistavoitteen tavoin verkkokapasiteetin lisäämistä. Yhteenliitännäkapasiteetin lisäämisen tarve on monin paikoin aivan ilmeinen ja jopa kiireellinen. On yllättävää, että hyvin monissa tapauksissa 10 prosentin tavoitteesta ollaan vielä hyvinkin kaukana. Tiedonannossa ehdotetut toimenpiteet ovat tervetulleita. ETSK on kommentoinut asiaa jo aiemmin, mm. eurooppalaisesta yhteistyöstä energiaverkkojen alalla hiljattain antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa.

6.2 Yhteistä etua koskevien hankkeiden lähestymistapa vaikuttaa asianmukaiselta. Vaikuttaa myös tehokkaalta asettaa etusijalle sellaisten hankkeiden rahoittaminen, jotka lisäävät yhteenliitännäkapasiteettia huomattavimmin nykyisistä alle 10 prosentin tasoista. Samalla vaikuttaa järkevältä ottaa huomioon kyseisten maiden taloudellinen tilanne.

6.3 Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskeva asetus on pantava hyvin nopeasti täysimääräisesti täytäntöön. Välttämättömiä ovat pyrkimykset lyhentää hyväksymismenettelyitä. Lisäksi kyse on alasta, jolla tulisi tutkia kaikkia mahdollisuuksia prosessien virtaviivaistamiseksi ja nopeuttamiseksi ottamalla paikalliset sidosryhmät aikaisessa vaiheessa mukaan. ETSK on ehdottanut mm. tätä tarkoitusta varten eurooppalaisen energiavuoropuhelun käynnistämistä. Tämä olisi otettava huomioon laadittaessa energiainfrastruktuurifoorumia koskevaa ehdotusta.

6.4 Tästä huolimatta voitaisiin tarkastella, onko sama tavoite kaikille jäsenvaltioille niiden koosta, energiapaletista, naapurustosta jne. riippumatta todellakin toteuttamiskelpoinen. Tasaista sähkönhintaa voitaisiin käyttää riittävän rajayhdysjohtojen kapasiteetin indikaattorina.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kohti uutta Euroopan naapuruuspolitiikkaa”*(JOIN(2015) 6 final)*

(2015/C 383/13)

Esittelijä: Gintaras MORKIS**Toinen esittelijä: Cristian PÎRVULESCU**

Euroopan komissio päätti 10. kesäkuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Kohti uutta Euroopan naapuruuspolitiikkaa”

(JOIN(2015) 6 final).

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 11. kesäkuuta 2015.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 1.–2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 108 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto ovat käynnistäneet julkisen keskustelun uudesta Euroopan naapuruuspolitiikasta (ENP). Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suhtautuu myönteisesti naapuruuspolitiikan uudelleentarkasteluun sekä pitää sitä oikea-aikaisena ja erittäin tärkeänä.

1.2 ETSK toteaa, että nykyisellään Euroopan naapuruuspolitiikka ei heijasta EU:n naapurimaiden todellisuutta ja että se on kohdannut lukuisia haasteita, joihin ei ole puututtu asianmukaisesti. ENP:n mekanismeja ja välineitä on muutettava perusteellisesti.

1.3 Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvilla mailla on erilaisia ulkopoliittisia painopisteitä ja tavoitteita suhteissaan EU:n kanssa. Sen vuoksi ETSK korostaa tarvetta soveltaa eriyttämisen ja joustavuuden periaatteita. ETSK katsoo, että naapuruuspolitiikan eteläinen ja itäinen maantieteellinen ulottuvuus on säilytettävä, mutta suhteita koskevia politiikkoja olisi kehitettävä ja parannettava. Eräät nykyiset naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat maat olisi nähtävä EU:n aitoina kumppaneina ja toiset naapurimaina. Samalla ETSK korostaa, että kaikkien maiden on sovellettava demokraattisia arvoja ja kunnioitettava ihmisoikeuksia, koska erilaisten vaatimusten soveltaminen veisi luottamuksen muilta naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvilta mailta.

1.4 Yhteisessä kuulemisasiakirjassaan ”Kohti uutta Euroopan naapuruuspolitiikkaa” Euroopan komissio esitti monia kysymyksiä. ETSK keskittyy kuitenkin lausunnessaan niistä tärkeimpiin eli kansalaisyhteiskunnan näkemyksiin sekä EU:ssa että kumppanimaissa.

1.5 ETSK suhtautuu myönteisesti äskettäin Barcelonassa käytyihin eteläisten kumppanien kuulemisiin ja Euroopan naapuruuspolitiikan tulevaisuutta käsitelleeseen epäviralliseen ministerikokoukseen (Barcelona 13. huhtikuuta 2015), jossa osallistujat vahvistivat aikomuksensa työskennellä yhdessä luodakseen vaurauden ja hyvien naapurussuhteiden alueen Välimerelle, ja itäistä kumppanuutta käsitelleen huippukokouksen (Riika 21.–22. toukokuuta 2015) yhteiseen julistukseen, jossa osallistujat toistivat sitoutuneensa demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien lujittamiseen samoin kuin kansainvälisen oikeuden periaatteiden ja normien noudattamiseen. On tärkeää, että EU sitoutuu edelleen kaikkien kumppanimaidensa alueellisen koskemattomuuden, itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden tukemiseen.

1.6 ETSK ehdottaa, että uudessa Euroopan naapuruuspolitiikassa olisi keskityttävä toimiin, joilla pyritään lisäämään inhimillistä turvallisuutta ja vakautta EU:n naapurivaltioissa, sekä toimiin, joilla luodaan kumppanimaihin aiempaa paremmat taloudelliset ja sosiaaliset olosuhteet ja lisätään niiden vaurautta. Uudistetun ENP:n tärkeimpänä tavoitteena olisi varmistaa kansalaisten turvallisuus ja mahdollisuudet elää ihmisarvoista ja vaurasta elämää omassa maassaan ilman väkivallan, sarron ja köyhyyden uhkaa. Euroopan naapuruuspolitiikassa olisi sitouduttava aktiivisesti luottamusta lisääviin ja konfliktien jälkeisiin toimiin.

1.7 ETSK korostaa, että työllisyyden parantaminen, kestäväpohjainen ja avoimesti toimiva talous, joka houkuttaa ulkomaisia investointeja, tehokkaat ja helposti saatavat julkiset palvelut ja sosiaalinen suojele luovat perustan vakaudelle, turvallisuudelle ja demokratiakehitykselle. Komitea katsoo, että yleissivistävä ja ammatillinen koulutus (etenkin nuorten osalta) on uudessa naapuruuspolitiikassa kolmas tärkeistä aloitteista, jotka toimivat keskeisinä tekijöinä ENP:n piiriin kuuluvien maiden integraation syventämisessä EU:n kanssa. Kaksi muuta tekijää ovat kaupan vapauttaminen (pääasiassa assosiaatiosopimukset ja laaja-alaiset vapaakauppa-alueet) sekä liikkuvuus ja viisumimenettelyjen helpottaminen (tai joidenkin maiden osalta viisumivapaus).

1.8 ETSK katsoo, että Euroopan naapuruuspolitiikan ei pidä erota yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta eikä yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Samalla kun arvioidaan ENP:n alueen ulkopuolisten toimijoiden etuja ja reaktioita, EU:n olisi pysyttävä lujana ja varmistettava, ettei mikään taho voi käyttää valtaansa itsenäisiä valtioita vastaan eikä sanella EU:n tai naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien valtioiden ohjelmaa tai niiden tavoitteita.

1.9 EU:n olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä Naton ja YK:n kaltaisten muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa puolustaakseen kaikkien naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien valtioiden itsemääräämisoikeutta, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Diplomatian ja viestinnän tehostaminen naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvan alueen ulkopuolella (etenkin kansalaisyhteiskunnan kanssa) on tarpeen ristiriitoja ehkäisevänä välineenä ja jotta voidaan luoda molempia osapuolia hyödyttävät suhteet, jotka johtavat talouskehitykseen ja elinolojen parantumiseen.

1.10 ETSK kehottaa hallinnoimaan liikkuvuutta ja muuttoliikettä edistämällä jäsenvaltioiden yhteisvastuullisuutta osana EU:n kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Kumppanuudet Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden ja muiden valtioiden kanssa ovat tärkeitä välineitä pyrittäessä vastaamaan tämän politiikan huomattaviin haasteisiin. EU:n olisi toimittava nopeasti ja koordinoitusti, jotta Välimeren humanitaariseen tilanteeseen liittyvät ongelmat voidaan ratkaista.

1.11 ETSK korostaa, että viisumimenettelyjen helpottaminen ja viisumipakon poistaminen on naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien kumppanimaiden kannalta keskeinen aloite. ETSK suhtautuu myönteisesti Marokon kanssa takaisinottosopimuksesta käytäviin neuvotteluihin sekä viisumimenettelyjen helpottamista käsittelevää sopimusta koskevien neuvottelujen aloittamiseen. Komitea odottaa kiinnostuneena neuvottelujen viisumimenettelyjen helpottamista ja takaisinottoa käsittelevistä sopimuksista Tunisian ja Jordanian kanssa. Viisumipakon poistaminen (Moldovan kanssa) ja viisumimenettelyjen helpottamista koskevat sopimukset (Ukrainan, Armenian, Azerbaidžanin ja Georgian kanssa) olisi pantava kattavasti täytäntöön ja niiden olisi toimittava myönteisenä esimerkkinä kaikille ENP-maille.

1.12 ETSK ehdottaa kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistamista edelleen kolmella tavalla: antamalla kansalaisyhteiskunnalle paremmat mahdollisuudet tukea vakauttamis- ja demokratisointiprosesseja, ottamalla kansalaisyhteiskunnan organisaatiot nykyistä paremmin mukaan naapuruuspolitiikkaan liittyviin sitoumuksiin ja toimiin sekä hyödyntämällä paremmin eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan asiantuntemusta ja resursseja ENP:n piiriin kuuluvien maiden kansalaisyhteiskunnan kehityksen tukemiseksi.

1.13 ETSK kehottaa kunnioittamaan täysipainoisesti perustavia ihmisoikeuksia ja sosiaalisia oikeuksia, erityisesti yhdistymisvapautta ja työehtosopimusneuvotteluja koskevaa vapautta. Lisäksi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua olisi edistettävä Euroopan naapuruuspolitiikan niin itäisessä kuin eteläisessäkin ulottuvuudessa. ETSK kehottaa kunnioittamaan työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden riippumattomuutta.

1.14 ETSK korostaa, että on tärkeää kannustaa kulttuuria vaalivia (samoin kuin taloudellisia ja poliittisia) instituutioita vuoropuheluun ja yhteisymmärryksen rakentamiseen. Komitean mukaan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden vakauttaminen ja demokratiakehitys riippuvat myös kulttuurisen ja uskonnollisen mallin toteuttamiskelpoisuudesta. Mallin tulisi olla luonteeltaan suvaitseva ja osallistava.

1.15 ETSK kehottaa EU:ta osoittamaan ENP-maiden kansalaisille selkeästi, että politiikka on tarkoitettu kansalaisia sekä heidän turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan varten. Kansalaisyhteiskunnan yhteisvastuullisuudesta olisi tultava ensisijainen tavoite kaikkialla EU:ssa. Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistamisen on vauhditettava EU:n etuja ja arvoja koskevan viestinnän parantamista sekä EU:ssa että sen kumppanimaissa.

2. Euroopan naapuruuspolitiikan haasteet

2.1 EU tarvitsee yhteistyökykyisiä naapureita ollakseen turvallinen ja kukoistava. Euroopan naapuruuspolitiikan kunnianhimoisena tavoitteena oli vauhdittaa EU:n naapurimaiden ryhtymistä poliittisiin ja taloudellisiin uudistuksiin vastineeksi EU:n markkinoiden avaamiselle, liikkuvuuden lisäämiselle ja rahoitustuelle. Turvallisuushaasteiden ja geopoliittisten häiriöiden lisääntyminen EU:n naapurimaissa korosti entisestään vakaan, demokraattisen ja vauraan naapurialueen merkitystä.

2.2 EU:n naapurimaissa tapahtuneet dramaattiset muutokset ovat uhka myös EU-maille. Itäisen kumppanuuden toteuttaminen johti Venäjän aggressiiviseen politiikkaan paitsi EU:n naapurimaita myös EU:n jäsenvaltioita ja erityisesti Pohjoismaita sekä Keski- ja Itä-Euroopan maita kohtaan. Syyrian, Irakin ja Libyan väkivaltaiset konfliktit ovat johtaneet humanitaariseen kriisiin ja terrorismivaaraan, joka voi levitä EU:hun.

2.3 EU:n on tunnustettava roolinsa ja vaikutuksensa naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa ja niiden naapurimaissa. Se on vaikuttanut osaltaan poliittiseen ja yhteiskunnalliseen liikehdintään ja aktivoinut eräiden sidosryhmien etuja ENP-maiden ulkopuolella. Arabikevät ja sen seuraukset sekä Ukrainan kriisi olisi nähtävä todisteena EU:n merkittävästä vaikutuksesta yhteiskunnallisiin ja poliittisiin prosesseihin. EU on vaikuttanut ihmisten tietoisuuteen ja lisännyt heidän odotuksiaan hallituksia kohtaan. EU on ainakin osaltaan herättänyt siviilihallinnon käynnistämään poliittista toimintaa.

2.4 Samaan aikaan Euroopan naapuruuspolitiikka on tuottanut eräitä pettymyksiä sekä EU:ssa että ENP:n piiriin kuuluvissa maissa. Sen vuoksi ENP:n ja sen välineiden uudistamiseksi tarvitaan perustavanlaatuisia muutoksia, joiden tulisi pohjautua eriyttämiseen ja joustavuuteen. Naapuruuspolitiikan eteläinen ja itäinen maantieteellinen ulottuvuus olisi säilytettävä, mutta suhteita koskevia politiikkoja olisi kehitettävä ja parannettava. Euroopan naapuruuspolitiikassa olisi kannustettava kaikkia naapurimaita tulemaan aidoiksi vuoropuhelu- ja yhteistyökumppaneiksi.

3. Euroopan uuden naapuruuspolitiikan tärkeimmät osat

3.1 Talous ja vauraus

3.1.1 ETSK toteaa, että EU:n ja naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden suhteiden parantaminen riippuu neljästä seikasta: vakauudesta, avoimuudesta, vapaita markkinoita koskevista säännöistä ja pitkän aikavälin strategiasta. Uudistetussa naapuruuspolitiikassa olisi keskityttävä luomaan asianmukaiset olosuhteet ENP-maiden kestäväälle taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle. Työllisyyden parantaminen ja avoimesti toimiva talous luovat suurta lisäarvoa koko yhteiskunnalle ja tarjoavat perustan vakaudelle, turvallisuudelle ja demokratiakehitykselle. EU:n olisi keskityttävä paremmin rahoitettuihin välineisiin, joilla tuetaan kilpailukyvyyn vahvistamiseen tarvittavia taloudellisia mukautuksia, kestäväpohjaisia yritysinvestointeja koskevia aloitteita sekä taloudelliseen tuotantoon tehtäviä mukautuksia, joiden tavoitteena on luoda laadukkaampia työpaikkoja. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä nuorten, naisten ja syrjäytyneiden ryhmien taloudellisten mahdollisuuksien lisäämiseen. Talouskasvu ja työllisyysaloitteet tarvitsevat asianmukaista rahoitusta ja niihin on liitettävä räätälöityjä ohjelmia. Tällaisten ohjelmien täytäntöönpano voisi perustua Kaakkois-Euroopan vakaussopimuksen yhteydessä toteutetun sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ohjelma-aloitteen hyviin käytäntöihin ⁽¹⁾.

3.1.2 Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus olisi paras pitkän aikavälin investointi talouskasvua ja pysyvää turvallisuutta ajatellen. EU:n olisi harkittava mahdollisuutta laajentaa Erasmus+ ohjelmia siten, että ENP-maat voisivat lisätä osallistumistaan niihin. Nämä ohjelmat tarjoavat parhaan mekanismin EU:n tiede- ja ammatillisen osaamisen jakamiseksi edistyneimpien kumppanimaiden kanssa. ETSK suhtautuu myönteisesti lokakuussa 2014 käynnistettyyn ensimmäiseen kansainväliseen Erasmus+-hakuun ja kannustaa EU:ta laajentamaan ENP-maiden mahdollisuuksia osallistua ohjelmiin sekä lisäämään muiden yleissivistävää ja ammatillista koulutusta tukevien välineiden rahoitusta.

3.1.3 EU:n tulisi pyrkiä luomaan EU:n ja kaikkien naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden välinen vapaakauppa-alue. Se on erittäin tärkeä väline pysyvän taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi. EU:n olisi pyrittävä integroimaan ENP-maat EU:n yhtenäismarkkinoihin aiempaa aktiivisemmin etenkin solmimalla pitkälle meneviä ja laaja-alaisia vapaakauppasopimuksia heti kun tarvittavat edellytykset täyttyvät. Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat maat, jotka asettavat etusijalle integraation syventämisen, voivat keskittyä assosiaatio- ja vapaakauppasopimusten laadintaprosessiin. Muut voisivat liittyä vaihtoehtoisin yhteistyöfoorumeihin (esim. Euroopan energiaunioni). Assosiaatio- tai vapaakauppasopimuksia ei kuitenkaan tulisi pitää itsetarkoituksena tai ainoana mahdollisena vaihtoehtona. Niiden arvoa pohdittaessa olisi otettava huomioon niiden myönteiset vaikutukset ENP-maiden kestävään talouskehitykseen, innovointiin, työllisyyden vakauttamiseen ja rahoituskapasiteetin vahvistamiseen.

3.1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-alueetta (DCFTA) koskevaan EU:n rahoitusvälineeseen pk-yrityksiä varten. Sen tarkoituksena on tukea Georgian, Moldovan ja Ukrainan pk-yrityksiä sekä auttaa niitä löytämään vapaakauppa-alueen tarjoamia uusia kaupankäyntimahdollisuuksia ja täyttämään aiempaa korkeammat laatuvaatimukset EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti. Kolmannessa itäisen kumppanuuden yritysfoorumissa Riassa 21. toukokuuta 2015 korostettiin, että merkittävän hyödyn saaminen assosiaatio- tai vapaakauppasopimuksista edellyttää lisävälineitä, jotka auttavat yrityksiä muuttamaan ja mukautumaan korkeampiin vaatimuksiin. Samassa yhteydessä ehdotettiin, että yritystoimintaa ja kauppaa olisi edistettävä alueella tarmokkaammin.

3.1.5 Uudessa naapuruuspolitiikassa olisi tuettava näkyvästi julkishallinnon, oikeuden, turvallisuusalan ja oikeudellisen sääntelyn uudistamista sekä lainsäädännön täytäntöönpanon tehostamista. ENP-maihin tehtävien investointien lisääntymisen sekä EU:n ja ENP-maiden välisen yhteistyön vahvistamisen kaltaisia myönteisiä suuntauksia voidaan saada aikaan vain edistymällä näkyvästi korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa EU:n naapurimaissa. Kaikki EU:n naapurimaat kohtaavat laajalle levinnyttä korruptiota. Huolimatta pyrkimyksistä sen torjumiseksi sitä esiintyy edelleen kaikilla julkisen ja yksityisen elämän tasoilla. Sen vuoksi EU:n tulisi kehittää rahoitusohjelmiansa ehdollisuutta korruptionvastaisten toimien uskottavuutta ajatellen ja luoda vankka mekanismi täytäntöönpanon valvontaan. Vastaavasti olisi kiinnitettävä huomiota myös sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelujen tehokkuuden, elinkelpoisuuden ja saatavuuden vahvistamiseen, koska ne ovat ratkaisevan tärkeitä ENP-maiden kansalaisten elämänlaadun ja turvallisuuden kannalta.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu itäisen kumppanuuden maissa" (EUVL C 161, 6.6.2013, s. 40).

3.2 *Vakaus ja turvallisuus*

3.2.1 Vakaudesta ja inhimillisestä turvallisuudesta pitäisi tulla Euroopan naapuruuspolitiikan tärkein tavoite. ETSK katsoo, että turvallinen ja vauras naapurusto voi toteutua vain, jos inhimillinen turvallisuus alueella paranee merkittävästi. Hallinnon laatu ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, rikosten ja fyysisen vaaran puuttuminen, osallistava talouskehitys sekä sosiaalinen suojelu ja ympäristönsuojelu ovat tekijöitä, jotka määrittelevät alueen vakautta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. EU:n naapurimaiden epävakaus ja Euroopan naapuruuspolitiikan mallin ja sen välineiden epäuskottavuus eivät saisi johtaa tavoitetason laskemiseen tai EU:n sitoumuksista kieltäytymiseen. Vakautta edistävien ja konflikteja estävien ohjelmien ja välineiden tulisi olla uuden naapuruuspolitiikan tärkeimpiä painopisteitä.

3.2.2 EU:n olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä Naton ja YK:n kaltaisten muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa puolustukseen kaikkien naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien valtioiden itsemääräämisoikeutta, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Diplomatian ja viestinnän tehostaminen naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvan alueen ulkopuolella (etenkin kansalaisyhteiskunnan kanssa) on tarpeen ristiriitoja ehkäisevänä välineenä ja jotta voidaan luoda molempia osapuolia hyödyttävät suhteet, jotka johtavat talouskehitykseen ja elinolojen parantumiseen.

3.2.3 Euroopan naapuruuspolitiikalla on keskeinen rooli radikalisoitumisen estämisessä sekä terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Sen lisäksi että EU toteuttaa välttämättömiä ja oikeasuhtaisia toimia terrorismin torjumiseksi, sen on hyödynnettävä olemassa olevia naapuruuspolitiikan välineitä puuttuakseen terrorismin leviämiseen vaikuttaviin rakenteellisiin tekijöihin. Investoinnit koulutukseen ja taloudelliset mahdollisuudet sekä toimet hallintotavan parantamiseksi ovat tarpeen ⁽²⁾.

3.2.4 Uudessa naapuruuspolitiikassa olisi käsiteltävä ”kovan” ja ”pehmeän” vallan yhdenmukaistamista. Euroopan naapuruuspolitiikkaa ei pidä erottaa yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta eikä yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistaminen olisi liitettävä tiiviisti tarkistettuun EU:n turvallisuusstrategiaan.

3.2.5 Kysymys ”naapurien naapureista” on erittäin tärkeä. Mikään taho ei voi käyttää valtaansa itsenäisiä valtioita vastaan tai sanella EU:n tai naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien valtioiden ohjelmaa tai niiden tavoitteita. ETSK korostaa, että Venäjän olisi hyödyllisempää osallistua pyrkimyksiin vakauden, demokratian ja taloudellisen edistyksen aikaansaamiseksi kuin vastustaa itäisiä kumppanimaita, jotka pyrkivät syventämään integraatiotaan EU:hun.

3.3 *Liikkuvuus ja muuttoliike*

3.3.1 Viisumimenettelyjen helpottaminen on naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien kumppanimaiden kannalta keskeinen aloite. ETSK suhtautuu myönteisesti Marokon kanssa takaisinottosopimuksesta käytäviin neuvotteluihin (käynnistettiin tammikuussa 2015) ja viisumimenettelyjen helpottamista koskevien neuvottelujen aloittamiseen. Se odottaa kiinnostuneena neuvotteluja viisumimenettelyjen helpottamista ja takaisinottoa käsittelevistä sopimuksista Tunisian ja Jordanian kanssa. Viisumipakon poistaminen (Moldovan kanssa) ja viisumimenettelyjen helpottamista koskevat sopimukset (Ukrainan, Armenian, Azerbaidžanin ja Georgian kanssa) olisi pantava kattavasti täytäntöön ja niiden olisi toimittava myönteisenä esimerkkinä kaikille ENP-maille. ETSK katsoo, että viisumipakon poistaminen Ukrainan ja Georgian kanssa on voimakas väline, joka kannustaa näitä valtioita nopeaan lähentymiseen EU:n kanssa. Niiden täytäntöönpanon yhteydessä olisi kuitenkin voimistettava kansainvälistä tukea alueellisen koskemattomuuden ja rajavalvonnan varmistamiseksi.

3.3.2 EU:n naapuruuspolitiikan tulisi olla osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen ja liikkuvuuteen. On tärkeää, että EU edistää työ- tai opiskeluperäistä maahanmuuttoa laillisten, joustavien ja avoimien menettelyjen avulla ⁽³⁾.

3.3.3 Vastauksena viimeaikaisille tapahtumille, jotka ovat johtaneet Pohjois-Afrikasta tulevien maahanmuuttajavirtojen lisääntymiseen ja valitettavasti myös lukuisiin traagisiin kuolemantapauksiin EU:n olisi kiireellisesti ryhdyttävä toimiin EU:n alueelle pyrkivien ihmisten hengen suojelemiseksi. EU:n olisi sitouduttava aiempaa vakavammin ja kauaskantoisemmin ryhtymään toimiin muuttovirtoihin osallisina olevien maiden eli lähtömaiden ja kauttakulkumaiden kanssa.

⁽²⁾ EUVL C 218, 23.7.2011, s. 91.

⁽³⁾ EUVL C 458, 19.2.2014, s. 7.

3.3.4 EU:n olisi laadittava unionin ulkopuolisten ja etenkin naapurimaiden, maahanmuuttajien lähtömaiden ja kauttakulkumaiden kanssa sopimuksia, joissa otetaan huomioon kunkin maan erityiset olosuhteet. Liikkuvuuskumppanuuksissa määriteltyihin painopisteisiin sisältyy taloudellisista syistä tapahtuvaan maahanmuuttoon ja liikkuvuuteen liittyviä tekijöitä. Tärkeimmälle sijalle olisi asetettava laillisen maahanmuuton ja viisumimenettelyjen organisointi, tutkintojen tunnustaminen, koulutuksellinen liikkuvuus, sosiaaliturva- oikeudet sekä muuttoliikkeen ja liikkuvuuden panos kehitykseen⁽⁴⁾. Ensisijaisena tavoitteena on uudistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivaa virastoa (Frontex) siten, että siitä tulisi eurooppalaisesta rajavartijajoukosta koostuva rajavartioyksikkö jäsenvaltioiden tueksi, ja kehittää nykyistä tehokkaampi ja järjestelmällisempi vastuuvälillisuusmenettely sen toimintaa varten⁽⁵⁾.

3.4 Eriyttäminen

3.4.1 Euroopan naapuruuspolitiikka olisi muotoiltava uudelleen, jotta sen yhteydessä voidaan soveltaa eriyttämisperiaatetta aiempaa joustavammin sekä maantieteellisten seikkojen perusteella että alueiden sisällä ENP-maiden pyrkimysten, kansalaisvapauksien ja ihmisoikeuksien, institutionaalisten valmiuksien ja turvallisuustarpeiden mukaisesti. Eriyttämisperiaatetta sovellettaessa kaikkien kumppanimaiden on sitouduttava perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen. Kaikkien maiden on sovellettava demokraattisia arvoja ja kunnioitettava ihmisoikeuksia, koska erilaisten vaatimusten soveltaminen veisi luottamuksen muilta naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvilta mailta.

3.4.2 EU on edelleen kiinnostunut ehdollisuusperiaatteesta ja sitoutunut siihen. ETSK korostaa eriyttämis- ja ehdollisuusperiaatteita suhteissaan kumppanimaihin⁽⁶⁾. Samalla komitea kehotti varmistamaan, että ”vähemmän vähemmällä” -lähestymistapa ei heikentäisi maiden mahdollisuuksia toteuttaa uudistuksia omaan tahtiinsa ja omien valmiuksiensa mukaisesti. Jos ENP-maiden kansalliset hallitukset pidättäytyvät tiiviistä osallistumisesta naapuruuspolitiikan välineisiin, kansalaisyhteiskuntaan olisi kohdistettava EU:n ”pehmeää valtaa”.

3.4.3 Euroopan naapuruuspolitiikka on laajentumispolitiikasta erillinen politiikka. Eurooppalaiset valtiot voivat kuitenkin vapaasti hakea EU:n jäsenyyttä, mikäli ne täyttävät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 49 artiklaan sisältyvät liittymisehdot ja -edellytykset. Mikäli Euroopan naapuruuspolitiikka kannustaa eurooppalaista maata täyttämään Kööpenhaminan kriteerit, tällainen tulos on tervetullut – ja saavutettu ”enemmällä enemmän” -lähestymistavan avulla.

4. Keskittyminen kansalaisyhteiskuntaan ja viestintään

4.1 Kansalaisyhteiskunta

4.1.1 Kansalaisyhteiskunnan roolia Euroopan naapuruuspolitiikan kehittämisessä olisi arvioitava uudelleen ja vahvistettava edelleen. Komitea on maininnut kansalaisyhteiskunnan toiminnan, ihmisoikeuksien sekä taloudellisten, kulttuuristen ja sosiaalisten oikeuksien tilanteen samoin kuin uskonnonvapauden suojelun olennaisina kriteereinä arvioitaessa jonkin valtion hallintotapaa⁽⁷⁾. Kansalaisyhteiskunnan yhteisvastuullisuudesta olisi tultava ensisijainen tavoite kaikkialla EU:ssa. Itäisen kumppanuuden kansalaisyhteiskuntafoorumien kaltaisia yhteistyövälineitä olisi vahvistettava ja laajennettava.

4.1.2 Uudistus olisi toteutettava pääasiassa kolmella tavalla: antamalla kansalaisyhteiskunnalle paremmat mahdollisuudet tukea vakauttamis- ja demokratisointiprosesseja, ottamalla kansalaisyhteiskunnan organisaatiot nykyistä paremmin mukaan naapuruuspolitiikkaan liittyviin sitoumuksiin ja toimiin sekä hyödyntämällä paremmin eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan asiantuntemusta ja resursseja ENP:n piiriin kuuluvien maiden kansalaisyhteiskunnan kehityksen tukemiseksi.

4.1.3 Kuten eräiden Keski- ja Itä-Euroopan valtioiden siirtyminen demokratiaan on osoittanut, kansalaisyhteiskunta on keskeinen toimija vakaannuttamisprosessin ja demokratiakehityksen kannalta. Euroopan naapuruuspolitiikan tulisi ohjata välineillään huomattavia resursseja kansalaisyhteiskunnan organisatoristen valmiuksien parantamiseen ja ottaa se mukaan hallintoprosesseihin⁽⁸⁾. Keskeisenä osatekijänä on työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja institutionaalisen julkisen kuulemisen tukeminen, koska ne ovat yhteisymmärryksen rakentamista ja demokratiakehitystä helpottavia välineitä⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ EUVL C 451, 16.12.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Katso alaviite 3.

⁽⁶⁾ EUVL C 43, 15.2.2012, s. 89.

⁽⁷⁾ Katso alaviite 6.

⁽⁸⁾ Ks. myös EUVL C 351, 15.11.2012, s. 27.

⁽⁹⁾ Ks. myös EUVL C 248, 25.8.2011, s. 37.

4.1.4 EU:n olisi sisällytettävä demokraattisten vapauksien ja yksilön oikeuksien suojelua koskevia lausekkeita kahdenvälisiin sopimuksiin. Niiden täytäntöönpanon osalta komitea kehottaa sisällyttämään maan hallintotavan arviointiin kansalaisyhteiskunnan kohtelua (lainsäädäntäpuutteet, valmiuksien kehittäminen, vuoropuhelu jne.), ihmisoikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia oikeuksia koskevat vertailuarvot⁽¹⁰⁾.

4.1.5 ETSK kehottaa lisäämään kansalaisyhteiskunnan osallistumista EU:n ja sen naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden välisten sopimusten laadintaan, täytäntöönpanoon ja seurantaan⁽¹¹⁾. Naapuruuspolitiikan edistymiskertomuksessa olisi otettava hallinnon virallisten tietojen ja kantojen lisäksi huomioon myös valtiollisten ja valtiosta riippumattomien toimijoiden laajemmat näkemykset. ETSK katsoo, että sekä EU:n että kumppanimaiden kansalaisyhteiskunta olisi otettava mukaan laatimaan kestäväan kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arviointia ennen neuvotteluja ja että kansalaisyhteiskunnan mekanismit olisi sisällytettävä tuleviin pitkälle meneviin ja laaja-alaisiin vapaakauppasopimuksiin⁽¹²⁾.

4.1.6 Euroopan naapuruuspolitiikan välineiden olisi oltava jäsenvaltioiden ja ENP-valtioiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden helposti saatavissa. Niiden olisi vahvistettava vuoropuhelua, sitoutumista ja ajatustenvaihtoa. ETSK korostaa, että työmarkkinaosapuolilla, kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla ja jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalineuvostoilla on ensiarvoisen tärkeä rooli kokemusten ja osaamisen jakajina, tiedon levittäjinä, vertailuanalyyseihin laatijoina, asiantuntemuksen välittäjinä ja hallinnollisten resurssien hallinnoijina⁽¹³⁾.

4.2 Työmarkkinavuoropuhelu

4.2.1 ETSK on toistuvasti korostanut työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun merkitystä talouskehityksen ja demokraatiakemityksen kannalta. Se on myös korostanut Euroopan naapuruuspolitiikan yleistä myönteistä vaikutusta⁽¹⁴⁾. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua olisi edistettävä Euroopan naapuruuspolitiikan niin itäisessä kuin eteläisessäkin ulottuvuudessa. ETSK kehottaa kunnioittamaan työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden riippumattomuutta. Se on yksi kansainvälisten ja eurooppalaisten järjestöjen määrittelemistä perustavanlaatuisista ihmisoikeuksista ja sosiaalisista oikeuksista⁽¹⁵⁾.

4.2.2 ETSK kehottaa ottamaan täysipainoisesti huomioon edellä mainittujen perusoikeuksien ja erityisesti yhdistymisvapauden ja työehtosopimusneuvotteluja koskevan vapauden kunnioittamisen. Komitea kehottaa asianomaisia maita ryhtymään tarvittaviin toimiin edistykseen EU:n perusoikeuskirjan, Euroopan neuvoston antaman Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja Kansainvälisen työjärjestön (ILO) määritelmien eurooppalaisten ja kansainvälisten normien integroimisessa sekä ”sosiaalisen oikeusvaltion” toteuttamisessa. Näiden normien noudattaminen onkin sisällytettävä assosiaatiosopimuksia laadittaessa ja arvioitaessa käytettäviin virallisiin kriteereihin⁽¹⁶⁾.

4.2.3 Huolimatta siitä, että työnantajien ja työntekijöiden järjestöjä on kaikissa Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, jolla on tärkeä rooli kestäväan kasvun ja yhteiskuntarauhan kannalta, on tähän saakka ollut niissä melko heikossa asemassa. Olisi kehitettävä järjestelmällinen ohjelma, jonka tarkoituksena on edistää EU:ssa ja kumppanimaisissa sosiaali- ja työllisyyspolitiikan alalla sovellettujen parhaiden käytäntöjen vaihtoa.

4.3 Kulttuurien välinen vuoropuhelu

4.3.1 Euroopan naapuruuspolitiikan olisi edistettävä – sekä ENP-maiden välillä että EU:n ja ENP-maiden välillä – eri kulttuurien ymmärtämystä, uskonnollista vuoropuhelua ja kulttuurista monimuotoisuutta. Pitkällä aikavälillä ENP-maiden vakauden ja demokratian kehitys riippuu myös kulttuuristen ja uskonnollisten mallien toteuttamiskelpoisuudesta ja siitä, miten suvaitsevaisia ja osallistavia ne ovat.

4.3.2 On tärkeää edistää kulttuurista – samoin kuin poliittista ja taloudellista – vuoropuhelua ja yhteisymmärryksen rakentamista. Sen tulisi johtaa kulttuurienvälisen vuoropuhelun, riippumattoman kulttuurituotannon ja julkisen keskustelun tehokkaaseen ja merkittävään rahoitus- ja verkostoitumistukeen. Sen olisi myös vahvistettava ENP-maista tulevien riippumattomien ajattelijoiden, taiteilijoiden ja aktivistien ääntä ja näkyvyyttä sekä edistettävä heidän tuloksellista vuorovaikutustaan kotimaisen ja eurooppalaisen yleisön kanssa.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 376, 22.12.2011, s. 32.

⁽¹¹⁾ Ks. myös EUVL C 299, 4.10.2012, s. 34 ja EUVL C 12, 15.1.2015, s. 48.

⁽¹²⁾ Katso alaviite 9.

⁽¹³⁾ Katso alaviite 10.

⁽¹⁴⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen itäiseen kumppanuuteen” (EUVL C 277, 17.11.2009, s. 30; EUVL C 248, 25.8.2011, s. 37).

⁽¹⁵⁾ Katso alaviite 1.

⁽¹⁶⁾ Katso alaviite 1.

4.4 Näkyvyys ja viestintä

4.4.1 Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistamisen on vauhditettava EU:n etuja ja arvoja koskevan viestinnän parantamista sekä EU:ssa että sen kumppanimaissa. Tämä on erityisen tärkeää, koska terroristiryhmien ja Venäjän lähettämä propaganda on lisääntymässä⁽¹⁷⁾. EU:n on osoitettava ENP-maiden kansalaisille selkeästi, että politiikka on tarkoitettu kansalaisia sekä heidän turvallisuuttaan ja hyvinvointiaan varten. Tämä edellyttää uusien välineiden luomista paikallisviranomaisten, tiedotusvälineiden ja kansalaisjärjestöjen saavuttamiseksi.

4.4.2 Yleinen tietoisuus asiasta on tärkeää, jotta voidaan arvioida ja arvostaa Euroopan naapuruuspolitiikan vaikutusta kansalaisten tarpeiden kannalta. Sananvapaus, vakaumuksen vapaus, tiedotusvälineiden vapaus ja tietoturvallisuus ENP-maissa ovat ratkaisevan tärkeitä. Internetin saatavuuden sekä vapaan ja riippumattoman tiedonvälityksen tukemisen, tutkivan journalismin sekä EU:n ja ENP-maiden välisen mediyhteistyön aloitteiden tulisi olla yksi tärkeimmistä tavoitteista, joiden avulla vahvistetaan yhteiskunnan kykyä vastustaa aggressiivista propagandaa.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Ks. ETSK:n tiedonanto REX/432 "Miten tiedotusvälineitä käytetään yhteiskunnallisiin ja poliittisiin prosesseihin vaikuttamiseen EU:ssa ja sen itäisissä naapurimaissa?" (ei vielä julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi öljyjen ja rasvojen sisältämän erukahapon enimmäispitoisuuden määrittämisestä annetun neuvoston direktiivin 76/621/ETY sekä sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 kumoamisesta”

(COM(2015) 174 final – 2015/0090 COD)

(2015/C 383/14)

Euroopan parlamentti päätti 27. huhtikuuta 2015 ja neuvosto 11. toukokuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi öljyjen ja rasvojen sisältämän erukahapon enimmäispitoisuuden määrittämisestä annetun neuvoston direktiivin 76/621/ETY sekä sokerialan väliaikaisesta rakenneuudistusjärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 320/2006 kumoamisesta”

(COM(2015) 174 final – 2015/0090 COD).

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 1.—2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tonnikalan monivuotisesta elvytyssuunnitelmasta Itä-Atlantilla ja Välimerellä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 302/2009 kumoamisesta”

(COM(2015) 180 final – 2015/0096 COD)

(2015/C 383/15)

Euroopan parlamentti päätti 30. huhtikuuta 2015 ja neuvosto 7. toukokuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tonnikalan monivuotisesta elvytyssuunnitelmasta Itä-Atlantilla ja Välimerellä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 302/2009 kumoamisesta”

(COM(2015) 180 final – 2015/0096 COD).

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 1.—2. heinäkuuta 2015 pitämässään 509. täysistunnossa (heinäkuun 1 päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon.

Bryssel 1. heinäkuuta 2015

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

ISSN 1977-1053 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-2490 (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI